

**Beretning til statsrevisorerne
om
revisionen af statsregnskabet
for 2005**

**Oktober 2006
RB C601/06**

Rigsrevisionen

Indholdsfortegnelse

Introduktion	5
I. Erklæring om statsregnskabet	9
II. De væsentligste sager under ministerområderne	11
III. De enkelte ministerområder	14
A. § 5. Statsministeriet	14
B. § 6. Udenrigsministeriet	18
C. § 7. Finansministeriet	28
D. § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet	36
E. § 9. Skatteministeriet	43
F. § 11. Justitsministeriet	51
G. § 12. Forsvarsministeriet	57
H. § 15. Socialministeriet	74
I. § 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet	79
J. § 17. Beskæftigelsesministeriet	84
K. § 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	91
L. § 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	95
M. § 20. Undervisningsministeriet	117
N. § 21. Kulturministeriet	128
O. § 22. Kirkeministeriet	138
P. § 23. Miljøministeriet	142
Q. § 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	149
R. § 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender	155
S. § 28. Transport- og Energiministeriet	163
IV. Revision af EU-midler i Danmark	180
V. Udvalgte emner	188
A. Klare mål for brugerrettede opgaver	188
B. E-fakturerings	203
C. 15 kommuners forvaltning af ydelser til familier med børn med nedsat funktionsevne	213
D. Udenrigsministeriets indberetninger om uregelmæssigheder	229
VI. Statsregnskabet	241
A. Driftsregnskabet for udgifter og indtægter samt anlægsregnskabet	241
B. Statens status	245
VII. Omkostningsreformen	251
A. Reformens gennemførelse og ændrede regler i statens Budget- vejledning	251
B. Åbningsbalancer	256
VIII. Baggrundsoplysninger om revisionen	259
A. Formål, principper og metode	259
B. Karakterskala	262
Bilag:	
1. Bedømmelse pr. produkt for hver virksomhed	263

Introduktion

1. Rigsrevisionen har revideret statsregnskabet og afgiver i forlængelse heraf denne beretning om revisionen af statsregnskabet for 2005. Afgivelsen sker i henhold til rigsrevisorlovens § 17, stk. 1. Det fremgår heraf, at rigsrevisor undersøger fuldstændigheden af statsregnskabet og sammenholder bevillings- og regnskabstal og afgiver en beretning herom til statsrevisorerne.

Rigsrevisionen reviderer ikke statsregnskabets § 3. Folketinget. Folketingets regnskab revideres af et privat revisionsfirma.

2. I overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 17, stk. 3, har de enkelte afsnit i beretningen været forelagt de relevante ministerier i udkast. Ministeriernes bemærkninger er i videst muligt omfang indarbejdet i beretningen.

3. Rigsrevisorloven fremgår af lovebekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997 samt de ændringer, der følger af lov nr. 590 af 13. juni 2006.

4. Rigsrevisionen betragter med beretningen revisionen af statsregnskabet for finansåret 2005 som afsluttet. Rigsrevisionen kan dog i forbindelse med større undersøgelser tage spørgsmål vedrørende dette og tidligere regnskaber op til yderligere undersøgelser.

5. I det følgende gives en introduktion – læsevejledning – til beretningen.

Kapitlernes indhold og disposition

6. Beretningen indledes med Rigsrevisionens *erklæring* om statsregnskabet underskrevet af rigsrevisor (kap. I). Derefter følger 8 kapitler og 1 bilag med en række uddybende og supplerende oplysninger til erklæringen.

7. I kap. II henvises til *de væsentligste sager* behandlet under ministerområderne. Selve behandlingen af sagerne findes i kap. III.

8. Kap. III omhandler de 19 *ministerområder*. Hvert ministerium gennemgås særskilt.

Gennemgangen indledes med baggrundsoplysninger om ministerområdet efterfulgt af Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet. Efter vurderingen beskrives omfanget og resultatet af den revision, som Rigsrevisionen har udført på ministerområdet, og endelig omtales en række udvalgte sager.

Omtalen af revisionsresultaterne indledes typisk med Rigsrevisionens vurdering af regnskabsaflæggelsen og regnskabsforvaltningen, hvorefter følger oplysninger om forhold, der er specifikke for revisionen. Det bemærkes, at Rigsrevisionens indledende vurdering i stort omfang indeholder enslydende formuleringer, så det typisk kun er Rigsrevisionens vurdering, der varierer.

9. I kap. IV er revisionen af *EU-midler* i Danmark omtalt. Danmark modtager hvert år midler fra EU, ligesom Danmark afregner told og landbrugsafgifter mv. samt moms- og BNI-bidrag til EU. I kapitlet er der afgivet en særskilt erklæring om EU-midler i Danmark.

10. Under overskriften *Udvalgte emner* har Rigsrevisionen valgt at gennemgå 4 emner i kap. V.

Det drejer sig om: Klare mål for brugerrettede opgaver (A), E-fakturerings (B), 15 kommuners forvaltning af ydelser til familier med børn med nedsat funktionsevne (C) samt Udenrigsministeriets indberetninger om uregelmæssigheder (D).

De 2 førstnævnte emner vedrører mere end ét ministerområde og går dermed på tværs af ministerområder.

11. Kap. VI beskæftiger sig med *statsregnskabet*. I kapitlet gennemgås hovedtal for driftsregnskabet, anlægsregnskabet og statens status.

Endvidere behandles de korrektioner (primokorrektioner), der er foretaget i forhold til statens status ultimo 2004. Behandlingen omfatter en omtale af formålet med og omfanget af korrektionerne samt Rigsrevisionens vurdering heraf.

12. I kap. VII behandles *omkostningsreformen* i staten. Kapitlet indeholder en kort introduktion til reformen, herunder omtale af reformens omfang og tidsmæssige udstrækning. Derefter redegøres for forsøget med omkostningsbaserede bevillinger og centrale ændringer i Budgetvejledningen som følge af omkostningsreformen.

Endelig beskrives på overordnet niveau Rigsrevisionens gennemgang af de åbningsbalancer, der er udarbejdet som led i omkostningsreformen. Den konkrete omtale af åbningsbalancerne findes under de enkelte ministerområder i kap. III.

13. I kap. VIII er samlet en række *baggrundsoplysninger* vedrørende revisionens formål, principper (God Offentlig Revisionsskik) og metode samt Rigsrevisionens 4-trins karkerskala, der går fra meget tilfredsstillende til ikke tilfredsstillende. Endvidere kommenteres opdelingen af revisionen i revisionsprodukter.

Bilag 1

14. Rigsrevisionens *bedømmelse pr. produkt for hver virksomhed* inden for ministerområderne fremgår af oversigten i bilag 1.

Regnskabsprincipper

15. Statsregnskabets driftsregnskab er i 2005 aflagt efter de hidtidige udgiftsbaserede regnskabsprincipper, men virksomhederne har tillige udarbejdet et omkostningsbaseret regnskab, der indgår i virksomhedernes årsrapporter for 2005.

De nye omkostningsprincipper anvendes i forhold til bevillingstyperne driftsbevilling og statsvirksomhed. Indtægter, tilskud, overførselsudgifter, investeringer i infrastruktur samt investeringer i nationalejendom (slotte o.l.) er undtaget fra de nye omkostningsprincipper.

For at kunne udarbejde de omkostningsbaserede regnskaber opstillede virksomhederne åbningsbalancer pr. 1. januar 2005 efter de nye regnskabsprincipper. Den ændring af værdien af aktiver og passiver, der fulgte af de nye principper, blev bogført som korrektioner (primokorrektioner) til statsregnskabets status ultimo 2004.

Statens status primo og ultimo 2005 er dermed opgjort efter de omkostningsbaserede regnskabsprincipper.

Virksomhedsbegrebet

16. Ordet *virksomhed* anvendes i denne beretning i den betydning af ordet, der er fastlagt i statsregnskabsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1486 af 13. december 2004 om statens regnskabsvæsen mv.).

En virksomhed er dermed en forvaltningsenhed inden for et ministerområde, hvis ledelse er budget- og regnskabsmæssig ansvarlig for en eller flere hovedkonti på bevillingslovene.

Opfølgning fra sidste års beretning

17. Rigsrevisionen tilkendegav i notat til statsrevisorerne af 1. marts 2006, at Rigsrevisionen i denne beretning vil følge 16 sager fra statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004. Sagerne er omtalt i pkt. 47, 53, 87, 138, 150, 226-227, 246, 251, 265, 266, 268, 345, 348, 349, 351 og 354.

I. Erklæring om statsregnskabet

18. Rigsrevisionen har revideret statsregnskabet for finansåret 2005 og har som led heri sammenholdt bevillings- og regnskabstal, jf. rigsrevisorlovens § 17, stk. 1.

Revisionen har også omfattet EU-midler i Danmark. Danmark modtager hvert år midler fra EU, ligesom Danmark afregner told og landbrugsafgifter mv. samt moms- og BNI-bidrag til EU. Revisionen af EU-midler i Danmark er omtalt i kap. IV, hvor der er afgivet en særlig erklæring herom.

Rigsrevisionen har tillige fulgt op på 16 sager fra statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004.

19. Revisionen er planlagt og udført i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik. God Offentlig Revisionskik indebærer, at revisor ikke alene efterprøver rigtigheden af statens regnskab, men ligeledes undersøger en række aspekter vedrørende den offentlige forvaltnings overholdelse af bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

20. Ved revisionen har Rigsrevisionen ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko efterprøvet grundlaget og dokumentationen for de anførte beløb og øvrige oplysninger i statsregnskabet. Revisionen er udført ved stikprøvevis undersøgelse. Revisionen af statsregnskabet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere statsregnskabet.

21. Revisionen af statsregnskabet for 2005 har for enkelte virksomheders vedkommende afdækket svagheder ved regnskabsforvaltningen samt fejl i regnskaberne. Disse svagheder og fejl har haft indflydelse på vurderingen af virksomhedernes regnskabsforvaltning og regnskaber. Fejlene i regnskaberne vedrører primært status.

22. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at statsregnskabet er rigtigt og giver et retvisende billede af statens udgifter og indtægter i finansåret 2005 og af aktiver og passiver ultimo 2005. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der

i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen, den 30. oktober 2006

Henrik Otbo

/Bettina Jakobsen

II. De væsentligste sager under ministerområderne

23. Rigsrevisor har i erklæringen om statsregnskabet vurderet, at statsregnskabet for 2005 er rigtigt. Dette er resultatet af en samlet vurdering på baggrund af de i alt 482 revisioner, som Rigsrevisionen har udført.

Den samlede vurdering er baseret på, at den altovervejende del af revisionerne (90 %) resulterede i bedømmelsen tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende, og at der blev konstateret et begrænset antal fejl i regnskaberne.

24. Rigsrevisor har endvidere i erklæringen vurderet, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Dette er resultatet af en samlet vurdering, bl.a. på baggrund af Rigsrevisionens bevillingskontrol af i alt 1.375 hovedkonti på bevillingslovene.

Den samlede vurdering er baseret på, at bevillingskontrollen gav anledning til relativt få bemærkninger (11), som var så væsentlige, at de er omtalt i denne beretning.

25. Under de enkelte ministerområder er omtalt en række sager om svagheder i regnskabsforvaltningen, fejl i virksomhedernes regnskaber og bemærkninger fra bevillingskontrollen. Sagerne har indgået i Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområderne.

26. Rigsrevisionen skal især pege på følgende sager:

- Udenrigsministeriet har overført bevillinger mellem 2 aktivitetsområder uden at forelægge sagen for Folketingets Finansudvalg, og oplysningerne om overførslen på til lægsbevillingsloven var ikke fuldt korrekte, jf. pkt. 48.
- Der var bevillingsoverskridelser af reservationsbevillinger på Udenrigsministeriets område, jf. pkt. 49.
- Der var svagheder i forretningsgangene og de interne kontroller ved Økonomi- og Erhvervsministeriets departement, jf. pkt. 83.

- Det var endnu ikke lykkedes SKAT at afhjælpe alle systemmæssige fejl i Importsystemet og at tilendebringe oprydningen i ikke-færdigbehandlede angivelser registreret i systemet, jf. pkt. 102.
- Regnskabsforvaltningen ved Forsvarsministeriets departement og Redningsberedskabet var ikke tilfredsstillende, jf. pkt. 135 og 136.
- Forretningsgangene og de interne kontroller på personel- og lønområdet ved Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet var ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 138.
- Regnskabsforvaltningen ved Forsvarskommandoen var ikke tilfredsstillende, og åbningsbalancen indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl i væsentlige regnskabsposter, jf. pkt. 139-142 og 147-152.
- Regnskabsforvaltningen ved Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet var ikke tilfredsstillende, og Hjemmeværnets åbningsbalance indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl i væsentlige regnskabsposter, jf. pkt. 143-146 og 147-151.
- Arbejdsmarkedsstyrelsens åbningsbalance var ikke retvisende, jf. pkt. 189.
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling kunne i et aktstykke til Folketingets Finansudvalg tydeligere have gjort opmærksom på, at Dansk Ekspeditionsfond havde foretaget dispositioner, der ikke var i overensstemmelse med Budgetvejledningen, og at fonden havde påtaget sig forpligtigelser, der oversteg de indkomne tilsagn om støtte, jf. pkt. 217-218.
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling burde have sikret en bedre styring af lønudviklingen for universiteternes ledelser i forbindelse med gennemførelsen af den nye universitetslov, jf. pkt. 230-235.
- Roskilde Universitetscenter har ikke ført tilstrækkelig kontrol med forvaltningen af internationale uddannelsesaktiviteter m.m., jf. pkt. 236.
- Forretningsgangene og de interne kontroller i Undervisningsministeriets departement var stadig ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 246.

- It-sikkerheden ved Nationalmuseet var ikke tilfredsstillende, jf. pkt. 267.
- Revisionen viste, at der vil gå mindst 20 år, før Statens Museum for Kunst har registreret hele kobberstiksamlingen elektronisk i Kunstdatabasen, jf. pkt. 268.
- Rigsrevisionens revisionspåtegning på Fiskeribankens årsrapport indeholdt et forbehold om bankens hensættelse til imødegåelse af tab på lån samt supplerende oplysninger, jf. pkt. 313-314.
- Danmarks Fødevareforskning havde ikke i tilstrækkelig grad sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller for alle konti, inden regnskabet blev godkendt, jf. pkt. 330.
- Revisionen viste, at Banedanmarks regnskab ikke var rigtigt. Endvidere var Banedanmarks optagelse og værdiansættelse af anlægsaktiver forbundet med væsentlig usikkerhed. Hertil kom, at åbningsbalancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet, var mangelfulde, og at Banedanmark ikke havde foretaget en hensættelse til rådighedsløn til tjenestemænd, jf. pkt. 344, 346, 349 og 350.
- Transport- og Energiministeriet udarbejdede først mere end 1 år efter, at Nærbaneprojektet blev sat i bero på grund af bevillingsoverskridelser, et aktstykke om sagen til Folketingets Finansudvalg, jf. pkt. 353.

III. De enkelte ministerområder

A. § 5. Statsministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

27. Statsministeriet bestod i 2005 af departementet, Rigsombudsmanden i Grønland og Rigsombudsmanden på Færøerne.

28. Statsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 1**.

Tabel 1. Statsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	55
Øvrige driftsudgifter.....	49
Tilskud	5
Bygge- og anlægsudgifter	7
Bruttoudgifter i alt.....	116
Bruttoindtægter	49

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Statsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

29. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

30. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 3 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- gennemført 6 andre revisioner.

31. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

32. I **tabel 2** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 2. Bedømmelser på Statsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	3					0
Afsluttende revision	3		3			
Revision i årets løb	2	1	1			
Lønrevision	1	1				
Tilskudsrevision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	1		1			
I alt	12	2	7	0	0	0

33. Det fremgår af tabel 2, at 2 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende og 7 som tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

34. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

35. I det følgende omtales 2 sager vedrørende regnskabsforvaltningen. Omtalen omfatter:

- lønrevision ved departementet
- revision i årets løb ved Rigsombudsmanden på Færøerne.

Lønrevision ved departementet

36. Lønrevisionen ved departementet viste, at lønregnskab var rigtigt, og at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller på løn- og personaleområdet var *meget tilfredsstillende* og generelt opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning. Den stikprøvevise gennemgang af løn- og personalesager viste,

at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med love, overenskomster og andre regler, der gælder for statslige ansættelsesmyndigheder.

Forretningsgangene på området var velfungerende, og der blev konstateret en sikker og hensigtsmæssig løn- og personaleadministration på væsentlige områder som forvaltning af aftaler og overenskomster, variable ydelser, indrapportering og godkendelse samt uddatakontrol.

Revision i årets løb ved Rigsombudsmanden på Færøerne

37. Revisionen i årets løb ved Rigsombudsmanden på Færøerne viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede *meget tilfredsstillende* og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabet's rigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med bevillinger, love m.m.

Ved vurderingen lagde Rigsrevisionen vægt på, at bogholderifunktionen var klart og betryggende afgrænset, og at den løbende bogføring var nøjagtig, fuldstændig og godt dokumenteret. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at der var fastsat hensigtsmæssige afstemningsprocedurer, der blev fulgt, og at forretningsgangene vedrørende disponering, varemodtagelse og godkendelse af fakturaer var tilrettelagt på en hensigtsmæssig måde.

B. § 6. Udenrigsministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

38. Udenrigsministeriet bestod i 2005 af Udenrigstjenesten og Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM).

39. Udenrigsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 3**.

Tabel 3. Udenrigsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	704
Øvrige driftsudgifter.....	1.628
Tilskud	11.471
Bygge- og anlægsudgifter	78
Bruttoudgifter i alt.....	13.882
Bruttoindtægter	517

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Udenrigsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

2 sager fra bevillingskontrollen om overførsel af bevillinger og overskridelser af reservationsbevillinger gav anledning til bemærkninger. Disse sager ændrer dog ikke Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

40. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

41. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 2 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af begge virksomheder
- gennemført 6 andre revisioner.

42. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 1 af balancerne skulle korrigeres. Udenrigsministeriets åbningsbalance, der ikke nåede at blive korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005, er nærmere omtalt nedenfor.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i DCISM's åbningsbalance generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

43. I **tabel 4** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 4. Bedømmelser på Udenrigsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	3					2
Afsluttende revision	2		2			
Revision i årets løb	2		1	1		
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
I alt	11	0	7	1	0	2

44. Det fremgår af tabel 4, at 7 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 1 område blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

45. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til Udenrigsministeriet og DCISM. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

46. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- opfølgning på sagen vedrørende Udenrigsministeriets Program- og Projektorientering
- bevillingskontrol af overførsel mellem aktivitetsområder
- bevillingskontrol af reservationsbevillinger med negative videreførsler ultimo 2005

- revision i årets løb ved Udenrigstjenesten
- tilskudsrevision ved Udenrigstjenesten
- gennemgang af Udenrigsministeriets åbningsbalance
- revision i årets løb ved Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder.

Opfølgning på sagen vedrørende Udenrigsministeriets Program- og Projektorientering

47. Udenrigsministeriets Program- og Projektorientering, der indgår i Danidas årsberetning, udarbejdes bl.a. for at informere Folketingets Finansudvalg om status på igangværende projekter og programmer. Ministeriet vil ifølge Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 271, fremover sikre, at det fremgår af Program- og Projektorienteringen, at det kun er programmer over 5 mio. kr., der er medtaget, ligesom der vil være en oversigt over sager, der er fysisk afsluttede, men hvor endelig afrapportering og/eller regnskaber endnu udestår.

Rigsrevisionen konstaterede, at cd-rom-versionen af Program- og Projektorienteringen i Danidas årsberetning for 2005 indeholdt den omtalte oversigt. Rigsrevisionen konstaterede imidlertid, at oplysningerne i oversigten i nogle tilfælde ikke var korrekte, og at årsagen til den manglende afslutning i en række tilfælde ikke var anført. Det sidste er i modstrid med ministeriets oplysninger i statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 76.

Ministeriet har oplyst, at oversigten nedlægges i 2006, og at programmer og projekter, der endnu ikke kan afsluttes på grund af manglende endelig afrapportering og/eller regnskaber, fremover også vil blive omtalt i Program- og Projektorienteringen.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Program- og Projektorienteringen i 2006 igen vil indeholde oplysninger om samtlige igangværende projekter og programmer.

Bevillingskontrol af overførsel mellem aktivitetsområder

48. Bevillingskontrollen af aktivitetsområdet § 6.35. Forsknings- og oplysningsvirksomhed viste, at ministeriet havde foretaget en overførsel til et andet bevillingsformål på 47,9 mio. kr. af den samlede bevilling, uden at dette særskilt blev forelagt Folketingets Finansudvalg. Ifølge Akt 187 25/6 2003

er adgangen til at overføre bevillinger mellem aktivitetsområder begrænset til maks. 5 % af den samlede bevilling i det mindste af de involverede aktivitetsområder. Overførsel ud over denne grænse kræver Finansudvalgets forudgående tilslutning ved aktstykke. Den stedfundne overførsel udgjorde 17 % af bevillingen.

Ministeriet erkendte, at ministeriet ud over at sikre hjemmel på tillægsbevillingsloven for 2005 særskilt burde have anmodet om Finansudvalgets forudgående tilslutning til at overføre mere end 5 % af bevillingen.

Det fremgår endvidere af tillægsbevillingsloven for 2005 på § 6.35.01. Forskning og oplysning i Danmark mv., at overførslen er foretaget til aktivitetsområdet § 6.39. Humanitær bistand. Dette fremgår imidlertid ikke af specifikationen til § 6.39 på tillægsbevillingsloven.

Ministeriet oplyste, at midlerne i stedet blev allokeret til aktivitetsområdet § 6.36. Multilateral bistand gennem FN. Rigsrevisionen konstaterede, at dette ikke fremgår af tillægsbevillingsloven for 2005, og der blev derfor ikke tilvejebragt hjemmel hertil.

Ministeriet vil fremover sikre, at anmærkningerne og de tal, som opføres i specifikationerne på tillægsbevillingsloven, er korrekte.

Bevillingskontrol af reservationsbevillinger med negative videreførsler ultimo 2005

49. I forbindelse med bevillingskontrollen konstaterede Rigsrevisionen bevillingsoverskridelser på i alt 39,7 mio. kr. fordelt på 15 hovedkonti med bevillingstypen reservationsbevilling under § 6.3. Bistand til udviklingslande. Ministeriet orienterede ved Akt 181 22/6 2006 Folketingets Finansudvalg om bevillingsoverskridelserne. Ministeriet oplyste over for Finansudvalget, at merforbruget på disse hovedkonti modsvares af mindreforbrug på andre hovedkonti, så der samlet for § 6.3 var et mindreforbrug i 2005 på godt 24 mio. kr. Finansudvalget blev endvidere gjort opmærksom på, at der i 2004 var et merforbrug på 7 hovedkonti under udviklingsbistanden. Ministeriet oplyste, at ministeriet på baggrund af de konstaterede overskridelser vil styrke kontrollen med overholdelsen af de givne bevillinger. Ministeriet udvikler i forbindelse med en igangværende opgradering af regnskabssystemet styrkede kontrollerværktøjer, som skal forhindre fremtidige bevillingsoverskridelser.

Værktøjerne vil blive understøttet af skærpede procedurer, bl.a. for tilsagnsregistrering og afstemning af hensættelser. Rigsrevisionen finder disse tiltag tilfredsstillende.

Revision i årets løb ved Udenrigstjenesten

50. Rigsrevisionen har foretaget revision i årets løb i ministeriet samt ved 10 repræsentationer i henholdsvis Athen, Beograd, Wien, Dhaka, Kuala Lumpur, Bruxelles, Sofia, München, Cotonou og Accra.

Rigsrevisionen vurderede samlet set, at regnskabsaflæggelsen ved ministeriet og repræsentationerne var rigtig. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering mv. med enkelte undtagelser var korrekte, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller var samlet set *tilfredsstillende* og opfyldte generelt de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabet rigtighed.

Rigsrevisionen har konstateret, at der er sket fremskridt siden sidste år, og at ministeriet har haft fokus på opfølgningen af forhold påpeget af Rigsrevisionen.

På en ambassade var de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller meget tilfredsstillende, mens forretningsgangene og de interne kontroller på en anden ambassade ikke fungerede helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterede ved revisionen på ambassaderne en række forhold ved regnskabsforvaltningen, som gav anledning til anbefalinger. En række af disse forhold er også konstateret ved tidligere års revisioner. Rigsrevisionen finder derfor, at ministeriet generelt bør følge op på disse forhold, der er beskrevet i det følgende.

Rigsrevisionen konstaterede i flere tilfælde, at ambassaderne reelt kun havde én medarbejder, der kunne anvende regnskabssystemet Rep-Finans. Den manglende funktionsadskillelse indebar et sikkerhedsmæssigt problem og risiko for problemer ved medarbejderens længerevarende fravær. Rigsrevisionen anbefalede, at flere medarbejdere bliver oplært i brugen af Rep-Finans.

Rigsrevisionen anbefalede, at superbrugerfunktionen bliver varetaget af en medarbejder uden for regnskabsafdelingen eller af 2 medarbejdere i forening.

På det konsulære område viste Rigsrevisionens gennemgang, at flere ambassader ikke fulgte ministeriets regler om bl.a. gebyrbog og makulering, og at der var behov for en opstramning af procedurerne for at sikre den interne kontrol.

Der var endvidere tilfælde, hvor prokuraforhold i bankerne ikke var opdateret ved ændringer i personaleforhold.

Rigsrevisionen konstaterede tilfælde, hvor der ikke forelå ansættelseskontrakter for lokalt ansatte medarbejdere, samt tilfælde, hvor den ansattes ansvar for betaling af skat ikke var korrekt beskrevet.

Rigsrevisionen anbefalede på flere ambassader, at oprydningen af reskontrosager bliver gennemført løbende, at reskontrooversigten kun indeholder reelt igangværende sager.

Tilskudsrevision ved Udenrigstjenesten

51. Rigsrevisionen har foretaget tilskudsrevision i ministeriet af tilskudsordninger under Udenrigstjenesten, internationale organisationer, bistand til udviklingslandene og Danmarks Eksportråd. Endvidere har Rigsrevisionen foretaget tilskudsrevision ved ambassaderne i Dhaka, Cotonou og Accra. Rigsrevisionen vurderede, at ministeriets regnskabsaflæggelse på tilskudsområdet samlet set var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. Rigsrevisionen har samtidig konstateret, at ministeriet påser, at tilskudsmodtagerne anvender midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne. Rigsrevisionen fandt, at ministeriets tilskudsforvaltning samlet set fungerede *tilfredsstillende*. Rigsrevisionen lagde vægt på den fortsatte positive udvikling, der var konstateret, og på de initiativer, ministeriet og ambassaderne har iværksat eller planlagt iværksat på flere områder, bl.a. kortlægning af de resterende tilskudsområder uden for Sydgruppen samt et særligt fokus på udligning af beholdningskonti i Sydgruppen og på ambassaderne.

Rigsrevisionen fandt det tilfredsstillende, at ministeriet havde nedbragt antallet af udestående tilskudsregnskaber. Rigsrevisionen konstaterede dog, at ministeriet, herunder ambassaderne, på flere tilskudsområder stadig ikke foretog rettidig og korrekt gennemgang af regnskaberne, og at ministeriet endnu ikke havde etableret et system til opfølgning og registrering af udestående tilskudsregnskaber uden for Sydgruppen. Ministeriet har oplyst, at ministeriet fremover

vil sikre, at tilskudsforvaltningen fuldt ud lever op til de krav, der stilles til god statslig tilskudsforvaltning.

Rigsrevisionen fandt det tilfredsstillende, at ministeriet har fortsat arbejdet med at udarbejde sagsbehandlervejledninger, der bidrager til at standardisere og dokumentere sagsbehandlingen.

Rigsrevisionen fandt det ikke helt tilfredsstillende, at der stadig er tilskudsordninger, hvor ministeriet ikke har sikret, at tilskudsmodtagers regnskab bliver revideret i overensstemmelse med principperne for God Offentlig Revisions-skik.

Rigsrevisionen fandt det ikke tilfredsstillende, at ministeriet på tilskudsområdet eksportstipendiater ikke havde kontrolleret handelskontorenes månedsregnskaber og ikke havde sikret en hensigtsmæssig opfølgning på ministeriets tilsynsbesøg. Ministeriet har hertil oplyst, at ministeriet nu foretager systematisk månedlig stikprøvekontrol af 2 handelskontorers månedsregnskaber samt kvartalsvis forestår en samlet udmelding til handelskontorerne om resultaterne af stikprøvekontrollerne samt ministeriets besøg på handelskontorerne.

Ved tilskudsrevisionen på én ambassade fandt Rigsrevisionen forhold under Privat Sektor Programmet, der ikke var helt tilfredsstillende, bl.a. manglende tilbagebetaling i forbindelse med en låneaftale. Ministeriet har bl.a. oplyst, at der er iværksat en opdatering af de generelle guidelines for Privat Sektor Programmet, som bl.a. vil sikre en skærpet monitorering af de enkelte projekter, samt at lånefaciliteten vil blive afskaffet på baggrund af en anbefaling herom i en analyse af Privat Sektor Programmet, som blev afsluttet i januar 2006.

Rigsrevisionen finder ministeriets initiativer tilfredsstillende.

Gennemgang af Udenrigsministeriets åbningsbalance

52. Gennemgangen af Udenrigsministeriets åbningsbalance viste, at balancen på en række væsentlige områder gav anledning til et antal forbehold og bemærkninger, bl.a. om værdiansættelsen af bygninger, der ikke var afklaret som følge af uafsluttede drøftelser mellem ministeriet og Finansministeriet. Hertil kom nogle posteringer, der ikke vedrørte ministeriets driftsområde, herunder et kapitalindskud på 12,6 mia. kr. Rigsrevisionen vurderede på dette grund-

lag, at ministeriet burde udarbejde en korrigeret åbningsbalance.

Rigsrevisionen modtog medio maj 2006 en korrigeret åbningsbalance samt supplerende redegørelser ultimo maj og medio august 2006. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at oplysningerne i den korrigerede åbningsbalance generelt er pålidelige og dokumenterede og ikke indeholder væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Revision i årets løb ved Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder

53. Rigsrevisionen har foretaget revision i årets løb ved Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM). Revisionen omfattede også opfølgning på DCISM's fortsatte arbejde med regnskabsfunktionen, forretningsgangene og de interne kontroller, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 271.

Rigsrevisionen vurderede samlet, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. Rigsrevisionen vurderede imidlertid, at forretningsgangene og de interne kontroller stadig *ikke fungerede helt tilfredsstillende* og dermed ikke i tilstrækkelig grad medvirkede til at sikre regnskabets rigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag gav anledning til enkelte bemærkninger vedrørende bl.a. repræsentation og periodisering.

Rigsrevisionen lagde ved vurderingen af forretningsgangene og de interne kontroller særligt vægt på følgende forhold: Regnskabsinstruksen var fortsat mangelfuld på væsentlige områder, tilpasning til det omkostningsbaserede regnskab var endnu ikke foretaget, rejseforskud blev afregnet for sent, kantinedriften var ikke i overensstemmelse med kantinecirkulæret, en større momsdifference var ikke forklaret, inventarregister var fortsat ikke udarbejdet, og e-fakturerings var ikke fuldt ud implementeret.

Rigsrevisionen konstaterede, at DCISM i 2005 havde foretaget forbedringer af de regnskabsmæssige forretningsgange, og at disse havde medført en forbedring af regnskabsfunktionen. Det var dog Rigsrevisionens vurdering, at DCISM fortsat har behov for at styrke området for at løfte niveauet til tilfredsstillende og dermed sætte DCISM i stand til at møde de nye udfordringer som følge af det omkostningsbaserede regnskab. DCISM har i marts 2006 udar-

bejdet en samlet redegørelse for centrets fremadrettede opfølgning på Rigsrevisionens bemærkninger. Rigsrevisionen fandt redegørelsens indhold dækkende for de rejste problemstillinger, men anbefalede, at den lange tidshorisont for opgavernes gennemførelse blev reduceret. DCISM har siden tilført økonomifunktionen personalemæssige resurser, så grundlaget for en opdateret tidsplan med en kortere tidshorisont var til stede. Langtidssygdom i den administrative ledergruppe har dog forsinket flere delprojekter. DCISM vurderede fortsat, at de overordnede mål i tidsplanen vil blive gennemført efter den opdaterede tidsplan.

Rigsrevisionen forventer derfor, at DCISM's plan gennemføres som forudsat.

C. § 7. Finansministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

54. Finansministeriet bestod i 2005 af i alt 4 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Økonomistyrelsen, Personalestyrelsen samt Slots- og Ejendomsstyrelsen. Ministerområdet omfattede endvidere Statsgældsforvaltningen, Den Sociale Pensionsfond, Højteknologifonden og Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond.

Finansministeriet er endvidere overordnet ansvarlig for følgende finanslovparagraffer: § 35. Generelle reserver, § 36. Pensionsvæsenet, § 37. Renter, § 40. Genudlån, § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto).

55. Finansministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 5**.

Tabel 5. Finansministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	629
Øvrige driftsudgifter.....	6.254
Tilskud	5.396
Bygge- og anlægsgudgifter	230
Bruttoudgifter i alt.....	12.509
Bruttoindtægter	7.067

56. Derudover afholdt Finansministeriet i 2005 under finanslovens §§ 35-37 og 40-42 bruttoudgifter for i alt 403.070 mio. kr. Desuden oppebar ministeriet indtægter for i alt 279.872 mio. kr. Hovedparten af beløbene vedrører afdrag på statsgælden og lånoptag.

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Finansministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskaberne for Personalestyrelsen og Slots- og Ejendomsstyrelsen. Da de konstaterede fejl i virksomhedernes regnskaber repræsenterer en mindre del af ministerområdets og de pågældende virksomheders udgifter og indtægter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

57. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

58. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 2 åbningsbalancer
- udført statistisk stikprøverevision af ministeriets driftsudgifter
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- revideret 8 regnskaber, der er omfattet af aftaler om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 11 andre revisioner.

59. Revisionen af Finansministeriets departement, Økonomistyrelsen, Personalestyrelsen samt Slots- og Ejendomsstyrelsen, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision, udføres af Finansministeriets Koncernrevision.

Revisionen af Statsgældsforvaltningen, Den Sociale Pensionsfond, Højteknologifonden og Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond, der ligeledes er omfattet af § 9-aftaler om intern revision, udføres af Nationalbankens Revision.

60. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at Slots- og Ejendomsstyrelsens balance blev korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005. Korrektionerne vedrørte især fortolkningen af regnskabsprincipperne i SEA-reformen (Statens Ejendomsadministration), herunder sikring af en ensartet registrering af ejendommenes værdi og igangværende arbejder samt den tilhørende kort- og langfristede gæld.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancerne, som de foreslå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

61. Den statistiske stikprøverevision af driftsudgifterne for det samlede ministerområde omfattede 135 bilag. Revisionen viste, at der ikke var beløbsmæssige fejl i bilagene. Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøven understøtter, at oplysningerne om driftsudgifter i ministerområdets regnskab er rigtige.

62. I **tabel 6** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 6. Bedømmelser på Finansministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	4					1
Afsluttende revision	8	4	2	2		
Revision i årets løb	4		4			
Lønrevision	1		1			
Pensionsrevision	3		3			
It-revision	1		1			
Revision af brugersystemer	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	8	4	2	2		
I alt	31	8	15	4	0	1

63. Det fremgår af tabel 6, at 8 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende og 15 som tilfredsstillende, mens 4

områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

64. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

65. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- bevillingskontrol af statens kapitalindskud i Højteknologifonden og i Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond
- revision af Statsgældsforvaltningen og 3 fonde
- revision af Personalestyrelsen
- revision af Slots- og Ejendomsstyrelsen
- opfølgning på ændringer i den statslige betalingsformidling.

Bevillingskontrol af statens kapitalindskud i Højteknologifonden og i Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond

66. I 2005 blev der oprettet 2 nye særlige fonde: Højteknologifonden og Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond. Indskuddene i fondene på tilsammen 3.927,3 mio. kr. blev udgiftsført på § 7.15.07, standardkonto 81. Udlån mv. Rigsrevisionen konstaterede ved bevillingskontrollen, at anvendelse af denne standardkonto bevirkede, at opgørelsen af statens udgifter og indtægter i 2005 var korrekt, men at indskuddene samtidig blev opført som et aktiv i statsregnskabets balance, hvilket ikke var korrekt.

Finansministeriet var enig med Rigsrevisionen i, at indskuddet burde have været registreret på standardkonto 55.

Investeringsstilskud, og vil fremover anvende denne konto. I statsregnskabet for 2006 vil der desuden blive foretaget en ompostering af indskuddene for 2005, så disse ikke længere vil optræde som et aktiv i statsregnskabets balance.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Revision af Statsgældsforvaltningen og 3 fonde

67. Rigsrevisionen har revideret Statsgældsforvaltningen, Den Sociale Pensionsfond, Højteknologifonden og Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond, som er omfattet af § 9-aftaler om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Statsgældsforvaltningens og fondenes regnskaber er rigtige. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen fandt regnskabsforvaltningen *meget tilfredsstillende*. Denne vurdering bygger på, at statsgælds-bogholderiet for disse regnskabsteknisk komplekse områder, der administreres ved hjælp af specialudviklede it-systemer, havde etableret effektive og sikkerhedsmæssigt betryggende it-miljøer, en hensigtsmæssig funktionsadskillelse samt gode forretningsgangsbeskrivelser, der bliver fulgt.

Vurderingerne er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder, bevillingskontrol samt løbende revision. Den løbende revision har omfattet gennemgang af de aflagte månedsregnskaber.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetninger. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af Statsgældsforvaltningens og fondenes regnskaber på den interne revisions arbejde.

Revision af Personalestyrelsen

68. Rigsrevisionen har revideret Personalestyrelsen, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Personalestyrelsens regnskab er rigtigt. Rigsrevisionen har i den forbindelse lagt vægt på, at de konstaterede fejl i virksomhedens regnskab repræsenterer en mindre del af virksomhedens udgifter og indtægter, jf. omtale nedenfor. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne omfattet af regnskabsafleggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen *ikke var helt tilfredsstillende*.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder, bevillingskontrol samt løbende revision. Den løbende revision har omfattet revision af Personalestyrelsens administration af indtægter på § 36. Pensionsvæsenet samt lønrevision.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

I det følgende omtales 2 sager om henholdsvis Personalestyrelsens løbende afstemninger og regnskabsafslutning.

69. Finansministeriets Koncernrevisions revision i årets løb af Personalestyrelsens område viste, at løbende afstemninger ikke altid blev foretaget rettidigt, samt at koordineringen med Finansministeriets Administrative Fællesskab (FAF) og sikring af afstemninger ved kvartalsafslutningerne kunne forbedres. Personalestyrelsen og FAF har tilkendegivet, at de vil tage initiativ til at forbedre områdernes forretningsgange mv. Dette er bl.a. sket ved at udarbejde nye administrationsaftaler (kundeaftaler), der præciserer arbejds- og ansvarsfordelingen mellem Personalestyrelsen og FAF.

Ved den afsluttende revision blev der konstateret en række fejl i regnskabet, som Personalestyrelsen burde have afklaret og bogført korrekt inden den bogholderimæssige afslutning af regnskabsåret. Personalestyrelsen vil derfor foretage en korrektion på netto 0,7 mio. kr. over statsregnskabet drift i 2006.

Revision af Slots- og Ejendomsstyrelsen

70. Rigsrevisionen har revideret Slots- og Ejendomsstyrelsen, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Slots- og Ejendomsstyrelsens regnskab er rigtigt. Rigsrevisionen har i den forbindelse lagt vægt på, at de konstaterede fejl i virksomhedens regnskab repræsenterer en mindre del af virksomhedens udgifter og indtægter, jf. omtale nedenfor. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen *ikke var helt tilfredsstillende*.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder, bevillingskontrol samt løbende revision. Den løbende revision har omfattet en gennemgang af Slots- og Ejendomsstyrelsens administration af lejernes betaling af driftsomkostninger, varme, el og telefoni.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

71. Ved Finansministeriets Koncernrevisions afsluttende revision blev det konstateret, at regnskabet indeholdt en del fejl. De væsentligste fejl blev oplyst i Slots- og Ejendomsstyrelsens årsrapport for 2005. Flere af fejlene havde alene betydning for den omkostningsbaserede årsrapport, men ikke statsregnskabet. Fejlene, der påvirkede statsregnskabet, udgjorde netto 1,1 mio. kr. og vil blive rettet i 2006.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at planlægningen af regnskabsafslutningen, herunder en konkret beskrivelse af kravene til afstemninger, specifikationer, analyser samt dokumentationen af disse, ville have medvirket til at reducere antallet af fejl. Rigsrevisionen forventer, at Slots- og Ejendomsstyrelsen forbedrer sine regnskabsprocedurer både vedrørende den løbende kvalitetssikring samt ved periodeafslutningerne.

Opfølgning på ændringer i den statslige betalingsformidling

72. Rigsrevisionen redegjorde i statsrevisorernes beretning nr. 16/00 om revisionen af statsregnskabet for 2000, pkt. 671-683, for en række ændringer i den statslige betalingsformidling. Det var her Rigsrevisionens vurdering, at sikkerheden i betalingssystemet blev forringet ved indførelsen af Statens Koncern Betalinger og Jyske Netbank Erhverv (SKB/JNE). Begrundelsen herfor var bl.a., at der manglede token, chipkort e.l. i forbindelse med login.

Rigsrevisionen har senest redegjort for udviklingen i sagen i et notat til statsrevisorerne af 21. januar 2005. Finansministeriet havde oplyst, at Økonomistyrelsen i forbindelse med et kommende udbud af betalingssystemet ville sikre, at der blev stillet mere præcise krav til sikkerheden, fx anvendelse af token, chipkort e.l. Udbuddet forventedes gennemført i efteråret 2005.

73. Økonomistyrelsen besluttede i september 2005 at udskyde udbudsforretningen. Det skyldes bl.a., at styrelsen ikke ønskede et tidsmæssigt sammenfald mellem implementeringen af et nyt betalingssystem og gennemførelsen af betydelige forvaltnings- og strukturmæssige reformer, fx ny statslig kontoplan, elektronisk fakturering, omkostningsbaserede bevillinger og kommunalreformen.

Økonomistyrelsen har i forsommeren 2006 genoptaget arbejdet med udbuddet, og styrelsen forventer, at udbuddet – et begrænset udbud med prækvalifikation – vil finde sted i november 2006. Ifølge planen skal valg af leverandør og kontraktindgåelse ske i maj 2007, og implementering i institutionerne gennemføres i slutningen af 2007. Økonomistyrelsen har tilkendegivet, at de sikkerhedsmæssige krav til den statslige betalingsformidling vil blive kortlagt i forbindelse med udarbejdelsen af kravspecifikation til det nye system.

Rigsrevisionen har ved revisionsbesøg hos flere statslige klienter konstateret, at den nuværende løsning er så teknisk forældet, at det i praksis er meget vanskeligt at følge Økonomistyrelsens vejledninger på området. Rigsrevisionen finder dette uheldigt.

Rigsrevisionen finder det dog tilfredsstillende, at Økonomistyrelsen nu er på vej til at få etableret et mere tidssvarende system til håndtering af den statslige betalingsformidling.

D. § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

74. Økonomi- og Erhvervsministeriet bestod i 2005 af i alt 10 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Finanstilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Patent- og Varemærkestyrelsen og Søfartsstyrelsen. Ministerområdet omfattede endvidere 13 selvejende institutioner for maritime uddannelser under Søfartsstyrelsen, der er finansieret af tilskud.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

75. Økonomi- og Erhvervsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 7**.

Tabel 7. Økonomi- og Erhvervsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	985
Øvrige driftsudgifter.....	766
Tilskud	1.450
Bygge- og anlægsudgifter	114
Bruttoudgifter i alt.....	3.315
Bruttoindtægter	2.569

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Økonomi- og Erhvervsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

76. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

77. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 10 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 10 virksomheder
- revideret 13 regnskaber, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 10 andre revisioner.

78. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 3 balancer blev korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

79. I **tabel 8** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 8. Bedømmelser på Økonomi- og Erhvervsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	10					2
Afsluttende revision	10		10			
Revision i årets løb	4		3	1		
Lønrevision	2		1	1		
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	31	0	19	2	0	2

80. Det fremgår af tabel 8, at 19 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 2 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

81. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

82. En tilskudsrevision ved Erhvervs- og Byggestyrelsen, der omfattede tilskud til regionaludvikling fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling samt tilskud fra Den Europæiske Socialfond, er omtalt i kap. IV. Revision af EU-midler i Danmark.

I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved departementet
- bevillingskontrol af mellemværender med Eksport Kredit Fonden
- bevillingskontrol af reserver og budgetregulering
- lønrevision ved Konkurrencestyrelsen
- opfølgning på Søfartsstyrelsens afstemninger.

Revision i årets løb ved departementet

83. Revisionen i årets løb ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste dog, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. ikke i alle tilfælde var korrekte. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede *ikke helt tilfredsstillende*, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabets rigtighed.

Revisionen viste, at der var saldi på statuskonti for henrettelser vedrørende afgivne tilsagn på i alt 10,3 mio. kr. fra 2001, der ikke kunne forklares af departementet. Svagheder i forretningsgangene og de interne kontroller vedrørte flere forskellige områder i departementet. Rigsrevisionen har især lagt vægt på, at området forvaltning af eksterne udgifter ikke fungerede tilfredsstillende, idet der fx manglede funktionsadskillelse i forbindelse med indkøb. Dertil kom mangler i forvaltning af interne bilag vedrørende taxaboner og tjenesterejser samt aflæggelse af regnskab.

Revisionen viste også, at der manglede en klar opdeling af regnskabsmæssige opgaver, ansvar og kompetencer både internt i departementet og mellem departementet og ministerområdets administrative fællesskab KoncernØkonomi. Endelig var serviceaftalerne mellem KoncernØkonomi og styrelserne udløbet, og der var endnu ikke udarbejdet nye aftaler.

Departementet har udarbejdet en handlingsplan, der konkret oplyser, hvilke initiativer der igangsættes hvornår. Departementet har oplyst, at punkterne i handlingsplanen nu er gennemført, samt at der fortsat vil blive arbejdet på at forbedre regnskabsforvaltningen i departementet.

Endelig har departementet oplyst, at der for 2006 er indgået en ny og revideret serviceaftale mellem departementet og KoncernØkonomi, hvori ansvarsfordelingen er præciseret.

Rigsrevisionen finder departementets initiativer tilfredsstillende.

Bevillingskontrol af mellemværender med Eksport Kredit Fonden

84. Bevillingskontrollen af § 37.63.01.35. Mellemværender med Eksport Kredit Fonden viste, at ministeriet ikke havde regnskabsført fondens renter vedrørende 2005 på 89 mio. kr. på kontoen. Fristen for at foretage posteringer i statsregnskabet for 2005 var overskredet, da ministeriet opdagede fejlen. Renteudgiften på 89 mio. kr. er bogført i 2006.

Rigsrevisionen finder, at ministeriets regnskabsmæssige kontrol i forbindelse med årsregnskabsafslutningen ikke var tilfredsstillende, da fondens renter er en væsentlig, årligt tilbagevendende postering.

Ministeriet har oplyst, at administrationsaftalen med Eksport Kredit Fonden vil blive opdateret, og at der heri vil blive præciseret et opgørelsestidspunkt for fondens renter, så disse kan blive posteret rettidigt i statsregnskabet.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Bevillingskontrol af reserver og budgetregulering

85. Bevillingskontrollen af § 8.22.79. Reserver og budgetregulering viste, at bevillingsafregningen indeholdt fejl på i alt 58 mio. kr. Fejlen vedrørte registreringer af bevillinger som følge af Akt 191 22/6 2005 om finansiering af pulje til forebyggelse og bedre sikring mod fyrværkeriulykker, bl.a. ved overførsel af et overskydende provenu i Flyforsikringsfonden. De manglende registreringer medførte, at bevillingsafregningen viste et underskud på 52,9 mio. kr. i stedet for rettelig et overskud på 5,1 mio. kr.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at Akt 191 22/6 2005 ikke var udarbejdet, så de konkrete registreringer som følge af nedlæggelsen af Flyforsikringsfonden kunne foretages.

Ministeriet har oplyst, at fejlen vil blive søgt rettet ved en primokorrektion og ved oprettelse af en ny hovedkonto på tillægsbevillingsloven for 2006 med teksten ”Nedlæg-

gelse af Flyforsikringsfonden”. Sagen er forelagt Finansministeriet med henblik på oprettelse af den nye hovedkonto.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Lønrevision ved Konkurrencestyrelsen

86. Lønrevisionen ved Konkurrencestyrelsen viste, at lønregnskabet var rigtigt. Rigsrevisionen vurderede videre, at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med love, overenskomster og andre regler, der gælder for statslige ansættelsesmyndigheder. Lønrevisionen viste dog, at forretningsgangene og de interne kontroller på løn- og personaleområdet *ikke var helt tilfredsstillende* og dermed ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning.

Rigsrevisionen fandt bl.a., at samarbejdsaftalen med ministerområdets administrative fællesskab KoncernØkonomi på flere punkter var upræcis og burde indeholde en mere entydig fastlæggelse af opgave- og ansvarsfordelingen. Styrelsens regnskabsinstruks burde indeholde beskrivelser af procedurerne på løn- og personaleområdet. Rigsrevisionen konstaterede videre, at der ikke var en funktionsadskilt og dokumenteret kontrol med, at oplysningerne blev overført korrekt fra grunddokumentationen til tastebilagene. Dette var særlig uheldigt, da uddatakontrollen blev varetaget med udgangspunkt i tastebilagene. Endelig anbefalede Rigsrevisionen, at beregninger og trufne beslutninger blev bedre dokumenteret på personalesagerne.

Departementet har oplyst, at der er indgået en ny og revideret serviceaftale, hvori ansvarsfordelingen er præciseret. Departementet har videre oplyst, at retningslinjerne for uddatakontrol af lønbilag er præciseret, og at der fremover i videst muligt omfang vil blive fremsendt grunddokumentation.

Rigsrevisionen finder departementets initiativer tilfredsstillende.

Opfølgning på Søfartsstyrelsens afstemninger

87. Rigsrevisionen har foretaget en opfølgning på sagen vedrørende Søfartsstyrelsens mangelfulde afstemninger, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 272.

Rigsrevisionens opfølgning viste, at Søfartsstyrelsen har foretaget oprydning af de fleste udestående ældre poster. Der

var dog enkelte udeståender, bl.a. overdragelsen af driftsansvaret for Skoleskibet Danmark til Maritime Training and Education Centre (MARTEC).

Ministeriet har oplyst, at driftsaftalen mellem Søfartsstyrelsen og MARTEC om Skoleskibet Danmark blev underskrevet i oktober 2006.

Rigsrevisionen finder, at Søfartsstyrelsen på tilfredsstillende vis har fulgt op på de udestående ældre poster.

E. § 9. Skatteministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

88. Skatteministeriet bestod i 2005 af departementet, Lands-skatte retten og ToldSkat. ToldSkat omfattede Told- og Skat-testyrelsen og 8 regionale told- og skattemyndigheder med 26 underliggende regioner. Pr. 1. november 2005 fusionere-de ToldSkat med de kommunale skatte- og inddrivelsesfor-valtninger til SKAT. SKAT er en enhedsforvaltning, der be-står af 30 skattecentre samlet i 5 skattesamarbejder samt en række videns- og kompetencecentre.

Skatteministeriet er endvidere overordnet ansvarlig for finanslovparagrafferne § 34. Arbejdsmarkedsfond og § 38. Skatter og afgifter.

89. Skatteministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 9**.

Tabel 9. Skatteministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	§ 9	§ 34	§ 38	I alt
	----- Mio. kr. -----			
Lønudgifter	2.337	-	-	2.337
Øvrige driftsudgifter.....	1.596	1	1.432	3.029
Tilskud	299	-	27.898	28.197
Bygge- og anlægsudgifter	225	-	-	225
Bruttoudgifter i alt.....	4.457	1	29.330	33.788
Bruttoindtægter	556	81.827	421.731	504.114

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Skatteministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

90. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

91. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 3 åbningsbalancer
- udført statistisk stikprøverevision af en del af ministerområdets lønninger på standardkonto 11, anvist over SLS
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 6 andre revisioner.

92. Revisionen af ministerområdet har ikke omfattet skatte- og afgiftsunddragelser. Revisionsmæssige vurderinger på dette område forudsætter undersøgelser, som det normalt ikke er muligt at håndtere inden for årsrevisionens rammer. Rigsrevisionen har de seneste år udført 2 større undersøgelser på området, jf. statsrevisorernes beretning nr. 2/05 om ToldSkats indsats mod sort økonomi og statsrevisorernes beretning nr. 17/05 om indsatsen mod momskarrusel-svindler.

93. Gennemgangen af åbningsbalancerne viste, at oplysningerne i balancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler. Gennemgangen af 1 åbningsbalance resulterede i, at åbningsbalancen blev korrigeret inden udgangen af 2005.

94. Den statistiske stikprøverevision af en del af ministerområdet lønninger vedrørte lønnen for de kommunale medarbejdere, der blev overdraget til SKAT i november 2005 som følge af kommunalreformen, for at undersøge, om lønningerne efter overdragelsen stemte overens med den hidtidige aflønning. Stikprøven omfattede 145 månedslønninger. Revisionen viste, at der i 2 af medarbejderlønningerne var beløbsmæssige fejl, der dog var uvæsentlige.

95. I **tabel 10** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 10. Bedømmelser på Skatteministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	3					1
Afsluttende revision	3		3			
Revision i årets løb	2	1	1			
Tilskudsrevision	2		2			
It-revision	1		1			
Revision af brugersystemer	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	13	1	9	0	0	1

96. Det fremgår af tabel 10, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 9 som tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

97. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt de væsentligste resultater til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

98. En tilskudsrevision ved departementet af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter samt en revision af SKATs opgørelse af told og landbrugsafgifter mv. og SKATs opgørelse af momsindtægter er omtalt i kap. IV. Revision af EU-midler i Danmark.

I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved departementet
- bevillingskontrol af pensionsafkastskat
- revision af SKAT
- undersøgelse af SKATs afhjælpning af fejl ved Importsystemet
- tilskudsrevision ved SKAT.

Revision i årets løb ved departementet

99. Revisionen i årets løb ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede samlet set meget tilfredsstillende og opfyldte generelt de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabets rigtighed.

Rigsrevisionen lagde ved vurderingen vægt på, at der på alle gennemgåede områder var etableret de fornødne interne kontroller til at forebygge, opdage og korrigere eventuelle væsentlige fejl og mangler, og at de interne kontroller var beskrevet i regnskabsinstruksen. I Rigsrevisionens vurdering indgik tillige, at de procedurer, der understøttede forvaltningen af udgifterne, var hensigtsmæssige og velfungerende, at regnskabsmæssige registreringer var nøjagtige, fuldstændige og dokumenterede, at funktionsadskillelse var opretholdt i relation til betalingsforretninger, at fuldmagter var opdaterede, og at regnskabsaflæggelsen var kendetegnet ved løbende regnskabs- og budgetopfølgning.

Ved revisionen konstaterede Rigsrevisionen endvidere, at der var foretaget opfølgning på de anbefalinger, som Rigsrevisionen tidligere havde fremsat.

Bevillingskontrol af pensionsafkastskat

100. Rigsrevisionen konstaterede ved bevillingskontrollen en merindtægt på 25,5 mia. kr. på hovedkonto 38.14.01. Pensionsafkastskat. Bevillingen på hovedkontoen var på 9,9 mia. kr., og indtægten var dermed mere end $3\frac{1}{2}$ gang større end budgetteret. Skatteministeriet har oplyst, at merindtægten i al væsentlighed skyldes, at der i budgetteringsforudsætningerne for obligationer var forudsat en rentestigning med en lav afkastprocent til følge, mens renteniveauet i 2005 faldt. Endvidere steg aktiekurserne ganske markant igennem 2005, og aktiekursniveauet ultimo 2005 blev dermed højere end lagt til grund ved budgetteringen, hvilket ligeledes bidrog til en højere afkastprocent.

Merindtægten på hovedkontoen udgjorde i finansåret 2004 10,5 mia. kr., svarende til 82 %. Det fremgår af statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 110, at ministeriet har taget initiativ til at forbedre grundlaget og metoden for budgetteringen. Rigsrevisionen fandt dette positivt, idet man samtidig noterede sig, at indtægterne for pensionsafkastskatten er vanskelige at budgettere.

Ministeriet har oplyst, at årets store merindtægter ikke giver ministeriet anledning til yderligere tiltag, og at ministeriet ikke finder det muligt afgørende at nedbringe usikkerheden ved budgetteringen af pensionsafkastskatten. Ministeriet er imidlertid åben over for en yderligere klargøring af afkastforudsætningerne og usikkerheden i anmærkningerne til hovedkontoen på finansloven.

Rigsrevisionen kan tilslutte sig dette forslag, som vil bringe de bevilgende myndigheder en nødvendig information om usikkerheden i størrelsen af indtægtsbevillingen på finansloven for pensionsafkastskatten.

Revision af SKAT

101. Rigsrevisionen har revideret SKAT, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at SKATs regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre retsforskrifter samt med indgåede

aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen var *tilfredsstillende*.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionen revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Rigsrevisionen har udført løbende revision, revision af SKATs årsregnskab samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet tilskudsrevision, it-revision og revision af brugersystemet BYS, som SKAT anvender ved administrationen af tilskud til børnefamilier (børnefamilieydelsen).

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

I det følgende omtales en undersøgelse af SKATs afhjælpning af fejl ved Importsystemet og tilskudsrevision ved SKAT.

Undersøgelse af SKATs afhjælpning af fejl ved Importsystemet

102. Det fremgår af Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 54, at Rigsrevisionen ville følge SKATs afhjælpning af fejl og mangler ved Toldsystemet.

Rigsrevisionen har derfor som særligt fokusområde undersøgt SKATs arbejde med at afhjælpe fejl ved Importsystemet (indtil september 2005 Toldsystemet) og de manuelle rutiner, som SKAT anvender ved behandlingen af data fra systemet.

SKAT anvender Importsystemet til fastsættelse, opkrævning og opgørelse af afregningen til EU af told og landbrugsafgifter mv. på grundlag af importørernes onlineangivelser.

SKAT konstaterede efter at have taget systemet i brug i juni 2001, at opgørelserne af told og landbrugsafgifter mv., udarbejdet på grundlag af det nye system, forekom for lave, og SKAT tillagde derfor de månedlige opgørelser et acontobeløb, så betalingerne til EU svarede til det forventede.

Den endelige opgørelse viste dog, at SKAT havde betalt ca. 0,7 mio. kr. for meget til EU. Beløbet blev tilbageført til SKAT i februar 2003. Der blev endvidere foretaget forskellige systemmæssige tilretninger, så lignende fejl ikke opstod igen.

Den interne revision i SKAT konstaterede ved en revision påbegyndt i februar 2003 og efterfølgende revisioner yderligere systemmæssige fejl, ligesom SKAT selv fandt yderligere systemmæssige fejl. Fejlene bestod dels af egentlige fejl, der direkte havde eller kunne have betydning for afregningen til EU af told og landbrugsafgifter mv., dels af uhensigtsmæssigheder, der alene havde betydning for funktionaliteten ved anvendelse af systemet.

På grund af de konstaterede fejl blev der på ny anvendt acontoafregning over for EU. SKAT har dog ikke helt undgået morarenter, idet der er blevet betalt ca. 250.000 kr. i morarenter til EU. De betalte morarenter udgør 0,01 % af Danmarks samlede afregning til EU af told og landbrugsafgifter mv. i 2005. Der er således tale om et meget beskedent beløb.

Der er løbende foretaget en række ændringer af systemet og de manuelle rutiner, og SKAT har afhjulpet de fleste af de konstaterede fejl.

De systemmæssige fejl har medført, at der i Importsystemet til stadighed har ligget et antal angivelser, som SKAT manglede at færdigbehandle. Pr. 30. maj 2002 drejede det sig om 42.815 angivelser, som SKAT manglede at færdigbehandle. SKAT har siden nedbragt antallet af ikke-færdigbehandlede angivelser væsentligt. Pr. 31. august 2006 havde SKAT således nedbragt antallet til 3.317.

Rigsrevisionen har noteret sig, at SKAT har afhjulpet de fleste systemmæssige fejl og nedbragt antallet af ikke-færdigbehandlede angivelser væsentligt, samt at fejlene og den manglende færdigbehandling af angivelser kun i beskedent omfang har medført, at Danmark har måttet betale morarenter til EU.

Rigsrevisionen finder det imidlertid ikke tilfredsstillende, at det endnu ikke, mere end 5 år efter at Importsystemet blev taget i brug, er lykkedes for SKAT at afhjælpe alle systemmæssige fejl og tilendebringe oprydningen i ikke-færdigbehandlede angivelser.

Tilskudsrevision ved SKAT

103. Tilskudsrevisionen omfattede tilskud til børnefamilier (børnefamilieydelsen), der i 2005 udgjorde 12.895 mio. kr. Formålet var at vurdere, om de forretningsgange og interne kontroller, som SKAT anvender ved administrationen af tilskud til børnefamilier, i tilfredsstillende grad medvirker til

at sikre, at tilskud opgøres og udbetales i overensstemmelse med gældende regler, og at SKATs udgifter til tilskud til børnefamilier optages korrekt i SKATs regnskab. Revisionen viste, at SKATs administration samlet set var *tilfredsstillende*, men at det på nogle punkter var muligt at forbedre administrationen.

Det var således Rigsrevisionens vurdering, at SKAT bør indføre en bedre og mere dokumenteret procedure for udarbejdelse af afstemninger mellem BYS og SAP38 (SKATs regnskabssystem), at SKAT bør analysere afstemningen og forretningsgangen med henblik på afstemning eller opløsning/forklaring af differencerne, at efterregning bør dokumenteres, så det fremgår, hvem der har udført kontrolhandlingen, at SKAT bør foretage en opstramning af kontrollen med manuelle udbetalinger, at der bør etableres et system, så SKAT til stadighed kan få et hurtigt og ajourført overblik over engangsdebitorer opstået ved, at de pågældende har indløst checks, der er udstedt til andre, at SKAT bør ajourføre sin vejledning til kommunerne om administration af tilskudsordningen, og at SKAT bør udarbejde en arbejdsinstruks med klare retningslinjer for, hvordan gennemgangen af revisionsberetningerne fra de kommunale revisorer skal tilrettelægges, udføres og godkendes mv.

De nævnte forbedringsmuligheder vedrørte afgrænsede områder eller havde en sådan karakter, at de ikke ændrede, at Rigsrevisionen samlet vurderede, at SKATs administration var tilfredsstillende.

F. § 11. Justitsministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

104. Justitsministeriet bestod i 2005 af i alt 7 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig Civilstyrelsen, Retslægerådet, Datatilsynet, Politiet og Anklagemyndigheden mv., Direktoratet for Kriminalforsorgen og Domstolsstyrelsen.

105. Justitsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 11**.

Tabel 11. Justitsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	8.484
Øvrige driftsudgifter.....	2.996
Tilskud	646
Bygge- og anlægsudgifter	606
Bruttoudgifter i alt.....	12.732
Bruttoindtægter	3.614

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Justitsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

106. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

107. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 7 åbningsbalancer
- udført statistisk stikprøverevision af ministerområdets lønninger med undtagelse Politiet og Anklagemyndigheden mv.
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 15 andre revisioner.

108. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

109. Den statistiske stikprøverevision af ministerområdets lønninger med undtagelse Politiet og Anklagemyndigheden mv. omfattede alle lønninger på standardkonto 11, anvist over SLS. Stikprøven omfattede 149 månedslønninger. Revisionen viste, at der i 4 af medarbejderlønningerne var beløbsmæssige fejl, der dog var uvæsentlige. Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøven understøtter, at oplysningerne om lønudgifter i ministeriets regnskab er rigtige.

110. I **tabel 12** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 12. Bedømmelser på Justitsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	7					1
Afsluttende revision	7		7			
Revision i årets løb	4		4			
Lønrevision	2	1	1			
Pensionsrevision	1		1			
It-revision	5		5			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	3		2	1		
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	31	1	22	1	0	1

111. Det fremgår af tabel 12, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 22 som tilfredsstillende, mens 1 område blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

112. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionen til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionen gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

113. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved Direktoratet for Kriminalforsorgen
- lønrevision ved Domstolsstyrelsen
- revision af Politiet og Anklagemyndigheden mv.
- bevillingskontrol af Politiklagenævn.

Revision i årets løb ved Direktoratet for Kriminalforsorgen

114. Revisionen i årets løb ved Direktoratet for Kriminalforsorgen omfattede selve direktoratet og 3 fængsler. Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede *tilfredsstillende* og opfyldte de krav, der stilles til god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabets rigtighed. Den stikprøvevis gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med bevillinger, love m.m.

Ved et enkelt statsfængsel konstaterede Rigsrevisionen dog en række periodiseringsfejl vedrørende fængslets driftsudgifter. En vurdering af omfanget af disse fejl forudsatte en nærmere undersøgelse, som Kriminalforsorgen iværksatte med assistance fra et privat revisionsfirma. Undersøgelsen viste, at der var bogført udgifter i regnskabet for 2004, der rettelig vedrørte regnskabet for 2005. Periodiseringsfejlene var dog ikke væsentlige for rigtigheden af Kriminalforsorgens samlede regnskab.

Kriminalforsorgens ledelse godkendte det aflagte regnskab for 2005, før undersøgelsen var afsluttet. Godkendelsen indeholdt ikke oplysninger om den pågældende undersøgelse. Rigsrevisionen var dog orienteret om, at undersøgelsen var iværksat.

Uanset at revisionsundersøgelsen ikke dokumenterede væsentlige fejl i Kriminalforsorgens regnskab, finder Rigsrevisionen, at det havde været mest korrekt, hvis Kriminalforsorgen ved godkendelsen af regnskabet havde oplyst om den verserende undersøgelse.

Lønrevision ved Domstolsstyrelsen

115. Lønrevisionen ved Domstolsstyrelsen viste, at lønregnskabet var rigtigt, og at de gennemgåede forretningsgange og de interne kontroller på løn- og personaleområdet var *meget tilfredsstillende* og generelt opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning. Den stikprøvevise gennemgang af løn- og personalsager viste, at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med love, overenskomster og andre regler, der gælder for statslige ansættelsesmyndigheder.

Vurderingen var baseret på, at Domstolsstyrelsen havde udarbejdet en klar og fyldestgørende løninstruks, som var indarbejdet i regnskabsinstruksen. Domstolsstyrelsen havde desuden udarbejdet en instruks for retterne, som tydeligt beskrev opgave- og ansvarsfordelingen mellem styrelsen og retterne. Derudover havde Domstolsstyrelsen fastlagt procedurer for månedlige centrale opfølgninger på lønbudgettet.

Revision af Politiet og Anklagemyndigheden mv.

116. Rigsrevisionen har revideret Politiet og Anklagemyndigheden mv., herunder de 56 politikredse, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Politiet og Anklagemyndighedens regnskab samlet set var rigtigt. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen var *tilfredsstillende*.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet bevillingskontrol, revision i årets løb og afsluttende revision af Politiet og Anklagemyndighedens regnskab.

Rigsrevisionens løbende tilsyn med den interne revisions dokumentation har omfattet gennemgang af arbejdsrapporter og revisionsrapporter. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

117. Rigsrevisionen har som led i revisionen undersøgt politiets inddrivelsesvirksomhed. Politiet skulle som led i centraliseringen af statens restanceinddrivelse sende alle restancer til Inddrivelsescentret i SKAT pr. 1. november 2005, hvis inddrivelseskridt som fx lønindeholdelse eller udlæg

blev nødvendige. Oversendelsen af restancer vedrørende bøder og sagsomkostninger forudsatte dog en opdatering af politiets sagsbehandlingssystem. Denne opdatering blev imidlertid forsinket, og først i juni 2006 var det muligt for politiet at sende restancer til inddrivelse i SKAT. Siden er der sendt ca. 130.000 fordringer af samlet 1,2 mia. kr. Det har således ikke været muligt at foretage lønindeholdelse eller udlæg i forbindelse med inddrivelsen af politiets restancer vedrørende bøder og sagsomkostninger i 7 måneder fra november 2005 til juni 2006.

Rigsrevisionen finder, at en bedre it-understøttelse af sagsbehandlingen kunne have modvirket denne forsinkelse af inddrivelsen.

Bevillingskontrol af Politiklagenævn

118. Bevillingskontrollen af § 11.23.05. Politiklagenævn havde været et underskud i både 2004 og 2005, og at det akkumulerede underskud i 2005 var på 1,9 mio. kr. Sammenlignet med bevillingen i 2005 på 3 mio. kr. var der tale om et betydeligt akkumuleret underskud, der ikke uden videre vil kunne dækkes af de kommende års bevillinger.

Politiet har oplyst, at underskuddet for 2004 ved en fejl ikke blev optaget på tillægsbevillingsloven for 2005. Underskuddet vil blive optaget på tillægsbevillingsloven for 2006, og der vil blive søgt om bevillingsforhøjelser på de kommende års finanslove.

Rigsrevisionen vil følge forløbet.

G. § 12. Forsvarsministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

119. Forsvarsministeriet bestod i 2005 af i alt 10 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Farvandsvæsenet og Redningsberedskabet.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

120. Forsvarsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 13**.

Tabel 13. Forsvarsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	9.850
Øvrige driftsudgifter.....	7.533
Tilskud	393
Bygge- og anlægsudgifter	2.454
Bruttoudgifter i alt.....	20.229
Bruttoindtægter	1.266

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Forsvarsministeriets driftsregnskab samlet set er rigtigt, men at status ikke er rigtig. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst mulig omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisionen har vist, at departementets, Forsvarskommandoens, Hjemmeværnets, Farvandsvæsenets, Forsvarsministeriets særstatusområders og Redningsberedskabets status ikke er rigtig. Fejlene vedrører primært aktivposterne "Ejendomme og anlæg" samt "Lagerbeholdninger". Fejlene skyldes bl.a., at virksomhederne ikke forud for regnskabsaflæggelsen havde sikret sig, at der blev foretaget nødvendige regnskabskontroller, herunder afstemninger. Rigsrevisionen har endvidere konstateret, at der for Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet var store problemer i forbindelse med udarbejdelsen af åbningsbalancerne, der skulle udarbejdes i henhold til omkostningsreformen, hvilket har medført fejl i status. Rigsrevisionen har noteret sig, at virksomhederne efterfølgende har iværksat et omfattende oprydningsarbejde med henblik på en forbedring af regnskabskvaliteten. For Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet, der har større og mere komplekse beholdninger og lagre, er der iværksat handlingsplaner med henblik på at tilvejebringe åbningsbalancer, der kan give et hensigtsmæssigt grundlag for regnskabsaflæggelsen. Den første del af handlingsplanerne er efter Rigsrevisionens vurdering gennemført planmæssigt, og der vurderes at være fremdrift i de resterende delprojekter i handlingsplanerne.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen for departementet, Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Farvandsvæsenet, Forsvarsministeriets særstatusområder og Redningsberedskabet ikke er tilfredsstillende. Rigsrevisionen har dog noteret sig, at der er sket fremskridt i 2006 og at ministeriet har forstærket det ledelsesmæssige fokus på den nødvendige styrkelse af regnskabsforvaltningen og forbedring af regnskabskvaliteten.

c. Den udførte revision

121. Revisionen af ministerområdet er udført med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Driftsregnskaberne er rigtige, mens status for hovedparten af virksomhederne under Forsvarsministeriet ikke er rigtig.

Rigsrevisionen er bekendt med, at Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen har igangsat et betydeligt oprydningsarbejde med henblik på at forbedre regnskabsaflæggelsen i 2006. Rigsrevisionen og Forsvarsministeriets Interne Revision finder dette tilfredsstillende og følger den igangværende proces. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at tilvejebringelsen af en tilfredsstillende og pålidelig regnskabsforvaltning i Forsvarskommandoen fordrer en betydelig styrkelse af Forsvarskommandoens regnskabsforvaltning samt et stort ledelsesmæssigt fokus herpå.

For flere af virksomhederne under Forsvarsministeriet har der været forsinkelser med at udfærdige et dokumenteret regnskab. Dette har navnlig for Forsvarskommandoen medført, at revisionen var stærkt forsinket, da nødvendigt dokumentationsmateriale blev leveret sent og med flere efterfølgende korrektioner. Efter Rigsrevisionens opfattelse skyldtes forsinkelsen, at der ikke var tilstrækkeligt ledelsesmæssigt fokus, og at der har været problemer med rekruttering og fastholdelse af personale med de påkrævede regnskabsmæssige kompetencer, ligesom flere af virksomhederne under Forsvarsministeriet, herunder Forsvarskommandoen, i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for finansåret 2005 ikke på tilstrækkelig vis har gennemført regnskabsmæssige kontroller.

Forsvarskommandoen leverede først den nødvendige dokumentation til brug for revisionen ultimo september 2006 og i 1. halvdel af oktober 2006. Som følge heraf var det først muligt for Rigsrevisionen at afslutte revisionen af driftsregnskaberne for Forsvarskommandoen medio oktober 2006.

Ved Forsvarskommandoens indsendelse af efterfølgende regnskabsmateriale medio oktober 2006 bemærkede Rigsrevisionen, at der er foretaget korrektioner af fejl i status.

122. Ud fra revisionen af Forsvarsministeriets område gennem årene vurderer Rigsrevisionen, at bl.a. følgende forhold har medvirket væsentligt til problemerne med regnskabsforvaltningen i Forsvarsministeriet, herunder Forsvarskommandoen.

Ved Akt 140 25/2 1998 fik Forsvarsministeriet Folketingets Finansudvalgs tilslutning til at omlægge forsvarets virksomhedsstyring til styring efter totalomkostningsprincippet. I forbindelse med de ændrede styringsprincipper blev der udarbejdet et nyt grundlag for forsvarets virksomheds-

styring ”Dansk Forsvars Management Projekt” (DeMap). Til at understøtte DeMap anskaffede Forsvarsministeriet it-systemet DeMars, hvor Forsvarskommandoen som største bruger fik ansvaret for implementeringen. Ved opsætningen af DeMars tog man udgangspunkt i forsvarets egne styringsbehov samt de krav, der blev stillet til statsinstitutioners regnskabsaflæggelse og rapportering på daværende tidspunkt.

123. Ved Akt 163 24/6 2004 tiltrådte Finansudvalget, at staten fra og med finansåret 2005 skulle udarbejde omkostningsbaserede regnskaber efter de af Økonomistyrelsen fastsatte regler. Det viste sig, at de styringsprincipper og deraf følgende opsætning af DeMars, som Forsvarskommandoen havde valgt, ikke fuldt ud gjorde det muligt at efterleve de nye regler for opstilling af omkostningsbaserede regnskaber. Med en så kompleks økonomi som Forsvarskommandoen med store beholdninger og lagre af speciel karakter var der endvidere en kort frist til en komplet omlægning af registreringerne, idet den hidtidige registreringsramme i de interne regnskaber samtidig skulle fastholdes. Forsvarsministeriet fik således ved Akt 163 24/6 2004 mulighed for at lade nogle undtagelser fra det generelle regelsæt gælde for bl.a. Forsvarskommandoen, men Forsvarsministeriet arbejder hen mod, at hele ministerområdet på sigt skal følge det generelle regelsæt.

124. Datakvaliteten vedrørende forsvarets beholdninger har ikke været tilstrækkelig god til, at Forsvarskommandoen kunne udarbejde en korrekt åbningsbalance pr. 1. januar 2005. Problemerne med forkerte registreringer af antal og enhedspris samt bl.a. manglende oprydning i kassable beholdninger har været erkendt af Forsvarsministeriet i en år-række, jf. statsrevisorernes beretning nr. 3/98 om forsvarets forsyningsforvaltning, omtale i statsrevisorernes beretning nr. 18/01 om revisionen af statsregnskabet for 2001 samt tilhørende bemærkninger i Endelig betænkning over statsregnskabet. Senest er forholdet med datakvalitet omtalt i statsrevisorernes beretning nr. 3/05 om forsvarets anskaffelse og ibrugtagen af it-systemet DeMars. Forsvarskommandoen har ikke hidtil afsat tilstrækkelige resurser til at skabe et validt datagrundlag. Forsvarsministeriet har oplyst, at den omfattende reorganisering af forsvaret, herunder etable-

ring af de centrale funktionelle tjenester, imidlertid ventes at forbedre datakvaliteten betydeligt samtidig med, at der nu er afsat resurser til løsning af opgaven. Hertil kommer, at der er igangsat en omfattende kortlægning af de regnskabsmæssige samt økonomiske kompetencer i Forsvarskommandoen. Forsvarskommandoen har endvidere besluttet, at såfremt det ikke er muligt at ansætte de nødvendige kompetencer i rette tid, suppleres midlertidigt med eksterne konsulenter.

Rigsrevisionen finder Forsvarskommandoens tiltag tilfredsstillende og vil følge initiativerne med at forbedre datakvaliteten.

Samtidig med udarbejdelse af åbningsbalancer pr. 1. januar 2005 og aflæggelse af et omkostningsbaseret regnskab i årsrapporten for finansåret 2005 har Forsvarskommandoen været i gang med en større omstrukturering i forbindelse med implementering af ”Aftale om forsvarets ordning fra 2005-09”. Dette indebærer bl.a. sammenlægninger af en række enheder, nedlæggelser af enheder og oprettelse af funktionelle tjenester (administrative fællesskaber), bl.a. Forsvarets Regnskabstjeneste. Denne omstrukturering har medført en række ekstraopgaver samtidig med, at personalet i økonomifunktionerne i stort omfang har været berørt af fysiske og/eller organisatoriske flytninger.

Revisionen har vist, at Forsvarskommandoen ikke har haft tilstrækkelige kompetencer til at kunne løfte opgaven med implementering af regnskabsreformen med omkostningsbaseret regnskabsaflæggelse.

Rigsrevisionen finder det ikke tilfredsstillende, at dokumentationsmaterialer i forbindelse med regnskabsaflæggelsen for 2005 var væsentligt forsinket. Rigsrevisionen har dog noteret sig, at Forsvarskommandoen nu har opnormeret de faglige kompetencer i økonomifunktionen, og at der er iværksat en handlingsplan, der bl.a. har til formål at sikre en korrekt regnskabsaflæggelse, inden Forsvarskommandoen overgår til omkostningsbaserede bevillinger. Denne overgang er planlagt til finansåret 2009.

125. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 9 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne

- foretaget afsluttende revision af 7 virksomheder
- revideret 3 regnskaber, der er omfattet af en aftale om en intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 9 andre revisioner.

126. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 3 balancer skulle korrigeres.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i 6 af åbningsbalancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

De sidste 3 balancer, der ikke nåede at blive korrigeret ved afslutningen af regnskabet for 2005, er nærmere omtalt nedenfor.

127. I **tabel 14** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 14. Bedømmelser på Forsvarsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	---- Antal ----					
Bevillingskontrol	10					3
Afsluttende revision	7		4		3	
Revision i årets løb	4		4			
Lønrevision	2			2		
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Revision af regnskaber med intern revision	3				3	
I alt	29	0	11	2	6	3

128. Det fremgår af tabel 14, at 11 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 2 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende og 6 som ikke tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 3 bemærkninger, som var så væsentlige, at de er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

129. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

130. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- bevillingskontrol af Forsvarsministeriets anlægsbevillinger
- afsluttende revision af Forsvarsministeriets departement
- afsluttende revision af Redningsberedskabet
- afsluttende revision af Forsvarsministeriets særstatusområder (Christiansø)
- lønrevision ved Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet
- revision af Forsvarskommandoen
- revision af Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet
- gennemgang af åbningsbalancer for Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet.

Bevillingskontrol af Forsvarsministeriets anlægsbevillinger

131. Ved bevillingskontrollen af Forsvarsministeriets anlægsbevillinger konstaterede Rigsrevisionen, at anlægsudgifter og -indtægter vedrørende § 12.21.02. Materielinvesteringer, § 12.21.13. Nationalt finansierede bygge- og anlægsarbejder, § 12.22.13. Internationalt finansieret NATO-investeringsprogram og § 12.22.15. Nationalt finansieret NATO-investeringsprogram på brutto ca. 574 mio. kr. fejlagtigt var konteret på Forsvarskommandoens driftsudgiftskonti.

Forsvarsministeriet oplyste, at konteringen af anlægsudgifter på driftsudgiftskonti kan henføres til opsætningen af DeMars-systemet, hvorefter igangværende arbejder løbende konteres som driftsudgifter, der efterfølgende skal omkonteres i regnskabet. Dette skete ikke korrekt i 2005.

Ministeriet har været opmærksom på fejlen, som systemmæssigt vil blive rettet fra 2007. Ministeriet oplyste, at ved

årsafslutningen for 2006 skal omposteringen foretages manuelt.

132. Rigsrevisionen konstaterede endvidere differencer mellem oplysningerne i statsregnskabet og Forsvarskommandoens årsrapport. Fx var der en difference på 57 mio. kr. vedrørende anlægsudgifterne til ordinært finansierede bygge- og anlægsarbejder og 32 mio. kr. vedrørende strukturtilpasninger 2005-2009.

Ministeriet oplyste, at differencerne mellem oplysningerne i statsregnskabet og i årsrapporten skyldes, at regnskabssystemet blev ændret i 2005, og at alle bilag blev genindlæst kort før årsafslutningen. Fejl i delregnskabsnumre blev først konstateret efter årsafslutningen. Ministeriet oplyste endvidere, at disse differencer er blevet klarlagt ved en afstemning mellem det interne regnskab og statsregnskabet og manuelt korrigeret i årsrapporten.

133. Rigsrevisionen konstaterede endelig en difference på 32 mio. kr. vedrørende anlægsindtægter. Forsvarsministeriet oplyste, at differencen skyldtes en fejlkontering, og at de samlede nettodriftsudgifter ikke er påvirket.

134. Rigsrevisionen skal pege på, at de nævnte justeringer i forbindelse med årsafslutningen burde have været foretaget inden udarbejdelsen af regnskabet.

Afsluttende revision af Forsvarsministeriets departement

135. Den afsluttende revision af departementet viste, at regnskabsforvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene skyldtes bl.a., at departementet ikke forud for regnskabets aflæggelse og godkendelse havde sikret sig, at der blev foretaget de nødvendige regnskabsmæssige afstemninger. Ved revisionen konstaterede Rigsrevisionen, at departementet havde igangsat et oprydningsarbejde med indsamling af de nødvendige korrektioner og rettelser til senere indarbejdelse i regnskabet for 2006 samt udarbejdelse af de nødvendige afstemninger. Departementet har oplyst, at kvaliteten af regnskabet i høj grad var påvirket af personaleudskiftning i økonomifunktionen. Ved departementets

indsendelse af efterfølgende regnskabsmateriale medio juli 2006 bemærkede Rigsrevisionen, at næsten alle de konstaterede fejl i status var undersøgt og kortlagt. Rettelserne kan dermed indarbejdes i regnskabet for 2006.

Rigsrevisionen fandt, at departementets endelige dokumentationer og afstemninger var tilfredsstillende.

Afsluttende revision af Redningsberedskabet

136. Den afsluttende revision af Redningsberedskabet viste, at regnskabsforvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene skyldtes bl.a., at Redningsberedskabet ikke forud for regnskabets aflæggelse og godkendelse havde sikret sig, at der blev foretaget de nødvendige regnskabsmæssige afstemninger. Endvidere oplyste Redningsberedskabet, at kvaliteten af regnskaberne i høj grad havde været påvirket af den store personaleudskiftning af nøglemedarbejdere i Redningsberedskabets økonomifunktion. Ved revisionen konstaterede Rigsrevisionen, at Redningsberedskabet havde igangsat et oprydningsarbejde, med udarbejdelse af de nødvendige afstemninger, samt indsamling af de nødvendige korrektioner og rettelser til senere indarbejdelse i regnskabet for 2006.

Rigsrevisionen fandt, at Redningsberedskabets endelige dokumentationer og afstemninger var tilfredsstillende.

Afsluttende revision af Forsvarsministeriets særstatusområder (Christiansø)

137. Den afsluttende revision af Forsvarsministeriets særstatusområder viste, at regnskabsforvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene skyldtes bl.a., at Forsvarsministeriets særstatusområder ikke forud for regnskabets aflæggelse og godkendelse havde sikret sig, at der foretoges de nødvendige regnskabsmæssige afstemninger. Forsvarsministeriets særstatusområder oplyste, at der ville blive igangsat et oprydningsarbejde, med indsamling af de nødvendige korrektioner og rettelser til senere indarbejdelse i regnskabet samt udarbejdelsen af de nødvendige afstemninger. Ved Forsvarsministeriets særstatusområders indsendel-

se af efterfølgende regnskabsmateriale medio august 2006 bemærkede Rigsrevisionen, at en del af de konstaterede fejl i status var blevet undersøgt og kortlagt. Rettelserne kan dermed indarbejdes i regnskabet for 2006. Forsvarsministeriets særstatusområder oplyste, at de resterende fejl vil blive korrigeret i regnskabet ultimo 2006.

Rigsrevisionen fandt, at Forsvarsministeriets særstatusområders endelige dokumentationer og afstemninger var tilfredsstillende.

Lønrevision ved Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet

138. Lønrevisionen ved Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet viste, at forretningsgangene og de interne kontroller på personel- og lønområdet i begge virksomheder *ikke fungerede helt tilfredsstillende*, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personel- og lønforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre lønregnskabet rigtighed. Rigsrevisionen vurderede videre, at dispositionerne i flere tilfælde ikke var i overensstemmelse med love, overenskomster og andre regler, der gælder for statslige ansættelsesmyndigheder.

Ved vurderingen lagde Rigsrevisionen vægt på, at der var usikkerhed i lønforvaltningen på områderne organisation og regnskabsinstruks, forvaltning af aftaler og overenskomster, uddatabehandling samt afstemning af lønregnskabet. Revisionerne viste, at regnskabsinstrukserne ikke var blevet ajourført efter de omfattende organisationsændringer i 2005, ligesom der ikke var udarbejdet andre beskrivelser af, hvordan opgaverne i de nye organisationer var tilrettelagt. Revisionen konstaterede flere tilfælde, hvor overenskomsten og aftaler ikke blev fulgt, eller hvor fortolkningen og aftaler foregik uensartet. Uddatakontrollen blev foretaget sporadisk, og der manglede retningslinjer for udførelse heraf, ligesom de rapporter, der lå til grund for kontrollen, ikke var tilgængelige. Endelig var det ikke muligt at afstemme lønregnskaberne, og fejlrettelserne blev endvidere foretaget i regnskabet, uden at årsagerne til fejlene blev fundet i lønsystemet.

Forsvarskommandoen har oplyst, at der efter identifikationen af problemerne er iværksat en handlingsplan, som indebærer en afstemning af løn for 2005, herunder proce-

durer, som sikrer månedlige lønafstemninger. For 2006 af-rapporteres der hver 3. måned på handlingsplanen, og løn-nen afstemmes månedligt.

Rigsrevisionen kan supplerende oplyse, at Forsvarskom-mandoen leverede en tilfredsstillende lønafstemning af løn-regnskabet den 17. oktober 2006 i forbindelse med Rigsre-visionens afslutning af revisionen af Forsvarskommandoens driftsregnskab for 2005. Rigsrevisionen modtog desuden en lønafstemning fra Hjemmeværnet

Hjemmeværnskommandoen har oplyst, at lønadministra-tionen overgik til et koncernfælles administrativt fællesskab pr. 1. april 2005. Hjemmeværnskommandoen vil derfor si-kre, at bestemmelser for kontroller mv. indarbejdes i den serviceaftale, som endnu ikke er helt færdigforhandlet mel-lem det administrative fællesskab og Hjemmeværnskom-mandoen. Hjemmeværnskommandoen har i forbindelse med etableringen af de nye administrative fællesskaber oprettet en ny controllerafdeling, der skal varetage indgåelse og op-følgning på disse aftaler.

Rigsrevisionen finder Forsvarskommandoens og Hjemmeværnskommandoens tiltag tilfredsstillende.

Revision af Forsvarskommandoen

139. Rigsrevisionen har revideret Forsvarskommandoen, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Revisionen af Forsvarskommandoen viste, at regnskabs-forvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene vedrørte primært aktivposterne ”Ejendomme og anlæg” samt ”Lagerbeholdninger”.

Fejlene i status skyldtes bl.a., at Forsvarskommandoen ikke forud for regnskabets aflæggelse og godkendelse hav-de sikret sig, at der var foretaget de nødvendige regnskabs-mæssige afstemninger, ligesom procedurerne vedrørende årsregnskabsafslutningen og kvalitetssikringen heraf havde været mangelfulde. Endvidere var der væsentlige mangler ved Forsvarskommandoens åbningsbalance, så denne sam-let set ikke kunne danne grundlag for en hensigtsmæssig regnskabsaflæggelse.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Forsvarsmi-nisteriets Interne Revision har den 31. maj 2006 afgivet en

foreløbig årsberetning vedrørende revisionen af Forsvarskommandoens årsregnskab for 2005. Konklusionen i årsberetningen var, at det for Forsvarsministeriets Interne Revision ikke havde været muligt at foretage den egentlige og ønskede revision af årsregnskabet for 2005 i fuldt omfang. Dette skyldtes, at det modtagne regnskabsmateriale ikke i sin form og kvalitet kunne danne baggrund for revisionsarbejdet, og at der endnu udestod regnskabsmæssige problemstillinger i relation til Forsvarskommandoens åbningsbalance 2005. Forsvarskommandoen besluttede som følge heraf, og da der var fejl i status, at udarbejde et halvårsregnskab pr. 30. juni 2006, og Forsvarskommandoen aftalte med Forsvarsministeriets Interne Revision, at Forsvarsministeriets Interne Revision kunne foretage den endelige revision af årsregnskabet for 2005 med udgangspunkt i halvårsregnskabet pr. 30. juni 2006. Forsvarsministeriets Interne Revision modtog løbende supplerende regnskabsmateriale i løbet af september og oktober 2006.

Det modtagne regnskabsmateriale havde nu en sådan kvalitet, at det kunne danne grundlag for revisionen af regnskabet.

Rigsrevisionen er bekendt med, at Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen har igangsat et betydeligt oprydningsarbejde med henblik på at forbedre regnskabsaflæggelsen i 2006. Rigsrevisionen og Forsvarsministeriets Interne Revision finder dette tilfredsstillende og følger den igangværende proces. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at tilvejebringelsen af en tilfredsstillende og pålidelig regnskabsforvaltning i Forsvarskommandoen fordrer en betydelig styrkelse af Forsvarskommandoens regnskabsforvaltning samt et stort ledelsesmæssigt fokus herpå.

Forsvarskommandoen har i et notat af 26. september 2006 oplyst status for den handlingsplan, der blev udarbejdet efter Rigsrevisionens afmelding af gennemgangen af åbningsbalancen pr. 1. januar 2005. I forlængelse af denne status er det Forsvarsministeriets vurdering, at handlingsplanen generelt skrider frem efter de tidsplaner, der er lagt i samarbejde med Forsvarskommandoen, Hjemmeværnskommandoen og Forsvarsministeriets Interne Revision, og som blev forelagt Rigsrevisionen den 16. marts 2006 og opdateret i juni 2006. Forsvarsministeriet oplyser endvidere, at der i regnskabet for såvel 2006 og 2007 vil være områder, som regnskabsmæssigt først løses endeligt ved af-

slutningen af handlingsplanen ved udgangen af 2007. Disse områder vurderer Forsvarsministeriet dog vil indgå i de problemstillinger, der er blevet identificeret i forbindelse med behandlingen af åbningsbalancen.

Rigsrevisionen har orienteret sig i dele af de dokumenter, der indtil medio oktober 2006 var udarbejdet i forbindelse med gennemførelse af handlingsplanen. På denne baggrund er det Rigsrevisionens vurdering, at der er fremdrift i alle handlingsplanens 7 projekter.

140. Revisionen har i øvrigt omfattet bevillingskontrol samt løbende revision. Den løbende revision har omfattet revision af forretningsgange, projektrevision og it-revision.

Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning.

141. Rigsrevisionens løbende revision har også omfattet revision af administration af tjenesterejser i Forsvarskommandoen. Revisionen viste, at administrationen af tjenesterejser i Forsvarskommandoen foregik tilfredsstillende.

Forsvarskommandoen overholder reglerne om tjenesterejser og efterlever Udenrigsministeriets administrative bestemmelser for Forsvarskommandoens udsendte/udstationerede personel. Rigsrevisionen konstaterede dog, at tildelingen og kontrollen af roller i DeMars ikke i alle tilfælde skete efter de af Forsvarskommandoen opstillede forvaltningsbestemmelser.

142. Samlet finder Rigsrevisionen, at Forsvarskommandoens regnskabsforvaltning ikke er tilfredsstillende, men Rigsrevisionen kan konstatere, at der i 2006 har været et stigende ledelsesmæssigt fokus på og en styrkelse af regnskabsforvaltningen. Rigsrevisionen forventer forbedringer i regnskabsforvaltningen i 2006.

Revision af Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet

143. Rigsrevisionen har revideret Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

144. Revisionen af Hjemmeværnet viste, at regnskabsforvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene vedrørte primært aktivposten "Lagerbeholdninger". Fejlene skyldtes bl.a., at procedurerne vedrørende årsregnskabsafslutningen og kvalitetssikringen heraf havde været mangelfulde. Endvidere var der væsentlige mangler ved Hjemmeværnets åbningsbalance, så den samlet set ikke kunne danne grundlag for en hensigtsmæssig regnskabsaflæggelse.

Ovennævnte fejl har ikke haft væsentlig indvirkning på driftsregnskabet. Det blev dog konstateret, at Hjemmeværnet fejlagtigt havde bogført 25 mio. kr. som lønudgift og hensat beløbet til senere anvendelse i forbindelse med Hjemmeværnets indsættelse af personel på internationale operationer.

Rigsrevisionen finder, at Hjemmeværnet i stedet burde have oplyst beløbet som en regnskabsmæssig forklaring til Hjemmeværnets akkumulerede overskud til videreførsel ultimo 2005.

145. Revisionen af Farvandsvæsenet viste, at regnskabsforvaltningen *ikke er tilfredsstillende*. Driftsregnskabet er rigtigt, men regnskabet indeholder en række væsentlige fejl og mangler, der bevirkede, at status ikke er rigtig. Fejlene skyldtes bl.a., at Farvandsvæsenet ikke forud for regnskabsaflæggelse og godkendelse havde sikret sig, at der var foretaget de nødvendige regnskabsmæssige afstemninger.

Revisionen viste, at klassifikationen af de enkelte regnskabsposter i status ikke var sket i overensstemmelse med Økonomistyrelsens regler. Farvandsvæsenet havde endnu ikke foretaget alle de rettelser, som Rigsrevisionen og Forsvarsministeriets Interne Revisions gennemgang af åbningsbalancen har givet anledning til.

Farvandsvæsenet har i dialog med Forsvarsministeriets Interne Revision igangsat et oprydningsarbejde med indsamling af de nødvendige korrektioner og rettelser til senere indarbejdelse i regnskabet for 2006. Farvandsvæsenet har iværksat en handlingsplan, som adresserer problemerne omkring åbningsbalancen, herunder regnskabspraksis.

146. Ovennævnte vurderinger af Hjemmeværnets og Farvandsvæsenets regnskabsforvaltning er baseret på Rigsrevi-

sionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder, bevillingskontrol samt løbende revision. Den løbende revision har bl.a. omfattet revision af forretningsgange.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

Rigsrevisionens løbende revision har også omfattet revision af administration af tjensterejser i Hjemmeværnet. Revisionen viste, at Hjemmeværnets administration af tjensterejser ikke foregik helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen vurderede, at Hjemmeværnets nuværende godkendelsesstruktur, hvorefter godkendelserne både kan ske på papir og i DeMars' rejsestyring, indebar risiko for, at rejseansøgninger og -afregninger godkendes, uden at der foreligger en chefgodkendelse. Revisionen viste endvidere, at Hjemmeværnet ikke i alle tilfælde var opmærksom på reglerne i forbindelse med udbetaling af time-/dagpenge.

Rigsrevisionen har konstateret, at Hjemmeværnet efterfølgende har ændret sine forretningsgange, hvilket Rigsrevisionen finder tilfredsstillende.

Gennemgang af åbningsbalancer for Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet

147. Gennemgangen af åbningsbalancerne for Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet og Farvandsvæsenet resulterede i, at balancerne skulle korrigeres.

148. Gennemgangen af Forsvarskommandoens og Hjemmeværnets åbningsbalancer viste, at de indeholdte væsentlige, åbenlyse fejl i væsentlige regnskabsposter og gav derfor ikke et hensigtsmæssigt grundlag for regnskabsaflægelsen. På denne baggrund tog Rigsrevisionen forbehold for en række poster i de 2 åbningsbalancer.

149. I Forsvarskommandoens åbningsbalance tog Rigsrevisionen forbehold for værdiansættelsen og indregning af immaterielle anlægsaktiver for ca. 268 mio. kr., materielle anlægsaktiver for ca. 28.439 mio. kr. og tilstedeværelsen,

værdiansættelsen og indregningen af andre lagre for ca. 13.621 mio. kr. Forbeholdet blev begrundet med, at der ikke var foretaget en kortlægning af færdiggjorte udviklingsprojekter og udviklingsprojekter under udførelse under 1 mio. kr. Herudover var der stor usikkerhed omkring værdiansættelsen af andre lagre, da der ikke var overensstemmelse mellem myndighedernes beholdninger og registreringer i DeMars, ligesom der var væsentlige afvigelser mellem den i DeMars registrerede standardpris og den senest dokumenterede anskaffelsespris. Endelig var der sket indregning af anlægsaktiver for ca. 3.700 mio. kr. under andre lagre. Denne sidste indregning var ikke regnskabsmæssigt begrundet og medførte, at der ikke skete en systematisk afskrivning på samtlige anlægsaktiver.

150. I Hjemmeværnets åbningsbalance tog Rigsrevisionen forbehold for værdiansættelsen af andre lagre. Forbeholdet blev begrundet med, at andre lagre ikke var tilfredsstillende opgjort, da der var væsentlige afvigelser på de anvendte standardpriser, at nedskrivningen for udfaset materiel var usikker, samt at nedskrivning for udlånt udrustning ikke var foretaget og dermed ikke var tilstrækkelig. Andre lagre udgjorde ca. 1.457 mio. kr., svarende til 68 % af åbningsbalancens samlede aktiver.

151. Forsvarskommandoen besluttede i december 2005 i samråd med Forsvarsministeriet, at det videre forløb for opstilling af en korrekt åbningsbalance skulle ske efter en handlingsplan, som opdeles i 2 dele. Den første del omfattede de fejl og mangler, som umiddelbart kunne foretages og indarbejdes i en ny åbningsbalance, mens den anden del omfattede de fejl og mangler, som krævede mere omfattende analyser og arbejder og ville løbe over flere år.

Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet har i marts 2006 i samarbejde med Forsvarsministeriets departement udarbejdet ovennævnte handlingsplan. Da der var samme problematik omkring andre lagre i Hjemmeværnet og Forsvarskommandoen, ville Hjemmeværnet også indgå i den omtalte handlingsplan.

152. Rigsrevisionen modtog primo juli 2006 den korrigerede åbningsbalance pr. 1. januar 2005 for Forsvarskommandoen, hvor den første del af handlingsplanen var ind-

arbejdet. Gennemgangen af den korrigerede åbningsbalance og den foreliggende dokumentation viste, at Forsvarskommandoen, med undtagelse af et par mindre væsentlige punkter, havde foretaget alle rettelserne, hvilket Rigsrevisionen fandt tilfredsstillende. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at den korrigerede åbningsbalance fortsat indeholdt væsentlige fejl i værdiansættelsen og indregningen af væsentlige regnskabsposter, idet rettelserne, som indgår i den anden del af handlingsplanen, ikke forventes rettet før medio 2008. Den korrigerede åbningsbalance giver derfor ikke et hensigtsmæssigt grundlag for regnskabsaflæggelsen.

153. Gennemgangen af Farvandsvæsenets åbningsbalance viste, at oplysningerne i åbningsbalancen generelt var pålidelige og dokumenterede. Gennemgangen viste, at åbningsbalancen indeholdt enkelte regnskabsposter med fejl, som Farvandsvæsenet burde rette. Efter Rigsrevisionens vurdering giver Farvandsvæsenets åbningsbalance dog samlet set et hensigtsmæssigt grundlag for regnskabsaflæggelsen.

H. § 15. Socialministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

154. Socialministeriet bestod i 2005 af i alt 9 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Socialforskningsinstituttet, Den Sociale Sikringsstyrelse, Styrelsen for Social Service, Ankestyrelsen, John F. Kennedy Instituttet – Statens Øjenklinik, Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde, Psykolognævnet og Kofoeds Skole.

155. Socialministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 15**.

Tabel 15. Socialministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	428
Øvrige driftsudgifter.....	699
Tilskud	5.429
Bygge- og anlægsudgifter	22
Overførsler til/fra kommuner.....	109.077
Bruttoudgifter i alt.....	115.655
Bruttoindtægter	10.834

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Socialministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

156. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

157. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 9 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 8 virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 12 andre revisioner.

158. Rigsrevisionen gennemført 2 større undersøgelser på ministerområdet, jf. statsrevisorernes beretning nr. 6/05 om administration af folkepension og statsrevisorernes beretning nr. 7/05 om pulje til socialt udsatte grupper.

159. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

160. I **tabel 16** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 16. Bedømmelser på Socialministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	10					0
Afsluttende revision	8		8			
Revision i årets løb	2		2			
Lønrevision	1	1				
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Revision af kommunal afregning	1		1			
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	4		4			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	31	1	20	0	0	0

161. Det fremgår af tabel 16, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 20 som tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

162. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

163. I det følgende omtales enkelte forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision af kommunal afregning ved departementet
- it-revision ved departementet
- lønrevision ved Socialforskningsinstituttet.

Revision af kommunal afregning ved departementet

164. Revisionen af kommunal afregning ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m., og at ministeriets samlede administration af statsrefusioner til kommunerne var *tilfredsstillende*.

Rigsrevisionen har ved sin vurdering lagt vægt på, at ministeriet i 2005 foretog en rettidig og dækkende opfølgning på Rigsrevisionens bemærkninger vedrørende regnskabet for 2004. Departementet havde herefter etableret betryggende forretningsgange og kontroller for den samlede administration af refusioner til kommunerne. Revisionen viste, at forretningsgangene var blevet fulgt, og de foreskrevne kontroller var blevet udført.

Det var endvidere Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet i sit tilsyn med de overførte statslige midler til kommunerne havde etableret betryggende og hensigtsmæssige forretningsgange for gennemgangen af kommunernes revisionsberetninger. Forretningsgangene omfattede alle delprocesser fra modtagelsen af beretningerne til udsendelsen af ministeriets vurdering af den kommunale administration af områder med statsrefusion (decisionerne). Rigsrevisionen fandt ministeriets decisioner relevante og dækkende.

It-revision ved departementet

165. It-revisionen ved departementet viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set var *tilfredsstillende*.

Vurderingen er begrundet i, at departementets styring og tilrettelæggelse af it-sikkerheden var god, og at implementering af planlagte tiltag forventedes at slå igennem i departementet. Departementet har forbedret sin styring af it-sikkerheden siden 2004, hvilket Rigsrevisionen finder tilfredsstillende.

Lønrevision ved Socialforskningsinstituttet

166. Lønrevisionen ved Socialforskningsinstituttet viste, at lønregnskabet var rigtigt, og at de gennemgåede forretningsgange og de interne kontroller på løn- og personaleområdet var *meget tilfredsstillende* og generelt opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning. Den stikprøvevise gennemgang af løn- og perso-

nalesager viste, at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med love, overenskomster og andre regler, der gælder for statslige ansættelsesmyndigheder.

Forretningsgangene på området var velfungerende, og der blev konstateret en sikker og hensigtsmæssig løn- og personaleadministration på væsentlige områder som forvaltning af aftaler og overenskomster, variable ydelser, indrapportering og godkendelse samt uddatakontrol.

I. § 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

167. Indenrigs- og Sundhedsministeriet bestod i 2005 af i alt 10 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Sundhedsstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen og Statens Serum Institut.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

168. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 17**.

Tabel 17. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.262
Øvrige driftsudgifter.....	1.007
Tilskud	71.018
Bygge- og anlægsudgifter	66
Bruttoudgifter i alt.....	73.353
Bruttoindtægter	18.648

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

169. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

170. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 10 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- gennemført 11 andre revisioner.

171. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

172. I **tabel 18** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 18. Bedømmelser på Indenrigs- og Sundhedsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	10					0
Afsluttende revision	10		9	1		
Revision i årets løb	4		4			
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	1	1				
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
I alt	31	1	19	1	0	0

173. Det fremgår af tabel 18, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 19 områder som tilfredsstillende, mens 1 område blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

174. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt de væsentligste resultater til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

175. I det følgende omtales enkelte forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- afsluttende revision af Statsamterne
- tilskudsrevision ved departementet
- revision i årets løb ved Sundhedsstyrelsen.

Afsluttende revision af Statsamterne

176. Den afsluttende revision af Statsamterne viste, at det ikke i tilstrækkelig grad var sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger, inden regnskabet blev godkendt. Der blev konstateret manglende udligning af konti ved årsafslutningen, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst vil blive gennemført i 2006 i forbindelse med nedlæggelsen af Statsamterne. Ifølge ministeriet var systemtekniske forhold i Navision Stat ligeledes medvirkende årsag til de regnskabsmæssige problemer. Dette er *ikke helt tilfredsstillende*, da manglende afstemninger indebærer en risiko for, at driftsregnskabet og balancen ikke er opgjort korrekt. Rigsrevisionen konstaterede imidlertid ikke ved revisionen væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler i Statsamternes regnskab. Rigsrevisionen finder, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet burde have sikret, at de fornødne afstemninger var foretaget, inden regnskabet blev godkendt.

Tilskudsrevision ved departementet

177. Tilskudsrevisionen ved departementet omfattede partistøtte til Folketingets partier, jf. § 16.11.04.

Rigsrevisor har fra 2002 haft lov hjemmel til at kræve regnskabsmaterialet vedrørende ydede tilskud til de politiske partier til gennemsyn direkte fra tilskudsmodtager med henblik på at undersøge, om betingelserne for tilskud er opfyldt, og om tilskuddet er anvendt i overensstemmelse med lovgivningen. Loven giver ikke rigsrevisor adgang til at foretage forvaltningsrevision hos tilskudsmodtager.

Tilskudsrevisionen af partistøtten til Folketingets partier viste, at denne tilskudsadministration var *meget tilfredsstillende*. Revisionen viste, at partistøtten var beregnet korrekt, og at regnskabet for den udbetalte partistøtte var rigtigt. Revisionen viste endvidere, at departementets dispositioner var i overensstemmelse med bevillinger, love m.m., og at sagsbehandlingen i udstrakt grad var informerende over for de enkelte partier. Revisionen omfattede en gennemgang af det materiale, partierne havde indsendt, og departementets behandling af dette. Det indsendte materiale omfattede ansøgninger fra partiformændene om tildeling af partistøtte, erklæringer fra de enkelte partier om, hvilke udgifter der mindst påregnes afholdt til politisk arbejde her i landet i det

kalenderår, tilskuddet vedrører, og en erklæring fra partierne om, hvilke udgifter der mindst er afholdt i det seneste kalenderår før ansøgningsåret. Sidstnævnte erklæring skal være attesteret af en statsautoriseret eller registreret revisor. Endelig skal partierne have indsendt en kopi af det seneste regnskab, som partiet er forpligtet til at aflægge efter partiregnskabsloven. Partiregnskaberne skal være underskrevet af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet. Revisionen viste, at departementet havde påset, at de krævede ansøgninger, erklæringer og regnskaber var indsendt i rette tid, og at departementet havde gennemgået og vurderet materialet.

Da revisionen af partistøtten viste, at den var beregnet korrekt, at departementet havde foretaget kontrol af, at de fornødne erklæringer mv. var modtaget, og havde vurderet, at der ikke var grund til at foretage yderligere undersøgelser, fandt Rigsrevisionen ikke anledning til at kræve regnskabsmateriale til gennemsyn fra tilskudsmodtagerne.

Revision i årets løb ved Sundhedsstyrelsen

178. Revisionen i årets løb ved Sundhedsstyrelsen viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositioner var i overensstemmelse med bevillinger, love m.m. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede *tilfredsstillende* og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabet rigtighed.

Sundhedsstyrelsen har således forbedret forretningsgangene og de interne kontroller i forhold til Rigsrevisionens sidste revision i 2004.

J. § 17. Beskæftigelsesministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

179. Beskæftigelsesministeriet bestod i 2005 af i alt 7 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Arbejdstilsynet, Arbejdsmiljøinstituttet, Arbejdsmiljørådets Service Center, Arbejdsskadestyrelsen, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen. Ministerområdet omfattede endvidere 11 branchearbejdsmiljøråd, der er finansieret af tilskud.

180. Beskæftigelsesministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 19**.

Tabel 19. Beskæftigelsesministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	1.500
Øvrige driftsudgifter.....	2.814
Tilskud	50.968
Bygge- og anlægsudgifter	86
Overførsler til/fra kommuner.....	22.413
Bruttoudgifter i alt.....	77.780
Bruttoindtægter	1.863

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Beskæftigelsesministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

181. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

182. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 7 åbningsbalancer
- udført statistisk stikprøverevision af ministerområdets lønninger
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 13 andre revisioner.

183. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i 3 af åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler. Gennemgangen af de resterende 4 åbningsbalancer er nærmere omtalt nedenfor.

184. Den statistiske stikprøverevision af ministerområdets lønninger vedrørte alle lønninger på standardkonto 11, anvist over SLS. Stikprøven omfattede 149 månedslønninger. Revisionen viste, at der i 2 af medarbejderlønningerne var beløbsmæssige fejl, der dog var uvæsentlige. Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøven understøtter, at oplysningerne om lønudgifter i ministeriets regnskab er rigtige.

185. I **tabel 20** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 20. Bedømmelser på Beskæftigelsesministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	7					0
Afsluttende revision	18		16	2		
Revision i årets løb	4		4			
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	2		2			
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1			1		
Revision af kommunal afregning	1		1			
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	39	0	29	3	0	0

186. Det fremgår af tabel 20, at 29 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 3 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

187. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

188. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- gennemgang af åbningsbalancer for departementet, Arbejdstilsynet, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen
- revision af kommunal afregning ved Beskæftigelsesministeriet
- udvidet gennemgang af Arbejdstilsynets årsrapport
- revision af Arbejdsformidlingen.

Gennemgang af åbningsbalancer for departementet, Arbejdstilsynet, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen

189. Gennemgangen af åbningsbalancerne for departementet, Arbejdstilsynet, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen viste, at virksomhederne fejlagtigt havde medtaget aktiver og forpligtelser vedrørende de dele af virksomheden, som ikke var omfattet af omkostningsreformen. Det drejede sig bl.a. om tilgodehavender vedrørende gebyrer og hensættelser vedrørende afgivne tilsagn om tilskud.

Da der var tale om væsentlige beløb, som påvirkede virksomhedernes egenkapital, fandt Rigsrevisionen, at de pågældende åbningsbalancer ikke var retvisende. Rigsrevisionen gav udtryk for, at virksomhederne burde ændre åbningsbalancerne eller søge Økonomistyrelsen om dispensation. Ministeriet søgte derefter Økonomistyrelsen om dispensation for kravet om udsondring af de dele af regnskaberne, som ikke var omfattet af omkostningsreformen. Ministeriet begrundede ansøgningen med, at det ikke var praktisk muligt at opsplitte bogføringskredsene med tilbagevirkende kraft. Økonomistyrelsen gav herefter den ansøgte dispensation.

Ministeriet har efterfølgende over for Rigsrevisionen oplyst, at man omkring årsskiftet 2004/05 blev opmærksom på problemstillingen, og at man i den forbindelse tog kontakt til Økonomistyrelsen. Ministeriet fandt derfor, at indhentelse af dispensation var en formssag.

Ministeriet er i princippet enig i Rigsrevisionens syn på den manglende opsplittning af regnskabet, men vurderer ikke, at forholdet har haft konsekvenser for overgangen til omkostningsbevillinger.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at ministeriet først blev opmærksom på problemstillingen så sent, at virksomhederne ikke var i stand til at opsplitte bogføringskredsene, så der kunne opstilles retvisende åbningsbalancer pr. 1. jan-

nuar 2005. Opsplitningen må i stedet ske i 2006 for at sikre korrekt overgang til omkostningsbaserede bevillinger i 2007.

Arbejdsmarkedsstyrelsens åbningsbalance indeholdt – ud over de ovenfor nævnte fejl – en fejl på 82 mio. kr. i værdiansættelsen af it-systemet AMANDA som følge af forkert beregnede afskrivninger. Fejlen blev rettet i 2006. Rigsrevisionen finder, at alene denne fejl er så væsentlig, at åbningsbalancen ikke var retvisende.

Revision af kommunal afregning ved Beskæftigelsesministeriet

190. Revisionen af kommunal afregning ved Beskæftigelsesministeriet omfattede departementet, Arbejdsmarkedsstyrelsen og Arbejdsdirektoratet. Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m., og at ministeriets samlede administration af statsrefusioner til kommunerne var *tilfredsstillende*.

Rigsrevisionen har ved sin vurdering lagt vægt på, at ministeriet i 2005 foretog en rettidig og dækkende opfølgning på Rigsrevisionens bemærkninger vedrørende regnskabet for 2004. Det var Rigsrevisionens opfattelse, at Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen havde etableret betryggende forretningsgange og passende kontroller for den samlede administration af refusioner til kommunerne. I henhold til indgået driftsaftale er Socialministeriets departement på vegne af Beskæftigelsesministeriet ansvarlig for udbetaling af refusionerne og udfører en række kontrol- og registreringsopgaver i forbindelse med kommunernes refusionsanmodninger. Ved revisionen blev det konstateret, at forretningsgangene generelt var blevet fulgt og kontrollerne blevet udført. Dog var betalingsanmodninger fra Socialministeriet vedrørende februar og marts 2005 blevet betalt med 1 måneds forsinkelse.

Det var Rigsrevisionens vurdering, at Beskæftigelsesministeriet i sit tilsyn med de overførte statslige midler til kommunerne havde etableret betryggende og hensigtsmæssige forretningsgange for gennemgangen af kommunernes revisionsberetninger. Forretningsgangene omfattede alle delprocesser fra modtagelsen af beretningerne til udsendelsen af ministeriets vurdering af den kommunale administration

af områder med statsrefusion (decisionerne). Rigsrevisionen fandt generelt ministeriets decisioner relevante og dækkende. I enkelte tilfælde var Arbejdsmarkedsstyrelsens vurderinger i decisionerne ikke i fuld overensstemmelse med revisors vurderinger i revisionsberetningen. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriet overvejede formuleringerne i decisionerne, så de afspejler den kommunale revisors vurdering af kommunens sagsbehandling og administration.

Udvidet gennemgang af Arbejdstilsynets årsrapport

191. Den udvidede gennemgang af Arbejdstilsynets årsrapport viste, at årsrapporten samlet set *ikke var helt tilfredsstillende*. Rigsrevisionen vurderede, at målopstillingen var tilfredsstillende, idet målene var styringsrelevante og havde en god balance mellem resultatkrav til produktion, kvalitet og effekt. Årsrapporten indgik desuden på en tilfredsstillende måde i Arbejdstilsynets mål- og rammestyring.

Derimod vurderede Rigsrevisionen, at rapporteringen i årsrapporten om mål og resultater ikke var helt tilfredsstillende. Analyserne manglede således tidsserier til belysning af udviklingen, og der var ikke foretaget vurderinger af de faglige og økonomiske resultater i sammenhæng. Endvidere fandt Rigsrevisionen, at analyserne af målopfyldelsen var for overordnede, idet det ikke fremgik, hvilke faktorer der havde influeret på målopfyldelsen. Efter det oplyste vil ministeriet fra 2007 indføre et nyt koncept for resultatkontrakter. Konceptet vil styrke afrapporteringen ved anvendelse af tidsserier, og færre resultatkrav vil give bedre plads til analyser i årsrapporten.

Tilrettelæggelsen af målinger og registreringer var tilfredsstillende, hvorimod dokumentationen for årsrapportens oplysninger ikke var helt tilfredsstillende. Ved gennemgang af dokumentationen konstaterede Rigsrevisionen således, at flere af de mål, der i årsrapporten var rapporteret som opfyldt, ikke opfyldte de resultatkrav, der var aftalt med Beskæftigelsesministeriet i resultatkontrakten for 2005.

Revision af Arbejdsformidlingen

192. Rigsrevisionen har revideret Arbejdsformidlingen, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Arbejdsformidlingens regnskab var rigtigt. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen var *tilfredsstillende*.

Vurderingen er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Rigsrevisionen har udført løbende revision og afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet revision i årets løb af AF-region Roskilde.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af Arbejdsformidlingens regnskab på den interne revisions arbejde.

K. § 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

193. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (Integrationsministeriet) bestod i 2005 af departementet, Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet. Ministeriet omfattede endvidere Dansk Røde Kors' Asylafdeling, hvis regnskab ikke indgår i statsregnskabet.

194. Integrationsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 21**.

Tabel 21. Integrationsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	257
Øvrige driftsudgifter.....	588
Tilskud	204
Bygge- og anlægsudgifter	32
Overførsler til/fra kommuner	1.293
Bruttoudgifter i alt.....	2.373
Bruttoindtægter	24

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Integrationsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

195. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

196. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 3 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 3 virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 3 andre revisioner.

197. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

198. I **tabel 22** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 22. Bedømmelser på Integrationsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	3					0
Afsluttende revision	3		3			
Revision i årets løb	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af kommunal afregning	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	10	0	7	0	0	0

199. Det fremgår af tabel 22, at alle 7 områder blev bedømt som tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

200. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

201. I det følgende omtales revision af kommunal afregning ved departementet.

Revision af kommunal afregning ved departementet

202. Revisionen af kommunal afregning ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m., og at ministeriets samlede administration af statsrefusioner til kommunerne var *tilfredsstillende*.

Rigsrevisionen har ved sin vurdering lagt vægt på, at ministeriets organisation af refusionsområdet har sikret en klar ansvars- og kompetencefordeling, og at departementet har

etableret betryggende forretningsgange og kontroller for den samlede administration af refusioner til kommunerne. Revisionen viste, at forretningsgangene var blevet fulgt, og de foreskrevne kontroller var blevet udført.

Det var endvidere Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet i sit tilsyn med kommunerne havde etableret betryggende og hensigtsmæssige forretningsgange for gennemgangen. Forretningsgangen omfattede alle delprocesser fra modtagelsen af beretningerne til udsendelsen af ministeriets vurdering af den kommunale administration af områder med statsrefusion (decisionerne). Rigsrevisionen fandt ministeriets decisioner relevante og dækkende.

L. § 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

203. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (Videnskabsministeriet) bestod i 2005 af i alt 11 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om bl.a. Forskningsstyrelsen, IT- og Telestyrelsen, Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger og Forskningscenter Risø. Ministerområdet omfattede endvidere 12 universiteter, der som statslige selvejende institutioner er finansieret ved tilskud.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

204. Videnskabsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 23**.

Tabel 23. Videnskabsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	693
Øvrige driftsudgifter.....	2.558
Tilskud	13.933
Bygge- og anlægsudgifter	870
Bruttoudgifter i alt.....	18.054
Bruttoindtægter	4.029

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Videnskabsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskaberne for Rektorkollegiet og Forskningscenter Risø. Da virksomhedernes regnskaber repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter og indtægter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

205. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

206. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 21 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- revideret 12 regnskaber, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 37 andre revisioner.

207. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 6 af balancerne skulle korrigeres. Ministeriet fik korrigeret 5 ud af 6 åbningsbalancer inden afslutningen af regnskabet for 2005.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i 5 af åbningsbalancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Den sidste åbningsbalance, der ikke nåede at blive korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005, er nærmere omtalt nedenfor.

208. I **tabel 24** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 24. Bedømmelser på Videnskabsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	11					0
Afsluttende revision	23	1	19	2	1	
Revision i årets løb	15		15			
Lønrevision	3		3			
Tilskudsrevision	1			1		
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	15		13	2		
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	12		12			
I alt	83	1	65	5	1	0

209. Det fremgår af tabel 24, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 65 som tilfredsstillende, mens 5 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende og 1 som ikke tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

210. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

211. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- afsluttende revision og udvidet gennemgang af årsrapport for Rektorkollegiets Sekretariat
- afsluttende revision af Forskningscenter Risø
- tilskudsrevision ved departementet
- gennemgang af åbningsbalance for Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger
- finansiering af Galathea 3-ekspeditionen
- revision af universiteterne
- ansættelsesform og aflønning for ansatte ledere ved universiteterne
- Roskilde Universitetscenters forvaltning af internationale uddannelsesaktiviteter m.m.

Afsluttende revision og udvidet gennemgang af årsrapport for Rektorkollegiets Sekretariat

212. Ved den afsluttende revision oplyste Rektorkollegiets Sekretariat, at sekretariatet ikke kunne opstille et korrekt regnskab og dermed ikke en endelig årsrapport. Dette skyldtes regnskabsmæssige problemer, der opstod i forbindelse med, at bogføringsopgaven af øvrige driftsudgifter blev overflyttet fra Handelshøjskolen i København til Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger. Ved den tekniske overførsel af regnskabsdata blev regnskabstal fra 1. halvdel af 2005 ikke korrekt indlagt i Navision Stat. I forbindelse med overgangen opstod der endvidere problemer med at inddatere i Statens Koncernsystem (SKS), hvilket medførte, at der ikke blev bogført løn for juni 2005 samt øvrig drift for august 2005 (i alt godt 0,6 mio. kr.) Dette medførte, at det var vanskeligt at skaffe sig et overblik over de regnskabsmæssige registreringer, idet det ikke var muligt at trække regnskabsrapporter for hele 2005.

På den baggrund var det Rigsrevisionens vurdering, at ledelsen *ikke havde sikret en tilfredsstillende* regnskabsaflæggelse ved i tide at iværksætte foranstaltninger til at imødegå de konstaterede problemer ved flytningen af bogføringsopgaven.

Videnskabsministeriet oplyste ultimo september 2006, at der fortsat er udeståender i forbindelse med aflæggelse af regnskab for Rektorkollegiets Sekretariat, og at de udestående punkter bliver rettet inden udgangen af 2006.

Rigsrevisionen forventer, at ministeriet sikrer, at alle udeståender snarest bliver rettet.

213. Den udvidede gennemgang af årsrapporten for Rektorkollegiets Sekretariat, der som følge af de nævnte forhold blev foretaget på grundlag af et udkast, viste, at Rektorkollegiets Sekretariat havde afgivet en *ikke helt tilfredsstillende* årsrapport.

Rigsrevisionens vurdering var baseret på, at målopstillingen i årsrapporten ikke var fuldstændigt dækkende for virksomheden, samt at målrapporteringen ikke var tilstrækkeligt afbalanceret, idet der ikke blev afrapporteret om baggrunden for lav eller manglende målopfyldelse for flere mål.

Rigsrevisionen modtog ultimo august 2006 en årsrapport, der var påtegnet af Rektorkollegiets Sekretariats ledelse og departementet. I en note til årsrapporten er redegjort for den manglende bogføring. Herudover var der ikke foretaget ændringer i forhold til udkastet.

Afsluttende revision af Forskningscenter Risø

214. Ved den afsluttende revision af Forskningscenter Risø konstaterede Rigsrevisionen, at forskningscentret ikke havde indlæst åbningsbalancen samt de oplysninger, der ligger til grund for omarbejdningen af det udgiftsbaserede regnskab til et omkostningsbaseret regnskab i SKS. Registreringerne til brug for udarbejdelsen af det omkostningsbaserede regnskab blev behandlet i et regneark.

Rigsrevisionen bemærkede, at forskningscentret burde have indlæst disse oplysninger i SKS, idet oplysningerne i SKS er grundlaget for udarbejdelsen af statsregnskabet. På grund af de manglende oplysninger i SKS bliver især de oplysninger, der bliver optaget i statens status i statsregnskabet, mangelfulde.

Herudover anbefalede Rigsrevisionen, at opfølgningen på debitorer og projekter blev yderligere intensiveret. Ved gennemgangen af afstemninger af debitorer konstaterede Rigsrevisionen enkelte større ældre forfaldne beløb fra før 30. september 2005, hvoraf nogle var fra før 1. januar 2005.

Gennemgangen af hensættelser vedrørende tilskudsfinansierede projekter viste, at der var flere projekter, hvor der ikke havde været aktivitet i 2005, heraf 2 projekter ikke siden 2001.

Rigsrevisionen vurderede i øvrigt ved den afsluttende revision, at ledelsen i forskningscentret på en *tilfredsstillende* måde havde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller ved godkendelsen af

regnskabet. Rigsrevisionen anser derfor driftsregnskabet for rigtigt, da der ikke ved gennemgangen af de modtagne svar og afstemninger af debitorer og kreditorer blev konstateret væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler.

Departementet har oplyst, at Forskningscenter Risø forventer at indlæse åbningsbalancen med regnskabet for september 2006. Departementet vil følge op på sagen.

Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

Vedrørende debitor- og projektopfølgning har Forskningscenter Risø oplyst, at de almindelige debitorer efter forfaldsdatoen bliver rykket 3 gange med 1 måneds interval, hvorefter der bliver taget stilling til yderligere handling. For indtægtsdækkede projekter, hvor forskningscentret aflægger regnskab over for tilskudsyder, vil man nu kvartalsvist foretage opfølgning.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at forskningscentret har taget initiativer til at forbedre opfølgningen på debitorer og projekter.

Tilskudsrevision ved departementet

215. Tilskudsrevisionen ved departementet omfattede 2 mindre tilskudsordninger under henholdsvis finanslovens § 19.17.04. Andre programaktiviteter og § 19.25.13. Internationalt samarbejde med et samlet forbrug på 17,4 mio. kr., svarende til 2 % af departementets ydede tilskud ekskl. tilskud til universiteterne. Rigsrevisionens gennemgang af de enkelte tilskudssager viste, at departementets regnskabsaflæggelse på tilskudsområdet var rigtig, og at departementets dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m.

Rigsrevisionen fandt, at departementets tilskudsforvaltning på de reviderede områder *ikke var helt tilfredsstillende*. Rigsrevisionen lagde ved vurderingen vægt på, at der var svagheder i sagsbehandlingen, og at denne ikke var understøttet af nedskrevne forretningsgange. Forretningsgangsbeskrivelserne for tilskudsforvaltning på andre områder i departementet kunne med fordel være videreformidlet til disse områder.

Det var videre Rigsrevisionens vurdering, at departementet, for så vidt angik de reviderede tilskudsordninger, ikke havde sikret sig et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, om tilskudsmodtager anvendte midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne.

Ministeriet har oplyst, at de vil tage initiativer til at forbedre administrationen på de beskrevne områder.

Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

Gennemgang af åbningsbalance for Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger

216. Rigsrevisionen modtog medio maj 2005 en åbningsbalance pr. 1. januar 2005 for Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger (S-FoU). I følgebrevet blev det oplyst, at åbningsbalancen var udarbejdet på baggrund af de oplysninger, der aktuelt forelå, og at åbningsbalancen eventuelt måtte korrigeres, når en endelig status for alle bygninger forelå. Usikkerheden vedrørte særligt ejerforholdet til enkelte bygninger, der var doneret til Københavns Universitet og Aarhus Universitet.

Efterfølgende modtog Rigsrevisionen ad flere omgange dokumentation for udvalgte poster i åbningsbalancen, ligesom S-FoU løbende foretog ændringer i åbningsbalancen.

S-FoU udarbejdede en korrigeret åbningsbalance ultimo januar 2006, som Rigsrevisionen behandlede i forbindelse med den afsluttende revision.

Den nye åbningsbalance indeholdt væsentlige ændringer vedrørende grunde og bygninger, ligesom uudnyttede byggeretter var blevet værdireguleret. Desuden var der foretaget en regulering af hensættelserne til vedligeholdelse. Med hensyn til dokumentationen til åbningsbalancen var der endvidere nu sammenhæng mellem statusposterne for grunde, bygninger mv. og de tilhørende specifikationer.

På baggrund af gennemgangen af den korrigerede åbningsbalance var det derfor Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancen generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Finansiering af Galathea 3-ekspeditionen

217. Folketingets Finansudvalg gav ved Akt 6 10/11 2004 tilslutning til oprettelse af Dansk Ekspeditionsfond (Fonden), som en erhvervsdrivende fond, der skal varetage gennemførelsen af Galathea 3-ekspeditionen.

Det fremgik bl.a. af aktstykket, at finansieringen af ekspeditionen skulle ske ved statstilskud, ved medfinansiering fra fonde, private virksomheder samt indtægtsdækket virk-

somhed. Finansudvalget ville løbende blive orienteret om den nærmere gennemførelse af ekspeditionen.

Ved Akt 24 27/10 2005 gav Finansudvalget tilslutning til, at Fonden kunne afholde udgifter på 60 mio. kr. til materielmæssig klargøring og reetablering af inspektionsskibet VÆDDEREN samt til drift af skibet.

I aktstykket blev fremlagt et økonomisk overslag på i alt 173 mio. kr. og givet tilsagn om, at der skulle ske en revurdering af ekspeditionen primo 2006 med forelæggelse for Finansudvalget, hvis Fonden ikke kunne opnå de fornødne tilsagn om støtte.

Denne forelæggelse skete ved Akt 150 24/5 2006, hvor Finansudvalget blev anmodet om tilslutning til at afholde udgifter inden for ministeriets bevillingsramme på ca. 20 mio. kr. Beløbet var reserveret på § 19.11.10. Generelle reserver og udredninger under hensyn til usikkerheden om, hvor stort et beløb der kunne opnås ved ekstern finansiering.

Baggrunden for anmodningen var dels, at ekspeditionsruten måtte omlægges som følge af de reaktioner, der primo 2006 var rettet mod Danmark fra en række asiatiske lande, dels at udgifter til indkøb og montering af forskningsudstyr på VÆDDEREN havde vist sig dyrere end oprindeligt budgetteret. Det samlede budget var steget med 11 mio. kr. fra 173 til 184 mio. kr. Hertil kom, at den eksterne finansiering, hvor der var tilsagn om støtte på 94 mio. kr., var indkommet i et langsommere tempo end forventet.

218. Inden udarbejdelsen af Akt 150 24/5 2006 havde Fondens ledelse anmodet Økonomistyrelsen om bistand til at vurdere Fondens økonomi, herunder om der var balance mellem den opnåede finansiering og de påtagne forpligtelser. Det fremgik af en redegørelse fra Fondens statsautoriserede revisor, at det var blevet konstateret, at Fonden havde påtaget sig forpligtelser, som oversteg de modtagne tilsagn om tilskud med ca. 13 mio. kr. Beløbet vedrørte udgifter til installation af udstyr.

Det fremgik videre af redegørelsen, at Fondens daglige ledelse havde tilkendegivet, at den ikke i tilstrækkelig grad havde sikret sig, at dispositionerne lå inden for de gældende regler for Fonden. På den ene side er Fonden som erhvervsdrivende fond underlagt privatretlige formueregler, hvilket umiddelbart berettiger til investering i forskningsudstyr og

installation heraf, hvis der kan forventes en rentabel drift heraf. På den anden side fremgik det af Akt 150 24/5 2006, at Fonden skulle administrere efter Budgetvejledningens regler, hvilket ikke muliggør investeringer ud over den aktuelle finansiering. Fonden havde dermed disponeret i strid med de gældende bevillingsretlige regler.

Videnskabsministeriet redegjorde i Akt 150 24/5 2006 for de 2 regelsæt og henviste herudover til den manglende opmærksomhed på dispositionsadgangen. Ministeriet oplyste videre, at Fondens formand som følge heraf i samråd med Videnskabsministeriet havde omlagt de administrative procedurer.

Rigsrevisionen konstaterer, at Videnskabsministeriet i Akt 150 24/5 2006 gjorde opmærksom på, at Fonden ikke havde været tilstrækkelig opmærksom på at sikre sig, at dispositionerne lå inden for rammerne af begge regelsæt.

Rigsrevisionen finder, at ministeriet i aktstykket kunne have gjort tydeligere opmærksom på, at der ikke var disponeret i overensstemmelse med Budgetvejledningen, og at Fonden havde påtaget sig forpligtelser, der oversteg de indkomne tilsagn om støtte med 13 mio. kr.

Departementet har efterfølgende oplyst, at man altid bestræber sig på at give Finansudvalget så fyldestgørende oplysninger som muligt og derfor beklager meget, at der i Akt 150 24/5 2006 ikke er gjort tydeligere opmærksom på, at der ikke var disponeret i overensstemmelse med Budgetvejledningen, og at Fonden havde påtaget sig forpligtelser, der oversteg de indkomne tilsagn om støtte med 13 mio. kr.

Rigsrevisionen bemærker, at med Finansudvalgets godkendelse af Akt 150 24/5 2006 er der skabt bevillingsmæssig hjemmel til de foretagne dispositioner.

Revision af universiteterne

219. Rigsrevisionen har revideret årsrapporterne for de 12 universiteter. Universiteterne er omfattet af en aftale om intern revision (institutionsrevision).

På grundlag af Rigsrevisionens egen revision og de interne revisorers revision er det Rigsrevisionens vurdering, at universiteternes årsrapporter er rigtige, samt at dispositionerne generelt er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at målrapporteringen i årsrapporterne samlet set var dækkende i forhold til universiteternes aktiviteter.

Rigsrevisionen har afrapporteret resultaterne af sin revision til universiteternes bestyrelser og har haft anledning til at uddybe disse på 4 universiteter, hvor Rigsrevisionen deltog ved bestyrelsens behandling og godkendelse af regnskabet.

I det følgende er givet en introduktion til universiteternes regnskabs- og revisionsmæssige forhold efter overgangen til selveje, en sammenfatning af resultaterne af revisionen af universiteternes årsrapporter samt en sammenfatning af resultaterne af gennemgangen af universiteternes åbningsbalancer. Derefter følger redegørelserne for henholdsvis aflønningen af rektorerne ved universiteterne og Roskilde Universitetscenters (RUC) forvaltning af internationale uddannelsesaktiviteter m.m.

Indledning

220. Med universitetsreformens indførelse 1. januar 2005 er alle 12 universiteter blevet statslige selvejende institutioner og dermed finansieret ved tilskud. Danmarks Pædagogiske Universitet og Danmarks Tekniske Universitet overgik til selveje i henholdsvis 2000 og 2002.

Ved overgangen til selveje fastsatte Videnskabsministeriet regnskabsregler, der indebar, at universiteterne ændrede regnskabsprincip fra udgiftsbaserede til omkostningsbaserede regnskaber. Regnskabsreglerne for universiteterne svarer i det væsentlige til reglerne for statslige omkostningsbaserede regnskaber, men med enkelte tilpasninger til universiteternes særlige forhold, herunder vedrørende bunkning af aktiver og værdiansættelse af bygninger, samt krav om en række yderligere regnskabsmæssige oplysninger i årsrapporten.

221. I tilknytning til universitetsreformen indgik rigsrevisor og videnskabsministeren en § 9-aftale om intern revision ved universiteterne. Aftalen indebærer bl.a., at universiteternes bestyrelser skal antage statsautoriserede eller registrerede revisorer som intern revision. Ved 3 universiteter var intern revision, som led i en forsøgsordning i 2005, antaget af rigsrevisor efter aftale med de pågældende universiteters bestyrelser, mens de øvrige interne revisioner var antaget af universitetsbestyrelsen. Rigsrevisionen har fortsat det overordnede ansvar for revisionen af universiteterne.

Rigsrevisionen foretager en række selvstændige revisionshandlinger på universiteterne med henblik på at påse, at universiteternes regnskaber er rigtige, og at dispositionerne er i overensstemmelse med bevillinger, love m.m. Til brug for vurderingen af regnskabet gennemgår Rigsrevisionen tillige de interne revisorers arbejdspapirer med henblik på at vurdere, om revisionsindsatsen har været dækkende, og om revisionsarbejdet har haft en tilstrækkelig kvalitet til, at Rigsrevisionen kan basere sig på den udførte revision ved sin vurdering af årsrapporterne.

Årsrevision

222. Rigsrevisionens *revision i årets løb og revision af udkast til årsrapporter* for alle 12 universiteter omfattede en udvidet gennemgang af universiteternes målrapportering og -registreringer, en gennemgang af universiteternes registreringer og opgørelser af studenterårsværk (STÅ), en opfølgning på Rigsrevisionens revision i 2004 af universiteternes forvaltning af eksternt finansierede projekter, en gennemgang af beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis og noterne med henblik på at påse, at disse var i overensstemmelse med love og bestemmelser mv., samt en regnskabsanalyse og revision af udvalgte poster i regnskaberne.

På grundlag af tilsynet og samarbejdet med de interne revisioner vurderer Rigsrevisionen at kunne basere sig på de interne revisioners arbejde på alle 12 universiteter. Ved revisionerne er de interne revisioners arbejde derfor lagt til grund i muligt omfang.

I det følgende er resultaterne af revisionerne sammenfattet under overskrifterne: målrapportering, STÅ-indberetning og tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed. Derefter behandles præsentationen af retsmedicinske undersøgelser i regnskaberne hos de 3 berørte universiteter.

Målrapportering

223. I det omfang målene i udviklingskontrakterne var målbare, var universiteternes målrapportering baseret på løbende registreringer. Flere universiteter kunne dog fortsat med fordel arbejde med en udbygning af såvel procesbeskrivelser for indsamling og behandling af målinger til brug for årsrapporten som med en forudgående konkretisering af, hvordan universitetet vil måle opfyldelsen af de enkelte mål.

Rigsrevisionen anbefalede, at Aalborg Universitet, Danmarks Pædagogiske Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Handelshøjskolen i Århus og Handelshøjskolen i København overvejede i fremtidige årsrapporter at give mere uddybende analyser og vurderinger af de mål, som universitetet anser som særligt væsentlige og strategiske.

STÅ-indberetning

224. Universiteternes tilskud til uddannelsesformål beregnes på grundlag af en række registreringer og opgørelser af studenterårsværk mv. (STÅ). Ved registrering, opgørelse og indberetning af STÅ skal universiteterne efterleve et sæt myndighedskrav, der er udarbejdet af Videnskabsministeriet og Undervisningsministeriet.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at universiteternes registreringer og opgørelser af STÅ generelt var baseret på konkrete og verificerbare aktiviteter og var registreret, opgjort og indberettet i overensstemmelse med myndighedskravene.

Rigsrevisionen konstaterede dog en fejl i opgørelsen af internationaliseringstaxameter på Københavns Universitet. Fejlen udgjorde ca. 0,8 mio. kr., som er modregnet i universitetets tilskud for juli 2006.

225. Revisionen har givet Rigsrevisionen anledning til nogle generelle overvejelser om mulige fremadrettede forbedringer på nogle af de områder, som indgår i registreringen, opgørelsen og indberetningen af STÅ. Der er redegjort for disse i det efterfølgende.

Oprettelse af studieordninger i it-systemerne er en kompleks opgave, som både stiller krav til overblik og til fokus på detaljen, især når det gælder indholdet af den enkelte studieordning. Rigsrevisionen vurderer derfor, at universiteterne med fordel kunne udarbejde procesbeskrivelser for oprettelse af studieordninger i de studieadministrative systemer. Procesbeskrivelserne kunne bl.a. omfatte indholdsmæssige krav, fx hvornår en studieordning er ændret så omfattende, at der skal udarbejdes en ny studieordning i systemet, hvordan grupper af valgfag opbygges i systemet, samt hvilke regler en studieordning normalt bør indeholde. Dette for at sikre at viden bevares i organisationen ved fratræden og sygdom mv., og for at sikre at eventuelle decentrale opret-

telser af studieordninger sker på en hensigtsmæssig og ensartet måde.

Rigsrevisionen har videre konstateret, at der på flere universiteter er stor personafhængighed ved datavalideringen forud for indberetningen af studieaktivitet. Ved datavalideringen påses, at systemudtrækkene er afgrænset rigtigt, og at data er rensset for kendte fejlkilder. Grundet kompleksiteten i systemudtrækkene er dette en væsentlig og resursekrævende opgave. På Københavns Universitet skyldtes den nævnte fejl i opgørelsen af internationaliseringstaxameter således, at der ikke var sikret de fornødne resurser og dublering af kompetencer til at kvalitetssikre datavalideringen. Det er derfor Rigsrevisionens opfattelse, at der på de fleste universiteter med fordel kan arbejdes med procesbeskrivelser for datavalideringen.

Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed

226. Rigsrevisionen omtalte 8 universiteters forvaltning af tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed i statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004. Ved revisionen i 2005 er fulgt op på området på alle 12 universiteter, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 274.

Det var Rigsrevisionens samlede indtryk ved revisionerne af regnskaberne for 2005, at universiteterne generelt havde foretaget forbedringer i forvaltningen af tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed i forhold til det niveau, som Rigsrevisionen konstaterede i 2004, men at der fortsat var behov for at arbejde målrettet med området, før forvaltningen havde et tilfredsstillende niveau.

Universiteterne havde beskrevet hensigtsmæssige forretningsgange for forvaltningen af eksternt finansierede projekter. Forretningsgangene var imidlertid i mange tilfælde endnu ikke implementeret i organisationerne, og implementeringsgraden varierede mellem universiteterne. I den ene ende af spektret havde Roskilde Universitetscenter udarbejdet procedurebeskrivelser, men disse var ikke godkendt endnu og derfor ikke meldt ud til de decentrale enheder. I den anden ende af spektret havde Danmarks Tekniske Universitet haft hensigtsmæssige forretningsgange i flere år og havde taget en række skridt til at sikre, at de blev anvendt, men havde ikke opnået ensartethed i anvendelsen på tværs af institutter.

227. Forvaltningen af tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed bliver i vidt omfang varetaget af decentrale enheder (institutterne), der helt naturligt ikke har indsigt i den samlede regnskabsføring på universitetet. Dette indebærer en risiko for uensartethed i forvaltningen, hvorfor de centrale regnskabsforvaltninger må gennemføre en række kontrolhandlinger for at kvalitetssikre institutternes oplysninger.

Ved revisionen konstaterede Rigsrevisionen, at de centrale regnskabsforvaltninger ikke altid modtog alt relevant materiale om projekterne til brug for oprettelse og controlling, samt at de centrale regnskabsforvaltninger ofte ikke foretog en systematisk og tilbundsgående løbende controlling over for de bevillingsansvarlige medarbejdere på institutterne.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at de centrale regnskabsforvaltninger bør sikre, at projekter opfylder betingelserne for tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed i forbindelse med oprettelsen i regnskabssystemet. Det er videre Rigsrevisionens opfattelse, at en systematisk, løbende kontrol omfatter periodisk opfølgning på lister over projekter uden aktivitet, overskredet slutdato, likviditetsmæssigt underskud m.m. Endvidere vil en gennemgang på de enkelte institutter, for at påse at institutterne efterlever de fastsatte forretningsgange, sikre de centrale regnskabsforvaltninger et konkret grundlag for at basere sig på institutternes oplysninger.

Retsmedicinske undersøgelser

228. Ved revisionen af universiteternes årsrapporter blev Rigsrevisionen og de interne revisioner opmærksomme på, at der var væsentlig usikkerhed om, hvordan det regnskabsmæssige resultat for retsmedicinske undersøgelser, der udføres efter kontrakt med Rigspolitiet, skal præsenteres i regnskabet. De 3 berørte universiteter – Københavns Universitet (KU), Aarhus Universitet (AU) og Syddansk Universitet (SDU) – havde behandlet dette forskelligt.

Retsmedicinske undersøgelser regnskabsføres løbende i et særskilt regnskab efter reglerne for indtægtsdækket virksomhed. Ved regnskabsaflæggelsen kan overskuddet fra indtægtsdækket virksomhed normalt indgå i virksomhedens samlede resultat og anvendes af denne. Efter kontrakten med Rigspolitiet har universiteterne imidlertid pligt til at

anvende et overskud på retsmedicinske undersøgelser til investeringer i området eller nedbringelse af priserne.

KU førte overskuddet på retsmedicinske undersøgelser som hensættelse i årsrapporten, for at vise at universitetet ikke kan disponere frit over midlerne. AU og SDU valgte derimod at føre overskuddet på tilsvarende måde som overskud fra indtægtsdækket virksomhed, dvs. indregnet i det samlede overskud i resultatopgørelsen. AU har bemærket, at det skal afklares, hvilke effekter overgangen til omkostningsbaseret regnskabsaflæggelse har på opgørelsen af overskuddet.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at enslydende kontraktlige forpligtelser bør behandles ens på universiteterne. Rigsrevisionen har endvidere tilkendegivet over for Videnskabsministeriet, at ministeriet bør afklare usikkerheden om regnskabsaflæggelsen på området. Universitets- og Bygningsstyrelsen har i forlængelse heraf indskærpet over for KU, AU og SDU, at de efter kontrakten med Rigspolitiet har pligt til at anvende et overskud på retsmedicinske undersøgelser til investeringer på området eller til nedbringelse af priserne, dvs. at overskuddet skal føres på en særskilt konto og som en hensættelse i årsrapporten.

Rigsrevisionen kan tilslutte sig Universitets- og Bygningsstyrelsens vurdering.

Åbningsbalancer

229. De 10 universiteter, der overgik til selveje pr. 1. januar 2005, udarbejdede åbningsbalancer. Åbningsbalancerne blev revideret af universiteternes interne revisioner og gennemlæst af Rigsrevisionen.

Det var Rigsrevisionens opfattelse, at åbningsbalancerne ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler. Rigsrevisionen finder dog anledning til at fremhæve følgende:

- Åbningsbalancerne var udarbejdet under forudsætning af, at Videnskabsministeriet forelagde et aktstykke for Folketingets Finansudvalg om vederlagsfri overdragelse af inventar og løsøre mv. til universiteterne.
- Københavns Universitets (KU) og Handelshøjskolen i Københavns (CBS) åbningsbalancer var udarbejdet under forudsætning af, at Videnskabsministeriet sikrede ve-

derlagsfri overdragelse af universiteternes aktiekapital på hver 0,5 mio. kr. i Symbion A/S.

- Nogle universiteter havde valgt afskrivningsregler, der afveg fra de almindeligt anvendte. Fx havde CBS valgt at afskrive nyopførte bygninger over 100 år, mens Aalborg Universitet afskriver bunket inventar lineært, begge efter dispensation fra Videnskabsministeriet.

Rigsrevisionen har noteret sig, at aktstykket om overdragelse af løsøre og inventar mv. ikke var forelagt Finansudvalget, selv om det fremgik af finansloven for 2005, at dette ville ske senest i efteråret 2005. Forsinkelsen skyldes, at man er blevet opmærksom på muligheden for, at løsøre og samlinger, der kan være en del af kulturarven, kunne blive genstand for udlæg, hvis de blev overdraget til universiteterne. Der er derfor gennemført et udredningsarbejde, og Videnskabsministeriet er på dette grundlag i gang med at formulere de principper for overdragelsen, som skal forelægges for Finansudvalget. Videnskabsministeriet oplyste i et brev til universiteterne ultimo januar 2006 om de principper, som overdragelsen forventedes at blive baseret på, til brug for universiteternes udarbejdelse af årsrapporter. Der er heller ikke forelagt aktstykke om overdragelse af KU's og CBS's ejerandele i Symbion A/S. Rigsrevisionen forventer, at Videnskabsministeriet tager initiativ til at afvikle disse udeståender.

For så vidt angår Videnskabsministeriets dispensationer fra regnskabsreglerne skal bemærkes, at disse i det væsentlige var begrundet i, at Videnskabsministeriet ønskede at indhente erfaringer på området til brug for en opdatering af regnskabsreglerne. Ministeriet forventer at opdatere tilskuds- og regnskabsbekendtgørelsen i 2006.

Videnskabsministeriet har oplyst, at der inden udgangen af 2006 forventes forelagt et aktstykke om overdragelse af løsøre og inventar mv. og om overdragelse af KU's og CBS's ejerandele i Symbion A/S. Aktstykket er under udarbejdelse og har været forelagt Rigsrevisionen i udkast.

Ansættelsesform og aflønning for ansatte ledere ved universiteterne

Indledning

230. Ifølge den nye universitetslov, der trådte i kraft 1. juli 2003, skal universiteternes ledelse (rektorer, prorektorer, dekaner og institutledere) ansættes i modsætning til før implementeringen af universitetsloven, hvor de blev valgt. Rektor ansættes af bestyrelsen og indstiller ansættelse af den øvrige ledelse til bestyrelsen. De nærmere bestemmelser for ansættelse og afskedigelse er fastsat i universiteternes vedtægter, som er godkendt af ministeren.

Lønfastsættelsen for rektorerne var tidligere reguleret gennem en aftale mellem Finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation. Efter universitetslovens ikrafttræden er bestyrelserne ved universiteterne blevet bemyndiget af Videnskabsministeriet til at træffe afgørelser og indgå aftale om rektors løn- og ansættelsesforhold. Aftalerne skal godkendes af Videnskabsministeriet.

Dette bidrag har til formål at belyse styringen af løn- og ansættelsesforhold for universiteternes ledelse i forbindelse med lovændringen. Undersøgelsen omfatter alene rektorerne, idet ansættelse i stillingerne som prorektorer, dekaner eller institutledere endnu ikke er afsluttet på alle universiteter. Danmarks Pædagogiske Universitet, Danmarks Tekniske Universitet og IT-Universitetet (ITU) indgår ikke i undersøgelsen. De 2 første overgik til selveje i henholdsvis 2000 og 2001, hvorfor bestyrelsen på begge universiteter har haft bemyndigelse til at ansætte rektor før implementeringen af universitetsloven. ITU er først oprettet som selvstændigt universitet i 2003.

Ansættelsesform

231. Rektorernes lønrammeindplacering er fortsat centralt fastlagt i aftale mellem Finansministeriet og Akademikernes Centralorganisation. 8 af de 9 rektorer er ansat i lønramme 39, mens en enkelt er ansat i lønramme 40. Implementeringen af universitetsloven har ikke haft indflydelse på lønrammeindplaceringen.

Samtlige rektorer er ansat på åremål, der er en tidsbegrænset ansættelse med hjemmel i tjenestemandsløven og i rammeaftale mellem Finansministeriet og centralorganisationerne.

Rigsrevisionen har gennemgået rektorerne åremålskontrakter. Gennemgangen viste, at åremålskontrakterne generelt holder sig inden for de aftalevilkår, der er fastsat i lovgivningen og af Finansministeriet i forhold til åremålsperiodens længde og åremålstillæggets størrelse. I enkelte åremålskontrakter er der aftalt fratrædelsesbeløb, der ligger ud over de aftalevilkår, Finansministeriet har fastsat.

Rigsrevisionen finder, at rammeaftalens bestemmelser om fratrædelsesbeløb bør overholdes.

Lønudvikling og lønniveau

232. Rektorerne lønsammensætning består ud over lønrammelønnen af et åremålstillæg, ét eller flere kvalifikations- og/eller funktionstillæg samt engangsvederlag eller resultatløn.

Det gennemsnitlige lønniveau for rektorer efter implementeringen af universitetsloven er ca. 1.280.000 kr. årligt (inkl. pension, men ekskl. engangsvederlag og resultatløn). Lønintervallet spænder fra ca. 1.027.000 kr. til ca. 1.776.000 kr. Før implementeringen af universitetsloven var den årlige gennemsnitlige løn for rektorerne ca. 924.000 kr. og lå i intervallet 812.000-1.030.000 kr. Den gennemsnitlige lønstigning er på 38 %, og stigningerne ligger i intervallet 20-72 %.

Rigsrevisionens gennemgang har vist, at alle universiteter har oplevet en stigning i lønningerne til rektorerne efter implementeringen af universitetsloven. Der er en tendens til, at de største universiteter har haft de største stigninger. En del af stigningerne kan forklares ved, at rektorerne nu er ansat på åremål med et åremålstillæg, men åremålstillæggene forklarer efter Rigsrevisionens vurdering ikke hele stigningen. Hvis der ses bort fra åremålstillæg, udgør den gennemsnitlige lønstigning 16 %.

233. Rigsrevisionen har foretaget en sammenligning af lønniveauet for rektorerne med statsligt ansatte direktører på åremål i lønramme 39. Sammenligningen har vist, at rektorerne i gennemsnit oppebærer en løn, der er 8 % højere end gennemsnittet for direktører på åremål i lønramme 39.

Videnskabsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har udsendt lønstatistisk materiale til bestyrelserne til brug for lønfastsættelsen. Ministeriet har videre oplyst, at forhandlingerne om rektorerne løn har været ført af universiteter-

ne. Ministeriet har derfor ikke umiddelbart oplysninger om, hvorvidt universiteterne har inddraget lønstatistisk materiale ved forhandlingerne. Videnskabsministeriet vil tage kontakt til universiteterne med henblik på at sikre, at dette sker fremover.

Rigsrevisionen kan konstatere, at lønniveauet for rektorerne ligger over gennemsnittet for ansatte direktører i lønramme 39 i staten. Rigsrevisionen finder, at Videnskabsministeriet, der har godkendt kontrakterne, burde have inddraget lønstatistisk materiale forud for forhandlingerne, samt inden kontrakterne blev godkendt af hensyn til lønstyringen.

Afsmittende effekt

234. Det kan endnu ikke vurderes, hvilken effekt stigningen i rektorernes lønniveau vil få på lønniveauet for den øvrige øverste ledelse, idet stillingerne ikke i alle tilfælde er besat. Men Rigsrevisionen har fundet indikationer på, at det høje lønniveau har haft en afsmittende effekt på den øvrige øverste ledelses aflønning.

I de prorektorater, hvor stillingen på nuværende tidspunkt er besat, er alle ansat på åremål, og den gennemsnitlige lønstigning er på 37 %. Lønstigningen kan delvist forklares med anvendelse af åremålsansættelse, men åremålstillægget kan ikke alene forklare lønstigningen.

Rigsrevisionen finder, at Videnskabsministeriet, af hensyn til styringen af lønudviklingen på ministeriets område, bør være opmærksom på, om der forekommer en afsmittende effekt fra rektorerne til de øvrige lederes lønninger.

Videnskabsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke ønsker at bidrage til et øget pres på lønniveauet for de statslige chefer. Ministeriet vil derfor fremover løbende sammenholde universitetsrektorernes lønninger med lønningerne til andre statslige chefer.

Videnskabsministeriets styring

235. Videnskabsministeriet udsendte i oktober 2004 en bemyndigelse til universitetsbestyrelserne til at træffe afgørelser og indgå aftale om rektors løn- og ansættelsesforhold. Det fremgik af bemyndigelsen, at de konkrete aftaler skulle godkendes af Videnskabsministeriet. Ministeriet henstillede til bestyrelserne, at rektorernes løn blev holdt på et mo-

derat niveau, og at lønnen til ansatte rektorer på åremål med tilbagegangsrret skulle ligge på niveau med de valgte rektorer løn.

Videnskabsministeriet havde desuden omtalt og vedlagt et brev fra februar 2004 fra Finansministeriet til samtlige departementschefer. I brevet understregede Finansministeriet nødvendigheden af at udvise tilbageholdenhed ved lønfastsættelsen i de øvre lønrammer. Ministeriet fremhævede, at fastsættelsen af lønningerne for de øverste stillinger i staten var et centralt element i den overordnede lønstyring, idet opdriften af lønninger på de øverste niveauer medfører et pres på lønniveauet i de underliggende stillinger og hermed på lønniveauet i staten generelt. Finansministeriet anførte desuden, at der forud for lønfastsættelsen skulle tages kontakt til Personalestyrelsen, såfremt lønniveauet lå ud over det, som var sædvanligt for andre direktørstillinger i staten, eller lå ud over det hidtidige niveau for den pågældende direktørstilling.

Videnskabsministeriet har oplyst, at ministeriet på anmodning har ydet rådgivning om løn- og ansættelsesvilkår i forbindelse med ansættelsen af rektorerne. Ministeriet har videre oplyst, at alle aftaler om aflønning af rektorerne er godkendt af ministeriet, men at ingen af aftalerne har været forelagt Personalestyrelsen.

Rigsrevisionen finder, at Videnskabsministeriet, som skulle godkende kontrakterne, og som havde mulighed for samlet at vurdere lønniveauet, burde have sikret en bedre styring af lønudviklingen. Videnskabsministeriet burde have kontaktet Personalestyrelsen, da lønniveauet lå væsentligt over det hidtidige niveau for de pågældende stillinger.

Videnskabsministeriet har oplyst, at ministeriet fremover vil holde en tæt kontakt til Finansministeriet og Personalestyrelsen.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

Roskilde Universitetscenters forvaltning af internationale uddannelsesaktiviteter m.m.

236. Årsrapporten for Roskilde Universitetscenter (RUC) viste et underskud på 24 mio. kr., hvilket var dobbelt så stort som budgetteret. Underskuddet kan i det væsentlige henføres til tilbagebetaling af uretmæssigt opkrævede studieafgifter på 17,5 mio. kr. fra kinesiske studerende mfl.

Ud over den uretmæssige opkrævning af studieafgifter blev det konstateret, at ét af universitetets institutter også havde opkrævet deposita for at behandle kineseres ansøgninger om studieplads. På denne baggrund bad universitetets bestyrelse den interne revision om at undersøge instituttets internationale aktiviteter. I rapporten fra den interne revision var omtalt en række forhold. Rigsrevisionen har undervejs drøftet sagen med den interne revision, ligesom Rigsrevisionen i forlængelse af rapporten stillede en række spørgsmål til RUC og Videnskabsministeriet samt bad dem redegøre for deres opfølgning på forholdene.

Det fremgår af den interne revisions rapport, at de opkrævede deposita for at behandle kineseres ansøgninger om studieplads ikke havde hjemmel, ligesom de ikke var bogført i RUC's regnskaber, men opbevaret kontant ved instituttet. Det blev konstateret, at alle deposita er blevet tilbagebetalt. Rigsrevisionen finder RUC's opkrævning og håndtering af depositaene særdeles uheldig. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at RUC har sikret en normalisering af sagsgangene på instituttet.

I rapporten er videre omtalt, at instituttet i en periode medvirkede til at udbyde en uddannelse i Schweiz, hvor de studerende modtog et eksamensbevis, som kunne give indtryk af, at de havde taget en dansk kandidateksamen, hvilket ikke var tilfældet. Videnskabsministeriet har ved flere lejligheder drøftet spørgsmålet om eksamensbeviserne med RUC og gjort opmærksom på den uheldige udformning heraf. Uddannelsesaktiviteten er nu ophørt. RUC har over for Videnskabsministeriet og Rigsrevisionen oplyst, at universitetet ikke længere uden ministeriets skriftlige godkendelse uddeler akademiske titler, som kan forveksles med en godkendt akademisk grad, ligesom procedurene for iværksættelse af uddannelsesaktiviteter er præciseret, så en tilsvarende situation ikke opstår igen. Rigsrevisionen finder det meget uheldigt, at universitetet har udstedt eksamensbeviser til studerende ved internationale uddannelsesaktiviteter, der var egnede til at skabe tvivl om de opnåede kvalifikationer. Rigsrevisionen finder det dog tilfredsstillende, at universitetet har afsluttet den pågældende aktivitet samt sikret, at der ikke kan ske gentagelser.

Derudover blev det konstateret, at 2 medarbejdere havde modtaget henholdsvis en løndel og et honorar, som ikke var behandlet korrekt i regnskabsforvaltningen. Forholde-

ne vedrørte manglende standsning af alle ”gamle” løndele for en medarbejder i forbindelse med, at denne ændrede ansættelsesforhold, samt at krav til attestation på en honorarbetalning ikke var fulgt. Den interne revision fandt ikke fejl i andre personers ansættelses- og aflønningsforhold, og der blev ikke i noget tilfælde afdækket forhold, hvor enkelte medarbejdere eller universitetet havde opnået økonomiske fordele af et misbrug. Procedurene på de pågældende områder er efterfølgende indskærpet. Rigsrevisionen finder initiativerne tilfredsstillende.

Endelig blev det bemærket, at de internationale uddannelsesaktiviteter var regnskabsført som tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed, hvorved de påvirker beregningsgrundlaget for visse tilskud fra Videnskabsministeriet, bl.a. omstillingsreserven og bygningstaxameter. Der er imidlertid tvivl om, hvorvidt aktiviteterne har karakter af forskning, og dermed om aktiviteterne burde have været regnskabsført som tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed. Videnskabsministeriet har oplyst, at hvis universitetet har oppebåret uretmæssige tilskud, vil ministeriet kræve disse tilbagebetalt. RUC har hertil oplyst, at en eventuel fejl i regnskabsføringen ikke vil påvirke størrelsen af bygningstaxametret, samt at der for omstillingsreserven alene vil være tale om et mindre beløb i perioden fra 2003. RUC har bedt den interne revision om at undersøge sagen nærmere. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at RUC vil opføre, hvor meget universitetet eventuelt uretmæssigt har modtaget i tilskud.

Det er samlet set Rigsrevisionens vurdering, at der fra RUC's side ikke har været tilstrækkelig administrativ kontrol på de beskrevne områder, men at de nu iværksatte initiativer er tilfredsstillende.

M. § 20. Undervisningsministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

237. Undervisningsministeriet bestod i 2005 af i alt 9 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om SUSTyrelsen, Statens Pædagogiske Forsøgscenter, Sorø Akademis Skole, Danmarks Journalisthøjskole, Danmarks Evalueringsinstitut, UNI-C Danmarks IT-center for Uddannelse og Forskning, CIRIUS og Dansk Center for Undervisningsmiljø. Ministerområdet omfattede endvidere et stort antal selvejende institutioner mv., finansieret af tilskud, hvoraf de 55 revideres af Rigsrevisionen. Af de 55 institutioner er 52 godkendt efter lov om Centre for Videregående Uddannelse og andre selvejende institutioner for videregående uddannelser mv. (CVU'er mv.).

238. Undervisningsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 25**.

Tabel 25. Undervisningsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	697
Øvrige driftsudgifter.....	5.720
Tilskud	34.837
Bygge- og anlægsudgifter	31
Bruttoudgifter i alt.....	41.285
Bruttoindtægter	11.447

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Undervisningsministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

239. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

240. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 9 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 12 virksomheder
- revideret 52 regnskaber, der omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 14 andre revisioner.

241. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 3 af balancerne blev korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

242. I **tabel 26** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 26. Bedømmelser på Undervisningsministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	9					0
Afsluttende revision	12		9	3		
Revision i årets løb	4		1	3		
Lønrevision	4		3	1		
Tilskudsrevision	3		2	1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	36	0	19	8	0	0

243. Det fremgår af tabel 26, at 19 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 8 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

244. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

245. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb og afsluttende revision ved departementet
- tilskudsrevision ved departementet
- tilskudsrevision ved SUSTyrelsen
- lønrevision ved Sorø Akademis Skole

- revision i årets løb ved Folkeuniversitetet
- opfølgning på revision i årets løb ved Folkeuniversitetet
- revision af 52 CVU'er mv.

Revision i årets løb og afsluttende revision ved departementet

246. Som led i revisionen af departementet fulgte Rigsrevisionen op på de mangler i regnskabsforvaltningen, der blev konstateret ved revisionen i tidligere år, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 274. Rigsrevisionen vurderede i 2004, at ministeriets løbende bogføring var usikker, og at de regnskabsmæssige afstemninger i lighed med tidligere år var mangelfulde. En statistisk stikprøve-revision viste, at der var så mange beløbsfejl i regnskabet for driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn, at Rigsrevisionen måtte konkludere, at regnskabet på dette område ikke var rigtigt.

Revisionen i årets løb for 2005 viste, at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller stadig *ikke var helt tilfredsstillende*, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke til at sikre regnskabets rigtighed. Trods en stor indsats fra ministeriets side med at udrede beholdningskontiene var der fortsat konti med væsentlige beløb, som for længst burde være udlignet. Dertil kom, at mange bilag var betalt for sent, og at momsafløftningen på visse områder fortsat var meget usikker. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at regnskabsinstruksen ikke var ajourført.

På baggrund af erfaringerne med den statistiske stikprøve-revision af regnskabet for 2004 besluttede Rigsrevisionen at gennemføre yderligere bilagsrevision i forbindelse med den afsluttende revision for 2005. Rigsrevisionen konstaterede, at der også i 2005 var mange beløbsfejl i ministeriets regnskab, men fejlene var ikke væsentlige.

På baggrund af resultaterne af revisionen i årets løb og den afsluttende revision er det Rigsrevisionens vurdering, at departementets regnskab på området driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn samlet set er rigtigt.

Undervisningsministeriet har i et notat til Rigsrevisionen redegjort for ministeriets opfølgning på stikprøverevisionen i 2004 og 2005. Fejlene i regnskaberne vedrørte bl.a. betaling af fejlbehæftede leverandørfakturaer, ukorrekt momsaflyftning og periodiseringsfejl. Ministeriet har indskærpet over for medarbejderne, at leverandørfakturaer skal kontrolleres, og at fejl i fakturaerne skal påtales over for leverandørerne. Herudover har ministeriet instrueret medarbejderne om korrekt momsaflyftning, ligesom der er strammet op på arbejdsgangene i forhold til periodisering af udgifter og indtægter. Endelig har ministeriet i juni 2006 udsendt 3 interne vejledninger, hvor regnskabsinstruksens regler om disponering, bilagskontrol, kontering og godkendelse er uddybet. Ministeriet har desuden oplyst, at man fortsat vil følge tæt op på, at de nævnte vejledninger bliver fulgt, og at kontrollen af bilag i forbindelse med indgåede kontrakter og aftaler forbedres.

Rigsrevisionen forventer, at de beskrevne tiltag kan medvirke til at forebygge den type fejl, som blev konstateret ved revisionen.

Tilskudsrevision ved departementet

247. Tilskudsrevisionen ved departementet omfattede forvaltningen af driftstilskud til private gymnasier og hf-kurser samt tilskud til godtgørelse vedrørende arbejdsmarkedsuddannelser mv. Rigsrevisionen vurderede, at ministeriets regnskabsaflæggelse på disse tilskudsområder var rigtig, og at ministeriets dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Det var samtidig Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet påså, at tilskudsmodtagerne anvendte midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne. Rigsrevisionen fandt, at tilskudsforvaltningen samlet set fungerede *tilfredsstillende*.

Revisionen af driftstilskud til gymnasier og hf-kurser viste, at ministeriet havde tilfredsstillende procedurer for godkendelse af nye skoler, behandling af ansøgninger om tilskud og afgivelse af tilsagn om tilskud. Det samme gjaldt ministeriets registrering og udbetaling af tilskud samt gennemgang af gymnasiernes og hf-kursernes regnskaber.

Ministeriets takstberegninger var dokumenteret tilfredsstillende, men taksten var ikke helt korrekt beregnet, hvilket medførte, at gymnasierne havde fået udbetalt 3 mio. kr. for

lidt i 2005. For at undgå fremtidig usikkerhed om takstberegningen anbefalede Rigsrevisionen, at ministeriet udarbejdede en sagsbehandlervejledning på området. Ministeriet har efterfølgende korrigeret taksten for undervisningstilskud, jf. Akt 64 15/12 2005, og udarbejdet en vejledning om takstberegningen.

Ved revisionen af ministeriets tilskud til godtgørelse vedrørende arbejdsmarkedsuddannelser mv. konstaterede Rigsrevisionen, at ministeriet havde udarbejdet procedurebeskrivelser for behandling af anmodninger om tilskud, anvisning af tilskud, registrering og udbetaling af tilskud samt tilbagebetalinger. Desuden havde ministeriet udarbejdet retningslinjer for gennemgang af tilskudsmodtagernes årsregnskaber og revisionsprotokollater mv. Endelig havde ministeriet iværksat en afstemning af de udbetalte tilskudsbeløb med a-kassernes regnskaber.

Rigsrevisionen anbefalede, at procedurebeskrivelserne og retningslinjerne for regnskabsgennemgang blev ajourført, hvilket ville kunne bidrage til sikkerhed og ensartethed i administrationen.

Tilskudsrevision ved SUstyrelsen

248. Tilskudsrevisionen ved SUstyrelsen omfattede styrelsens forvaltning af stipendier og udlån, specialpædagogisk støtte i videregående uddannelser samt en række tilskudsordninger vedrørende specialundervisning mv., som styrelsen administrerer på Undervisningsministeriets vegne. Rigsrevisionen vurderede, at styrelsens regnskabsaflæggelse for disse tilskudsområder var rigtig, og at styrelsens dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at tilskudsforvaltningen samlet set fungerede *tilfredsstillende*.

Revisionen viste, at styrelsens tilsyn med uddannelsesinstitutioner, som selv behandler og indrapporterer ansøgninger om stipendier og udlån, var tilfredsstillende. Det samme gjaldt styrelsens egen behandling af ansøgninger om stipendier og udlån for udenlandske studerende. Styrelsen kontrollerer via SKAT, at støttemodtagernes indkomst fra anden side ikke overstiger de fastsatte grænser. Denne kontrol fungerede meget tilfredsstillende.

Som led i revisionen undersøgte Rigsrevisionen styrelsens brugersystem US2000. Undersøgelsen omfattede et be-

søg i SUstyrelsen og på Københavns Universitets SU-kontor. Det var Rigsrevisionens samlede vurdering, at styrelsen havde tilrettelagt en meget tilfredsstillende adgangskontrol og funktionsadskillelse i US2000, og at disse sikkerhedsforanstaltninger også i praksis fungerede meget tilfredsstillende på Københavns Universitets SU-kontor.

Lønrevision ved Sorø Akademis Skole

249. Lønrevisionen ved Sorø Akademis Skole viste, at lønregnskabet var rigtigt. Lønrevisionen viste dog, at forretningsgangene og de interne kontroller på løn- og personaleområdet *ikke var helt tilfredsstillende* og dermed ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning.

Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at skolens administration af gældende aftaler og overenskomster på lønområdet var usikker. Der manglede desuden personadskilt kontrol i forbindelse med anciennitetsberegninger og indplacering i lønsystemet samt ved manuelle beregninger. Endelig manglede skolen funktionsadskilt kontrol af bilag til brug for indrapporteringen. Dette problem forstærkedes af, at godkendelse i lønsystemet var af formel karakter.

Undervisningsministeriet har oplyst, at der som opfølgning på lønrevisionen vil blive iværksat en række initiativer, bl.a. i form af ekstra resurser til lønområdet og ændrede procedurer.

Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

Revision i årets løb ved Folkeuniversitetet

250. Revisionen i årets løb ved Folkeuniversitetet omfattede Folkeuniversitetet i København. Rigsrevisionens samlede vurdering var, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. De undersøgte forretningsgange og interne kontroller fungerede dog samlet set *ikke helt tilfredsstillende* og opfyldte således ikke fuldt ud de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkeligt omfang til at sikre regnskabet rigtighed.

Rigsrevisionen lagde ved vurderingen af forretningsgangene og de interne kontroller vægt på, at der ikke var ind-

ført personlige passwords til brug for medarbejdernes adgang til afdelingens it-systemer, ligesom de enkelte medarbejders adgang til systemerne ikke var begrænset til den enkeltes arbejdsområde. Den manglende adgangskontrol indebar risiko for misbrug af systemerne. Endvidere havde afdelingens styrelsesformand, rektor og bogholderen hver for sig tegningsret vedrørende afdelingens bankkonti, hvorved der kunne være risiko for misbrug af afdelingens midler. Der forelå desuden ikke en regnskabsinstruks med beskrivelse af afdelingens interne kontroller.

Opfølgning på revision i årets løb ved Folkeuniversitetet

251. Som et led i revisionen af Folkeuniversitetet fulgte Rigsrevisionen op på en sag om revision i årets løb ved Folkeuniversitetet i 2004, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 255-256. Revisionen omfattede komitéstyrelsens sekretariat og var omtalt i statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 214.

Som omtalt i beretningen vurderede Rigsrevisionen, at komitéstyrelsens regnskabsaflæggelse for 2004 ikke var rigtig, og at de undersøgte forretningsgange og interne kontroller ikke var tilfredsstillende. Ministeriet oplyste i marts 2006, at komitéstyrelsen havde efterkommet de fleste af de krav, som Undervisningsministeriet havde stillet til komitéstyrelsens regnskabsforvaltning. Rigsrevisionen konstaterede dog ved den afsluttende revision for 2005, at et etableringstilskud på 0,2 mio. kr. og forbruget heraf ikke som forudsat var medtaget i komitéstyrelsens resultatopgørelse for 2005. Dette finder Rigsrevisionen uheldigt.

Folkeuniversitetsnævnet standsede med virkning fra 1. januar 2005 tilskudsbetalingerne til styrelsen, da nævnet ikke ville godkende komitéstyrelsens udkast til vedtægter. I marts 2006 oplyste ministeriet, at nævnet i september 2005 havde godkendt komitéstyrelsens vedtægter foreløbigt og herefter havde genoptaget udbetalingen af tilskud til komitéstyrelsen. Det var ministeriets opfattelse på baggrund af samtaler med nævnets formand og folkeuniversitetsrektor, at forholdene herefter var normaliserede.

Som nævnt i beretningen førte sagen om komitéstyrelsen til, at ministeriet i foråret 2005 gennemgik regnskabsinstrukserne for de øvrige styrelser i Folkeuniversitetet. Mi-

nisteriet konstaterede derved, at ingen af instrukserne levede op til kravene i Økonomistyrelsens vejledning, selv om de var godkendt af Folkeuniversitetsnævnet. Styrelserne indsendte i september 2005 rettede instrukser til nævnet, men nævnet tog ikke stilling til de rettede instrukser, selv om det påhviler nævnet at godkende instrukserne. Ministeriet oplyste i august 2006, at ministeriet på ny havde gennemgået instrukserne og bedt nævnet foranledige yderligere rettelser. Ministeriet havde desuden taget kontakt til Folkeuniversitetet for fremover at sikre en bedre forvaltningspraksis på regnskabs- og revisionsområdet.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at styrelsernes instrukser fortsat ikke lever op til Økonomistyrelsens krav, selv om Folkeuniversitetets nuværende struktur trådte i kraft den 1. januar 2004.

Revision af 52 CVU'er mv.

252. Rigsrevisionen har revideret 52 CVU'er mv., som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Den interne revision skal efter § 9-aftalen udføres af en statsautoriseret eller registreret revisor.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsforvaltningen på området er *tilfredsstillende*, og at kravene i regnskabsbekendtgørelsen og revisionsbekendtgørelsen er opfyldt. Det er de interne revisorers vurdering, at institutionernes årsrapporter er retvisende. Rigsrevisionens revision bekræfter denne vurdering. Det er herudfra Rigsrevisionens samlede vurdering, at regnskaberne på området er rigtige.

Rigsrevisionens revision har omfattet en gennemgang af revisionspåtegningerne for alle 52 CVU'er, en stikprøvevis gennemgang af revisionsprotokollaterne og institutionernes årsrapporter samt en stikprøvevis gennemgang af den interne revisions dokumentation og arbejds papirer for det udførte arbejde for regnskabsåret 2005. Stikprøven er bl.a. udvalgt på grundlag af diverse nøgletal, der relaterer sig til balancen i institutionernes årsregnskaber. Stikprøven omfattede tillige alle institutioner, hvor revisionspåtegningen i årsrapporten var forsynet med et forbehold eller en supplerende oplysning.

Rigsrevisionens gennemgang af institutionernes årsrapporter og revisionsprotokollater har været centreret om at vurdere, om årsrapporterne var i overensstemmelse med kravene i den gældende regnskabsbekendtgørelse om indhold

og opstilling af resultatopgørelse, balance og noter mv. Rigsrevisionen har endvidere vurderet den interne revisions opfyldelse af § 9-aftalen og den gældende revisionsbekendtgørelse for at sikre, at Rigsrevisionen kan støtte sin revision af institutionernes regnskaber på de interne revisioners arbejde. Endelig har Rigsrevisionen gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner.

Rigsrevisionens gennemgang af den interne revisions dokumentation og arbejdspapirer er gennemført ved besøg hos de udvalgte interne revisioner. Gennemgangen har været rettet mod at vurdere, om revisionsplanlægningen og udførelsen af revisionen dækkede alle væsentlige områder, om de planlagte revisionsmål var nået, om den interne revisions konklusioner var veldokumenterede og omfattede alle væsentlige områder, og om den interne revision havde rapporteret om alle væsentlige forhold, som den havde konstateret ved revisionen.

I revisionspåtegningen på 1 af årsrapporterne havde den interne revision taget forbehold vedrørende aktivers indregning i balancen i årsrapporten. Rigsrevisionen er enig med den interne revision i, at der var behov for forbehold i revisionspåtegningen. For 3 af årsrapporterne var der i revisionspåtegningen afgivet en supplerende oplysning. Oplysningerne omhandlede bl.a. opfyldelse af regnskabsbekendtgørelsen. Det er Rigsrevisionens vurdering, at forholdene havde en sådan karakter, at det var nødvendigt med supplerende oplysninger i revisionspåtegningen.

Rigsrevisionens stikprøvevise undersøgelse af årsrapporter med tilhørende revisionsprotokollater viste, at institutionernes regnskabsforvaltning generelt har været tilfredsstillende og dermed medvirket til at sikre, at institutionernes årsrapporter for 2005 er rigtige, og at institutionernes dispositioner i 2005 generelt har været i overensstemmelse med love og bekendtgørelser mv. på institutionsområdet.

Endvidere viste de stikprøvevise undersøgelser af de interne revisorers arbejde, at revisionsplanlægningen og udførelsen af revisionen dækkede alle væsentlige områder, at revisionskonklusionerne var veldokumenterede og omfattede alle væsentlige områder, at revisorerne havde rapporteret om alle væsentlige forhold, som de havde konstateret ved revisionen, og at Rigsrevisionen har kunnet basere sin revision på de interne revisorers arbejde.

253. I forbindelse med gennemgangen af årsrapporter og revisionsprotokollater for CVU'er mv. udførte Rigsrevisionen en selvstændig tværgående undersøgelse af institutionernes kantinedrift.

Kantinedrift ved CVU'er mv. er omfattet af Finansministeriets cirkulære nr. 27 af 6. februar 1998 om personalekantiner (kantinecirkulæret), men Undervisningsministeriet har i instruksen for CVU'er mv., selvejelovinstruksen, skærpet reglerne til kantinedrift. Institutionerne skal således have ministeriets godkendelse, hvis de ønsker at drive kanten selv i stedet for at overlade driften til en selvstændig entreprenør e.l.

Rigsrevisionen konstaterede, at nogle af de 52 institutioner havde en væsentlig driftsudgift i forbindelse med kantinedrift. Rigsrevisionen bad på den baggrund om en redegørelse fra Undervisningsministeriet om dets tilsyn med institutionernes kantinedrift.

Af redegørelsen fremgik det, at ministeriet ikke havde givet nogen godkendelser til kantinedrift til CVU'er mv. Det fremgik ligeledes, at ministeriet gennem en årrække i en række tilfælde havde konstateret, at de gældende regler for kantinedrift ikke var blevet overholdt, at ministeriet havde påtalt dette over for institutionerne, men at ministeriet ikke havde fulgt op på påtalerne.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at Undervisningsministeriet ikke løbende har fulgt op på påtalerne. Rigsrevisionen har dog noteret sig, at Undervisningsministeriet i forbindelse med gennemgangen af årsrapporterne for 2005 vil følge op på de regelovertredelser, som ministeriet har konstateret og konstaterer under gennemgangen.

N. § 21. Kulturministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

254. Kulturministeriet bestod i 2005 af i alt 43 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Det Kongelige Teater og Kapel, Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek, Biblioteksstyrelsen, Statens Museum for Kunst, Danmarks Designskole, Statens Arkiver og Det Danske Filminstitut.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

255. Kulturministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 27**.

Tabel 27. Kulturministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	1.820
Øvrige driftsudgifter.....	1.275
Tilskud	1.868
Bygge- og anlægsgudgifter	399
Bruttoudgifter i alt.....	5.362
Bruttoindtægter	875

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Kulturministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskabet for Danmarks Designskole. Da virksomhedens regnskab repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter og indtægter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

256. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

257. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 41 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- gennemført 46 andre revisioner.

258. DR orienterede i starten af september 2006 Rigsrevisionen om den netop afsluttede regnskabsprognose for byggeriet af DR Byen, hvorefter DR forventede en overskridelse af byggebudgettet med ca. 600 mio. kr.

Rigsrevisionen har herefter påbegyndt en undersøgelse af fordyrelsen af byggeriet af DR Byen i Ørestaden.

Undersøgelsen omfatter bl.a. budgettet for byggeriet, herunder om det nu foreliggende budget bygger på realistiske beregninger og skøn.

Derudover omfatter undersøgelsen en bredere gennemgang af DR's økonomi- og byggestyring af DR Byen med særligt fokus på budgetoverskridelsen på ca. 600 mio. kr. i perioden april-august 2006.

259. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 10 af åbningsbalancerne blev korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005. 1 af balancerne er nærmere omtalt nedenfor.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

260. I **tabel 28** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 28. Bedømmelser på Kulturministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	43					0
Afsluttende revision	43		43			
Revision i årets løb	16		14	2		
Lønrevision	5		5			
Tilskudsrevision	9	1	8			
It-revision	4		2	1	1	
Udvidet gennemgang af årsrapporter	11		11			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
I alt	132	1	84	3	1	0

261. Det fremgår af tabel 28, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 84 som tilfredsstillende, mens 3 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende og 1 som ikke tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

262. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

263. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- gennemgang af departementets åbningsbalance
- afsluttende revision af Det Danske Filminstitut
- revision i årets løb ved Nationalmuseet
- it-revision ved Nationalmuseet
- Statens Museum for Kunsts forvaltning af kunstsamlinger
- revision i årets løb ved Danmarks Designskole.

Gennemgang af departementets åbningsbalance

264. Rigsrevisionen vurderede, at oplysningerne i departementets åbningsbalance generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

I departementets åbningsbalance indregnes saldi vedrørende igangværende byggearbejder for hele ministerområdet, da anlægsbevillinger opføres på hovedkonti, som departementet administrerer. Først når byggearbejdet er færdigt, overføres saldoen til den pågældende virksomheds regnskab. Ved udarbejdelsen af åbningsbalancen konstaterede departementet, at saldiene i departementets virksomhedsregnskab på kontiene vedrørende grunde og bygninger ikke kun bestod af igangværende arbejder for egen regning, men at der også indgik saldi vedrørende færdiggjorte bygninger. Af saldoen på ca. 1.179 mio. kr. vedrørte ca. 769 mio. kr. færdiggjorte bygninger, som skulle have været indregnet i virksomhedernes åbningsbalance. I departementets åbningsbalance var der indregnet en saldo på ca. 410 mio. kr. Beløbet var sammensat af en saldo vedrørende igangværende arbejder, som ikke var indregnet hos virksomhederne, på ca. 311 mio. kr. samt de resterende ca. 99 mio. kr., som heller ikke var indregnet i virksomhedernes åbningsbalancer. Departementet havde ikke redegjort for det resterende beløb.

Departementet oplyste, at der ville blive iværksat en udredning af poster, der var registreret på departementets virksomhedsnummer, men som rettelig vedrørte virksomhederne. Endvidere at der ville restere anlægsprojekter, som ik-

ke kunne placeres regnskabsmæssigt under den virksomhed, de vedrørte, og at dette problem forventedes løst i forbindelse med bevillingsreformens gennemførelse.

Rigsrevisionen fandt, at posten igangværende arbejder med saldoen på ca. 410 mio. kr. kunne være fejlbehæftet, da beløb kunne være optaget i både departementets åbningsbalance og i vedkommende virksomheds åbningsbalance. Rigsrevisionen fandt, at saldiene vedrørende igangværende arbejder burde specificeres og godkendes af virksomhederne. Rigsrevisionen fandt desuden, at eventuelle korrektioner ikke kunne afvente bevillingsreformens gennemførelse.

Rigsrevisionen har i forbindelse med den afsluttende revision i foråret 2006 gennemgået de nævnte poster. Gennemgangen viste, at departementet har foretaget rettelser, så regnskabet for de nævnte konti ultimo 2005 alene indeholder saldi vedrørende igangværende arbejder. Rigsrevisionen forudsætter, at departementet sikrer, at de enkelte virksomheder foretager de fornødne rettelser vedrørende bygningsaldi i deres regnskaber.

Afsluttende revision af Det Danske Filminstitut

265. Det fremgår af Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 275, at Rigsrevisionen vil følge Det Danske Filminstituts regnskabsaflæggelse og rapportere herom i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2005. Ved revisionen i årets løb i 2004 vurderede Rigsrevisionen, at 8 af 9 reviderede områder ikke var helt tilfredsstillende. Den afsluttende revision af regnskabet for 2004 viste, at afstemningen af en konto for hensatte tilsagn fortsat ikke var tilfredsstillende.

Den afsluttende revision af Det Danske Filminstitut viste, at regnskabet for 2005 ikke indeholdt væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler. Opfølgningen af regnskabsaflæggelsen viste, at afstemningerne ultimo 2005 var tilfredsstillende udarbejdet. Rigsrevisionen fandt det *tilfredsstillende*, at fordelingen af ansvaret for afstemningen af de enkelte konti og hyppigheden af afstemningerne var blevet fastlagt, og at opfølgningen på debitorer var blevet forbedret. Rigsrevisionen fandt det endvidere tilfredsstillende, at regnskabschefen nu gennemgik de månedlige afstemninger af statuskonti, og at de kommenterede afstemninger af statuskonti blev forelagt kvartalsvist for administrationschefen.

Revisionen i årets løb i februar 2006 viste, at der var sket forbedringer på flere af de 8 områder. Forvaltningen af udgifter og indtægter var dog stadig ikke helt tilfredsstillende.

Samlet set er det Rigsrevisionens vurdering, at der er væsentlige forbedringer i Det Danske Filminstituts regnskabsaflæggelse i forhold til sidste revision.

Revision i årets løb ved Nationalmuseet

266. Det fremgår af Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 275, at Rigsrevisionen vil følge Nationalmuseets forbedringer af forretningsgange og kontroller og rapportere herom i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2005. Ved revisionen i årets løb i 2004 vurderede Rigsrevisionen, at områderne vedrørende forvaltning af varebeholdninger og aflæggelse af regnskab ikke var tilfredsstillende. 5 andre områder blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Samlet set viste revisionen i årets løb og den afsluttende revision af regnskabet for 2004, at der var behov for et større ledelsesmæssigt fokus på kvaliteten i økonomiforvaltningen og regnskabsaflæggelsen.

Revisionen i årets løb i 2005 ved Nationalmuseet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at de gennemgæede forretningsgange og interne kontroller samlet set var *tilfredsstillende* og generelt opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning og dermed medvirkede til at sikre regnskabets rigtighed. Det var samtidig Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne samlet set har været i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. Rigsrevisionens gennemgang viste, at museets forvaltning af eksterne udgifter, betalingsforretninger, regnskabsmæssig registrering, varebeholdninger og aflæggelsen af regnskab var væsentlig forbedret i forhold til Rigsrevisionens sidste revision. Museet havde ved en væsentlig arbejdsindsats etableret en ny regnskabsinstruks og en økonomihåndbog.

Rigsrevisionen vurderede dog, at forvaltningen af områderne interne bilag og indtægter ikke var helt tilfredsstillende.

Vurderingen vedrørende indtægtsområdet var særligt baseret på, at museet ikke sikrede, at alle indtægter vedrørende udlejning af lokaler og fotoindtægter blev registreret i regnskabet. Museet har oplyst, at der vil blive indført ordre-

bøger i enhederne. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende. Ved gennemgang af museets 5 forpagtningsaftaler vurderede Rigsrevisionen, at museet ikke foretog en tilfredsstillende kontrol af rigtigheden og fuldstændigheden af de modtagne forpagtningsafgifter.

Rigsrevisionens opfølgning af bemærkninger i 2004 på området vedrørende indtægter fra kommunale refusioner for fleksjob mv. viste, at det var lykkedes museet at få nedbragt et udestående mellemværende med kommuner og fleksfonden med i alt 2,6 mio. kr. i forhold til udgangen af 2004, så der med udgangen af 2005 resterede et beløb på 1 mio. kr. Museet havde etableret nye arbejds- og ansvarsprocedurer, som endnu ikke var taget fuldt ud i anvendelse. Det var Rigsrevisionens vurdering, at procedurerne var tilfredsstillende og ville forbedre forvaltningen, når de var fuldt implementerede.

Samlet set viste Rigsrevisionens gennemgang, at der var sket væsentlige forbedringer af Nationalmuseets forretningsgange og kontroller i forhold til sidste revision.

It-revision ved Nationalmuseet

267. It-revisionen ved Nationalmuseet viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set *ikke var tilfredsstillende*. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som kunne udgøre en væsentlig risiko for kvaliteten i den generelle it-sikkerhed og dermed en væsentlig risiko ved afviklingen af de væsentligste systemer.

Rigsrevisionen vurderede, at der var forhold, som var så væsentlige, at de kunne få betydning for de mål, der var opstillet i it-strategien og -sikkerhedspolitikken. Rigsrevisionen anbefalede bl.a., at Nationalmuseet revurderede antallet af personer med rettigheder som systemadministratorer, beslutningen om at alle brugere skulle have administratorrettigheder på deres pc og sikkerhedskopieringens omfang. Revisionen viste endvidere, at Nationalmuseet på udvalgte områder ikke fulgte sin egen it-sikkerhedspolitik.

Statens Museum for Kunsts forvaltning af kunstsamlinger

268. Det fremgår af Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 275, at Rigsrevisionen finder det væsentligt, at ministeriet sikrer en forsvarlig og sikker administra-

tion af kunstsamlingerne. Endvidere fremgår det, at Rigsrevisionen vil følge Statens Museum for Kunsts administration af kunstsamlinger og rapportere herom i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2005. Ved revisionen i årets løb i 2004 vurderede Rigsrevisionen, at forvaltningen af museets kunstsamlinger havde betydelige svagheder og derfor ikke var helt tilfredsstillende.

I forbindelse med revisionen i årets løb ved Statens Museum for Kunst gennemgik Rigsrevisionen forvaltningen af museets kunstsamlinger. Rigsrevisionen fandt, at forvaltningen fortsat ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen vurderede ved opfølgning af bemærkningerne i 2004, at museet havde forbedret forvaltningen på en række områder, men fandt dog, at det stadig var nødvendigt med forbedringer af interne procedurer for registrering og kontrol med samlingerne. Rigsrevisionen fandt det tilfredsstillende, at museet havde iværksat skærpede sikkerhedskrav vedrørende adgangen til samlingerne og havde indført en visitationsordning. En total samlingsrevision var blevet iværksat, og samlingen af malerier og skulpturer samt gipsafstøbningssamlingerne var registreret i Kunstdatabasen. Endelig havde museet indført kontrol med eventuelle dobbeltregistreringer i Kunstdatabasen, og der var etableret en fuldstændighedskontrol vedrørende registreringen af indkøbte og modtagne værker.

Rigsrevisionen fandt det mindre hensigtsmæssigt, at der efter museets plan ville gå mindst 20 år, før hele kobberstiksamlingen blev registreret elektronisk i Kunstdatabasen. Rigsrevisionen anbefalede derfor museet at fremskynde registreringen eller sikre, at de mest værdifulde kobberstik blev registreret først.

Rigsrevisionens gennemgang af udskrifter fra Kunstdatabasen viste, at en række kunstværker var registreret som ”opholdssted ubekendt”. Museet har oplyst, at disse kunstværker forventes at befinde sig i et fjernmagasin. Rigsrevisionen fandt det mindre tilfredsstillende, at museet ikke havde fuldstændigt overblik over, hvor museets kunstværker befandt sig, eller om de var gået tabt.

Kulturministeriet har oplyst, at museets samlingsrevisioner følger tidsplanen i museets resultatkontrakt med ministeriet, og at museet organisatorisk har styrket området registrering. Museet er enig i, at det er uheldigt, at der går mere end 20 år, før hele kobberstiksamlingen er registreret i

Kunstdatabasen. Museet anfører i den sammenhæng, at registreringen i sig selv er en meget omkostningskrævende proces, som ikke kan gøres hurtigere uden massive resurser til denne registrering. I den netop afsluttede 4-årige kontraktperiode har museet kunnet styrke den elektroniske registrering mærkbart gennem ekstraordinære midler til fotos og registrering af specielt kobberstiksamlingen. Efter bortfald af sidstnævnte særlige bevilling er tempoet for elektroniske registreringer faldet tilbage til niveauet fra før denne særlige bevilling. Kulturministeriet er enig i ønskeligheden af at fremskynde registreringen med en prioritering af det mest værdifulde materiale.

Rigsrevisionen finder, at Kulturministeriet og museet bør foretage en revurdering af planen for registrering af kobberstiksamlingen, så registreringen kan gennemføres hurtigere og mere målrettet med en prioritering, så de mest værdifulde kobberstik registreres først.

269. Rigsrevisionen har den 2. maj 2006 afgivet et notat til statsrevisorerne om Rigsrevisionens revision i forhold til samlinger ved statslige museer mv. Rigsrevisionen har på baggrund af notatet iværksat en undersøgelse af forvaltningen af den fysiske kulturarv. Rigsrevisionen forventer at afgive beretning til statsrevisorerne i foråret 2007.

Revision i årets løb ved Danmarks Designskole

270. Revisionen i årets løb ved Danmarks Designskole viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede dog *ikke helt tilfredsstillende* og opfyldte generelt ikke de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke til at sikre regnskabet rigtighed.

Vurderingen var særligt baseret på, at områderne vedrørende forvaltning af udgifter og indtægter, betalingsforretninger og aflæggelse af regnskab blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Endvidere fandt Rigsrevisionen, at skolen ikke havde foretaget en tilstrækkelig opfølgning af revisionsbemærkninger på væsentlige områder fra en revision i 2001.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at skolens kontroller ikke fungerede helt tilfredsstillende på udgifts- og indtægtsområdet, idet der bl.a. manglede kontrol med

konteringen. For så vidt angik udgifter til varme, el, rengøring og leasingydelser havde skolen ikke foretaget sammenholdelse med kontrakter forinden godkendelsen.

Rigsrevisionen konstaterede væsentlige svagheder i den interne kontrol ved betalingsforretningerne, bl.a. fordi flere medarbejdere deltog i kassebetjeningen. Skolen havde sidst foretaget internt kasseeftersyn i 2003, og dette havde alene omfattet kontantkassen.

Rigsrevisionen vurderede, at aflæggelse af regnskab ikke var helt tilfredsstillende, fordi skolens ledelse ikke foretog en kontrol med, at aktiver og passiver havde en rimelig størrelse og var regnskabsmæssigt afstemt. Endvidere blev månedsregnskabet ikke godkendt som forudsat i regnskabsinstruksen og Kulturministeriets ministerieinstruks.

Rigsrevisionen har efterfølgende konstateret, at skolen har foretaget en tilfredsstillende opfølgning på bemærkningerne.

271. Rigsrevisionens gennemgang af beholdningskontiene viste, at konti vedrørende ”årlig likviditetsregulering” indeholdt en nettosaldo på 7,2 mio. kr. Rigsrevisionen havde i forbindelse med tidligere revisioner bedt skolen oplyse om saldoens afvikling. Saldoen vedrørte differencer i forbindelse med den åbningsbalance, som blev udarbejdet ved skolens likvidation som selvejende institution i 1999. Nettosaldoen bestod dels af en difference på 4 mio. kr. vedrørende en manglende udligning af en difference fra åbningsbalancen i 1999, dels af en bogføringsfejl, hvor en huslejeudgift på 3,2 mio. kr. var ført på en beholdningskonto i stedet for på en driftskonto. Det fremgik af notater fra skolens åbningsbalance 2005, at skolen havde ansøgt Økonomistyrelsen om nulstilling af beløbet på 4 mio. kr. vedrørende den manglende udligning.

Skolen har oplyst, at Økonomistyrelsen i december 2005 tiltrådte, at der til saldoen pr. 1. januar 2005 blev udarbejdet primokorrekktioner til udligning af differenceen på 4 mio. kr. Endvidere blev det oplyst, at Kulturministeriet i forbindelse med tillægsbevillingsloven for 2005 overførte 3,2 mio. kr. til skolen til brug for udligning af den åbentstående post vedrørende husleje. Ministeriet oplyste samtidig, at de overførte midler skulle tilbagebetales til ministeriet over 4 år.

Rigsrevisionen tilsluttede sig den regnskabsmæssige behandling.

O. § 22. Kirkeministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

272. Kirkeministeriet bestod i 2005 af departementet. Revisionen har endvidere omfattet folkekirkens fællesfond, hvis regnskab ikke indgår i statsregnskabet.

273. Kirkeministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 29**.

Tabel 29. Kirkeministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	20
Øvrige driftsudgifter.....	16
Tilskud	500
Bygge- og anlægsudgifter	1
Bruttoudgifter i alt.....	537
Bruttoindtægter	11

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Kirkeministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

274. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

275. Rigsrevisionen har:

- gennemgået departementets åbningsbalance
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under ministeriet
- foretaget afsluttende revision af departementet
- gennemført 4 andre revisioner.

276. Gennemgangen af departementets åbningsbalance resulterede i, at balancen blev korrigeret. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancen, som den forelå i april 2006, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

277. I **tabel 30** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 30. Bedømmelser på Kirkeministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	1					0
Afsluttende revision	1		1			
Revision i årets løb	1		1			
Pensionsrevision	2		2			
Tilskudsrevision	1		1			
I alt	6	0	5	0	0	0

278. Det fremgår af tabel 30, at alle 5 områder blev bedømt som tilfredsstillende.

279. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og departementet har som opfølgning herpå oplyst, at man vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

280. I det følgende omtales revisionen af folkekirkens fællesfonds regnskab.

Revision af folkekirkens fællesfonds regnskab

281. Fællesfondens konsoliderede regnskab er udarbejdet på grundlag af årsregnskaberne for de enkelte stifter.

Som led i revisionen af årsregnskabet har Rigsrevisionen aflagt revisionsbesøg ved alle stifter. Ved revisionsbesøgene gennemgik Rigsrevisionen forretningsgange og interne kontroller på udvalgte regnskabsområder. Ved revisionen var det Rigsrevisionens overordnede vurdering, at stifternes administration skete forsvarligt, og at økonomifunktionen samlet set blev varetaget tilfredsstillende. Rigsrevisionen har dog konstateret mindre variationer i stifternes fortolkning af Kirkeministeriets regnskabsmæssige forskrifter, hvilket har medført, at der ikke fuldt ud var konsistens i stifternes regnskabsmæssige behandling af ensartede regnskabsposter. Til trods herfor er det Rigsrevisionens vurde-

ring, at stifternes regnskabsaflæggelse samlet set var rigtig, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med indgåede kontrakter og aftaler mv. Rigsrevisionen vurderer på denne baggrund, at det samlede grundlag for fællesfondens konsoliderede årsregnskab er uden væsentlige fejl og mangler.

Kirkeministeren har i sin redegørelse af 14. februar 2005, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 241, oplyst, at fællesfonden vil overgå til at følge de statslige regnskabs- og disponeringsregler. Ministeriet har på denne baggrund truffet beslutning om, at det konsoliderede årsregnskab fra 2005 skal følge de statslige regnskabs- og disponeringsregler med de undtagelser, der følger af fællesfondens særlige karakter.

Rigsrevisionen har konstateret, at indførelsen af de statslige regnskabs- og disponeringsregler er begyndt i de enkelte stifter i 2005.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at den anvendte regnskabspraksis for det konsoliderede årsregnskab er tilnærmet de statslige regnskabsregler så meget, det har været muligt, og at det konsoliderede regnskab på denne baggrund samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

P. § 23. Miljøministeriet**Disposition**

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

282. Miljøministeriet bestod i 2005 af i alt 9 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Center for Koncernforvaltning, Institut for Miljøvurdering, Klagenævn, Miljøstyrelsen, Danmarks Miljøundersøgelser, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse samt Kort- og Matrikelstyrelsen.

283. Miljøministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 31**.

Tabel 31. Miljøministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter.....	1.062
Øvrige driftsudgifter.....	1.031
Tilskud	598
Bygge- og anlægsgudgifter	124
Bruttoudgifter i alt.....	2.815
Bruttoindtægter	1.386

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Miljøministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har konstateret svagheder i regnskabsaflæggelsen for Danmarks Miljøundersøgelser. Da virksomhedens regnskab repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter og indtægter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

284. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

285. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 6 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af alle virksomheder
- gennemført 13 andre revisioner.

286. Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

287. I **tabel 32** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 32. Bedømmelser på Miljøministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	9					0
Afsluttende revision	9		8	1		
Revision i årets løb	3		2	1		
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	2		1	1		
Revision af brugersystemer	2	1		1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	3		3			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
I alt	31	1	17	4	0	0

288. Det fremgår af tabel 32, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 17 som tilfredsstillende, mens 4 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

289. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

290. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision af Danmarks Miljøundersøgelser
- it-revision ved Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse
- revision af et brugersystem ved Skov- og Naturstyrelsen
- afsluttende revision af Miljøstyrelsen.

Revision af Danmarks Miljøundersøgelser

291. Revisionen af Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) omfattede revision i årets løb, afsluttende revision samt bevillingskontrol. Endelig har Rigsrevisionen udført revision af et brugersystem ved DMU. På grundlag af resultaterne af den udførte revision har Rigsrevisionen vurderet, at DMU's forvaltning af indtægter *ikke var helt tilfredsstillende*.

292. Statsvirksomheden DMU's regnskab for finansåret 2005 viste en nettoudgift på 127,8 mio. kr. De samlede udgifter var 257 mio. kr., mens indtægterne var opgjort til 129,2 mio. kr.

293. DMU anvender 2 indtægtsprincipper. For det første et almindeligt retserhvervesprincip og for det andet et optjeningsprincip. Optjeningsprincippet kan opgøres enten efter det medgåede resurseforbrug ved aktiviteten eller ved en stadevurdering, der baserer sig på færdiggørelsesgraden. I forbindelse med den afsluttende revision konstaterede Rigsrevisionen, at projektindtægter ikke blev indregnet i regnskabet på et tilstrækkeligt pålideligt grundlag, når de strakte sig over flere år og skulle indregnes på grundlag af en stadevurdering.

DMU har i august 2005 erklæret sig enig i, at håndteringen af projektindtægter kunne have været bedre, og vil i samarbejde med Økonomistyrelsen udvikle området.

Rigsrevisionen forventer, at Miljøministeriet og DMU får skabt et mere solidt grundlag for fastlæggelsen af indtægterne.

294. Ved revisionen konstaterede Rigsrevisionen, at DMU indtægtsførte et skønsmæssigt beløb på 0,6 mio. kr. den 31. december 2005 vedrørende et EU-projekt.

Beløbet var opgjort, uden at der forelå dokumentation for, at DMU har erhvervet ret til indtægten, eller at forskningsprojektet var udført og dermed optjent, så det kunne indtægtsføres efter gældende statslige regnskabsregler, jf. § 26, stk. 1 og 4, i bekendtgørelse om statens regnskab. En del af beløbet bestod af en forventet merindtægt, som DMU havde ansøgt om, men endnu ikke havde fået bevilget.

DMU har i august 2006 oplyst, at virksomheden har taget initiativ til at tilpasse økonomi og regnskab, så disse

problemer vil være løst med aflæggelse af regnskabet for 2006. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

295. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at budgettering af DMU's indtægter sker på baggrund af en historisk opgørelse og fordeling. Miljøministeriet har oplyst, at DMU's typer af indtægter svinger betydeligt over årene. Processen for finanslovforslaget og DMU's udarbejdelse af arbejdsprogram ligger forskudt, hvilket betyder, at finanslovforslaget udarbejdes længe før, indtægterne og deres fordeling på indtægtstyper er kendt. Miljøministeriet har i september 2006 peget på, at en konsekvens heraf vil kunne være en underbudgettering af indtægterne.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at budgetteringen af indtægter bør ske på grundlag af så realistiske skøn som muligt over både de forventede og planlagte aktiviteter, jf. Budgetvejledning 2001, pkt. 2.6.6.4 og 2.6.7.3, og eventuel usikkerhed om indtægternes størrelse bør oplyses i anmærkningerne til finanslovforslaget.

296. Dele af de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller vedrørende eksterne indtægter viste sig ved revisionen ikke at fungere tilfredsstillende. Forretningsgangene var ikke tilstrækkeligt beskrevet i regnskabsinstruksen, hvilket bevirkede, at afdelingernes budgetterings- og regnskabspraksis var forskelligartet og dermed ikke var med til at sikre regnskabets rigtighed.

297. Den manglende ensartede praksis for håndteringen af de eksterne indtægter kom bl.a. til udtryk ved, at de projektrenskaber, som Rigsrevisionen har haft til gennemgang, havde en varierende kvalitet. Fx afgiver Rigsrevisionen erklæring på forskningsprojekter, der modtager EU-tilskud. Hovedparten af regnskaberne måtte korrigeres af DMU, før der kunne afgives en blank revisionserklæring.

DMU har i august 2006 meddelt, at de har påbegyndt en undersøgelse af muligheden for rationalisering og standardisering af det økonomiadministrative område. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

298. Revisionen viste endelig, at DMU ikke har opdelt sine indtægter på finansloven i almindelige driftsindtægter, indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansierede aktivite-

ter eller tilskudsfinansierede forskningsprojekter. Ministeriet har hertil oplyst, at denne budgettering har været anvendt gennem en længere årrække, uden at dette har givet anledning til bemærkninger.

Rigsrevisionen anbefaler, at indtægtsopdelingen fremover anvendes for at sikre en mere hensigtsmæssig styring. Det er Rigsrevisionens vurdering, at indtægtsopdelingen kan bidrage til at styrke DMU's økonomistyring af indtægtssiden og samtidig give en større gennemsigelighed med hensyn til arten af indtægter.

299. Revisionen af et brugersystem ved DMU omfattede DMU's Aktivitets- og Ressourcestyringssystem (ARS). Revisionen viste, at it-sikkerheden i og omkring systemet samlet set *ikke var helt tilfredsstillende*. Rigsrevisionen konstaterede, at den aktuelle version af ARS ikke indeholdt de nødvendige brugerroller, som kunne sikre en tilstrækkelig funktionsadskillelse. Vejledningen til ARS var meget uoverskuelig og overlod i unødigt omfang brugerne til at træffe valg. Desuden var procedurer i ARS for bl.a. adgangskontrol, tildeling af brugerroller, brugervedligeholdelse, principper for funktionsadskillelse og logning af procedureudnyttelse ikke omtalt i it-sikkerhedsinstruksen.

It-revision ved Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse

300. It-revisionen i 2005 ved Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set *ikke var helt tilfredsstillende*. Rigsrevisionen påpegede de samme forhold i 2004, jf. statsrevisorerens beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 253. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, fordi de kunne påvirke opgavevaretagelsen.

GEUS administrerer væsentlige kommercielle og/eller fortrolige data. Det stiller store krav til den overordnede it-sikkerhedsstyring og til den enkelte afdelings it-sikkerhed.

Rigsrevisionen konstaterede, at de enkelte chefer og medarbejdere var bevidste om deres ansvar i relation til GEUS' it-aktiver og håndterede de enkelte systemer og data herudfra. Rigsrevisionen fandt dog ikke, at der var tilstrækkeligt fokus på den overordnede risikovurdering og den tilhøren-

de overordnede it-sikkerhedsstyring, herunder fx krav til passwords, beskyttelse af foreløbige data mv.

For at imødekomme kravet om den overordnede it-sikkerhedsstyring anbefalede Rigsrevisionen, at GEUS foretog en forretningsrelevant risikovurdering samt etablerede den påtænkte it-sikkerhedskoordinatorfunktion med beføjelser, som går på tværs i hele organisationen.

Revision af et brugersystem ved Skov- og Naturstyrelsen

301. Revisionen af brugersystemet TILSKOV, Skov- og Naturstyrelsens tilskudsadministrationssystem, viste, at systemets kontroller var *meget tilfredsstillende*. Vurderingen var begrundet i, at Skov- og Naturstyrelsen havde en dokumentation, som gav et godt overblik over TILSKOV's funktioner og kontrollerne vedrørende administration af tilskudssager. Rigsrevisionen konstaterede, at systemet indeholdt effektive, forebyggende kontroller, som sikrede funktionsadskillelse og medvirkede til, at sagsbehandlingen af tilskudssager var fuldstændig, nøjagtig og rettidigt registreret og behandlet. Endelig var der etableret opfølgende kontroller, som kunne forhindre, at der opstod fejl ved ændring af de væsentligste data, eller kunne sikre, at opståede fejl blev opdaget og korrigeret.

Afsluttende revision af Miljøstyrelsen

302. Den afsluttende revision af Miljøstyrelsen viste, at regnskabet for 2005 ikke indeholdt væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler. Miljøstyrelsen havde på *tilfredsstillende* måde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller ved godkendelse af regnskabet, bortset fra debitorforvaltningen. Rigsrevisionen bemærkede således, at der ikke var en effektiv debitorpleje, da der bl.a. ikke var en tilstrækkelig rykkerprocedure. Miljøstyrelsen har i juni 2006 meddelt, at styrelsen finder, at reglerne om debitorforvaltning i regnskabsinstruksen er fyldestgørende, men at reglerne ikke er blevet efterlevet. Miljøstyrelsen vil nu sikre, at reglerne om administration af debitorer fremover følges.

Q. § 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

303. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet) bestod i 2005 af i alt 6 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Direktoratet for FødevareErhverv, Plantedirektoratet, Danmarks Jordbrugs-Forskning, Fiskeridirektoratet og Danmarks Fiskeriundersøgelser.

304. Fødevareministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 33**.

Tabel 33. Fødevareministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.014
Øvrige driftsudgifter.....	792
Tilskud	9.937
Bygge- og anlægsgudgifter	136
Bruttoudgifter i alt.....	11.879
Bruttoindtægter	10.274

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Fødevareministeriets regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

c. Den udførte revision

305. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

306. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 4 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 4 virksomheder
- revideret 2 regnskaber, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 9 andre revisioner.

307. Gennemgangen af åbningsbalancerne resulterede i, at 2 af balancerne blev korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i balancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

308. I **tabel 34** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 34. Bedømmelser på Fødevareministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	6					0
Afsluttende revision	4		4			
Revision i årets løb	2	1	1			
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	2		2			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Revision af regnskaber med intern revision	2		2			
I alt	21	1	14	0	0	0

309. Det fremgår af tabel 34, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende og 14 som tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

310. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

311. Revisionen af tilskud, som Direktoratet for FødevareErhverv forvalter på EU-området, er omtalt i kap. IV. Revision af EU-midler i Danmark.

I det følgende omtales enkelte forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved departementet
- Fiskeribankens årsrapport
- revision af Direktoratet for FødevareErhverv og Fiskeridirektoratet.

Revision i årets løb ved departementet

312. Revisionen i årets løb ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede *meget tilfredsstillende* og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabet rigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m.

Rigsrevisionen lagde ved vurderingen vægt på, at departementets forretningsgange vedrørende aflæggelse af regnskab, både for departementets eget virksomhedsregnskab og for ministerområderegnskabet, fungerede meget tilfredsstillende. Der blev i forbindelse med regnskabsaflæggelsen bl.a. foretaget en løbende budget- og aktivitetsopfølgning på departementets resultatomål vedrørende økonomi, sygefravær, merarbejde og sagsbehandlingstider m.m.

Rigsrevisionen konstaterede tillige, at der var etableret en effektiv styring af udgifterne, herunder bl.a. af it-udgifterne.

Fiskeribankens årsrapport

313. Rigsrevisionens revisionspåtegning på Fiskeribankens årsrapport for 2004 indeholdt et forbehold og supplerende oplysninger om bankens hensættelse til imødegåelse af tab på lån, jf. statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 267.

Rigsrevisionen har i revisionspåtegningen på Fiskeribankens årsrapport for 2005 på ny taget forbehold om bankens hensættelse til imødegåelse af tab på lån. Rigsrevisionen tog i revisionspåtegningen forbehold for størrelsen af bankens hensættelse på 359 mio. kr.

Det fremgik af ledelsesberetningen i årsrapporten, at der på grund af flere terminers restancer på lånene, usikkerheden om virkningen af den ny fiskeriregulering mv. samt industrifiskeriets fremtidige indtjeningsmuligheder var knyttet meget betydelig usikkerhed til det skønnede behov for hensættelse.

Baggrunden for Rigsrevisionens forbehold var, at revisionen af bankens hensættelse ikke gav et tilstrækkeligt revisionsbevis for, at hensættelsen på 359 mio. kr. svarede til tabsrisikoen pr. 31. december 2005. De faktiske tab kunne som følge af de nævnte usikkerheder og det manglende revisionsbevis variere betydeligt i såvel opadgående som nedadgående retning i forhold til hensættelsen på 359 mio. kr.

Bortset fra forbeholdet om hensættelsens størrelse var det Rigsrevisionens opfattelse, at årsrapporten gav et retvisende billede af bankens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2005 samt af resultatet af bankens aktiviteter for regnskabsåret.

Rigsrevisionens revisionspåtegning indeholdt tillige supplerende oplysninger. Oplysningerne vedrørte bl.a. oplysninger i ledelsesberetningen i årsrapporten om bankens nedlæggelse ved udgangen af 2008, bankens afvikling i 2006-2008, risikoen for tab af bankens egenkapital og aktivering af bankens adgang til at søge om statslig kapitaltilførsel.

314. Ved lov nr. 1393 af 21. december 2005 om ændring af Fiskeribankloven blev der indsat en bestemmelse om bankens nedlæggelse med virkning fra udgangen af 2008. Lovændringen er notificeret for EU efter den forenklede procedure. Efter drøftelser med Europa-Kommissionen er det konkret vurderet, at notifikation ikke er påkrævet.

Ministeren har ved bekendtgørelse nr. 956 af 20. september 2006 fastsat, at bestemmelsen om bankens nedlæggelse træder i kraft 1. november 2006.

Ministeren har tillige ved aktstykke nr. 179 af 8. juni 2006 orienteret Folketingets Finansudvalg om den økonomiske situation i Fiskeribanken. Ministeren har orienteret udvalget, fordi der afhængigt af udviklingen i fiskerierhvervet senere kan opstå behov for, at der til sikring af Fiskeribankens betalingsevne vil blive søgt om tilførsel af kapital fra staten, inden banken nedlægges. Finansudvalget har ved Akt 179 29/6 2006 taget ministerens orientering til efterretning.

Det har været nødvendigt at afgive en revisionspåtegning med forbehold og supplerende oplysninger på Fiskeribankens årsrapport for 2005, som i øvrigt efter Rigsrevisionens opfattelse er retvisende. Der er ikke på nuværende tidspunkt behov for at foretage yderligere, da der er lovgivet

om nedlæggelsen af banken, ligesom ministeriet har orienteret Finansudvalget om bankens økonomiske situation.

Revision af Direktoratet for FødevarerErhverv og Fiskeridirektoratet

315. Rigsrevisionen har revideret Direktoratet for FødevarerErhverv og Fiskeridirektoratets regnskaber, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for FødevarerErhvervs og Fiskeridirektoratets regnskaber er rigtige. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at regnskabsforvaltningen var *tilfredsstillende*.

Vurderingerne er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med direktoraternes fælles interne revision. Revisionen har omfattet afsluttende revision, bevillingskontrol samt løbende revision.

Rigsrevisionens løbende revision af Direktoratet for FødevarerErhverv har omfattet it-revision og revision af tilskud.

Rigsrevisionens løbende revision af Fiskeridirektoratet har omfattet lønrevision og udvidet gennemgang af årsrapporten for 2005.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af regnskabet på den interne revisions arbejde.

Det fremgår af den interne revisions konklusion i revisionspåtegningerne, at årsregnskaberne giver et retvisende billede af direktoraternes aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2005, samt at regnskaberne ikke indeholder væsentlige fejl og mangler, og at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

R. § 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

316. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender bestod i 2005 af i alt 6 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Børnerådet, Familiestyrelsen, Forbrugerstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Danmarks Fødevareforskning.

317. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 35**.

Tabel 35. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.170
Øvrige driftsudgifter.....	481
Tilskud	403
Bygge- og anlægsudgifter	60
Overførsler til/fra kommuner	10.748
Bruttoudgifter i alt.....	12.862
Bruttoindtægter	781

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes regnskab samlet set er rigtigt. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at der ikke er konstateret væsentlige fejl og mangler i virksomhedernes regnskaber. Det var Rigsrevisionens vurdering, at departementets administration af statsrefusioner til kommunerne, som repræsenterer en meget væsentlig del af ministeriets udgiftsområde, ikke var helt tilfredsstillende. Da manglerne imidlertid ikke havde indflydelse på, at regnskabsaflæggelsen på refusionsområdet var rigtig, ændrer dette ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

c. Den udførte revision

318. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

319. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 5 åbningsbalancer
- udført statistisk stikprøverevision af ministerområdets driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision for alle virksomheder
- gennemført 8 andre revisioner.

320. Rigsrevisionen har den 31. maj 2006 afgivet et notat til statsrevisorerne om tilrettelæggelsen af en større undersøgelse om fødevarekontrollen. Statsrevisorerne behandlede rigsrevisors notat på et møde den 7. juni 2006 og tiltrådte, at Rigsrevisionen gennemfører en større undersøgelse om fødevarekontrollen. Rigsrevisionen forventer at afgive beretning til statsrevisorerne inden udgangen af 2006.

321. Gennemgangen af åbningsbalancerne viste, at oplysningerne i 4 ud af 5 balancer generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Den sidste åbningsbalance er omtalt nedenfor.

322. Den statistiske stikprøverevision vedrørte driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn for det samlede ministerområde. Stikprøven omfattede 150 bilag. Revisionen viste, at der var beløbsmæssig fejl i 1 bilag.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøverevisionen understøtter, at oplysningerne om driftsudgifter og driftsindtægter i ministeriets regnskab var rigtige.

323. I **tabel 36** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 36. Bedømmelser på Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	6					0
Afsluttende revision	6		5	1		
Revision i årets løb	3		2	1		
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af kommunal afregning	1			1		
I alt	20	0	11	3	0	0

324. Det fremgår af tabel 36, at 11 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 3 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

325. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet.

Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

326. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved departementet
- it-revision ved departementet
- revision af kommunal afregning ved departementet
- afsluttende revision af Danmarks Fødevareforskning
- gennemgang af Danmarks Fødevareforsknings åbningsbalance.

Revision i årets løb ved departementet

327. Revisionen i årets løb ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m. Rigsrevisionen fandt dog, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller *ikke fungerede helt tilfredsstillende*, idet de generelt ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke fuldt ud til at sikre regnskabets rigtighed. Ved Rigsrevisionens vurdering blev der taget højde for, at ministeriet var nyetableret, og at departementet i 2005 havde oprettet et administrativt center, hvorfor det måtte forventes, at dele af regnskabsaflæggelsen ikke havde fundet en endelig form. Rigsrevisionen konstaterede, at instrukser ikke var fuldt ud gennemarbejdet og tilpasset departementets organisation og opgaver. Der var ikke udarbejdet samarbejdsaftaler med virksomheder tilknyttet det administrative center. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at departementet generelt ikke havde foretaget tilsyn med de underliggende virksomheders godkendelse af regnskaber og fremsendelse af redegørelser i henhold til ministerieinstruksen.

It-revision ved departementet

328. It-revisionen ved departementet viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set var *tilfredsstillende*. Det indgik i vurderingen, at ministeriet var nyetableret. Rigsrevisionen konstaterede således væsentlige mangler ved it-anvendelsen, men konstaterede samtidig, at der i det nyetablerede ministerium var iværksat initiativer til forbedringer af it-sikkerheden. Rigsrevisionen modtog en oversigt over det planlagte arbejde med indførelsen af de danske standarder for it-sikkerhed.

Rigsrevisionen vurderede, at det planlagte arbejde ville være et væsentligt fremskridt, men at dets succes var afhængig af den øverste ledelses aktive og synlige støtte. Rigsrevisionen anbefalede, at departementet udarbejdede et styringsgrundlag i form af it-strategi, risikoanalyse, it-sikkerhedspolitik mv., ligesom der på nogle områder burde udarbejdes serviceaftaler.

Departementet oplyste som svar på anbefalingerne bl.a. følgende: It-strategien ville i foråret 2006 være knyttet sammen med konkrete handlings- og investeringsplaner på koncernniveau i forlængelse af bevillingsreformen. Ministeriet havde iværksat implementeringen af de danske standarder for it-sikkerhed på koncernniveau med det formål dels at sikre driftsstabilitet, dels at imødegå uautoriseret anvendelse af følsomme data. Ministeriet ville arbejde målrettet på at forbedre it-strategien og sikkerhedspolitikken i lyset af den gældende risikovurdering.

Rigsrevisionen konstaterede i september 2006, at der var den forventede fremdrift i de planlagte aktiviteter. Rigsrevisionen finder de iværksatte initiativer tilfredsstillende.

Revision af kommunal afregning ved departementet

329. Revisionen af kommunal afregning ved departementet viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love m.m., men at ministeriets samlede administration af statsrefusioner til kommunerne *ikke var helt tilfredsstillende*.

Rigsrevisionen har ved sin vurdering lagt vægt på, at korrekt kontering i statsregnskabet af udbetalte refusioner til kommunerne i 1. halvår af 2005 først var sket i november 2005. Rigsrevisionen konstaterede, at departementet i

løbet af 2. halvår 2005 havde etableret forretningsgange, der ville medvirke til, at departementet kunne aflægge et korrekt regnskab på refusionsområdet på grundlag af præcis og rettidig kontering.

Revisionen viste, at departementet ikke kunne dokumentere den kontrol, der blev udført ved godkendelse af refusionsanmodninger.

I henhold til indgået driftsaftale er Socialministeriets departement på vegne af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender ansvarlig for udbetaling af refusionerne og udfører en række kontrol- og registreringsopgaver i forbindelse med kommunernes refusionsanmodninger. Rigsrevisionen fandt, at Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders departement burde sikre en hurtigere procedure for godkendelse af anmodninger om udligning af Socialministeriets udlæg for udbetalte refusioner til kommunerne, da flere af disse overførsler først var foretaget mere end 1 måned efter modtagelsen af anmodningen.

Afsluttende revision af Danmarks Fødevarerforskning

330. Den afsluttende revision af Danmarks Fødevarerforskning viste, at ledelsen i Danmarks Fødevarerforskning ikke i tilstrækkelig grad havde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller for alle konti, inden regnskabet blev godkendt. Rigsrevisionen fandt *ikke forholdet helt tilfredsstillende*, idet de manglende afstemninger indebar en risiko for, at aktiver og passiver ikke var opgjort korrekt.

For regnskabsposten tilgodehavender af projekter, som bestod både af fordringer og gældsposter, var det ikke umiddelbart muligt at opgøre, hvor stor fordringen/gælden samlet var for det enkelte projekt. Rigsrevisionen anbefalede, at specifikationen fremover blev opgjort med en samlet saldo for hvert projekt, samt at projekter med et samlet tilgodehavende blev opført under aktiver, mens projekter med et samlet skyldigt beløb blev opført under passiver. Rigsrevisionen gennemgik 5 projekter for at sandsynliggøre korrektheden af de opførte tilgodehavender/skyldige beløb. Rigsrevisionen konstaterede fejl i 4 ud af 5 gennemgåede projekter. Rigsrevisionens gennemgang viste således, at regnskabsposten for tilgodehavender af projekter var fejlbehaftet.

For debitorer var Danmarks Fødevareforskning ikke umiddelbart i stand til at oplyse om status for den enkelte fordring. Rigsrevisionen anbefalede, at Danmarks Fødevareforskning fremover jævnligt udarbejder en specifikation over forfaldne debitorer med angivelse af, hvad der var gjort for at inddrive fordringen, samt med en vurdering af udsigten til, at denne vil tilgå Danmarks Fødevareforskning.

Rigsrevisionen konstaterede ved revisionen ikke herudover væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler i regnskabet.

Ministeren for familie- og forbrugeranliggender oplyste i sin redegørelse til statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet 2004, at Danmarks Fødevareforskning ved afslutningen af gennemgangen af tilgodehavender havde måttet konstatere et tab på i alt 13,4 mio. kr. Rigsrevisor bemærkede i pkt. 36 i sit notat i henhold til § 18, stk. 4, i rigsrevisorloven, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 276, at det var uheldigt, at Danmarks Fødevareforskning havde måttet konstatere yderligere tab.

Rigsrevisionen anmodede ved bevillingskontrollen for 2005 Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender om en nærmere redegørelse for, hvordan tabet ville blive håndteret bevillingsmæssigt. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har oplyst, at ministeren i juni 2006 har orienteret Folketingets Finansudvalg. Tabet vil blive korrigeret på forslag til finanslov for 2007 gennem en reduktion af Danmarks Fødevareforsknings bevilling med 14 mio. kr. fordelt med 3,5 mio. kr. pr. år fra 2007 til og med 2010.

Rigsrevisionen finder håndteringen af tabet tilfredsstillende.

Gennemgang af Danmarks Fødevareforsknings åbningsbalance

331. Rigsrevisionen modtog ultimo juni 2005 en åbningsbalance pr. 1. januar 2005 for Danmarks Fødevareforskning. Det fremsendte materiale var imidlertid ikke komplet, hvilket Danmarks Fødevareforskning redegjorde for ved fremsendelsen. Danmarks Fødevareforskning igangsatte derfor et arbejde, som skulle sikre dels korrekt status for projektregnskaber, dels at specifikationer for anlægsaktiver kunne afstemmes med de optagne værdier i åbningsbalancen. Danmarks Fødevareforskning fremsendte i juni 2006 en korrigeret åbningsbalance pr. 1. januar 2005.

Rigsrevisionen har gennemgået den korrigerede åbningsbalance og indhentet supplerende materiale.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at oplysningerne i åbningsbalancen, som den foreligger nu, generelt er pålidelige og dokumenterede og ikke indeholder væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

S. § 28. Transport- og Energiministeriet

Disposition

- a. Baggrundsoplysninger
- b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet
- c. Den udførte revision
- d. Udvalgte sager

a. Baggrundsoplysninger

332. Transport- og Energiministeriet bestod i 2005 af i alt 19 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Danmarks TransportForskning, Vejdirektoratet, Statens Luftfartsvæsen, Danmarks Meteorologiske Institut, Naviair, Banedanmark og Energistyrelsen.

Statens Bilinspektion blev overdraget til Applus Danmark A/S og ophørte primo marts 2005. Statsvirksomheden BornholmsTrafikkens færgeaktiviteter er ophørt.

Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

333. Transport- og Energiministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005 fremgår af **tabel 37**.

Tabel 37. Transport- og Energiministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2005

	Mio. kr.
Lønudgifter	2.492
Øvrige driftsudgifter.....	4.717
Tilskud	5.783
Bygge- og anlægsudgifter	3.188
Bruttoudgifter i alt.....	16.180
Bruttoindtægter	19.424

b. Rigsrevisionens vurdering af ministerområdet

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Transport- og Energiministeriets regnskab er rigtigt, bortset fra Banedanmarks regnskab. Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der i videst muligt omfang sikrer, at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at forretningsgangene og de interne kontroller i virksomhederne og departementet generelt er vurderet som tilfredsstillende.

Revisionen har dog vist, at Banedanmarks regnskab ikke er rigtigt, og at regnskabsforvaltningen ikke fungerer helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen har noteret sig, at der er sket fremskridt siden sidste år, og at Banedanmark har forstærket fokus på genopretningen af økonomistyring og regnskabsvæsen.

c. Den udførte revision

334. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækning, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet.

335. Rigsrevisionen har:

- gennemgået 13 åbningsbalancer
- foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne
- foretaget afsluttende revision af 18 virksomheder
- revideret 1 regnskab, der er omfattet af en aftale om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9
- gennemført 20 andre revisioner.

336. Gennemgangen af åbningsbalancerne viste, at oplysningerne i 11 af balancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler. Gennemgangen af de sidste 2 åbningsbalancer er nærmere omtalt nedenfor.

337. I **tabel 38** er anført de bedømmelser, som de øvrige revisioner gav anledning til.

Tabel 38. Bedømmelser på Transport- og Energiministeriets område

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	19					1
Afsluttende revision	18		18			
Revision i årets løb	6		5	1		
Lønrevision	4		3	1		
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	4		4			
Bygge- og anlægsrevision	3		2	1		
Revision af regnskaber med intern revision	1			1		
I alt	58	0	35	4	0	1

338. Det fremgår af tabel 38, at 35 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 4 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den er omtalt i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

339. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder og til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

d. Udvalgte sager

340. I det følgende omtales en række forhold, som revisionen har afdækket. Forholdene har sammen med de øvrige revisionsresultater dannet baggrund for Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet. Omtalen omfatter:

- revision i årets løb ved Energistyrelsen
- bygge- og anlægsrevision ved Naviair
- revision af BornholmsTrafikken, apportindskud
- revision af Banedanmark.

Revision i årets løb ved Energistyrelsen

341. Revisionen i årets løb ved Energistyrelsen viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter mv. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede derimod generelt *ikke helt tilfredsstillende* og opfyldte dermed ikke fuldt ud de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning.

Flere væsentlige balancekonti havde ikke været afstemt i flere år, og der forestod et betydeligt oprydningsarbejde vedrørende et større efterslæb i den løbende bogføring og i ajourføring og afstemning af bogholderiet. Rigsrevisionen fandt det især uheldigt, at disse konti omfattede medarbejderes køb på kreditkort. De manglende afstemninger indbar risiko for, at eventuelt misbrug af kreditkortene ikke ville blive opdaget.

Rigsrevisionen har ved den afsluttende revision påset, at afstemningerne er foretaget, og at der ikke var væsentlige differencer.

Bygge- og anlægsrevision ved Naviair

342. Bygge- og anlægsrevisionen ved Naviair omfattede CASIMO-programmet. Dette program omfatter en totalmodernisering af de flykontrolsystemer, der anvendes til styring af flytrafikken i Danmark. Revisionen viste, at anlægsregnskabet var rigtigt, herunder at der var sammenhæng mellem udbetalinger, kontrakter og arbejdets stade. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede tilfredsstillende og medvirkede til at sikre regnskabets rigtighed. Derimod viste revisionen, at det havde været bedre i overensstemmelse med hidtidig praksis, hvis de bevilgende myndigheder var blevet orienteret tidligere om et konstateret merbevillingsbehov. Samlet set finder Rigsrevisionen *ikke dette helt tilfredsstillende*.

Rigsrevisionen konstaterede, at CASIMO-programmet var blevet fordyret, så en merbevilling på 123 mio. kr. (ud af en totaludgift opgjort på finansloven for 2005 på ca. 1,1 mia. kr.) var nødvendig for at gennemføre CASIMO-programmet som forudsat. Ministeriet havde allerede i oktober 2004 kendskab til behovet for merbevillingen, der først blev

søgt på forslag til finanslov for 2006. Folketingets Finansudvalg blev ikke orienteret om fordyrelsen umiddelbart efter det tidspunkt, hvor behovet for merbevilling var kendt. Efter Rigsrevisionens vurdering skulle orienteringen være sket senest primo 2005.

Ministeriet har hertil oplyst, at Naviair ikke havde behov for at foretage dispositioner i 2005 vedrørende de tiltag, som merbevillingen skulle gå til. Naviairs overgang til omkostningsbaserede bevillinger som forsøgsinstitution på finansloven for 2006 udgjorde en særegen bevillingssituation, der gav anledning til en række drøftelser mellem Transport- og Energiministeriet og Finansministeriet i foråret 2005 med henblik på fastlæggelsen af det konkrete bevillingsbehov mv. Der var i denne proces ikke tilstrækkeligt fokus på en eventuel orientering af de bevilgende myndigheder. Årsagen til den særegen bevillingssituation var, at omlægningen til omkostningsbaserede bevillinger og ikke mindst omlægningen af afskrivningsprincipperne havde meget store konsekvenser for Naviairs bevillingsmæssige situation. Drøftelserne førte til indbudgettering af en merbevilling på forslag til finanslov for 2006 til Naviairs CASIMO-program.

Spørgsmålet om rettidig orientering af de bevilgende myndigheder har efterfølgende været forelagt Finansministeriet. Finansministeriet har oplyst, at det havde været i bedre overensstemmelse med hidtidig praksis at give Finansudvalget en foreløbig orientering om sagen på et tidligere tidspunkt end ved forelæggelsen på forslag til finanslov for 2006.

Revision af BornholmsTrafikken, apportindskud

343. Revisionen af statsvirksomheden BornholmsTrafikken har omfattet regnskabet for perioden 1. januar - 30. april 2005, hvorefter Bornholmstrafikken A/S har varetaget færgebetjeningen af Bornholm. Rigsrevisionens gennemgang af overdragelsesbalancen ved apportindskuddet i Bornholmstrafikken A/S viste en bevillingsoverskridelse på 21,3 mio. kr. på § 28.43.01. BornholmsTrafikken (statsvirksomhed), hvis ministeriet ikke forelagde et aktstykke for Folketingets Finansudvalg, der gav hjemmel til overførselsadgang fra § 28.43.04. Bornholmstrafikken A/S. Finansudvalget tiltrådte ved Akt 78 8/12 2005 bevillingsomflytningen.

Rigsrevisionen finder, at ministeriet tidligere burde have bragt de bevillingsmæssige forhold i orden.

Revision af Banedanmark

344. Rigsrevisionen har revideret Banedanmarks regnskab, som er omfattet af en § 9-aftale om intern revision.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Banedanmarks regnskab ikke er rigtigt. Banedanmarks regnskabsforvaltning har *ikke været helt tilfredsstillende* og har dermed ikke i tilstrækkeligt omfang medvirket til at sikre et rigtigt regnskab. Rigsrevisionen kan imidlertid konstatere, at der er sket fremskridt siden sidste år, og at der er et forstærket og nødvendigt fokus på genopretningen af Banedanmarks økonomistyring og regnskabsvæsen.

Vurderingerne er baseret på Rigsrevisionens revision samt samarbejde og tilsyn med den interne revision. Revisionen har omfattet løbende revision, revision af Banedanmarks årsregnskab samt bevillingskontrol. Den løbende revision har bl.a. omfattet gennemgang af omkostningsfordelinger mellem Banedanmarks hovedkonti.

Rigsrevisionen har som led i tilsynet bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten for 2005. Den interne revision har i revisionsprotokollatet omtalt væsentlige sager og forhold vedrørende Banedanmarks regnskabsaflæggelse. Samarbejdet og tilsynet med den interne revision giver Rigsrevisionen mulighed for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Banedanmarks regnskab på den interne revisions arbejde.

Rigsrevisionen har den 9. juni 2006 afgivet revisionserklæring med tilhørende revisionsrapport om revisionen af Banedanmarks årsrapport til Banedanmarks nye bestyrelse. Det fremgår heraf, at revisionen gav anledning til en række forbehold vedrørende regnskabsposter med store usikkerheder.

I det følgende redegøres der for følgende sager:

- bevillingskontrol
- manglende hensættelse til rådighedsløn
- lønrevision
- lønafstemninger
- anlægsregistrering
- gennemgang af åbningsbalancer
- overførsel af indirekte produktionsomkostninger
- overførsel af koncernbidrag
- nærbaneprojektet
- økonomiforvaltning og regnskabsaflæggelse.

Bevillingskontrol

345. I Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 277, omtales sagen om overskridelse af Banedanmarks udsvingsramme som følge af et merforbrug på hovedkonto 28.63.05. Banestyrelsen – fornyelse og vedligeholdelse af jernbanenettet (statsvirksomhed).

Bevillingskontrollen for 2005 ved Banedanmark viste, at Banedanmark på denne hovedkonto har holdt sit forbrug og akkumulerede opsparing inden for den fastlagte udsvingsramme. Tilsvarende har afsluttede anlægssager på denne hovedkonto overholdt de bevillingsmæssige forudsætninger. Bevillingskontrollen af hovedkontoen gav således ikke anledning til bemærkninger.

Manglende hensættelse til rådighedsløn

346. Rigsrevisionen har som led i bevillingskontrollen gennemgået bevillingsafregningen for hovedkonto 28.63.21. Banedanmarks Entreprenørvirksomhed (statsvirksomhed). Gennemgangen viste, at årets overskud udgjorde 4,9 mio. kr., hvortil kan lægges primoopsparing på 2,5 mio. kr., så den akkumulerede opsparing til videreførsel ultimo 2005 udgjorde 7,4 mio. kr.

I årets overskud indgår bevillinger givet på tillægsbevillingsloven for 2005 på 34,7 mio. kr. og forbrug på 1,9 mio. kr. vedrørende Akt 182 24/6 2005 om finansiering af rådighedsløn til afskedigede tjenestemænd i ”Entreprise”, der er Banedanmarks ordreproducerende entreprenørvirksomhed. Ses der bort fra denne særlige bevilling med tilhørende forbrug, udgør årets resultat i ”Entreprise” et underskud på 27,9 mio. kr., og det akkumulerede underskud ville have været 25,4 mio. kr.

Rigsrevisionen kan herved konstatere, at ”Enterprises” underskud vedrørende den almindelige drift i 2005 likviditetsmæssigt er finansieret af den særlige bevilling til rådighedsløn til afskedigede tjenestemænd.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at resultatet i det omkostningsbaserede regnskab for ”Entreprise” burde have inkluderet en hensættelse på 32,8 mio. kr. til rådighedsløn til tjenestemænd, og at resultatet derfor burde have været vist som et underskud på 27,9 mio. kr. mod det nu viste overskud på 4,9 mio. kr. Hvis resultatet havde været opgjort på denne måde, ville det tillige have skabt sikkerhed for, at de

øremærkede midler ville blive anvendt i overensstemmelse med bevillingsforudsætningerne.

Ministeriet er enig i, at resultatet på konto 28.63.21. Banedanmarks Entreprenørvirksomhed kunne have været mere præcist beskrevet i Banedanmarks årsrapport, og at det kunne være oplyst, at der i de kommende år skal finansieres rådighedslønninger på 32,8 mio. kr. inden for de eksisterende bevillinger på kontoen.

Rigsrevisionen forventer, at udskillelse af forpligtelsen til at udbetale rådighedsløn på 32,4 mio. kr. fra resultatet og egenkapitalen i Banedanmarks entreprenørvirksomhed bliver foretaget i Banedanmarks regnskab for 2006.

Lønrevision

347. Lønrevisionen ved Banedanmark viste, at lønregnskabet var rigtigt, men at forretningsgangene og de interne kontroller på løn- og personaleområdet *ikke var helt tilfredsstillende* og dermed ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig personale- og lønforvaltning.

Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at cheflønspuljen var overskredet betydeligt, hvilket indikerede en mangelfuld lønstyring. Videre var reglerne for stillingskontrollen blevet omgået, idet enkelte stillinger var klassificeret i for lave lønrammer, men med større tillæg for at undgå kravet om stillingskontrol. Regnskabsinstruksen var heller ikke blevet opdateret gennem længere tid. Samtidig konstaterede Rigsrevisionen, at der var mistet data ved overførslen mellem regnskabssystemet SAP og lønsystemet SLS, og der ikke blev foretaget en fuldstændig kontrol af de overførte data, hvilket medførte risiko for fejlagtige lønudbetalinger.

Ministeriet oplyste, at departementet i 2006 vil foretage en nærmere gennemgang af ministerområdets stillingsregister og orientere Rigsrevisionen om resultaterne ultimo 2006.

Rigsrevisionen vil følge sagen.

Lønafstemninger

348. I Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 277, er problemerne med Banedanmarks lønafstemninger omtalt. Den interne revision har ultimo 2005 foretaget en samlet lønafstemning mellem lønsystemet samt bogføringen på lønninger og lønrefusioner i Statens Koncernsystem (SKS). Afstemningen er foretaget samlet for Banedan-

marks forskellige enheder. Afstemningen viste overensstemmelse mellem lønsystemet og bogføringen.

Endvidere har den interne revision foretaget en afstemning mellem SAP-bogføringen og indberetningen til SKAT. Afstemningen viste, at Banedanmark fortsat sammenblender forskellige løndele, herunder skattepligtig A-indkomst og ikke-skattepligtige ydelser, fx egenpension m.m., hvilket medfører afstemningsmæssige problemer. Den interne revision vurderede, at sammenblandingen af skattepligtige og ikke-skattepligtige lønandele ved bogføringen i unødigt omfang har besværliggjort muligheden for at foretage lønafstemninger. Den interne revision har afgivet en tilsvarende bemærkning i tidligere år.

Rigsrevisionen er enig i den interne revisions bemærkninger og finder det ikke tilfredsstillende, at Banedanmark sammenblender løndele.

Anlægsregistrering

349. I Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 277, omtales sagen om Banedanmarks mangelfulde anlægsregistreringer i 2004 og tidligere år. Ministeren oplyste hertil bl.a., at der ville blive fulgt op på metoder og praksis i forbindelse hermed, fx ved at Banedanmarks interne revision skulle foretage en gennemgang. Banedanmark oplyste, at der i 2005 og 2006 ville være fokus på en løsning af problemstillingen, så det kunne forventes, at regnskabet for 2006 ville være baseret på rigtige periodiseringer af ibrugtagne anlæg.

Den interne revision har ved revisionen i 2005 konstateret, at optagelsen og værdiansættelsen af anlægsaktiver i lighed med tidligere år er forbundet med væsentlig usikkerhed. Den interne revision har derfor taget forbehold for anlægsaktivernes optagelse og værdiansættelse i årsrapporten. Årsagerne hertil er, at der udestår en præcis afklaring af, hvilke aktiver der kan klassificeres som infrastrukturaktiver eller ikke-infrastrukturaktiver, hvilket bl.a. har betydning for bevillingstildelingen med hensyn til afskrivninger. Endvidere bygger dokumentationen for tilstedeværelse af væsentlige aktiver ikke på fysisk identifikation, men alene på til dels unøjagtige registreringer. For infrastrukturaktiverne bygger værdiansættelsen i væsentlig grad på skøn over anskaffelsestidspunkt og -priser samt afskrivningsperioder. Endelig har den interne revision bemærket, at infra-

strukturaktiverne også har en betydeligt højere genanskaffelsesværdi eller generel værdi for samfundet end den bogførte værdi (som er ansat ud fra historiske kostpriser), bl.a. som følge af foretagne vedligeholdelsesarbejder samt den løbende prisudvikling over tiden.

Rigsrevisionen kan tilslutte sig den interne revisions forbehold og bemærkninger.

Gennemgang af åbningsbalancer

350. Rigsrevisionen gennemgik 2 åbningsbalancer fra Banedanmark. Gennemgangen viste, at Banedanmarks ledelse og den interne revision på flere områder havde taget en række forbehold. Disse omhandlede bl.a. uklarhed om afgrænsningen af infrastrukturaktiver fra ikke-infrastrukturaktiver og om værdiansættelsen af aktiver mv. Forbeholdene var dermed i overensstemmelse med den interne revisions forbehold og bemærkninger vedrørende anlægsregistreringerne, jf. ovenstående omtale.

Rigsrevisionen vurderede på denne baggrund, at Banedanmark burde udarbejde korrigerede åbningsbalancer.

Rigsrevisionen modtog medio juni 2006 korrigerede åbningsbalancer for Banedanmarks almindelige virksomhed og for Banedanmarks entreprenørvirksomhed ”Entreprise”. Rigsrevisionen kunne konstatere, at aktiver, hvor der var tvivl om tilhørsforholdet til Banedanmarks almindelige virksomhed eller til ”Entreprise”, var overført til en særlig balance for infrastrukturaktiver efter aftale med Økonomitstyrelsen. Banedanmark har oplyst, at Økonomitstyrelsen har tilsluttet sig, at der løbende sker korrektioner i regnskabsposter, der har indflydelse på balancen. Endvidere har Økonomitstyrelsen godkendt et notat om principperne for opdeling mellem infrastruktur og ikke-infrastruktur, som er lagt til grund for aflæggelse af årsrapporten for 2005.

Den fremgangsmåde, der nu er valgt, indebærer, at Rigsrevisionen medio 2006 kan konkludere, at oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler. Dette ændrer ikke på Rigsrevisionens vurdering af, at åbningsbalancerne, som de forelå efter afslutningen af regnskabet for 2005, var mangelfulde.

Rigsrevisionen skal bemærke, at det fortsat kan være nødvendigt at korrigere omfanget af aktivmassen og værdiansættelsen på en række områder i regnskabet, men åb-

ningsbalancerne kan dog efter Rigsrevisionens vurdering udgøre grundlaget for Banedanmarks regnskabsaflæggelse.

Overførsel af indirekte produktionsomkostninger

351. Rigsrevisionen konstaterede ved revisionen af Banedanmarks regnskabsaflæggelse for 2004, at Banedanmark uden hjemmel på finansloven havde overført indirekte produktionsomkostninger (IPO) fra § 28.63.01 Banedanmark (drift) til § 28.63.02. Banedanmark (anlæg), jf. omtalen i statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, pkt. 286. Banedanmark har efterfølgende ved Akt 77 15/12 2005 fra 2005 opnået hjemmel til afløftning af IPO til anlæg.

Rigsrevisionen har ved revisionen for 2005 fulgt op på, hvorledes IPO er fordelt til anlægskontoen. Rigsrevisionen har herved konstateret, at Banedanmark ved fordelingen af IPO har anvendt en fordelingsnøgle, der baserer sig på den gennemførte aktivitet i 2003 og dermed uaktuelle data, som ikke var relevante for fordelingen i 2005.

Ministeriet bemærkede hertil, at retningslinjerne for håndteringen af IPO i Banedanmark frem til og med 2005 havde været uklare. Med Folketingets Finansudvalgs tilslutning til Akt 77 15/12 2005 blev der etableret et fast hjemmelsgrundlag for afløftning af IPO.

Ved forslag til finanslov for 2007 er retningslinjerne blevet præciseret fremadrettet. Det fremgår således af de særlige bevillingsbestemmelser på forslag til finanslov for 2007, at afløftningssatsen for de indirekte produktionsomkostninger beregnes på baggrund af årets regnskabsdata. Efter regnskabsårets afslutning vil den faktiske afløftningssats blive opgjort, og en regnskabsmæssig efterregulering vil blive foretaget.

IPO vil ifølge ministeriet i 2006 blive håndteret som beskrevet på forslag til finanslov for 2007. Ministeriet er således enig med Rigsrevisionen i, at en fremgangsmåde med efterregulering er mere hensigtsmæssig end den hidtil anvendte fremgangsmåde, men finder dog ikke anledning til at gennemføre dette med tilbagevirkende kraft. Ministeriet har endvidere oplyst, at der er tale om en beløbsmæssig mindre afvigelse på ca. 2,3 mio. kr. set i forhold til det samlede forbrug.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at der fra og med 2006 er etableret klare retningslinjer for behandlingen af IPO.

Overførsel af koncernbidrag

352. I Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 277, blev sagen om gennemgang i 2004 af Banedanmarks overførsel af omkostninger fra § 28.63.01. Banedanmark (drift) til § 28.63.21. Banedanmarks Entreprenørvirksomhed i 2004 omtalt. Sagen viste, at omkostningsfordelingen hvilede på et arbitrært grundlag og rummede betydelig usikkerhed. Ministeren oplyste i sin redegørelse, at han ville følge op på, at der for 2006 vil ske en fastlæggelse af ”Entreprises” koncernbidrag i overensstemmelse med Rigsrevisionens anvisninger.

Rigsrevisionen har gennemgået koncernbidraget for 2005 på i alt ca. 41 mio. kr. og kan konstatere, at det er opgjort efter samme arbitrære principper som i 2004. Koncernbidraget er faldet med ca. 36 mio. kr. fra ca. 77 mio. kr. i 2004, og den samlede påvirkning af regnskabet er dermed faldet tilsvarende.

Banedanmark har hertil oplyst, at man i 2006 har lavet en omfattende analyse af de enkelte elementer i koncernbidraget, så alle væsentlige elementer fremover vil blive opgjort på grundlag af ”Entreprises” faktiske forbrug, fx af anvendt programmel og antal arbejdsstationer.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeren har tilkendegivet, at ministeriet vil rette op på forholdet i 2006.

Nærbaneprojektet

353. Rigsrevisionen har som led i bevillingskontrollen af hovedkonto § 28.63.02. Banedanmark (anlæg) undersøgt Banedanmarks såkaldte Nærbaneprojekt.

Banedanmark har siden 2001 og frem til 2005 gennemført renoveringer af nærbaner i Nærbaneprojektet. Projektet bestod oprindeligt af 9 delprojekter vedrørende jyske nærbaner, hvortil der siden 2001 ved en række aktstykker blev givet tillægsbevillinger op til samlet 207,4 mio. kr.

Transport- og energiministeren orienterede den 2. marts 2005 Folketingets Finansudvalg om status for projekterne for 2. halvår 2004. Orienteringen indgik i den halvårslige redegørelse for status på igangværende større anlægsprojek-

ter. Det fremgik af orienteringen, at det på baneområdet var vurderingen, at de store igangværende anlægsprojekter og programmer samlet set gennemføres som planlagt. Specifikt om Nærbaneprojektet anføres, at der skønnes nogen usikkerhed forbundet med myndighedsbehandlingen i én kommune.

I foråret 2005 konstaterede Banedanmark et behov for merbevillinger på 42,6 mio. kr. til projektet, så de samlede bevillinger ville være kommet op på 250 mio. kr. Baggrunden var, at Banedanmark kunne konstatere, at udgifterne til Nærbaneprojektet allerede oversteg de samlede bevillinger på 207,4 mio. kr. med 15,6 mio. kr.

Banedanmarks bevillingsanmodning i forslag til aktstykke af 28. april 2005 blev umiddelbart afvist af departementet, som foranledigede, at projektet blev standset, indtil bevillingsbehovet og overskridelserne var blevet nærmere analyseret.

Ministeren orienterede herefter Finansudvalget den 5. september 2005 om status for anlægsprojekterne på ministerområdet for 1. halvår 2005. Det fremgår heraf, ”at Banedanmark har varslet en fordyrelse af Nærbaneprojektet i Århus, og at restarbejderne straks er sat i bero. Endvidere fremgår det, at Trafikstyrelsen og Banedanmark p.t. foretager en tilbundsgående undersøgelse af årsager til fordyrelsen samt af finansieringsmuligheder. Aktstykke forventes herefter forelagt Folketingets Finansudvalg”.

Trafikstyrelsen fremsendte den 11. november 2005 sin undersøgelse af Nærbaneprojektet til departementet, og Banedanmarks interne revision afgav den 20. januar 2006 sin rapport til Banedanmarks ledelse. Konklusionerne i de 2 undersøgelser er på en række punkter enslydende. Konklusionerne om *projektets styring* er i overensstemmelse med Rigsrevisionens konklusioner i statsrevisorernes beretning nr. 1/05 om 7 sager (om Banedanmark) forelagt for Folketingets Finansudvalg, hvor sagen om Nærbaneprojektets projektering er omtalt på s. 41.

Om *projektets økonomi* anførte Trafikstyrelsen og Banedanmarks interne revision:

- At der forekommer adskillige udokumenterede budgetforøgelse.

- At projektøkonomien er ugenomsigtig, og at det har været umuligt at få fyldestgørende svar fra Banedanmark vedrørende en række økonomiske forhold.
- At der på projektet er identificeret 3 projektudvidelser for et samlet beløb på 9 mio. kr., hvortil der ikke foreligger bevillingsmæssig hjemmel.
- At den i Akt 161 24/5 2004 forudsatte renovering af 7 sikringsanlæg fordyres med ca. 52,4 mio. kr. fra en samlet udgift på 48,8 mio. kr. til en samlet realiseret udgift på i alt 101,2 mio. kr. Årsagen til fordyrelsen er en ændring af projektet fra en renovering af de 7 sikringsanlæg til en totaludskiftning. Udgiften til udskiftningen af de 7 sikringsanlæg er fordelt med 31 % til hovedkonto 28.63.05. Banedanmark – fornyelse og vedligeholdelse af jernbanenettet og med 69 % til Nærbaneprojektet.
- At der resterer arbejder på Nærbaneprojektet for i alt 36,2 mio. kr., såfremt projektet skal færdiggøres i overensstemmelse med de oprindelige bevillingsmæssige forudsætninger. Herved ville de samlede udgifter til projektet beløbe sig til 259,3 mio. kr. mod bevillinger på 207,4 mio. kr. eller en samlet overskridelse med i alt 51,9 mio. kr.

Ministeren orienterede herefter Finansudvalget den 8. februar 2006 om status for anlægsprojekterne på ministerområdet for 2. halvår 2005. Det fremgår heraf, ”at Nærbaneprojektet gennemgås af Banedanmarks interne revision for at fastslå, om de valgte grænseflader til andre projekter er korrekte. Det forventes, at der forelægges et aktstykke for Finansudvalget, når resultatet af Banedanmarks interne revisions gennemgang foreligger”.

Ministeren orienterede senest Finansudvalget den 30. juni 2006 om status for anlægsprojekterne på ministerområdet for 1. halvår 2006. Det fremgår heraf, ”at Nærbaneprojektet er gennemgået af Banedanmarks interne revision, bl.a. for at fastslå, om de valgte grænseflader til andre projekter er korrekte. Resultatet drøftes i øjeblikket mellem Transport- og Energiministeriets departement og Banedanmark med henblik på oplæg til en endelig afklaring, hvorefter der forventes forelagt et aktstykke for Finansudvalget. Restarbejderne er sat i bero, indtil økonomien er klarlagt”.

Ministeriet har hertil supplerende over for Rigsrevisionen oplyst, at man fra modtagelsen af den interne revisions rapport og frem til august 2006 har haft intense drøftelser med Banedanmark om en række tekniske projektdetaljer samt om forslag til finansiering af bevillingsoverskridelsen.

Ministeriet påtalte først i august 2006 over for Banedanmark det kritisable i, at Banedanmark havde iværksat et fornyelsesprojekt over forelæggelsesgrænsen på 30 mio. kr. uden forudgående forelæggelse af et aktstykke for Finansudvalget. Endvidere påtaltes det kritisable i, at Banedanmark havde foretaget 3 projektudvidelser til i alt 9 mio. kr. uden først at indhente bevillingsmæssig hjemmel. Ministeriet har på det grundlag udbedt sig Banedanmarks redegørelse for, hvordan Banedanmark i fremtiden vil sikre, at indholdet af igangsatte projekter fra starten er klart defineret, så projektomkostninger konteres korrekt.

Ministeriet har senest oplyst, at der den 25. september 2006 er oversendt et udkast til aktstykke til Finansministeriet med henblik på behandling i Finansudvalget i november 2006. Ministeriet oplyser, at den løsning, der lægges op til, indebærer, at projektet afsluttes uden overskridelse af forelæggelsesgrænserne.

Af ministeriets aktstykkeudkast følger det, at den samlede projektoverskridelse på 51,9 mio. kr., hvis projektet var gennemført i overensstemmelse med den oprindelige bevilning, nu skal fradrages følgende poster:

	Mio. kr.
Bevillingsoverskridelse ved forudsætninger som i det oprindelige aktstykke	51,9
3 supplerende anlægsarbejder på Lindholm, Skørping og Viby Stationer som følge af mangelfuld projektering	9,0
Overførsel af udgift til fornyelsesprojektet "Grenaabanen" som følge af ny fordelingsmodel	14,1
Undladelse af gennemførelse af arbejder vedrørende overkørsler i Risskov	13,2 36,3
Samlet fordyrelse med ændret funktionalitet	15,6

Rigsrevisionen er enig i, at fordyrelsen med den ændrede opgørelsesmetode i forhold til den oprindelige bevilling i Akt 161 24/5 2004 udgør 15,6 mio. kr.

Det er imidlertid Rigsrevisionens opfattelse, at det burde have stået Banedanmark klart allerede ved indgåelsen i 2004 af entreprenørkontrakterne for udskiftning af de 7 sikringsanlæg, som må betragtes som et samlet projekt, at projektet og dets økonomiske forudsætninger var ændret væsentligt.

Endvidere var ændringerne så omfattende, at forelæggelsesgrænserne på henholdsvis 10 %, dog mindst 10 mio. kr., ved projektændringer og 30 mio. kr. ved budgetoverskridelser ville blive overskredet, hvis projektet skulle have været gennemført som oprindeligt forudsat, herunder med den oprindeligt forudsatte omkostningsfordeling mellem Nærbaneprojektet og fornyelsesprojektet "Grenaabanen".

Rigsrevisionen finder tillige, at ministeriets reaktion over for Banedanmark i august 2006 burde have foreligget tidligere, da ministeriet allerede i januar 2006 var i besiddelse af resultatet af såvel Trafikstyrelsens som den interne revisions undersøgelse af forholdene. Et resultat, der viste, at det allerede medio 2004 burde have stået klart for Banedanmark, at bevillingerne ville blive overskredet væsentligt.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at ministeriet først efter mere end 1 år, fra projektet sættes i bero på grund af bevillingsoverskridelser, har udarbejdet et aktstykke med henblik på behandling i Finansudvalget.

Ministeriet er enig i, at det er uheldigt, at afklaring af sagen om Nærbaneprojektet har haft så langstrakt et forløb, og ministeriet vil fremover søge at opnå en hurtigere afklaring af sager af denne karakter.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet nu har taget initiativ til at forelægge et aktstykke for Finansudvalget, som redegør for sagen og de væsentligt ændrede projektforsætninger.

Økonomiforvaltning og regnskabsaflæggelse

354. Rigsrevisionen har i beretningerne om revisionen af statsregnskabet for 2003 og 2004 omtalt Banedanmarks økonomiforvaltning og regnskabsaflæggelse. Sagen angik bl.a. opfølgningen på de 15 såkaldte "Her & Nu projekter" og Asset Management-systemets betydning for korrekt anlægsregistrering, udarbejdelse af en retvisende åbningsbalance og den løbende økonomiske styring af fornyelses- og vedligeholdelsesopgaver, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2004, s. 278.

Banedanmark har lagt det videre arbejde ud i økonomienhederne i henholdsvis den almindelige virksomhed og "Entreprise" med henblik på at etablere og beskrive forretningsgange og procedurer. Herefter er det planen, at forretningsgangene mv. skal efterprøves i efteråret 2006.

Rigsrevisionen tillægger projektarbejdet betydelig vægt i genopretningen af Banedanmarks økonomistyring.

Banedanmark har i juni 2006 oplyst, at 10 projekter er afsluttet, mens 5 projekter videreføres i resultatkontraktregi. Blandt disse er Asset Management-projektet (nr. 1), Projekt regnskabskvalitet 2006 mv. (nr. 8 og 10) og Projekt metodik for opgørelse af effektiviseringer (nr. 11) med forventet afslutning i løbet af 2006. Banedanmark har samtidig oplyst, at det ikke hidtil har været muligt at foretage systematiske effektmålinger på enkeltprojektniveau, og at det ikke har været muligt at konstatere, om projekterne har haft den nødvendige effekt for Banedanmarks økonomi- og projektstyring.

Rigsrevisionen har hertil anført, at det i videreførelsen af projekterne var væsentligt, at projekterne generelt blev operationelle med tidsfrister og interne og eksterne effektmål.

355. Det er Rigsrevisionens vurdering, at revisionen i 2005 samlet set har vist, at Banedanmarks regnskab ikke er rigtigt, og at regnskabsforvaltningen ikke fungerede helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen har dog noteret, at der er sket fremskridt siden sidste år, og at Banedanmark har forstærket fokus på genopretningen af økonomistyring og regnskabsvæsen.

IV. Revision af EU-midler i Danmark

Disposition

- a. Indledning
- b. Samlet erklæring om EU-midler i Danmark
- c. Tilskudsrevision ved Erhvervs- og Byggestyrelsen (strukturfondene)
- d. Revision ved Direktoratet for FødevareErhverv af tilskud, som er helt eller delvist finansieret af EU (landbrugsstøtte)
- e. Tilskudsrevision ved Skatteministeriets departement af afregning af afgifter og bidrag til EU's egne indtægter
- f. Revision af SKATs opgørelse af told og landbrugsafgifter mv. og SKATs opgørelse af momsindtægter

a. Indledning

356. Danmark modtager hvert år midler fra EU, ligesom Danmark afregner afgifter og bidrag til EU's egne indtægter. Midlerne fra EU består af tilskud fra EU's strukturfonde, herunder Den Europæiske Socialfond (Socialfonden) og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (Regionalfonden), samt tilskud fra EUGFL, Garantisektionen (landbrugsstøtte). Afregningen af afgifter omfatter told og landbrugsafgifter mv. (EU's traditionelle egne indtægter), mens afregningen af bidrag omfatter bidrag opgjort på grundlag af momsgrundlaget og bidrag opgjort på grundlag af bruttonationalindkomsten (BNI).

Rigsrevisionen planlægger og gennemfører revisionen af EU-midlerne ud fra samme overvejelser om væsentlighed og risiko, som gælder for revisionen af statslige midler. Ved revisionen anvender Rigsrevisionen de metoder, der også anvendes ved revision af statslige midler i øvrigt, dvs. systemanalytisk revision og stikprøvevis substansrevision.

Årsrevisionen har ikke omfattet skatte- og afgiftsunddragelser. Rigsrevisionen har de seneste år udført 2 større undersøgelser herom: statsrevisorernes beretning nr. 2/05 om ToldSkats indsats mod sort økonomi og statsrevisorernes beretning nr. 17/05 om indsatsen mod momskarruselsvin- del.

357. På baggrund af tilskudsrevisionen af Regionalfonden og Socialfonden, tilskudsrevisionen ved Skatteministeriets departement af afregningen af afgifter og bidrag til EU, revisionen af Skatteministeriets Importsystem, revisionen af SKATs opgørelser af told og landbrugsafgifter mv. og momsindtægter samt revisionen af tilskud under Direktoratet for FødevareErhverv, der er helt eller delvist finansieret af EU, kan Rigsrevisionen afgive følgende revisionserklæring om EU-midler i Danmark:

b. Samlet erklæring om EU-midler i Danmark

Regnskabernes rigtighed

358. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at regnskaberne for EU-områderne for 2005 er udarbejdet i overensstemmelse med de statslige regnskabsregler. Regnskaberne giver et retvisende billede af tilskud, afgifter og bidrag for EU-området for dette regnskabsår og for den finansielle stilling ved regnskabsårets udløb.

De underliggende transaktioners lovlighed og formelle rigtighed

359. På baggrund af resultaterne af revisionen er det Rigsrevisionens opfattelse, at de transaktioner, der ligger til grund for regnskaberne for 2005 for EU-området, som helhed betragtet er lovlige og formelt rigtige og i overensstemmelse med de bestemmelser, der er fastsat af Europa-Kommissionen og Ministerrådet.

Særligt vedrørende landbrugsstøtten

360. For så vidt angår tilskuddene under Den Fælles Landbrugspolitik er det Rigsrevisionens opfattelse, at det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem (IFKS) i Danmark anvendes korrekt og fungerer efter hensigten.

Særligt vedrørende afregning af told og landbrugsafgifter mv. og momsbidrag

361. Den stikprøvevis substansrevision giver ikke revisionen grund til at antage andet, end at regnskaberne for 2005 er udarbejdet i overensstemmelse med de statslige regnskabsregler og giver et retvisende billede af afregningen af afgifter og bidrag, og at de transaktioner, der ligger til grund

for regnskaberne for 2005, som helhed betragtet er lovlige og formelt rigtige og i overensstemmelse med de bestemmelser, der er fastsat af Europa-Kommissionen og Ministerrådet.

c. Tilskudsrevision ved Erhvervs- og Byggestyrelsen (strukturfondene)

362. Tilskud fra Regionalfonden og Socialfonden administreres af Økonomi- og Erhvervsministeriet, og revisionen har omfattet tilskud ved Erhvervs- og Byggestyrelsen i Silkeborg og i København.

Tilskud mv. på Regionalfondens og Socialfondens område udgjorde 0,5 mia. kr. i 2005, som er helt eller delvist finansieret af EU.

363. Tilskudsrevisionen ved Erhvervs- og Byggestyrelsen i Silkeborg omfattede tilskud til regionaludvikling fra *Regionalfonden*. Ved revisionen gennemgik Rigsrevisionen Erhvervs- og Byggestyrelsens sagsbehandlervejledning, interne kontroller og regnskabsinstruks. Rigsrevisionen gennemgik ligeledes styrelsens anvendelse af it-systemet TAS, der netop var taget i brug. Rigsrevisionen gennemgik desuden 11 projekter.

Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen på tilskudsområdet var rigtig, og at tilskudsmodtager anvendte midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne. Revisionen viste endvidere, at forretningsgange og interne kontroller hos styrelsen medvirkede til at sikre, at tilskud blev beregnet og udbetalt korrekt, at der blev aflagt et rigtigt regnskab, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt bestemmelser fastsat af Europa-Kommissionen og Ministerrådet.

Rigsrevisionen fandt, at styrelsens tilskudsforvaltning var tilfredsstillende.

Som følge af Europa-Kommissionens forordning nr. 438/2001 om gennemførelsesbestemmelser til Ministerrådets forordning nr. 1260/1999 for så vidt angår forvaltnings- og kontrolsystemerne for strukturfondenes interventioner har Erhvervs- og Byggestyrelsen ansat en controller til Regionalfonden.

Controlleren har foretaget kontrol på stikprøvebasis i 2005 for programperiode 2000-2006 for mål 2 for 25 % af de støtteberettigede omkostninger.

Stikprøvekontrollen gav anledning til bemærkninger om mangler ved transaktionssporet, projektrevisorernes arbejde, bilagskontrol, interne timer, informationsreglerne og udbudsreglerne. Der har været et relativt stort antal observationer om, at transaktionssporet ikke umiddelbart var intakt. Transaktionssporet kunne kun dokumenteres med en væsentlig arbejdsindsats. Ligeledes har der været observationer om, at projektrevisorernes arbejde, særligt i projekter med mere end én støttemodtager, har været utilstrækkeligt.

Controlleren konkluderede ud fra en samlet vurdering, at forvaltnings- og kontrolsystemerne for de udgifter, der var anmeldt til Europa-Kommissionen i 2005, fungerede tilfredsstillende.

364. Tilskudsrevisionen ved Erhvervs- og Byggestyrelsen i København omfattede tilskud fra *Socialfonden* til foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af arbejdsløshed, til udvikling af de menneskelige resurser, til social integrering på arbejdsmarkedet, til ligestilling mellem mænd og kvinder mv.

Ved revisionen gennemgik Rigsrevisionen Erhvervs- og Byggestyrelsens sagsbehandlervejledning, interne kontroller og regnskabsinstruks. Rigsrevisionen gennemgik ligeledes styrelsens anvendelse af it-systemet OPUS. Rigsrevisionen gennemgik desuden 18 projekter.

Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen på tilskudsområdet var rigtig, og at tilskudsmodtager anvendte midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne. Revisionen viste endvidere, at forretningsgange og interne kontroller hos styrelsen medvirkede til at sikre, at tilskud blev beregnet og udbetalt korrekt, at der blev aflagt et rigtigt regnskab, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt bestemmelser fastsat af Europa-Kommissionen og Ministerrådet.

Rigsrevisionen fandt, at styrelsens tilskudsforvaltning var tilfredsstillende.

Erhvervs- og Byggestyrelsen har ligesom for Regionalfonden ansat en controller til Socialfonden. Controllerens kontrol viste ud fra en samlet vurdering, at forvaltnings-

og kontrolsystemerne for de udgifter, der var anmeldt til Europa-Kommissionen i 2005, fungerede tilfredsstillende.

d. Revision ved Direktoratet for FødevareErhverv af tilskud, som er helt eller delvist finansieret af EU (landbrugsstøtte)

365. Landbrugsstøtten administreres af Direktoratet for FødevareErhverv. Direktoratet for FødevareErhverv har i 2005 ydet tilskud mv. på 9,5 mia. kr., som er helt eller delvist finansieret af EU.

Revisionen varetages i samarbejde mellem Rigsrevisionen og en intern revision i Direktoratet for FødevareErhverv.

366. Det fremgår af den interne revisions revisionspåtegning på Direktoratet for FødevareErhvervs årsregnskab, at det er den interne revisions vurdering, at de transaktioner, der ligger til grund for regnskabet for 2005 på EU-området, som helhed betragtet er lovlige og formelt rigtige. De er i overensstemmelse med de bestemmelser, der er fastsat af Europa-Kommissionen og Ministerrådet, og regnskabet giver et retvisende billede af tilskud mv. for EU-området for dette regnskabsår og for den finansielle stilling ved regnskabsårets udgang.

Rigsrevisionens revision af tilskud har omfattet 2 ordninger. Revisionen omfattede for det første tilskud under FIUF (Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet) vedrørende moderniseringsordningen. Direktoratet for FødevareErhverv har det administrative ansvar for denne ordning, mens Fiskeridirektoratet varetager den fysiske kontrol.

Ved revisionen gennemgik Rigsrevisionen sagsbehandlings- og kontrolsystemer i Direktoratet for FødevareErhverv samt et antal sager.

Gennemgangen af sagerne viste med en enkelt undtagelse (for sen udbetaling af tilskud til ansøger), at forretningsgangene var fulgt, og at de interne kontroller var udført korrekt i den reviderede periode.

Revisionen omfattede for det andet tilskudsordningen til skolemælk. Ved revisionen gennemgik Rigsrevisionen Direktoratet for FødevareErhvervs sagsbehandlings- og kontrolsystemer samt et antal sager. Rigsrevisionen undersøgte desuden, om Plantedirektoratet, der er kontrolmyndighed for ordningen, havde påset, om vilkårene for modtagelse af

tilskuddet var opfyldt, og om tilskudsmodtager havde anvendt midlerne til formålet.

Gennemgangen af sagerne viste, at forretningsgangene var fulgt, og at interne kontroller var udført korrekt i begge direktorater i den reviderede periode.

Rigsrevisionen har sammen med Den Europæiske Revisionsret foretaget stedlig revision af EU-tilskud vedrørende 2005 hos de endelige tilskudsmodtagere. Revisionen havde særligt fokus på revision af hektarstøtteordningen, støtte til markfrø og handyrpræmier.

Revisionen viste, at udbetalingerne var foretaget i overensstemmelse med gældende regler.

På baggrund af den foretagne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for FødevareErhvervs administration af EU-tilskud som helhed betragtet er korrekt i henhold til gældende regler.

e. Tilskudsrevision ved Skatteministeriets departement af afregning af afgifter og bidrag til EU's egne indtægter

367. Administrationen af BNI-bidraget varetages af Skatteministeriets departement, mens administrationen af afregning af told og landbrugsafgifter mv. og momsbidraget varetages i samarbejde mellem departementet og SKAT. Danmark har i 2005 afregnet afgifter og bidrag til EU's egne indtægter med 15,1 mia. kr.

368. Rigsrevisionen har gennemført en tilskudsrevision ved departementet af afregning af afgifter og bidrag til EU's egne indtægter. Afregningen omfatter told og landbrugsafgifter mv., bidrag efter det fælles beregningsgrundlag for merværdiafgiften (momsbidraget) og bidrag efter det fælles beregningsgrundlag for bruttonationalindkomsten (BNI-bidraget).

SKAT opkræver EU's *told og landbrugsafgifter mv.* i Danmark og indtægtsfører de opkrævede beløb i statsregnskabet. SKAT sender månedligt en opgørelse over de opkrævede beløb til Skatteministeriets departement, hvorefter departementet på grundlag af SKATs opgørelser månedligt afregner indtægterne til EU med et fradrag på 25 % for administration. Departementet afregner med EU ved indbetaling til en konto tilhørende EU i Danmarks Nationalbank.

Momsbidraget opgøres af EU som en bestemt procent af momsgrundlaget opgjort efter det fælles beregningsgrund-

lag for merværdiafgiften. Departementet kontrollerer EU's opgørelser og indbetaler de månedlige beløb til en konto tilhørende EU i Danmarks Nationalbank.

Tilsvarende opgør EU *BNI-bidraget* som en bestemt procent af et EU-harmoniseret BNI, og også her kontrollerer departementet EU's opgørelser og indbetaler de månedlige beløb til en konto tilhørende EU i Danmarks Nationalbank.

369. Revisionen har omfattet revision af departementets forretningsgange og interne kontroller. Rigsrevisionen har endvidere revideret samtlige posteringer på kontiene for afregning af afgifter og bidrag til EU's egne indtægter i departementets regnskab for 2005.

På grundlag af den udførte revision er det Rigsrevisionens vurdering, at departementet samlet set har opgjort og afregnet afgifter og bidrag i overensstemmelse med EU's materielle og formelle regler, at afregningen af afgifter og bidrag er dokumenteret og optaget korrekt i departementets regnskab, og at departementet har etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang har sikret dette.

f. Revision af SKATs opgørelse af told og landbrugsafgifter mv. og SKATs opgørelse af momsindtægter

370. Revisionen af told og landbrugsafgifter mv. og momsindtægterne i SKAT varetages i et samarbejde mellem Rigsrevisionen og en intern revision i SKAT.

Rigsrevisionen inddrog derfor i marts 2006 den interne revision i SKAT i arbejdet med at udarbejde en særskilt erklæring om revisionen af afregningen af afgifter og bidrag til EU.

Den interne revision har påbegyndt sin del af arbejdet, men har for så vidt angår finansåret 2005 ikke haft tilstrækkelige resurser eller tidsmæssig mulighed for at tilrettelægge en revision, der fuldt ud lever op til Rigsrevisionens krav til en særskilt erklæring på EU-området. Først fra og med finansåret 2006 kan den interne revision fuldt ud udføre en sådan revision.

På grundlag af revisionen for finansåret 2005 af SKATs opgørelse af *told og landbrugsafgifter mv.* har den interne revision konkluderet, at SKAT har etableret forretningsgange og interne kontroller, som sikrer, at SKAT har opgjort told og landbrugsafgifter mv. korrekt. Den interne revision

har ikke gennemført en substansrevision på området baseret på en statistisk stikprøve, men har dog foretaget stikprøvevis substansrevision i forbindelse med opfølgning sammen med Europa-Kommissionen på tidligere fundne fejl og uhensigtsmæssigheder ved Importsystemet. Den interne revision fandt fortsat anledning til kritik af Importsystemets pålidelighed i forbindelse med korrekt afregning af told og landbrugsafgifter mv. Det er dog den interne revisions opfattelse, at der er tale om risici på afgrænsede områder.

På grundlag af revisionen for finansåret 2005 af SKATs opgørelse af *momsindtægterne* har den interne revision konkluderet, at SKAT har etableret forretningsgange og interne kontroller, som sikrer, at SKAT har opgjort momsindtægterne korrekt. Den interne revision tager dog forbehold, fordi SKAT ikke inden revisionens afslutning har kunnet give en tilfredsstillende forklaring på, hvorfor kontoen for moms af told er faldet fra ca. 286 mio. kr. til ca. 112 mio. kr. Den interne revision anfører endvidere, at den for finansåret 2005 kun i begrænset omfang har gennemført substansrevision, idet den ikke har kunnet gennemføre substansrevision på angivelses- og indbetalingssiden for så vidt angår transaktioner, der håndteres maskinelt, fx i D/R-systemet (it-system for administration af debitorer og restancer). Dette skyldes bl.a., at SKATs datawarehouse ikke er tilstrækkeligt opdateret og detaljeret til at kunne følge de maskinelle konteringer i D/R-systemet. Den interne revision har tilkendegivet, at SKAT vil søge dette problem løst, inden revisionen af momsindtægterne for finansåret 2006 iværksættes.

V. Udvalgte emner

A. Klare mål for brugerrettede opgaver

Disposition

- a. Baggrunden for undersøgelsen
- b. Undersøgelsens indhold og metode, herunder bedste praksis-modellen
- c. Gyldighedsområdet
- d. Opstilling af klare mål
- e. Sammenhæng til den øvrige mål- og resultatstyring
- f. Formidling
- g. Offentliggørelse af resultater
- h. Sammenfatning

a. Baggrunden for undersøgelsen

371. Regeringen udsendte i april 2004 handlingsplanen ”Klare mål og mere åbenhed”. Handlingsplanen er et led i regeringens moderniseringsprogram og har til formål at skabe en offentlig sektor med åbenhed om mål og resultater og med brugerne i centrum. For at opnå dette skal alle statslige virksomheder bl.a. opstille mål for betjening og service af borgere og virksomheder. Handlingsplanen blev udmøntet i Finansministeriets vejledning om klare mål og mere åbenhed fra juni 2004.

372. Ifølge Finansministeriets vejledning skal ministeriernes politik for klare mål indgå som et afsnit i ministeriernes effektiviseringsstrategi. Vejledningen indeholder en række minimumskrav til indholdet af dette afsnit. Vejledningen rummer endvidere en række forslag eller anbefalinger til, hvordan minimumskravene konkret kan udmøntes.

b. Undersøgelsens indhold og metode, herunder bedste praksis-modellen

Hvad har vi undersøgt og hvordan?

373. Rigsrevisionen har undersøgt status for ministeriernes arbejde med klare mål og mere åbenhed. Det har vi gjort ved at vurdere ministeriernes arbejde i forhold til en bedste praksis-model, der er baseret på Finansministeriets vejledning. Rigsrevisionen har på baggrund af undersøgelsens resultater formuleret anbefalinger til brug for ministeriernes fortsatte arbejde med klare mål.

374. Rigsrevisionen har gennemgået 18 ministeriers afsnit om klare mål og mere åbenhed i effektiviseringsstrategierne. Rigsrevisionen har endvidere gennemgået oplysningerne om klare mål på alle de underliggende virksomheders hjemmesider. Statsministeriet er ikke medtaget i undersøgelsen, da ministeriet hovedsageligt har internt rettede opgaver.

Rigsrevisionen har derudover gennemført interviews på 4 ministerområder: Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt Økonomi- og Erhvervsministeriet. Disse ministerområder er udvalgt, fordi de har grebet arbejdet med klare mål forskelligt an. Rigsrevisionen har interviewet departementerne og 2 virksomheder på hvert af de 4 ministerområder. Interviewene har haft til formål at klarlægge, hvilke prioriteringer der er lagt til grund for arbejdet med klare mål inden for de enkelte ministerier.

375. De 8 valgte virksomheder er Patientklagenævnet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigspolitiet, Det Administrative Bibliotek, IT- og Telestyrelsen, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Lægemiddelstyrelsen samt Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. De 2 sidstnævnte virksomheder deltog i Finansministeriets pilotforsøg i forbindelse med etablering af ordningen.

376. Bedste praksis-modellen fremgår af **boks 1**.

Boks 1
Bedste praksis-model

Gyldighedsområdet

1. Departementet har i effektiviseringsstrategien fastlagt, hvilke virksomheder på ministerområdet der er omfattet af klare mål.
2. Departementet har sikret, at der er opstillet klare mål for alle de virksomheder, der er omfattet af kravet om opstilling af klare mål.

Opstilling af klare mål

3. Departementet har beskrevet, hvordan opstilling, forhandling og godkendelse af klare mål skal foregå.
4. Departementet har sikret, at de klare mål ledsages af vurderingsskalaer eller succeskriterier, der gør det muligt entydigt at vurdere, om virksomheden har efterlevet de enkelte klare mål.
5. Det fremgår af effektiviseringsstrategien, at klare mål skal omfatte dimensionerne faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed.

Sammenhæng til den øvrige mål- og resultatstyring

6. Departementet har i effektiviseringsstrategien beskrevet, hvordan arbejdet med klare mål på ministerområdet er samordnet med de allerede eksisterende paradigmer og processer for udformning af og opfølgning på resultatkontrakterne.
7. Hovedparten af virksomhederne på ministerområdet har valgt at lade de væsentligste klare mål indgå som resultatkrav i resultatkontrakten.

Formidling

8. Departementet har beskrevet, hvordan det kan sikres, at de klare mål formidles effektivt til brugerne.
9. Departementet har stillet krav om, at klare mål offentliggøres gennem andre informationskilder end hjemmesiden.

Offentliggørelse af resultater

10. Virksomhederne har offentliggjort resultatet af opfølgningen på de enkelte klare mål for 2005 på deres hjemmesider.

377. På baggrund af gennemgangen af effektiviseringsstrategierne og hjemmesiderne samt interviewene har Rigsrevisionen undersøgt, i hvilket omfang de enkelte ministerier lever op til bedste praksis-modellen. Opgørelsen er foretaget pr. 1. juli 2006. Nedenfor følger resultatet af gennemgangen af de enkelte punkter i bedste praksis-modellen.

c. Gyldighedsområdet

Har departementet i effektiviseringsstrategien fastlagt, hvilke virksomheder på ministerområdet der er omfattet af klare mål?

378. Det fremgår af vejledningen, at departementet i effektiviseringsstrategien skal fastlægge, hvilke virksomheder på ministerområdet der er omfattet af vejledningen om klare mål og mere åbenhed.

379. Samtlige 18 departementer har i deres effektiviseringsstrategier fastlagt, hvilke af de underliggende virksomheder

på ministerområdet der er omfattet af klare mål. I 12 af effektiviseringsstrategierne fremgår det endvidere, om departementerne er omfattet. Således har 7 af departementerne meldt ud, at de ikke selv er omfattet af effektiviseringsstrategien i relation til opstilling af klare mål, mens man på 5 ministerområder har besluttet, at departementerne skal opstille klare mål.

380. Rigsrevisionen finder det positivt, at det fremgår af effektiviseringsstrategierne, hvilke virksomheder der er omfattet af klare mål. Rigsrevisionen finder, at departementerne bør forklare, hvorfor virksomheder, som undtages fra klare mål, ikke kan opstille disse. Dette sikrer, at omverdenen får indsigt i begrundelsen for fravalget. En sådan begrundelse bør endvidere gives, hvis der ikke opstilles klare mål for departementet.

Har departementet sikret, at der er opstillet klare mål for alle de virksomheder, der er omfattet af kravet om opstilling af klare mål?

381. I henhold til vejledningen er det departementerne, der er ansvarlige for både tilrettelæggelse og udmøntning af klare mål. Departementerne bør derfor sikre sig, at de af ministerområdets virksomheder, der er omfattet af klare mål, rent faktisk opstiller disse.

382. Undersøgelsen har vist, at 12 departementer har sikret, at der for 2006 er opstillet klare mål for alle de virksomheder, der er omfattet af kravet. På de 6 øvrige ministerområder har en eller flere virksomheder endnu ikke opstillet klare mål.

383. Klare mål indtager en central rolle i regeringens moderniseringsprogram, hvor det meldes ud, at klare mål handler om at sætte brugerne i centrum. Klare mål skal bidrage til at skabe større åbenhed om, hvad borgere og virksomheder kan forvente af service og betjening i de offentlige institutioner. Rigsrevisionen anbefaler derfor, at departementerne sikrer, at alle de virksomheder, der er omfattet af ordningen, snarest muligt opstiller klare mål i overensstemmelse med vejledningen.

d. Opstilling af klare mål

Har departementet beskrevet, hvordan opstilling, forhandling og godkendelse af klare mål skal foregå?

384. I henhold til vejledningen bør departementerne beskrive, hvordan opstilling, forhandling af samt opfølgning på klare mål skal foregå. Finansministeriet anbefaler i vejledningen, at den enkelte virksomhed opstiller forslag til klare mål, som derefter fastsættes endeligt efter forhandling med departementet. Det anbefales endvidere, at de klare mål er ambitiøse, samtidig med at de skal give udtryk for, hvad brugerne med rimelighed kan forvente af virksomheden.

385. Der er i 11 af ministeriernes effektiviseringsstrategier indarbejdet formuleringer, der beskriver procedurer for fastsættelse, godkendelse og opfølgning på klare mål. Størsteparten af de 11 ministerier har valgt at lade dette arbejde følge proceduren for resultatkontrakter og årsrapporter. Rigsrevisionens interviews viser, at bl.a. Økonomi- og Erhvervsministeriet samt Indenrigs- og Sundhedsministeriet har været meget aktive i dialogen med deres virksomheder om opstilling af mål mv. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere indarbejdet klare mål i vejledningen til brug for arbejdet med resultatkontrakter mv.

386. Rigsrevisionen kan konstatere, at mange af departementerne har taget stilling til, hvordan opstilling, forhandling og godkendelse af klare mål skal foregå. Rigsrevisionen finder samtidig, at de resterende ministerier bør beskrive procedurerne for arbejdet med klare mål. Rigsrevisionens interviews med både departementer og virksomheder har vist, at departementernes aktive deltagelse har en positiv betydning for kvaliteten af de klare mål og arbejdet hermed. Rigsrevisionen finder derfor, at alle departementer fremover bør tillægge det høj prioritet at deltage aktivt i fastsættelsen af de klare mål for virksomhederne.

Har departementet sikret, at de klare mål ledsages af vurderingsskalaer eller succeskriterier, der gør det muligt entydigt at vurdere, om virksomheden har efterlevet de enkelte klare mål?

387. Det fremgår af vejledningen, at forudsætningen for, at der kan følges op på virksomhedens resultater, er, at det efter årets afslutning entydigt kan bestemmes, om virksomheden har efterlevet de klare mål. Departementet og virksomheden skal derfor etablere en klar vurderingsskala for målene og opstille konkrete succeskriterier for de enkelte mål.

388. I alt 11 ud af de 18 departementer har sikret, at de klare mål ledsages af vurderingsskalaer eller succeskriterier, der gør det muligt entydigt at vurdere, om virksomheden har efterlevet de enkelte klare mål. Det er meget forskelligt, i hvilket omfang departementerne definerer vurderingsskalaen/succeskriterierne, eller om dette overlades til de enkelte virksomheder. Finansministeriet opererer i sin egen effektiviseringsstrategi med kategorierne ”tilfredsstillende”, ”på vej” eller ”utilfredsstillende” og kræver endvidere, at vurderingsskalaen udformes som intervaller. Finansministeriets departement stiller derudover krav til ministeriets virksomheder om, at vurderingen af de klare mål stemmer overens med vurderingen i resultatkontrakterne.

7 ud af de 8 virksomheder, som Rigsrevisionen har interviewet, har fastsat en vurderingsskala med tilhørende succeskriterier for målopfyldelsen.

I forbindelse med Rigsrevisionens interviews har en række virksomheder givet udtryk for, at det er mest hensigtsmæssigt at benytte de samme kriterier for opfyldelsen af de klare mål som for opfyldelsen af de tilsvarende mål i resultatkontrakterne. En af begrundelserne for dette er, at det vil forvirre både brugere og medarbejdere, hvis virksomhederne anvender forskellige kriterier.

389. Rigsrevisionen finder det positivt, at de fleste ministerier sikrer, at de klare mål bliver formuleret, så det efterfølgende er muligt at følge op og evaluere. Rigsrevisionen finder i denne forbindelse, at effektiviseringsstrategierne bør indeholde departementernes krav til vurderingsskala og succeskriterier.

Rigsrevisionen anbefaler, at også de resterende departementer snarest muligt sikrer, at virksomhederne i forbindel-

se med udarbejdelsen af klare mål opstiller en vurderingsskala med konkrete succeskriterier for de enkelte klare mål. Dermed bliver det lettere at vurdere målopfyldelsen, og virksomhederne undgår efterfølgende at skulle udarbejde skøn for, om målet er opfyldt eller ej.

Fremgår det af effektiviseringsstrategien, at klare mål skal omfatte dimensionerne faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed?

390. Det anbefales i vejledningen, at opstilling af klare mål tager udgangspunkt i dimensionerne faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed. Den faglige kvalitet vedrører afgørelser og processuel kvalitet, fx sagsbehandlingstider og brugerservice. Oplevet kvalitet måles ved brugerundersøgelser. Tilgængelighed omfatter såvel tilgængelighed for personligt fremmøde, telefonbetjening samt adgang til vejledning, kommunikation og selvbetjening via virksomhedens hjemmeside. De 3 dimensioner retter sig mod forskellige aspekter af kontakten mellem borgeren og det offentlige.

391. Der er medio 2006 3 departementer, der i deres effektiviseringsstrategier har fulgt vejledningens forslag om at anbefale virksomhederne at anvende dimensionerne faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed. Det drejer sig om Økonomi- og Erhvervsministeriet, Skatteministeriet og Kulturministeriet. Rigsrevisionen har dog set eksempler på, at også virksomheder på de øvrige ministerområder har anvendt dimensionerne i deres arbejde med at opstille de klare mål. Nogle ministerier har endvidere sikret en dækkende målopstilling ved at anvende andre dimensioner, der allerede indgår i mål- og resultatstyringen på de pågældende ministerområder.

392. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at klare mål på forskellige dimensioner giver brugeren den bedste mulighed for generelt at kunne vurdere service og betjening i en given statslig virksomhed. Rigsrevisionen anbefaler derfor, at virksomhederne i videst muligt omfang opstiller mål inden for de 3 dimensioner faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed, så det sikres, at en række forskellige aspekter af virksomhedernes aktiviteter bliver gjort synlige og forpligtende over for borgerne.

e. Sammenhæng til den øvrige mål- og resultatstyring

Har departementet i effektiviseringsstrategien beskrevet, hvordan arbejdet med klare mål på ministerområdet er samordnet med de allerede eksisterende paradigmer og processer for udformning af og opfølgning på resultatkontrakterne?

393. Finansministeriet anbefaler i vejledningen, at arbejdet med klare mål og mere åbenhed så vidt muligt samordnes med den allerede eksisterende mål- og resultatstyring. Formålet med samordningen er at sikre fokus på ordningen, sikre sammenhæng i styringen og at undgå unødigt dobbeltarbejde. Arbejdet med klare mål bør tilrettelægges, så det udgør den mindst mulige administrative belastning for virksomhederne, samtidig med at fordelene i forhold til borgerne opnås.

394. I alt 13 ministerier har beskrevet, hvorledes arbejdet med klare mål skal indgå i den øvrige mål- og resultatstyring. Hovedparten af de interviewede departementer og virksomheder finder, at de klare mål passer godt ind i det øvrige arbejde med resultatkontrakter, rammeredegørelser og årsrapporter. Endvidere har integrationen af de klare mål i resultatværktøjer medvirket til at sikre virksomhedsledelsens samt departementets fokus på fremdriften i de klare mål, idet klare mål i lighed med de øvrige mål i resultatkontrakten de fleste steder skal afrapporteres samtidig med rammeredegørelser og årsrapporter.

Erhvervs- og Byggestyrelsen fandt i den forbindelse, at udarbejdelsen af nye og revideringen af eksisterende klare mål i forbindelse med forhandlingerne af det kommende års resultatkontrakter sikrer et højt ambitionsniveau på målene og det ønskede fokus på de klare mål.

I forbindelse med Rigsrevisionens interviews har flere virksomheder påpeget, at de mål, der nu kaldes klare mål, i vid udstrækning tidligere var omfattet af resultatkontrakterne, og at der i forvejen var fokus på borgere og brugere. Andre af de interviewede virksomheder finder, at indførelsen af klare mål har forbedret styringsdialogen mellem ministeriet og den enkelte virksomhed, og at der er kommet mere fokus på de driftsnære ting, herunder service, kvalitet og sagsbehandlingstider i forhold til borgere og brugere.

På Indenrigs- og Sundhedsministeriets område betragtes udmøntningen af klare mål som en integreret del af mål-

og resultatstyringen. Ministeriet giver udtryk for, at de klare mål ideelt set bør være en delmængde af de eksterne og brugerrettede mål i resultatkontrakten. Klare mål bliver derfor samordnet med allerede eksisterende paradigmer for mål- og resultatstyringen samt processer for udformning af og opfølgning på resultatkontrakter. Klare mål skal være formuleret ved årets start, men såfremt resultatkontrakterne for de enkelte virksomheder ikke er indgået på dette tidspunkt, kan der ske justeringer af de klare mål, så der bliver overensstemmelse til resultatkravene i kontrakten.

395. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at arbejdet med klare mål i de fleste ministerier er integreret i arbejdet med virksomhedernes allerede eksisterende mål- og resultatstyring. Rigsrevisionen anbefaler, at departementerne indarbejder klare mål i ministerområdernes vejledning for resultatkontrakter, og at departementerne i denne forbindelse tager stilling til, hvorledes arbejdet med klare mål skal indgå i styringscyklussen. Dette vil være med til at give ministerområdet en mere ensartet profil set fra både bruger- og medarbejdersynspunkt.

Har hovedparten af virksomhederne på ministerområdet valgt at lade de væsentligste klare mål indgå som resultatkrav i resultatkontrakten?

396. Det fremgår af vejledningen, at der er en række styringsmæssige fordele ved, at lade klare mål indgå i resultatkontrakten. Integreringen af de klare mål med målene i resultatkontrakten kan minimere den administrative belastning og samtidig sikre det ønskede fokus på klare mål hos virksomhedens ledelse og departementet.

397. På hele 14 ministerområder har hovedparten af virksomhederne valgt at lade enkelte eller alle de opstillede klare mål indgå som resultatkrav i resultatkontrakten. For de fleste virksomheder er de klare mål således en delmængde af de eksternt brugerrettede mål i resultatkontrakten, eventuelt med en sproglig bearbejdning af kravene i denne. Økonomi- og Erhvervsministeriet peger i den forbindelse på, at kun de klare mål, som er strategisk vigtige i kontraktåret, bør indgå i resultatkontrakterne. Ved for mange mål vil resultatkontrakterne miste deres styringsværdi.

I det omfang klare mål indgår som resultatkrav i resultatkontrakten, er det den generelle opfattelse blandt de adspurgte departementer og virksomheder, at der bør være sammenfaldende succeskriterier for, hvornår henholdsvis et klart mål og et resultatkrav er opfyldt. Et eksempel på dette er Indenrigs- og Sundhedsministeriet, der har oplyst, at de klare mål for 2006 er blevet formuleret i overensstemmelse med resultatkravene i kontrakterne.

Skatteministeriet er enig i denne opfattelse, men peger i deres effektiviseringsstrategi på skismaet mellem ambitionsniveauet for de klare mål og resultatkravene i resultat- og direktørkontrakterne. Skatteministeriet anfører, at ”de klare mål har til hensigt at markere præcist, hvad borgere og virksomheder kan forvente. Resultatkravene i kontrakterne skal derimod være ambitiøse og kan derfor ikke altid forventes at blive nået. En løsning på dette skisma kunne være at arbejde med 2 målniveauer: et realistisk niveau for de klare mål og et ambitiøst niveau for resultatkravene i kontrakterne. Ulempen med 2 målniveauer er imidlertid, at det skaber forvirring – ikke mindst blandt medarbejderne. Hvorfor stræbe efter at nå et ambitiøst mål, når man via de klare mål har signaleret, at en lavere målopfyldelse er mere realistisk og dermed også acceptabel? For en tæt kobling mellem klare mål og resultatstyring taler også resursehensyn. Med en tæt kobling skal målene kun opfindes og forhandles én gang, og man kan køre en helt parallel proces”.

398. Rigsrevisionen kan konstatere, at hovedparten af virksomhederne har valgt at lade enkelte eller alle de klare mål indgå som resultatkrav i resultatkontrakten. Rigsrevisionen finder, at de væsentligste klare mål bør indgå i resultatkontrakterne, og at der bør anvendes samme ambitionsniveau for de klare mål og målene i resultatkontrakten. Rigsrevisionen har forståelse for det skisma, der ligger i, at de klare mål og målene i resultatkontrakten dækker forskellige hensyn. Det er dog Rigsrevisionens vurdering, at risikoen for signalforvirring samt resursehensynet gør, at en tæt kobling mellem de 2 typer mål er mere hensigtsmæssig end 2 sideløbende processer. Rigsrevisionen finder, at ikke alle de klare mål nødvendigvis bør indgå i resultatkontrakten. De enkelte klare mål kan fx indgå i resultatkontrakterne, hvis de tildeles væsentlige vægte i vurderingen af årets faglige

resultat eller i øvrigt er styringsrelevante i kraft af deres andel af virksomhedens samlede opgaveportefølje.

f. Formidling

Har departementet beskrevet, hvordan det kan sikres, at de klare mål formidles effektivt til brugerne?

399. Et af formålene med ordningen er at skabe en forventningsafstemning mellem borgerne og de statslige virksomheder, ved at borgerne får bedre information om, hvilket serviceniveau de kan forvente. Det anbefales i vejledningen, at departementerne beskriver, hvordan det kan sikres, at de klare mål formidles effektivt til brugerne. Det fremgår endvidere, at klare mål som minimum skal formidles gennem hjemmesiderne.

400. Undersøgelsen viser, at det i 11 af ministeriernes effektiviseringsstrategier er beskrevet, hvordan det sikres, at de klare mål formidles effektivt til brugerne. Det primære medie til formidling af de klare mål er hjemmesiderne, men der er stor forskel på, hvor fremtrædende en placering de klare mål har på hjemmesiderne. Det er Rigsrevisionens vurdering, at det kan være svært og meget tidskrævende at finde de klare mål på de enkelte virksomheders hjemmesider.

De fleste af de interviewede virksomheder vurderer, at ordningen med klare mål endnu ikke har været til særlig stor nytte i forhold til at dække borgernes informationsbehov. De fleste af virksomhederne vurderer således, at det indtil videre er relativt få brugere og borgere, der har søgt oplysninger om klare mål på ministeriernes og virksomhedernes hjemmesider. Lægemiddelstyrelsen baserer deres vurdering på en opgørelse af antallet af besøg på hjemmesiden.

401. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at de fleste departementer i deres effektiviseringsstrategi forholder sig til, hvordan det sikres, at de klare mål formidles effektivt til brugerne. Rigsrevisionen anbefaler, at samtlige departementer sikrer, at de klare mål lægges et synligt sted på hjemmesiderne, så alle borgere får en nem adgang til oplysninger om virksomhedernes klare mål. Rigsrevisionen anbefaler i øvrigt, at alle statens virksomheder med udgangspunkt i regeringens handlingsplan anvender betegnelsen klare mål

som fælles begrebsramme på hjemmesider mv. Hvis virksomhederne vælger at anvende en anden overskrift til deres klare mål, fx ”servicedeklarationer”, bør det fremgå, at disse er opstillet i henhold til vejledningen om klare mål.

Har departementet stillet krav om, at klare mål offentliggøres gennem andre informationskilder end hjemmesiden?

402. Det er vigtigt, at klare mål formidles til borgerne i de situationer, hvor det er relevant, så borgerne oplyses om, hvad de kan forvente af virksomhederne. Samtidig giver dette borgerne mulighed for at fastholde og anspore virksomhederne til at leve op til egne mål. Det fremgår af vejledningen, at institutionerne kan vælge at anvende forskellige medier og fremgangsmåder. Fx kan borgere og virksomheder oplyses om klare mål i svarbreve og kvitteringsskrivelser.

403. Undersøgelsen viser, at 6 ministerier har stillet krav i deres effektiviseringsstrategier om offentliggørelse af klare mål gennem andre informationskilder end virksomhedernes hjemmesider. Fx fremgår det af Indenrigs- og Sundhedsministeriets effektiviseringsstrategi, at ”det er et væsentligt element i ’Klare mål og mere åbenhed’, at brugerne oplyses om mål for service og betjening i mødet med den statslige institution. Informationen skal derfor formidles i de situationer, hvor det er anvendeligt og nyttigt for brugerne. Hvis borgere og virksomheder ikke får information om service og betjening, hvor de har brug for det, vil klare mål ikke medføre den ønskede orientering mod institutionens brugere”. Af Finansministeriets egen effektiviseringsstrategi fremgår det, at de klare mål skal formidles i de situationer, hvor det er anvendeligt og nyttigt for brugerne, fx i breve, pjecer, på opslag mv. samt mundtligt i forbindelse med personlige henvendelser.

Erhvervs- og Byggestyrelsen og Patientklagenævnet er eksempler på virksomheder fra Rigsrevisionens undersøgelse, der vælger at formidle information om de klare mål til brugerne i kvitteringsskrivelser på de relevante områder, fx oplysninger om, hvornår borgeren kan forvente en afgørelse eller et svar på sin henvendelse. Patientklagenævnet vurderer, at kvitteringsskrivelserne er mere nyttige end informationerne på hjemmesiden, idet de sendes direkte til de involverede parter i sagen.

404. Rigsrevisionen anbefaler, at departementerne snarest muligt iværksætter initiativer til formidling af klare mål gennem andre kommunikationskanaler end virksomhedernes hjemmesider for de mål, hvor dette er muligt og relevant. Rigsrevisionen finder, at de enkelte klare mål bør kommunikeres videre til borgerne i de situationer, hvor borgerne møder de statslige virksomheder. Dette giver borgerne mulighed for at fastholde og anspore virksomhederne til at leve op til målene.

g. Offentliggørelse af resultater

Har virksomhederne offentliggjort resultatet af opfølgningen på de enkelte klare mål for 2005 på deres hjemmesider?

405. Det fremgår af vejledningen og regeringens moderniseringsprogram, at alle virksomheder på deres hjemmesider minimum én gang årligt skal offentliggøre en samlet oversigt med oplysninger om de opstillede mål og de faktisk opnåede resultater samt tydeliggøre, om de enkelte mål er blevet efterlevet. Resultaterne skal ifølge vejledningen være offentliggjort inden udgangen af april. Opfølgning og offentliggørelse af resultaterne synliggør den offentlige virksomheds målopfyldelse over for borgere og virksomheder.

406. På 2 ministerområder har alle virksomhederne offentliggjort resultaterne af de enkelte klare mål for 2005 på hjemmesiderne. De 2 ministerier er Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. For en række af de øvrige ministerier har de fleste underliggende virksomheder lagt resultaterne på hjemmesiden, mens der er nogle ministerier, hvor resultaterne generelt endnu ikke er offentliggjort. For de virksomheder, hvor de klare mål indgår i resultatkontrakterne, er de klare mål også afrapporteret i årsrapporten. Rigsrevisionen finder dette positivt, men finder ikke, at det kan erstatte oversigten over mål og resultater på hjemmesiden.

Rigsrevisionen har i forbindelse med interviewene af udvalgte virksomheder undersøgt, om der følges op på de klare mål i løbet af året. Undersøgelsen viser, at de fleste af virksomhederne følger op på de klare mål i løbet af året, men at der er relativ stor spredning på hvor tit. Spektret går fra en virksomhed, der foretager ugentlig opfølgning (Erhvervs- og Selskabsstyrelsen) til en virksomhed, der aldrig

har foretaget opfølgning. De fleste virksomheder foretager en kvartalsvis opfølgning på de klare mål. Ofte har virksomhederne integreret den løbende opfølgning på klare mål i den øvrige afrapportering til departementerne – fx i forbindelse med rammedegørelser, kvartalsrapporter mv.

407. Rigsrevisionen finder, at de virksomheder, der endnu ikke har offentliggjort resultaterne for 2005 vedrørende de enkelte klare mål, bør gøre dette hurtigst muligt, og at resultaterne fremover som minimum bør offentliggøres hvert år i april i overensstemmelse med vejledningen. Dette vil give borgerne mulighed for at konstatere, om virksomhederne lever op til de opstillede klare mål.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at hovedparten af de undersøgte virksomheder har en løbende opfølgning på de klare mål, og at de klare mål dermed indgår i den løbende styring af virksomhederne.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at borger- og brugeraspektet bliver prioriteret højere i den løbende styring af en offentlig virksomhed, hvis virksomheden skal stå til regnskab over for omverdenen.

h. Sammenfatning

Rigsrevisionen finder det positivt, at mange af ministerierne er kommet godt i gang med ordningen, og at departementerne i disse ministerier sikrer, at de enkelte virksomheder opstiller, formidler og følger op på klare mål i henhold til Finansministeriets vejledning og regeringens moderniseringsprogram.

De ministerområder, der er længst fremme med klare mål, lever stort set op til alle punkterne i bedste praksismodellen. Der er således 7 ministerier, der opfylder 8 henholdsvis 9 af modellens 10 punkter.

De 3 punkter i modellen, som flest ministerier har opfyldt, er følgende:

- Departementet har taget stilling til, hvilke af de underliggende virksomheder der er omfattet af kravet om opstilling af klare mål. Alle 18 ministerier har opfyldt kriteriet.
- Hovedparten af virksomhederne på ministerområdet har valgt at lade de væsentligste klare mål indgå som resultatkrav i resultatkontrakten. 14 ud af 18 ministerier lever op til dette.

- Departementet har i effektiviseringsstrategien beskrevet, hvordan arbejdet med klare mål på ministerområdet er samordnet med de allerede eksisterende paradigmer og processer for udformning af og opfølgning på resultatkontrakterne. 13 ud af 18 ministerier har opfyldt kriteriet.

De 3 punkter i modellen, som færrest ministerier har opfyldt, er følgende:

- Departementet har stillet krav om, at klare mål offentliggøres gennem andre informationskilder end hjemmesiden. 6 ud af 18 ministerier har opfyldt dette kriterium.
- Det fremgår af effektiviseringsstrategien, at klare mål skal omfatte dimensionerne faglig kvalitet, oplevet kvalitet og tilgængelighed. 3 ud af 18 ministerier har stillet specifikke krav herom.
- Virksomhederne har offentliggjort resultatet af opfølgningen på de enkelte klare mål for 2005 på deres hjemmesider. På 2 ud af 18 ministerområder har alle virksomhederne offentliggjort resultaterne af opfølgningen på de klare mål for 2005 på hjemmesiderne.

Samlet set kan Rigsrevisionen konstatere, at der er betydelige variationer i ministeriernes indsats og engagement i arbejdet med klare mål. Ordningen har nu eksisteret i mere end 2 år, og Rigsrevisionen lægger vægt på, at samtlige ministerier fremover prioriterer arbejdet med klare mål i overensstemmelse med Finansministeriets vejledning.

B. E-fakturering

Disposition

- a. Baggrunden for undersøgelsen
- b. Elementerne i den elektroniske indkøbs- og faktureringsproces
- c. Undersøgelsens indhold
- d. Status for arbejdsprocesserne efter 1 år med ordningen
- e. Virksomhedernes planer for det videre forløb
- f. It-sikkerheden i forbindelse med e-fakturering
- g. Sammenfatning

a. Baggrunden for undersøgelsen

408. Fra den 1. februar 2005 har virksomheder skullet sende regninger elektronisk, når de handler med det offentlige, dvs. stat, amter, kommuner og visse tilskudsfinansierede institutioner. Endvidere skal offentlige myndigheder kunne udarbejde og sende regninger elektronisk, ligesom regninger mellem offentlige myndigheder skal afvikles elektronisk.

409. Formålet med ordningen er at effektivisere og gøre den offentlige betalingsforvaltning lettere for myndigheder, borgere og virksomheder. Indførelse af e-fakturering er en del af regeringens bestræbelser for at øge digitaliseringen inden for den offentlige sektor, fx ved hjælp af NemKonto, elektroniske indkøb og elektronisk dokumenthåndtering i det hele taget. Det har været afgørende for projektets succes, at e-fakturering blev indført i hele den offentlige sektor på samme tid.

410. Ifølge en undersøgelse om optimal betalingsformidling i den offentlige sektor udført for Finansministeriet i 2003 kunne der opnås en væsentlig besparelse ved behandling af kreditorfakturaer ved at gå over til digital fakturahåndtering. For den offentlige sektor som helhed blev de potentielle besparelser ved en omlægning af alle kreditorprocesserne (fakturering og betaling) uden inddragelse af indkøbsfunktionen

anslået til ca. 700 mio. kr., heraf ca. 80 mio. kr. på statens område.

411. De samlede besparelsesmuligheder er derfor endnu større, idet e-handel dels vil give besparelser i indkøbsprocesserne, dels vil medføre større gennemsigtighed i indkøbsprocesserne og dermed åbne for bedre indkøbsaftaler.

412. Reglerne om e-fakturering fremgår af lov om offentlige betalinger, lov nr. 1203 af 27. december 2003 med tilhørende bekendtgørelser. Økonomistyrelsen har herudover udarbejdet en række vejledninger. Økonomistyrelsen har overladt det til eksterne leverandører at udvikle systemer, der kan understøtte e-fakturering og indkøbsprocessen i det hele taget. Økonomistyrelsen følger løbende markedet og orienterer virksomhederne om disse systemer.

413. Rigsrevisionen har tidligere i beretning nr. 13/05 om staten som indkøber redegjort for en bredere undersøgelse af forhold vedrørende indkøb. I nedenstående undersøgelse har Rigsrevisionen fokuseret på indførelsen af e-fakturering.

b. Elementerne i den elektroniske indkøbs- og faktureringsproces

414. I **figur 1** er processerne i forbindelse med elektronisk indkøb og fakturering skitseret.

Figur 1. Den elektroniske indkøbs- og faktureringsproces

415. E-fakturering omfatter den del af processen, der vedrører fakturering og betaling. Leverandøren sender en faktura elektronisk i et nærmere defineret format (OIOXML), hvorefter fakturaens informationer kan læses og arkiveres elektronisk. Dette indebærer, at de processer, fakturaen normalt skal gennemgå, kan ske i et elektronisk system, hvor

autoriserede personer markerer for modtagelse, attestation, frigivelse til betaling m.m.

416. For mindre leverandører er der etableret en ordning med Læs Ind-service, hvor særlige certificerede virksomheder foretager konvertering til elektronisk form, ligesom der er etableret en række fakturaportaler, hvor virksomhederne kan indtaste fakturaer via internet. Fakturaer, der kommer via Læs Ind-service, indeholder dog kun overordnet information på elektronisk læsbar form, mens de enkelte fakturalinjer ikke er elektronisk læsbare. De kan derfor ikke behandles fuldt elektronisk af modtageren.

417. Besparelsesmuligheden ved e-fakturering ligger i, at virksomhederne anvende et elektronisk system, som gør det muligt at tilpasse processerne, så nogle bliver automatiseret og de resterende manuelle processer revurderet, så de bliver mindre tidskrævende. Systemet kan udbygges til også at omfatte ordreafgivning mv. Ved at inddrage de øvrige dele af den elektroniske indkøbsproces bliver det muligt at opnå yderligere automatisering og besparelser.

c. Undersøgelsens indhold

418. Rigsrevisionen har undersøgt status for e-fakturering i 24 statslige virksomheder, heraf 4 selvejende institutioner (universiteter). De udvalgte virksomheder dækker en meget stor del af de fakturaer, som staten modtager, men der er også undersøgt virksomheder med mindre fakturamængder.

419. Hovedformålet var at undersøge og vurdere, i hvilket omfang virksomhederne har omlagt processerne med henblik på at udnytte besparelspotentialet ved overgang til e-fakturering. Da det ikke var givet, at virksomhederne ville opnå besparelser inden for en kort tid, har Rigsrevisionen fokuseret på processen for overgang til e-fakturering frem for på resultatet.

420. I den forbindelse har Rigsrevisionen undersøgt 3 hovedspørgsmål:

- Hvor langt var virksomhederne kommet med at omlægge arbejdsprocesserne efter 1 år med ordningen?
- Hvilke planer havde virksomhederne for det videre forløb med projektet?
- Havde virksomhederne sikret en tilfredsstillende it-sikkerhed ved overgang til digital fakturabehandling?

421. Undersøgelsen er gennemført i perioden februar-marts 2006 ved interview af nøglepersoner og gennemgang af materiale i de enkelte virksomheder. Endvidere har Rigsrevisionen indhentet oplysninger om ordningen fra Økonominstyrelsen.

d. Status for arbejdsprocesserne efter 1 år med ordningen

422. Stort set alle virksomhederne var klar til at modtage og afsende fakturaer elektronisk den 1. februar 2005. Der var dog stor forskel på, i hvilket omfang processerne ved fakturabehandlingen var automatiseret, og om eventuelt hele indkøbsprocessen – fra rekvisition til betaling – var blevet automatiseret.

423. **Tabel 39** viser de undersøgte virksomheder og det anslåede antal modtagne fakturaer pr. år. Rigsrevisionen skønner, at de udvalgte virksomheder modtager 60-70 % af samtlige fakturaer inden for den statslige sektor. Grupperingen af virksomhederne i tabellen viser, hvor langt de er kommet med automatisering af processerne.

Rigsrevisionen har i forbindelse med denne undersøgelse ikke vurderet kvaliteten af virksomhedernes regnskaber, herunder om overgangen til e-fakturering har haft indflydelse på kvaliteten af virksomhedernes regnskabsforvaltning.

Tabel 39. Status for 24 virksomheders overgang til e-fakturering, februar 2006

Status	Virksomhed	Fakturaer pr. år ¹⁾
Meget langt (4 virksomheder) Hele Indkøbsprocessen udføres helt eller delvist automatiseret	Forsvarskommandoen	320.000
	Statens Serum Institut	59.000
	Banedanmark inkl. "Entreprise"	69.600
	Det Kongelige Teater og Kapel	15.000
Langt (5 virksomheder) Helt eller delvist automatisk faktura-håndtering	SKAT	60.000
	KoncernØkonomi, Økonomi- og Erhvervsministeriet ²⁾	50.000
	Slots- og Ejendomsstyrelsen	25.000
	Undervisningsministeriet, departementet	7.600
	Center for Koncernforvaltning, Miljøministeriet ²⁾	65.000
Godt i gang (2 virksomheder) Fakturaer modtages i elektronisk form (minimumsløsning), men igangværende projekt, der afsluttes inden 1. september 2006	Direktoratet for Kriminalforsorgen	110.000
	Danmarks Tekniske Universitet (DTU)	60.000
Minimumsløsning (13 virksomheder) Fakturaer modtages i elektronisk form, men har eventuelt beskrevne planer for elektroniske arbejdsgange til iværksættelse inden 1. januar 2007	Københavns Universitet	150.000
	Rigspolitiet	100.000
	Færdselsstyrelsen ²⁾	68.700
	Syddansk Universitet	52.000
	Vejdirektoratet	50.000
	Fødevarestyrelsen	45.000
	Handelshøjskolen i København	40.000
	Danmarks JordbrugsForskning	34.500
	Beredskabsstyrelsen	26.000
	Udenrigsministeriet	25.000
	Nationalmuseet	11.400
	Det Kgl. Danske Musikkonservatorium	2.000
	SUstyrelsen	1.500
I alt	24	Ca. 1.450.000
¹⁾ Årligt antal baseret på virksomhedernes skøn.		
²⁾ Med institutioner under ministerområdet, som virksomheden er regnskabscenter for.		

424. Det fremgår af tabellen, at 13 af virksomhederne på undersøgelsestidspunktet anvendte en minimumsløsning, der opfyldte det formelle krav om at modtage fakturaer i elektronisk form. Herefter blev fakturaerne udskrevet på papir og behandlet efter den hidtidige forretningsgang. Hovedparten af disse virksomheder havde beskrevne planer for overgang til elektroniske arbejdsgange inden 1. januar 2007. 2 virksomheder anvendte en minimumsløsning, men begge havde et igangværende pilotprojekt med forventet afslutning inden 1. september 2006.

Det fremgår videre af tabellen, at 5 virksomheder havde indført et system med helt eller delvist automatisk faktura-

håndtering, mens indkøbsprocessen helt eller delvist var automatiseret i 4 virksomheder.

425. De virksomheder, som var nået langt eller meget langt med automatiserede arbejdsgange, er kendetegnet ved, at de allerede inden e-fakturaprojektet var i gang med effektiviseringer vedrørende indkøbs- og betalingsområdet. Der har også været et stærkt ledelsesmæssigt engagement i projektet, et erkendt behov for automatisk fakturahåndtering, it-erfaring og en eksisterende it-plattform i de pågældende virksomheder. Virksomhederne havde således været igennem mange af de overvejelser, som er forudsætningen for et sådant projekt. Disse forhold var fx kendetegnende for Forsvarskommandoen, Statens Serum Institut, Banedanmark og Det Kongelige Teater og Kapel.

426. Der var også virksomheder, hvor besparelspotential var stort, men hvor processen ikke var så langt fremme. Det er Rigsrevisionens vurdering, at den primære årsag til, at man ikke var kommet så langt, er, at disse virksomheder har indtaget en mere afventende holdning med hensyn til automatiseret fakturahåndtering. Dette kendetegnede fx Rigspolitiet, Københavns Universitet, Handelshøjskolen i København, Vejdirektoratet og Fødevarestyrelsen.

Andre virksomheder med et betydeligt besparelspotentiale var heller ikke overgået til fuld automatisk fakturahåndtering, men de havde efter Rigsrevisionens vurdering bevidst arbejdet med en samlet strategi og var kommet langt. Det gælder Danmarks Tekniske Universitet, Syddansk Universitet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Dansk JordbrugsForskning.

427. Stort set samtlige virksomheder har oplevet introduktionen af e-faktura som unødigt resursekrævende. E-fakturering blev iværksat ca. 1 år efter vedtagelsen af loven, og flere af de væsentlige bekendtgørelser mv., der skulle uddybe loven, blev først udstedt 3-4 måneder før iværksættelsen. Det gælder fx bekendtgørelsen om OIOXML-standarden, der anvendes ved e-fakturering.

428. Endvidere var der en del forhold, både tekniske og administrative, der ikke var på plads i tide til, at virksomhederne kunne have en rimelig tid til selve implementerin-

gen. Således var leverandørerne af e-faktureringsystemer mv. ikke klar med de systemmæssige løsninger i tilstrækkelig god tid. Heller ikke Navision Stat var helt klar og testet med henblik på e-fakturering. Dette betød, at der var mange problemer i opstartsfasen.

429. De væsentligste problemer vedrørte behandlingstiden i og kvaliteten af fakturaer fra Læs Ind-service. Endvidere forekom der fejl i elektroniske fakturaer direkte fra leverandører, og en del elektroniske fakturaer forsvandt, idet de blev afvist et sted i systemet, uden at afsender eller modtager blev adviseret. Dette har betydet, at mange betalinger er blevet forsinkede, og nogle virksomheder har haft større udgifter til morarenter i 2005 end normalt.

430. Mange af disse startproblemer er løst, men endnu 1 år efter iværksættelsen af e-fakturering var der stadig uløste problemer. Fx efterlyste flere virksomheder et transaktions- og kontrolspor for fakturaens vej fra leverandør til kunde, så man kunne se, hvor og hvornår en forsinkelse eller afvisning havde fundet sted.

431. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at Økonomistyrelsen burde have sikret sig, at alle systemmæssige forhold og vejledninger mv. var på plads i rimelig tid, inden e-fakturering blev igangsat.

Finansministeriet er enig i, at det havde været mere hensigtsmæssigt, hvis vejledninger og bekendtgørelser havde været færdige og udsendt i bedre tid op til indførelsen af e-fakturering den 1. februar 2005.

432. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at e-fakturaprojektet er visionært og på mange måder hensigtsmæssigt tilrettelagt. Finansministeriet har fx tilrettelagt projektet, så det på en hensigtsmæssig måde understøtter og fremskyn-der en udvikling, som allerede var i gang på markedet. Dette har efter Rigsrevisionens opfattelse både været en gevinst for de offentlige virksomheder og de private leverandører.

433. Ved vurderingen af, hvor langt virksomhederne er kommet med automatisering af e-fakturering, skal man være opmærksom på, at et projekt af denne størrelsesorden forudsætter, at virksomhederne arbejder langsigtet og tæn-

ker organisation og systemer ind i en helhed. Det er en mental og ofte tidskrævende proces.

Rigsrevisionen er endvidere opmærksom på, at der samtidig med implementering af e-fakturering var en række andre projekter, der belastede nøglemedarbejdere i virksomhederne, det gælder NemKonto, eDag2 samt regnskabs- og budgetreformen.

e. Virksomhedernes planer for det videre forløb

434. Ingen af de undersøgte virksomheder, heller ikke de, der anvendte en automatiseret løsning, havde konstateret besparelser i 2005 som følge af e-fakturering. Det er efter Rigsrevisionens vurdering ikke overraskende, da en eventuel besparelse normalt først realiseres efter en indkøringsperiode.

Det besparelspotentiale, der er opgjort i den omtalte undersøgelse for Finansministeriet i 2003, var baseret på en opgørelse af tidsforbrug pr. faktura ved en manuel proces i forhold til en fuldt automatiseret elektronisk fakturahåndtering uden inddragelse af selve indkøbsfunktionen. De forventede besparelser er beregnet ud fra en gennemsnitspris pr. minut og et skønnet antal af fakturaer i det offentlige. En sådan opgørelse er naturligvis behæftet med en vis usikkerhed.

435. Især for virksomheder med større fakturamængder vil der efter Rigsrevisionens vurdering kunne opnås besparelser ved e-fakturering. Det forudsætter dog, at virksomhederne tilpasser processerne ved fakturahåndtering, så de bliver fuldt automatiseret og ikke kun er en videreførelse af de hidtidige forretningsgange. Hvis indkøbsfunktionen bliver integreret i processen, vil der kunne opnås yderligere besparelser.

436. Undersøgelsen viste imidlertid, at kun 5 af de 24 virksomheder vil anvende en minimumløsning efter 1. januar 2007. Københavns Universitet, Handelshøjskolen i København og Fødevarestyrelsen forventede at overgå til automatisk fakturabehandling i løbet af 1-2 år, men Det Kgl. Danske Musikkonservatorium og Nationalmuseet oplyste, at de afventede en løsning, som bliver implementeret på koncernniveau på Kulturministeriets område inden udgangen af 2006.

11 af de 20 virksomheder, hvor indkøbsfunktionen ikke var inde i systemet, oplyste, at de havde planer om at inddrage indkøbsfunktionen i løbet af 1-2 år.

437. Selv om der ikke i alle tilfælde var tale om dokumenterede planer, finder Rigsrevisionen det tilfredsstillende, at de fleste af de virksomheder, der på undersøgelsestidspunktet anvendte en minimumsløsning, tilstræber mere automatisering og integration af faktura- og indkøbsprocesserne.

f. It-sikkerheden i forbindelse med e-fakturering

438. Rigsrevisionens undersøgelse viste, at der grundlæggende var taget hensyn til de sikkerhedsmæssige forhold.

For de virksomheder, der anvendte en minimumsløsning, var systemer og forretningsgange stort set uændrede. Funktionsadskillelse, opfølgning på autorisationer, håndtering af stamdata mv. var baseret på det hidtidige system, fx Navigation Stat.

439. Virksomheder, der havde planlagt at gå over til automatisk fakturabehandling, var i gang med overvejelser af de fremtidige sikkerhedsmæssige forhold. De virksomheder, som havde et pilotprojekt med automatisk fakturahåndtering kørende, havde grundlæggende sikkerhedsmæssige forhold på plads. Det samme gjaldt for virksomheder, der anvendte en automatisk løsning, herunder de virksomheder, der havde inddraget indkøbsfunktionen i systemet.

440. På nogle områder er der dog efter Rigsrevisionens vurdering behov for en opstramning af kontrollen. Det gælder rutiner for løbende opfølgning på og kontrol af rettigheder til forskellige funktioner, fx systemadministrator, rekvirent, disponent/godkender, fakturafordeler/-manager. Betegnelserne varierer, alt efter hvilket system der anvendes.

Virksomhederne bør ligeledes implementere rutiner for løbende opfølgning på åbentstående fakturaer. Virksomhederne skal endvidere sikre, at transaktionsspor, kontrolspor og logninger er tilstrækkelige og tilgængelige for virksomheden.

441. Da e-fakturering er en ny ordning, var der flere virksomheder, der ikke havde overvejet, hvordan elektronisk arkivering af fakturaer skal håndteres, idet det ikke var aktuelt

endnu. For virksomheder, der anvendte en minimumsløsning, skete arkiveringen efter de hidtidige retningslinjer, dvs. på papir. Virksomheder med automatisk fakturahåndtering havde ikke alle udarbejdet rutiner for arkivering, og flere støttede sig alene på oplysninger fra leverandøren af systemet.

Rigsrevisionen finder det ikke helt tilfredsstillende, at flere virksomheder ikke havde sikret, at de kan dokumentere, hvilke økonomiske informationer (transaktioner) der er modtaget fra eller sendt til leverandører mv.

g. Sammenfatning

De undersøgte virksomheder var stort set klar til e-fakturering den 1. februar 2005. De fleste virksomheder vil inden udgangen af 2006 have automatiseret fakturabehandlingen. Ingen af de undersøgte virksomheder havde konstateret besparelser i 2005. Rigsrevisionen vurderer, at virksomhederne ved at omlægge processerne vil kunne opnå besparelserne ved e-fakturering mv. inden for få år.

Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at e-faktura-projektet er visionært og på mange måder hensigtsmæssigt tilrettelagt, idet det understøtter og fremskynder en udvikling, som allerede var i gang på markedet.

Systemerne var imidlertid præget af ikke at være helt færdige, da de gik i produktion. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at Økonomistyrelsen burde have sikret sig, at alle systemmæssige forhold og vejledninger var på plads i rimelig tid, inden e-fakturering blev iværksat.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at der samtidig med implementeringen af e-fakturering var en række andre projekter, der belastede nøglemedarbejdere i virksomhederne.

Mange virksomheder er kommet langt på trods af vanskelighederne i starten. Det er kendetegnende for de virksomheder, der var kommet langt, at de allerede før e-faktura-projektet havde overvejet effektiviseringer på indkøbs- og betalingsområdet. Virksomhedens forudgående fokus på effektiviseringer af indkøbsområdet har således efter Rigsrevisionens vurdering haft større betydning for, hvor langt virksomheden er kommet, end de tekniske problemer, der har præget opstarten.

Generelt har virksomhederne været opmærksomme på it-sikkerheden, når de ændrer forretningsgange og arbejdsprocesser. Rigsrevisionen finder det dog ikke helt tilfredsstillende, at der i flere virksomheder ikke var tilstrækkelige:

- rutiner for løbende opfølgning og kontrol af rettigheder til forskellige funktioner
- transaktionsspor, kontrolspor og logninger
- rutiner for elektronisk arkivering.

C. 15 kommuners forvaltning af ydelser til familier med børn med nedsat funktionsevne

Disposition

- a. Baggrunden for undersøgelsen
- b. Undersøgelsens indhold
- c. Lovgrundlaget
- d. Kommunernes organisering af forvaltningen af service-lovens §§ 28 og 29 og betydningen heraf for helheds-vurderingen i den enkelte families sag
- e. Kommunernes handicappolitik og opstilling af operationelle mål for kommunens indsats over for familier med børn med nedsat funktionsevne
- f. Kommunernes administrationsgrundlag og tilrettelæggelse af sagsbehandlingen set i forhold til efterlevelse af lovgivningen og ensartet praksis i tildelingen i ydelserne
- g. Sammenfatning

a. Baggrunden for undersøgelsen

442. Rigsrevisionen gennemgår årligt i et antal kommuner de dele af kommunernes regnskaber, hvor staten yder hel eller delvis refusion af de afholdte udgifter, jf. rigsrevisor-lovens § 5. I 2005 besøgte Rigsrevisionen 15 kommuner, der var valgt ud fra generelle kriterier om Rigsrevisionens tidligere besøg, valg af revisor, geografisk beliggenhed samt størrelse.

Gennemgangen blev foretaget i Roskilde, Fakse, Hørsholm, Dragør, Holstebro, Skive, Frederikssund, Vojens, Gudme, Albertslund, Samsø, Vejle, Gladsaxe, Hørning og Frederikshavn Kommuner.

443. I forbindelse med gennemgangen gennemførte Rigsrevisionen en særskilt undersøgelse af kommunernes administration af § 28 om merudgiftsydelse og § 29 om tabt arbejdsfortjeneste i lov om social service (herefter benævnt serviceloven), der omfatter støtte til forsørgelse i hjemmet af børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

444. Et centralt princip i lovgivningen er, at personer med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne heraf, med henblik på at familierne kan fungere så normalt som muligt, hvilket omfatter såvel økonomiske ydelser som vejledning og rådgivning til familierne.

Et generelt princip i kommunernes indsats på børne- og ungeområdet er, at indsatsen efter serviceloven skal tilrettelægges i sammenhæng med den øvrige indsats, der bl.a. iværksættes efter folkeskoleloven i form af pædagogisk psykologisk rådgivning. Dette medfører, at kommunerne i deres tilrettelæggelse af den samlede indsats i en given sag skal ske koordineret på tværs af administrative strukturer, faglige kompetencer mv.

445. Staten refunderer halvdelen af kommunernes udgifter til disse ordninger, og statens udgifter udgjorde 765 mio. kr. i 2004. Ordningerne er dermed af begrænset økonomisk omfang i forhold til de øvrige statslige refusionsordninger til kommunerne, men kommunernes revisorer konstaterer et uforholdsmæssigt stort antal fejl i kommunernes forvaltning på disse ordninger.

Årsagen hertil skal søges i, at tildeling af ydelser indeholder et stort element af skøn, som kommunerne skal foretage. Efter § 28 skal der foretages et skøn over familiers fremtidige merudgifter ved at have et barn med nedsat funktionsevne, mens der efter § 29 skal skønnes over omfanget af reduceret arbejdstid for forældrene samt ske fastsættelse af compensationens beløbsmæssige størrelse. Den høje grad af skøn i sagsbehandlingen kan indebære en risiko for, at der mellem kommunerne og internt i kommunerne kan være væsentlige forskelle i tildelingen af ydelserne. De typiske fejl fundet af de kommunale revisorer ved sagsrevisionen af servicelovens §§ 28 og 29 omfatter også bl.a. manglende årlig regulering af ydelser, manglende anvendelse af lovgivningens beregningsmetoder samt manglende/forkert beregning af ATP-bidrag.

b. Undersøgelsens indhold

446. Formålet med undersøgelsen var at kortlægge og vurdere, hvordan kommunerne sikrer, at lovgivningens formål og krav til den samlede indsats i den enkelte sag bliver ef-

terlevet, samt sikrer en ensartet praksis for tildelingen af ydelserne.

447. Følgende spørgsmål er blevet undersøgt:

- Har kommunernes organisering af forvaltningen af servicelovens §§ 28 og 29 betydning for helhedsvurderingen i den enkelte families sag?
- Har kommunerne formuleret en handicappolitik og opstillet operationelle mål for indsatsen over for familier med børn med nedsat funktionsevne?
- Har kommunerne etableret et administrationsgrundlag og tilrettelagt sin sagsbehandling på en måde, der medvirker til at sikre, at lovgivningen bliver efterlevet, og understøtter en ensartet praksis i tildelingen af ydelserne?

448. Undersøgelsen omfattede kortlægning af kommunernes organisation, styrings- og administrationsgrundlag ved interviews med relevante ledere og medarbejdere samt gennemgang af udleverede dokumenter. Undersøgelsen omfattede ikke revisionsmæssig efterprøvelse af kommunernes forretningsgange og sagsbehandling på baggrund af bilags- og sagsgennemgang, idet dette var udført af den kommunale revisor.

Rigsrevisionen foretog gennemlæsning af 4-6 personsager i de enkelte kommuner med henblik på at opnå indblik i kommunens praksis ved sagsopbygning, dokumentation mv.

Herudover blev den udførte revision i 2003 på de gennemgåede områder drøftet med den enkelte kommunes revisor, idet dette regnskabsår på undersøgelsestidspunktet var det seneste år, hvor Socialministeriet havde vurderet kommunernes administration på baggrund af de kommunale revisionsberetninger.

c. Lovgrundlaget

449. Undersøgelsen omfattede lovebekendtgørelse nr. 708 af 29. juni 2004 om social service, bekendtgørelse nr. 146 af 6. marts 2003 om tilskud efter servicelovens §§ 28 og 29 til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom samt bekendtgørelse nr. 518 af 14. juni 2004 om ændring af bekendtgørelse nr. 146. Herudover er anvendt So-

cialministeriets vejledning nr. 43 af 5. marts 1998 om sociale tilbud til børn og unge med handicap.

450. Ifølge servicelovens § 28 om merudgiftsydelse har personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydeligt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, ret til at få dækket de nødvendige merudgifter ved forsørgelsen, der er en følge af den nedsatte funktionsevne.

Hjælpen ydes uafhængigt af familiens økonomiske forhold og skal dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk/langvarig lidelse.

Formålet med bestemmelsen er at medvirke til, at disse børn og unge kan blive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette. Endvidere er det formålet, at familien kan leve så normalt som muligt på trods af barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske/langvarige lidelse og hindre, at den nedsatte funktionsevne eller lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.

451. I forbindelse med at forældre passer et barn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i eget hjem, kan der efter servicelovens § 29 om tabt arbejdsfortjeneste ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste inkl. feriepenge. Hensigten med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med nedsat funktionsevne eller kronisk/langvarig lidelse har nogle særlige behov, som ud over at give merudgifter ved forsørgelsen kan medføre tabt arbejdsfortjeneste, når barnet forsørges i hjemmet. Udgangspunktet ved hjælpens udmåling er, at familien skal have det samme beløb til rådighed til at leve af som tidligere.

d. Kommunernes organisering af forvaltningen af servicelovens §§ 28 og 29 og betydningen heraf for helhedsvurderingen i den enkelte families sag

452. Kommunernes sagsbehandling er på det sociale område underlagt et krav om helhedsvurdering, jf. § 5 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, hvor kommunerne ved behandling af en ansøgning fra en borger bl.a. skal være opmærksom på borgerens eventuelle muligheder for hjælp hos anden myndighed eller efter anden lov-

givning. Børn med nedsat funktionsevne vil ofte have behov for og ret til en række ydelser fra kommunerne ud over støtte i henhold til servicelovens §§ 28 og 29, hvilket bl.a. kan omfatte forskellige hjælpemidler til støtte i hjemmet og i skolen. I kommunerne kan bevillingskompetencen til de enkelte ydelser være fordelt på flere forvaltninger, og organiseringen i kommunerne kan derfor have betydning for, om kommunerne lever op til kravet om helhedsvurdering.

453. Det er også vigtigt, at kommunernes tilrettelæggelse af indsatsen bliver koordineret, idet der er mange interne aktører involveret i forhold til den enkelte familie omfattende sagsbehandlere, daginstitutioner, skoler, sundhedsplejersker, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, ergoterapeuter mv. Herudover er der en række eksterne aktører i form af læger, psykologer, amterne mv. Endvidere vil et barn med nedsat funktionsevne som andre børn skulle igennem de samme overgange fra pasning i hjemmet til daginstitution, fra pasningsordning til skole, deltagelse i fritidstilbud mv. Det er således vigtigt, at kommunerne i sin organisering af forvaltningen af området også har taget hensyn til det tværfaglige samarbejde i forhold til det enkelte barn.

454. Undersøgelsen viste, at forvaltningen af servicelovens §§ 28 og 29 i 11 kommuner var placeret i social- og sundhedsforvaltninger, mens forvaltningen i 4 kommuner var placeret i børne-/kultur-/undervisningsforvaltninger.

I 3 kommuner var handicapområdet specialiseret, så samme afdeling havde ansvaret for såvel handicappede børn som voksne. I en enkelt mindre kommune varetog en enkelt medarbejder forvaltningen af §§ 28 og 29. I øvrige kommuner var sagsbehandlingen organisatorisk placeret inden for "normalsystemet" i undervisnings- og pasningsforvaltningen, i socialforvaltningen eller i familieafdelinger omfattende støtte til svage familier, udsatte børn og anbringelser. Her varetog sagsbehandlere såvel handicapsager som andre børnesager.

Specialisering af handicapområdet

455. De forskellige principper for organiseringen af forvaltningen af §§ 28 og 29 medfører en række fordele og ulemper, men er i en vis udstrækning også betinget af kommunens størrelse. Specialisering i form af en samlet forvalt-

ning af hele handicapområdet, børn og voksne, giver fordele i form af medarbejdere med særlige kompetencer på handicapområdet, men forudsætter også en vis sagsmængde, som fortrinsvis er til stede i større kommuner. Rigsrevisionen konstaterede dog, at en kommune med under 10.000 indbyggere også havde foretaget denne specialisering, men kommunen var mere sårbar ved sygdom, medarbejderskift mv. end større kommuner, idet der kun var 2 medarbejdere på handicapområdet.

456. Generelt vil specialisering af forvaltningen af §§ 28 og 29 medvirke til en høj grad af kontinuitet i forhold til den enkelte familie (sag) og medvirke til at sikre en ensartet praksis i kommunens afgørelser og i ydelsesniveauet. Dog indebærer en specialisering omfattende 1-2 medarbejdere en højere grad af sårbarhed i forvaltningen af §§ 28 og 29 i tilfælde af sygdom eller personaleudskiftning såvel i forhold til den enkelte familie som i forhold til kommunens viden- og erfaringsgrundlag.

457. I kommuner, hvor forvaltningen er placeret sammen med andre børnesager, vil den enkelte sagsbehandler ikke have det samme kendskab til handicapområdet på grund af et begrænset antal sager. Derfor stiller denne organisation større krav til systematisk sagsbehandling og videndeling med henblik på at sikre såvel koordineringen i den enkelte handicapsag som ensartethed i ydelsesniveauet. En kommune oplyste, at når sagsbehandler behandlede såvel anbringelsessager som handicapsager, kunne der være en risiko for nedprioritering af handicapsager, idet anbringelsessager ofte foregik akut.

Undersøgelsen viste, at kommuner uden specialisering af handicapområdet primært anvendte ugentlige gruppemøder til at drøfte enkeltsager. I enkelte kommuner havde enkelte sagsbehandlere et ansvar for at holde sig ajour med praksis mv. på området og herved opbygge en særlig viden om handicapområdet. Flere kommuner havde ansat en faglig koordinator/konsulent, som sagsbehandlerne kunne rådføre sig med i konkrete sager, og i sager over en vis økonomisk størrelse var beslutningskompetencen placeret hos koordinatoren.

Koordinering af den samlede indsats

458. Undersøgelsen viste, at kommunerne i sine overvejelser om organiseringen ikke havde haft særlige overvejelser om helhedsvurderingen i de enkelte sager om børn med nedsat funktionsevne, og at dette generelt blev forudsat sikret ved, at en sagsbehandler påtog sig en koordinerende funktion. Det var et generelt princip, at den sagsbehandler, som behandlede en ansøgning efter servicelovens §§ 28 og 29, varetog en koordinerende funktion i forhold til andre forvaltninger og til eksterne parter, bl.a. i forbindelse med afholdelse af netværksmøder mv.

459. Enkelte kommuner havde etableret en teamstruktur, hvor de relevante medarbejdere fra forskellige forvaltninger mødtes med faste intervaller og drøftede konkrete sager. I disse kommuner var sagsopdelingen typisk baseret på skoledistrikter, og de etablerede team omfattede bl.a. sagsbehandler, sundhedsplejerske og psykolog, hvorved der var etableret et fast samarbejdsforum på tværs af sektorer og bestående af forskellige faglige kompetencer samt af medarbejdere med bevillingskompetence til forskellige ydelser med relevans for det enkelte barn med nedsat funktionsevne.

460. Socialministeriet har oplyst, at der ved satspuljeforhandlingerne for 2006 er afsat midler til projekter, der skal gøre det nemmere at leve med et handicap. Et af disse projekter har til formål at skabe et bedre grundlag for en helhedsorienteret indsats og en øget retssikkerhed. Projektet indebærer, at den enkelte handicappede/familie får ”en koordinerende sagsbehandler”, som bliver den pågældendes indgang til kommunen og dermed skal sørge for kontakten til de øvrige dele af forvaltningen. Projektet skal munde ud i en procesguide til brug for kommunernes tilrettelæggelse af indsatsen over for handicappede.

461. Rigsrevisionen vurderer, at den organisatoriske placering af forvaltningen af §§ 28 og 29 ikke var afgørende for helhedsvurderingen i forhold til den enkelte families sag. Dog indikerede undersøgelsen, at når flere enheder med ansvar for forskellige dele af indsatsen var placeret i samme forvaltning og under samme ledelse, blev helhedsvurderingen i den enkelte sag understøttet af organisationsformen.

Ligeledes bidrog dette til en mere smidig og fleksibel sagsgang.

Rigsrevisionen finder, at det afgørende element for helhedsvurderingen var, at sagsbehandleren med kontakten til familierne varetog koordineringen i forhold til andre forvaltninger og eksterne parter. Det er dog Rigsrevisionens opfattelse, at såfremt bevillingskompetencen til relevante ydelser efter andre lovbestemmelser er placeret i forskellige forvaltninger, bør kommunerne overveje, om organisationsformen understøtter helhedsvurderingen i forhold til den enkelte familie. Dette kan fx sikres ved, at ansvaret for den koordinerende indsats i højere grad bliver forankret og synliggjort internt i kommunerne.

e. Kommunernes handicappolitik og opstilling af operationelle mål for kommunens indsats over for familier med børn med nedsat funktionsevne

462. I lovgivningen er der ikke krav om, at kommunerne skal udarbejde en handicappolitik eller konkrete mål for ydelser ydet i henhold til servicelovens §§ 28 og 29. Lovgivningen indeholder en række overordnede socialpolitiske formål i form af bl.a. tidlig indsats, tilgængelighed, et liv så tæt på det normale, forebyggelse mv.

463. Rigsrevisionen fandt det væsentligt at afdække kommunernes konkrete udmøntning af lovgivningens overordnede formål i form af politikker og målsætninger, idet disse for det første er udtryk for kommunernes formelle fortolkning af de overordnede socialpolitiske målsætninger i serviceloven. For det andet er politikker og målsætninger en måde, hvorpå borgerne kan få et indtryk af kommunernes serviceniveau. For det tredje er politikker og målsætninger væsentlige interne styringsredskaber i forhold til medarbejderne i kommunerne.

464. Kommunernes udmøntning af de overordnede målsætninger blev kortlagt ved interviews og gennemgang af centrale styringsdokumenter i form af handicappolitikker, budgetter og virksomheds-/handleplaner med henblik på at vurdere, om der var en klar sammenhæng mellem lovgivningens formål og de opstillede kommunale mål. Herudover blev der foretaget en vurdering af, om de opstillede mål var

operationelle, så målene var præcise og konkrete, samt om der var opstillet klare kriterier for målopfyldelsen.

465. Undersøgelsen viste, at 4 af de besøgte kommuner havde formuleret en egentlig handicappolitik, mens de øvrige kommuner i et vist omfang havde fastsat overordnede målsætninger i budgetter, virksomhedsplaner, handleplaner mv. I 2 kommuner var handicappolitikken blevet formuleret henholdsvis i 1994 og i 1996, hvor bistandsloven var gældende og således udarbejdet før servicelovens ikrafttræden i 1998.

466. Socialministeriet har oplyst, at selv om der ikke foreligger et lovkrav om udarbejdelsen af kommunale handicappolitikker, forventer ministeriet, at de kommunale handicapråd fremover vil få en vigtig rolle i udviklingen af kommunernes handicappolitikker. Endvidere har Socialministeriet oplyst, at Folketinget i samlingen 2005-06 har stillet spørgsmål om de kommunale handicappolitikker, og på den baggrund vil der blive gennemført en landsdækkende undersøgelse heraf.

467. Alle kommuner havde i budgetter, handleplaner eller virksomhedsplaner i varierende omfang opstillet overordnede og generelle målsætninger for indsatsen over for børn, herunder handicappede børn. Målene var udledt af servicelovens overordnede formål om tidlig, forebyggende, tværfaglig og sammenhængende indsats. Hovedparten af kommunerne havde ikke formuleret konkrete mål eller gjort sig særlige overvejelser om effekten af kommunens indsats over for børn med nedsat funktionsevne. En kommune havde arbejdet systematisk med opstilling af kvalitative mål på området og anvendte periodiske tilfredshedsundersøgelser hos målgruppen med henblik på vurdering og eventuelle ændringer i kommunens indsats.

468. Flere kommuner oplyste, at de havde igangsat eller overvejede at igangsætte udviklingsprojekter med henblik på opstilling af konkrete mål for kommunens indsats over for børn og voksne med nedsat funktionsevne. Enkelte kommuner foretog periodiske analyser af visitationspraksis og foretog sammenligninger med andre kommuner på området primært med henblik på at vurdere udgiftsudvik-

lingen. Disse kommuner fandt, at selv om borgerne har et retskrav på ydelserne, og dette begrænsede mulighederne for udgiftsstyring, kan udgifterne i et vist omfang påvirkes via visitationen.

469. Rigsrevisionen vurderer, at kommunerne med fordel kunne fokusere på opstilling af relevante og præcise mål for indsatsen over for familier med børn med henblik på synliggørelse af indsatsen over for såvel kommunens borgere som medarbejdere. Rigsrevisionen finder, at bl.a. systematiske analyser af kommunens visitationspraksis og sammenligninger med andre kommuner kan være et godt værktøj til at forbedre kommunens indsats på området.

f. Kommunernes administrationsgrundlag og tilrettelæggelse af sagsbehandlingen set i forhold til efterlevelse af lovgivningen og ensartet praksis i tildelingen i ydelserne

470. Forvaltningen af servicelovens §§ 28 og 29 er i lighed med andre ydelser til enkeltpersoner omfattet af en række generelle krav til sagsbehandlingen, der er fastsat i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Denne undersøgelse har ikke omfattet en vurdering af kommunernes efterlevelse af formalia til sagsbehandlingen, men fokuseret på det samlede administrationsgrundlag, herunder forretningsgange for sagsetablering, fastsættelse og beregning af ydelser, samt bevillings- og kompetenceregler.

Administrationsgrundlag

471. Undersøgelsen viste, at der var væsentlige forskelle mellem kommunerne i opfattelsen af behovet for et skriftligt grundlag for administrationen af områderne i form af forretningsgange, vejledninger og instrukser for sagsbehandlingen mv. I enkelte kommuner var det opfattelsen, at lovgivningen, sociale meddelelser, vejledninger mv. fra Socialministeriet var tilstrækkelige. Endvidere var det opfattelsen, at de faglige kvalifikationer hos medarbejderne sammen med et løbende ledelsestilsyn og drøftelse af enkeltsager på interne møder var tilstrækkelige til at sikre overholdelse af lovgivningen samt til at sikre ensartet sagsbehandling og ydelsesniveauer.

I andre kommuner var det opfattelsen, at der var behov for et selvstændigt grundlag for administrationen med hen-

blik på overholdelse af lovgivningen samt sikring af ensartet og systematisk sagsbehandling med henblik på at støtte sagsbehandlingernes daglige prioriteringer af borgerne.

3 kommuner havde udarbejdet et samlet skriftligt grundlag for administrationen af §§ 28 og 29, som omfattede forretningsgangsbeskrivelser, vejledninger, tjeklister, vejledende takster mv. Ledelsen af området i disse kommuner fandt, at bl.a. lovgivningskravene var blevet så omfattende og komplekse, at der var behov for et samlet overblik over regler og etablering af procedurer med henblik på at sikre såvel overholdelse af lovgivningen som understøttelse af ensartethed og effektivitet i sagsbehandlingen.

Sagsetablering

472. Ved vurdering af ansøgning om merudgiftsydelse skal kommunen vurdere, om barnet er omfattet af lovgivningens støtteberettigede personkreds.

Undersøgelsen viste, at alle kommuner ved vurderingen af, om et barn var omfattet af personkredsen, indhentede lægeerklæringer som dokumentation for den nedsatte funktionsevne. Det var endvidere en fast praksis i kommunerne, at der ved bevillingsudløb blev indhentet statusattest fra familiens læge eller sygehus, inden en bevilling blev fornyet.

Fastsættelse og beregning af merudgiftsydelsen

473. Hvis en familie er berettiget til merudgiftsydelse, skal der foretages en beregning over skønnede udgifter på årsbasis. Familien skal ikke søge om hjælp for hver enkelt merudgift. Merudgiftsydelsen udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte ydelsesmodtager. Dette betyder, at der laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter. Sigtet med ydelsen er at give modtageren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes. Eksempler på merudgifter er kost og diætpræparater, medicin, befording, handicaprettede kurser til forældre og andre pårørende, beklædning, vask og personlig hygiejne samt aflastning.

474. Merudgiftsydelsen fastsættes med udgangspunkt i et månedligt standardbeløb på 2.000 kr. (1. januar 1998). Ydelsen beregnes på grundlag af det konkrete behov og udmåles månedligt med en eller flere ottendedele af standardbe-

løbet. Merudgiftsydelsen skal mindst udgøre $\frac{1}{8}$ af standardbeløbet, svarende til 250 kr., og kan udgøre flere standardbeløb. Standardbeløbet bliver én gang årligt reguleret med satsreguleringsprocenten.

475. Undersøgelsen viste, at merudgifterne generelt blev fastlagt i dialog med familierne, hvilket som regel skete i en kombination af et overslag over sandsynliggjorte og forventede årlige merudgifter samt dokumenterede udgifter. Rigsrevisionen har i anden sammenhæng fået kendskab til enkelte sager, hvor borgerne ikke vil aflevere dokumentation, og kommunen ikke vil foretage udbetaling.

476. Rigsrevisionen finder, at kommunernes praksis med anmodning om dokumentation fra borgerne ikke er i overensstemmelse med gældende regler, idet Socialministeriet ved skrivelse nr. 9398 af 16. juli 2004 ophævede dokumentationskravet for hjælp efter servicelovens §§ 28 og 84. Rigsrevisionen konstaterede dog, at Socialministeriet ikke har udsendt vejledning til kommunerne i forbindelse med ophævelsen af dokumentationskravet, hvorfor kommunerne kan have haft vanskeligt ved at ændre sin administration.

Rigsrevisionen finder dette uheldigt og skal henstille, at ministeriet får udarbejdet konkret vejledning til kommunerne om ophævelsen af dokumentationskravet for § 28.

477. Socialministeriet har oplyst, at bestemmelserne i servicelovens § 28 ikke stiller krav til ydelsesmodtageren om dokumentation af samtlige udgifter, idet ydelsen skal udmåles efter en konkret vurdering af de sandsynliggjorte merudgifter. Udgifter, som forældrene kan dokumentere, skal selvfølgelig indgå i det udmålte merudgiftsbeløb. Ministeriet påregner at udsende en informationsskrivelse til kommunerne, der kan tydeliggøre bestemmelserne. Dette finder Rigsrevisionen hensigtsmæssigt.

478. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at Socialministeriets gældende vejledning for de undersøgte refusionsordninger var fra 1998, og at ministeriet ikke havde fundet anledning til ajourføring heraf på trods af ændringer i regelgrundlaget. Rigsrevisionen skal anbefale, at ministeriet overvejer, om der er et behov for ajourføring af gældende vejledning på området.

479. Rigsrevisionen konstaterede, at enkelte kommuner foretog efterregulering ved udløb af en bevilling efter § 28, hvis familien i bevillingsperioden havde haft udgifter, der ikke var indgået i beregningen af ydelsen.

Dette finder Rigsrevisionen ikke er i overensstemmelse med serviceloven. Hensigten med loven er, at familierne selv skal have mulighed for at råde over de standardiserede bevillinger, hvilket kan medføre, at familierne nogle gange får udbetalt mere, end de rent faktisk har haft af udgifter, og andre gange mindre. Såfremt en familie får ikke-forudsatte merudgifter i løbet af bevillingsperioden, bør de rette henvendelse til kommunen med henblik på genberegning af ydelsen.

480. Herudover blev det konstateret, at enkelte kommuner bevilgede merudgiftsydelsen som en række enkelttydelser efter regning. Kommunerne oplyste, at dette primært skete i sager, hvor det kunne være vanskeligt at skønne over udgiftsniveauet, fx kort efter en fødsel. Rigsrevisionen er opmærksom på, at det i visse sager kan være vanskeligt at fastsætte udgiftsniveauet, men i sager med stor usikkerhed om størrelsen af de fremtidige merudgifter bør kommunen foretage opfølgning oftere, fx efter 3-5 måneder, hvor standardbeløbene justeres. Formålet med servicelovens § 28 er, at merudgiftsydelsen skal udbetales fremadrettet ud fra sandsynliggjorte udgifter og ikke bagudrettet efter regning.

481. Ved gennemlæsning af sager var det ikke muligt for Rigsrevisionen i alle sager at konstatere, hvordan udgifterne var fastsat, og om der var tale om en nødvendig merudgift grundet barnets funktionsnedsættelse. Rigsrevisionen konstaterede videre, at en enkelt kommune først i 2005 systematisk var begyndt at bevilge merudgifterne ved beregning af standardbeløb, hvilket forekom bemærkelsesværdigt, idet princippet om standardbeløb har været gældende siden 1. juli 1998.

Fastsættelse og beregning af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste

482. I forbindelse med at forældre passer et barn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i eget hjem, kan der efter servicelovens § 29 om tabt arbejdsfortjeneste ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste inkl. feriepenge.

Formålet med ydelsen er at medvirke til, at barnet kan blive i familien og dermed undgå anbringelse på institutioner e.l., såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette. Det er muligt at yde hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste fra nogle timer om dagen eller om ugen til dækning af en fuldtidsindtægt. Det afgørende er, hvor længe det er hensigtsmæssigt, at barnet/den unge bliver passet i hjemmet.

483. Udgangspunktet ved hjælpens udmåling er, at familien skal have det samme beløb til rådighed til at leve af som tidligere. Det er en betingelse for ydelsen, at barnet passes i hjemmet, og det er mest hensigtsmæssigt, at den ene af forældrene passer barnet.

Herudover er det en forudsætning, at den pågældende forsørger helt eller delvist har måttet ophøre med sin beskæftigelse for at passe barnet. Det er ligeledes en forudsætning for at yde en sådan erstatning, at pågældende har et indtægtstab ved at passe barnet. Indtægtstabet kan være både som lønmodtager og som selvstændig erhvervsdrivende.

484. Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelse, hvoraf der betales skat, arbejdsmarkedsbidrag, SP-bidrag og ATP-bidrag. Ved beregning af hjælpen er hovedreglen, at den pågældende til daglig økonomisk stilles, som om han/hun havde en arbejdsindkomst. For en selvstændig erhvervsdrivende kan det være svært at udregne et umiddelbart indtægtstab eller tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag, men pågældende vil ofte via revisor, regnskaber mv. kunne sandsynliggøre et indtægtstab, som beregning af den tabte arbejdsfortjeneste kan tage sit udgangspunkt i.

I de tilfælde, hvor det er umuligt at tilvejebringe et realistisk beregningsgrundlag, kan der tages udgangspunkt i udgiften til en vikar eller et beregnet beløb på grundlag af den pågældendes hidtidige disponible indkomst.

485. Ved beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste skal der tages hensyn til de besparelser, som arbejdsophøret medfører, dvs. at der skal reduceres med de udgifter, som vedkommende har haft ved at varetage sit arbejde. Det drejer sig typisk om befordring til og fra arbejdet og udgifter til barnets dagtilbud. Fradragene sker i den nettoydelse, som fremkommer, efter at der er foretaget beregning af skat mv.

486. Undersøgelsen viste, at kommunerne i sine afgørelser generelt var meget opmærksomme på, at omfanget af hjælpen (bevilgede timer) blev fastsat med udgangspunkt i såvel barnets behov som overvejelser, om hjælpen kunne have betydning for forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. I flere kommuner var bevillingskompetencen til sagsbehandlerne afgrænset til ydelser op til maks. 7-10 timer om ugen, idet kompetencen herudover var placeret hos leder eller hos faglig konsulent. Kommunerne havde ikke problemer med fastsættelsen af kompensationen for de fleste grupper af lønmodtagere, dog kunne det være vanskeligt for sagsbehandlerne at fastsætte grundlaget for beregningen på grund af lønsedlernes opbygning og indhold.

487. Ved gennemlæsningen af enkelte sager kunne Rigsrevisionen konstatere, at kommunens overvejelser om fradrag i ydelsen for sparede udgifter, fx befordring og pasningsordning for barnet, ikke fremgik af alle sager. I enkelte tilfælde var der foretaget fradrag i ydelsen, men fradraget var ikke specificeret og dokumenteret.

Kommunerne oplyste generelt, at sager om fastsættelse af tabt arbejdsfortjeneste til selvstændige erhvervsdrivende ofte var meget resursekrævende, og sagsbehandler var nødt til at involvere skatteforvaltningen med henblik på at opgøre indtægten.

Bevillings- og kompetenceregler

488. Der var visse forskelle i kommunernes delegering af bevillingskompetence til sagsbehandlerne. I 9 kommuner havde sagsbehandlerne fuld kompetence ved ydelser efter § 28 og varierende begrænsninger på § 29, mens den fulde kompetence i 2 kommuner var placeret hos en afdelingsleder. I én kommune var kompetencen placeret hos gruppen af sagsbehandlere, mens sagsbehandlers kompetence i 3 kommuner var beløbsmæssigt begrænset vedrørende § 28.

489. Rigsrevisionen vurderer, at kommunernes tilrettelæggelse af sagsbehandlingen generelt medvirkede til at sikre overholdelse af lovgivningens krav, men at den socialfaglige vurdering generelt kunne være bedre dokumenteret i de enkelte sager.

g. Sammenfatning

De 15 undersøgte kommuner havde valgt forskellig organisatorisk placering af forvaltningen af ydelser til familier med børn med nedsat funktionsevne. Undersøgelsen viste, at det ikke var den organisatoriske placering, der var afgørende for, at der blev anlagt en helhedsvurdering i forhold til den enkelte families sag, men derimod, at sagsbehandleren med kontakten til familierne varetog koordineringen i forhold til andre forvaltninger og eksterne parter.

Dog indikerede undersøgelsen, at når flere enheder med ansvar for forskellige dele af indsatsen var placeret i samme forvaltning og under samme ledelse, understøttede organisationsformen helhedsvurderingen i den enkelte sag.

Kun et begrænset antal af de 15 kommuner havde en opdateret handicappolitik, der omfattede de 2 ydelsesområder. Men de fleste kommuner havde i budgetter, handleplaner mv. formuleret meget overordnede mål for området. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at kommunerne med fordel kan fokusere på at opstille relevante og præcise mål for indsatsen over for familier med børn med nedsat funktionsevne, så indsatsen synliggøres over for såvel kommunens borgere som medarbejdere.

Socialministeriet har oplyst, at der vil blive gennemført en landsdækkende undersøgelse af de kommunale handicappolitikker, og at ministeriet forventer, at de kommunale handicapråd fremover vil få en vigtig rolle i udviklingen af kommunernes handicappolitik.

Kommunernes tilrettelæggelse af sagsbehandlingen medvirkede generelt til at sikre overholdelse af lovgivningens krav, men den socialfaglige vurdering kunne generelt være bedre dokumenteret i de enkelte sager.

Kommunerne anmodede generelt borgerne om dokumentation for afholdte udgifter. Rigsrevisionen finder ikke, at dette er i overensstemmelse med gældende regler, idet Socialministeriet har ophævet dokumentationskravet. Endvidere finder Rigsrevisionen, at det er uheldigt, at Socialministeriet ikke har udsendt vejledning til kommunerne i forbindelse med ophævelsen af dokumentationskravet, hvorfor kommunerne kan have haft vanskeligt ved at ændre sin administration.

Socialministeriet har oplyst, at ministeriet påregner at udsende en informationsskrivelse til kommunerne, der kan tydeliggøre bestemmelserne. Dette finder Rigsrevisionen hensigtsmæssigt.

D. Udenrigsministeriets indberetninger om uregelmæssigheder

Disposition

- a. Baggrunden for undersøgelsen
- b. Undersøgelsens indhold
- c. Regelgrundlaget
- d. Indberettede sager
- e. Rigsrevisionens vurdering af ministeriets styringssystem
- f. En sag om bedrageri vedrørende budgetstøttemidler fra FEDHA-fonden i Tanzania
- g. En sag om bedrageri og regnskabsmæssig uregelmæssighed med støttemidler til uddannelsessektorprogram i Mozambique
- h. Sammenfatning

a. Baggrunden for undersøgelsen

490. I statsrevisorernes beretning nr. 18/02 om revisionen af statsregnskabet for 2002, s. 36-43, pkt. 95-104, gennemgik Rigsrevisionen Udenrigsministeriets håndtering af sager om svindel og uregelmæssigheder med danske bistandsmidler i perioden 1999-2002. Statsrevisorerne anførte, at de ville følge ministeriets ajourføring af instrukser om underretning af Rigsrevisionen ved misbrug og uregelmæssigheder, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2002, s. 339.

491. Sagen blev afsluttet, efter at ministeriet havde gennemført en række tilfredsstillende tiltag, herunder tilvejebringelsen af en ny instruks om ministeriets underretning af Rigsrevisionen vedrørende uregelmæssigheder ved administrationen af bistandsmidler, jf. notat til statsrevisorerne af 1. marts 2005 optrykt i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 70.

492. Udenrigsministeriets instruks har været gældende siden primo 2004. Et antal sager om uregelmæssigheder ved administrationen af bistandsmidler har været omtalt i me-

dierne. På denne baggrund har Rigsrevisionen foretaget en ny gennemgang af området.

b. Undersøgelsens indhold

493. Rigsrevisionen har gennemgået ministeriets instruks og håndtering af indberetninger for perioden 2003-2005. Rigsrevisionens påtale af håndteringen af enkelte misbrugs-sager ved ambassaderne i Dhaka og Cotonou i forbindelse med tilskudsrevisioner i 2005 er tillige inddraget.

494. Endvidere har Rigsrevisionen gennemgået 2 konkrete sager i Tanzania og Mozambique. Formålet med undersøgelsen er at belyse Udenrigsministeriets, herunder ambassadernes, behandling og håndtering af indberetninger samt forløbet i 2 konkrete sager.

495. De 2 sager er af økonomisk omfattende karakter og har været genstand for omtale i medierne. Det drejer sig om støtte til en fond (FEDHA) for erhvervslivet i Tanzania, som var omtalt i medierne i september 2005, og støtte til et uddannelsessektorprogram i Mozambique, som var omtalt i december 2005 og igen i juli 2006. Tanzania-sagen er afsluttet, mens sagen i Mozambique fortsat er verserende.

For Mozambique-sagens vedkommende har Rigsrevisionen også vurderet, om ambassaden i henhold til gældende bestemmelser om kontrol med aktiviteterne har ført tilstrækkeligt tilsyn med regnskabsaflæggelsen mv.

c. Regelgrundlaget

496. Udenrigsministeriet har i en instruks af 23. marts 2004 fastsat retningslinjer og tidsfrister for håndtering af sager om underretning af Rigsrevisionen i tilfælde af tyveri, bedrageri, korruption, misbrug og andre uregelmæssigheder i forbindelse med forvaltning af tilskudsmidler. Instruksen vedrører indberetninger i henhold til rigsrevisorlovens § 10, stk. 1. Den præciserer rutinerne, herunder tidshorisonten for underretning af Rigsrevisionen. Underretningspligten omfatter alle væsentlige tilfælde af uregelmæssigheder samt procedurer for, hvordan og til hvem der skal underrettes. Endvidere har ministeriet implementeret et internt styrings-system til registrering og opgørelse af uregelmæssigheder.

d. Indberettede sager

497. I perioden 2003-2005 har Udenrigsministeriet underrettet Rigsrevisionen om 114 nye sager, hvor der er konstateret misbrug af midler eller formodet mistanke om uregelmæssigheder. Heraf er der alene i 2005 indberettet 50 nye sager. Ministeriet har holdt Rigsrevisionen løbende orienteret ved nye underretninger i flere af sagerne. Ved udgangen af 2005 var 63 sager afsluttet for så vidt angik ministeriets og ambassadens bestræbelser på at afklare forløb og tab af danske statsmidler. 51 sager er fortsat verserende.

Rigsrevisionens gennemgang af indberetningerne viser, at de enkelte tab og misbrug ofte drejer sig om mindre beløb, men at der i nogle tilfælde er tale om beløb på over 100.000 kr. op til flere millioner kroner. Sagerne omfatter i det væsentligste bedrageri, regnskabsmæssig uregelmæssighed, tyveri og bestikkelse, hvoraf bedrageri fortsat er den hyppigst forekommende uregelmæssighed. I perioden var der 45 bedragerisager, svarende til 39 % af de indberettede sager.

498. Det økonomiske omfang af indberettede sager om formodet misbrug af tilskudsmidler i 2003-2005 beløb sig ifølge Udenrigsministeriet til 68,1 mio. kr. Af de 63 afsluttede sager udgjorde det konstaterede tab 4,6 mio. kr., hvoraf 2,1 mio. kr. kan henføres direkte til svig. Set i forhold til størrelsen af den årlige udviklingsbistand på ca. 11 mia. kr., eller ca. 30 mia. kr. i hele perioden, er der ikke tale om væsentlige beløb.

499. På baggrund af de omtalte 114 indberetninger har Rigsrevisionen konstateret, at langt den overvejende del af indberetningerne om uregelmæssigheder kommer fra programsamarbejdslandene Mozambique, Uganda, Kenya og Ghana.

500. Udenrigsministeriet har oplyst, at ingen af de 63 afsluttede sager har involveret ministeriets udsendte eller lokalt ansatte medarbejdere. I de 2 nedenfor omtalte sager, henholdsvis i Tanzania, som er afsluttet i 2006, og i Mozambique, som ikke er afsluttet endnu, har en tidligere lokalt ansat medarbejder på ambassaden i Tanzania og en finansrådgiver i sektorprogrammet i Mozambique været involveret i misbruget.

501. Rigsrevisionens tilskudsrevision i 2005 ved ambassaden i Dhaka i Bangladesh viste, at ambassaden ikke havde håndteret en misbrugssag tilfredsstillende. Behandling af sagen fandt sted i den decentrale rådgiverenhed, og ambassaden havde ikke reageret på revisors bemærkninger i de 2 seneste rapporter. Udenrigsministeriet og Rigsrevisionen var således ikke blevet underrettet om sagen. Rigsrevisionen påpegede, at ambassaden bør følge instruksen om underretning af Rigsrevisionen.

Rigsrevisionens tilskudsrevision i 2005 ved ambassaden i Cotonou i Benin viste, at der var en regnskabsmæssig uregelmæssighed, der ikke var blevet indberettet. Rigsrevisionen fandt det ikke tilfredsstillende, at ambassaden ikke havde indberettet rettidigt. Ministeriet har indskærpet over for enhederne i såvel ude- som hjemmetjenesten, at indberetninger skal ske rettidigt.

e. Rigsrevisionens vurdering af ministeriets styringssystem

502. Rigsrevisionens gennemgang har vist, at Udenrigsministeriets instruks om underretning af Rigsrevisionen om uregelmæssigheder med forvaltning af tilskudsmidler i langt de fleste tilfælde efterleves af ministeriet. I perioden 2003-2005 har Udenrigsministeriet underrettet Rigsrevisionen om 114 nye sager, som var indeholdt i ministeriets interne styringssystem til registrering af sager om uregelmæssigheder. Styringssystemet blev løbende vedligeholdt. Det er Rigsrevisionens vurdering, at styringssystemet er velfungerende og giver en anvendelig information om status i sagerne med henblik på relevant overvågning og opfølgning herpå. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende. Som anført ovenfor viste tilskudsrevisionen i 2005 dog, at der ved ambassaderne i Dhaka og Cotonou forekom enkelte tilfælde, der kunne have været håndteret bedre, og hvor Udenrigsministeriets instruks endnu ikke fuldt ud var blevet efterlevet.

f. En sag om bedrageri vedrørende budgetstøtte-midler fra FEDHA-fonden i Tanzania

503. Danmark har i en årrække ydet støtte til FEDHA-fonden i Tanzania. Ultimo 2005 havde Udenrigsministeriet udbetalt 21,9 mio. kr. til fonden. Fonden har også modtaget

bidrag fra en række andre donorer. Medio 2005 konstaterede ambassaden i Dar es Salaam, at FEDHA-fonden var blevet bedraget for 624.000 USD, svarende til ca. 3,8 mio. kr., gennem forfalskede ansøgningsbreve og kvitteringer.

504. FEDHA-fonden, som yder risikovillig kapital til private virksomheder, er en komponent i dansk støtte til udvikling af den private sektor i Tanzania. Udenrigsministeriet havde udbetalt 21,9 mio. kr. af bevillingen på 37 mio. kr. til fonden ultimo 2005.

505. Bedrageriet med fondens midler blev begået i perioden august 2003 - juni 2004. Udenrigsministeriet underrettede Rigsrevisionen om sagen den 2. september 2005.

Svindlen blev, jf. udviklingsministerens orientering af Finansudvalget den 9. september 2005, afsløret, da ambassaden i forbindelse med en yderligere udbetaling fra fonden i juni 2005 udbad sig dokumentation i Tanzanias finansministerium for tidligere overførsler. Midlerne var ikke indgået i Tanzanias finansministerium. Ambassaden havde i 2 breve fra Tanzanias finansministerium fået autorisation til at overføre midlerne til et selskab ved navn "Pro-Poor Initiative" under premierministerens kontor med angivelse af bankkonto i CRDB Bank. Brevene og kvitteringerne fra modtageren viste sig imidlertid at være forfalskede, og institutionen eksisterede ikke. De 2 breve var et led i en fingeret korrespondance mellem Tanzanias finansministerium og en tidligere lokalt ansat på ambassaden, der havde haft FEDHA-fonden under sit ansvarsområde. Vedkommende fratrådte stillingen i juli 2004.

Tanzanias finansministerium iværksatte en undersøgelse og meldte sagen til politiet i Tanzania.

506. Udenrigsministeriet har på foranledning af Rigsrevisionen den 13. september 2005 redegjort om FEDHA-fondens konstruktion og funktionalitet med særligt fokus på pengestrømme til og fra fonden samt om overførsler dels fra ambassaden via Tanzanias finansministerium til fondens investeringer, dels fra ambassaden direkte til en modtager af fondens midler.

507. Udenrigsministeriet meddelte den 26. september 2005, at politiet i Tanzania havde anholdt den hovedmistænkte,

som var den tidligere lokalt ansatte regnskabsmedarbejder ved ambassaden i Dar es Salaam. Ambassaden har udarbejdet en redegørelse om bedrageriforløbet, som er overgivet til politiet i Tanzania.

Den 20. december 2005 underrettede Udenrigsministeriet Rigsrevisionen om status i sagen. Efterforskningen var nu koncentreret om at klarlægge omstændighederne omkring etableringen af bankkontoen og registreringen af selskabet "Pro-Poor Initiative".

Udenrigsministeriet indberettede den 20. april 2006, at bedrageriet ikke omfattede de dansk finansierede indskud i FEDHA-fonden. Den danske ambassade har årligt modtaget reviderede regnskaber fra fonden, der dokumenterer Danidas indskud og de investeringer, der er foretaget gennem fonden. Indskud i fonden indgår i opgørelsen af den danske bistand til Tanzania. Midlerne, som sagen drejer sig om, indgår således ikke i opgørelsen af den danske bistand.

Politiet i Tanzania har anholdt endnu en person, som den hovedmistænkte har kendt igennem lang tid. Personen etablerede på den hovedmistænktes opfordring en konto i CRDB Bank, og udbetalingerne til "Pro-Poor Initiative" blev overført til denne konto. Politiet i Tanzania har oplyst, at der ikke er flere penge på kontoen. Bedrageriet betragtes af politiet i Tanzania som opklaret, og sagen er nu overgået til behandling i Tanzanias retssystem.

508. Udviklingsministeren har den 25. april 2006 orienteret Finansudvalget om FEDHA-sagens udfald og afslutning.

509. Det er ambassadens vurdering, at der er 2 grunde til, at bedrageriet kunne finde sted. Dels at der var tale om transaktioner mellem 2 institutioner i Tanzania, hvor ambassaden handlede som mellemmand, og hvor modtageren ikke havde fremsat nogen anmodning om overførsel og derfor ikke ventede at modtage midler fra fonden. Dels at der her var tale om et målrettet og sofistikeret bedrageri.

Ambassaden har sikret sig, at der ikke findes tilsvarende transaktioner, som kunne involvere ambassaden.

Udenrigsministeriet betragter sagen som afsluttet.

510. Undersøgelsen har vist, at Udenrigsministeriet næsten 3 måneder efter, at ambassaden konstaterede checkbedrageriet, indberettede forholdet til Rigsrevisionen. På grund af

bedrageriets økonomiske omfang på ca. 3,8 mio. kr. besluttede udviklingsministeren samtidigt at orientere Finansudvalget. Ambassaden har underrettet Tanzanias finansministerium, som foranledigede, at sagen blev politiuundersøgt. Udenrigsministeriet har løbende holdt Rigsrevisionen underrettet om sagens udvikling og opklaring. De seneste oplysninger i sagen fra Udenrigsministeriet den 20. april 2006 fortæller, at der ikke var danske bistandsmidler involveret i udbetalingerne til den opdigtede projektkonto. Undersøgelsen har endvidere vist, at ambassaden har sikret sig, at der ikke findes tilsvarende transaktioner, som kunne involvere ambassaden. De involverede i bedragerisagen er anholdt, og sagen er overgået til behandling i Tanzanias retssystem.

Rigsrevisionen er enig i ambassadens vurdering, at der har været tale om et målrettet og sofistikeret bedrageri. Det er Rigsrevisionens vurdering, at sagen samlet set er behandlet tilfredsstillende.

g. En sag om bedrageri og regnskabsmæssig uregelmæssighed med støttemidler til uddannelsessektorprogram i Mozambique

511. I marts 2005 konstaterede ambassaden i Maputo i Mozambique bedrageri med danske støttemidler i et uddannelsessektorprogram. Bedrageriet fandt sted i Zambezia-provinsen. Det økonomiske tab er opgjort til 1,6 mio. USD, svarende til 9,6 mio. kr.

Udenrigsministeriet havde af bevillingen på 560 mio. kr. ved udgangen af 2005 i alt udbetalt 227 mio. kr., heraf 52 mio. kr. til Zambezia.

512. Mistanken om bedrageriet blev vakt i forbindelse med, at ambassaden i Maputo den 13.-17. marts 2005 foretog et uanmeldt kasseeftersyn i undervisningsdirektoratets økonomikontor i Zambezia, hvor der blev konstateret flere tilfælde af uregelmæssigheder med forvaltningen af de danske programmidler. Direktoratet er bistået af 3 Danida-rådgivere, hvoraf en er lokalt ansat som finansrådgiver.

Udenrigsministeriet underrettede Rigsrevisionen den 13. april 2005 om resultatet af ambassadens eftersyn og meddelte, at der ville blive iværksat en ekstern revisionsundersøgelse i Zambezia.

513. Rigsrevisionen modtog den 14. juli 2005 resultatet af revisionsundersøgelsen, der var udført af et internationalt revisionsfirma. Undersøgelsen dækkede perioden 1. august 2002 - 28. februar 2005 og omfattede en gennemgang af ca. 5.000 bilag. Næsten $\frac{1}{3}$ af bilagene gav anledning til bemærkninger. På grund af de omfattende fejl og mangler indgik ambassaden omgående en aftale med revisionsfirmaet om at iværksætte en udvidet kritisk revision for at få klarlagt, om der var tale om kriminelle forhold eller mangelfuld administration.

514. Den nye undersøgelse blev afsluttet i november 2005. I underretning af 5. december 2005 til Rigsrevisionen konkluderede Udenrigsministeriet ud fra rapporten, at der havde været omfattende fejl og mangler i forvaltningen af programmet. Udenrigsministeriet mente, at der var stor sandsynlighed for, at uregelmæssighederne dækkede over et egentligt misbrug af danske midler. Ambassaden rettede derfor skriftlig henvendelse til Mozambiques finansminister med en formel anmodning om afdækning af sagen gennem en ny kritisk revision for at få placeret ansvaret for et eventuelt misbrug.

515. Udviklingsministeren orienterede den 6. december 2005 Finansudvalget skriftligt om sagen. Udviklingsministeren besluttede at stoppe alle nye aktiviteter og betalinger i uddannelsessektorprogrammet som helhed med undtagelse af de allermest nødvendige aktiviteter, som videreføres under skærpet tilsyn af ambassaden.

516. Udenrigsministeriet oplyste i brev af 22. december 2005, at konsekvenserne af de konstaterede uregelmæssigheder medførte, at betalingerne begrænses til kun at omfatte det absolut uomgængelige og kontraktbundne, at samtlige betalingsanmodninger godkendes af ambassaden efter forelæggelse af koordinatoren, og at alle checks og bankoverførsler medunderskrives af koordinatoren.

Endvidere blev den finansielle rådgiver, kassereren og bogholderen suspenderet.

517. Udenrigsministeriet meddelte Rigsrevisionen den 5. juli 2006, at revisionsfirmaet den 4. juli havde fremlagt den endelige revisionsrapport.

Rapporteringen fandt sted til en styringskomité, der nedsattes i december 2005 med henblik på at få fastlagt omfanget og karakteren af uregelmæssighederne. Komitéen bestod af repræsentanter for Mozambiques undervisningsministerium, den interne revision i Mozambiques finansministerium og ambassaden.

Revisionsrapporten peger ifølge Udenrigsministeriet på flere kritisable administrative forhold og uregelmæssigheder, herunder bedrageri fra den lokalt ansatte mozambiquiske Danida-finansrådgiver. Udenrigsministeriet har oplyst, at revisionsrapporten drager en række konklusioner, herunder især at ansvaret for regnskabsaflæggelse og anvendelse af de af Danida overførte bevillinger ligger hos undervisningsdirektoratet.

Uregelmæssighederne i forbindelse med administrationen af bistandsmidler skyldes tilsidesættelse af fastlagte procedurer og bestemmelser, herunder at efterfølgende kontrolforanstaltninger ikke er efterlevet i tilstrækkeligt omfang. Fx kan det nævnes, at afholdelse af udgifter uden dokumentation i form af originale fakturaer eller anden form for fyldestgørende bilag androg ca. 7 mio. kr., og at der var foretaget indkøb for ca. 1,1 mio. kr., som ikke kunne begrundes i faglige eller tekniske behov.

518. Udenrigsministeriet har oplyst, at de administrative tilsidesættelser og uregelmæssigheder er opgjort til ca. 12,3 mio. kr. Udenrigsministeriet anslår, at ambassaden kan kræve 9,4 mio. kr. tilbagebetalt fra Mozambiques undervisningsministerium. Beløbet hidrører dels fra forskud til undervisningsdirektoratet, hvor regnskabsaflæggelse ikke har kunnet finde sted, dels for afholdelsen af udgifter foretaget uden fornøden dokumentation.

Udviklingsministeren har på grundlag af revisionens resultater stoppet bistanden til Zambezia-provinsen. Det forventes, at sagen vedrørende svig vil blive overgivet til enheden for økonomisk kriminalitet i Mozambique.

519. Udviklingsministeren har den 5. juli 2006 orienteret Finansudvalget og Udenrigsudvalget om sin beslutning i sagen. Samtidig oplystes det, at Mozambiques undervisningsminister som reaktion på rapporten har afskediget direktøren for undervisningsdirektoratet i Zambezia, og revisions-

rapporten gennemgås af såvel Mozambiques undervisningsministerium som ambassaden.

520. Udenrigsministeriet har i brev af den 26. juli 2006 oplyst til Rigsrevisionen, at Mozambiques undervisningsminister den 10. juli indvilgede i at tilbagebetale 9,6 mio. kr., som udgjorde det endelige krav fra ambassaden.

521. Udenrigsministeriet har i øvrigt oplyst, at der i programfasen ikke har været gennemført uanmeldt kasseeftersyn. Programfasen indledtes i april/maj 2002. Der har været afholdt 3 økonomiforvaltningsmøder med deltagelse af bl.a. regnskabspersonale og finansrådgivere i forbindelse med introduktion af nyt regnskabssystem og den reviderede regnskabshåndbog. Ambassaden har i den anførte periode heller ikke gennemført uanmeldte kasseeftersyn i Tete og Cabo Delgado.

Rigsrevisionen kan derfor konstatere, at ambassaden (revisor) i næsten 3 år (juni 2002 - marts 2005) ikke har afholdt uanmeldt kasseeftersyn eller ført tilstrækkeligt tilsyn med programmet ved programadministrationen i Zambezia.

Udenrigsministeriet har oplyst til Rigsrevisionen, at det løbende tilsyn med administrationen af den finansielle forvaltning af tilskudsmidlerne til direktoraterne i Zambezia, Tete og Cabo Delgado er pålagt de til provinserne tilknyttede Danida-finansrådgivere. Tilsynet har i det væsentligste været baseret alene på finansrådgiverne, som er lokalt ansatte programmedarbejdere.

522. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at ambassadens programansvarlige har det overordnede ansvar for tilsyn med programmet. Periodiske kontrolbesøg i provinserne burde have sikret, at programmidlerne blev anvendt efter forudsætningerne, at de givne regler blev overholdt, samt at den regnskabsmæssige rapportering fandt sted rettidigt.

Rigsrevisionen finder, at ambassaden ikke har opfyldt sin tilsyns- og kontrolforpligtelse ved ikke at have reageret på manglende regnskaber (ved rykning, stedligt besøg mv.) og ved at lade hele det finansielle forvaltningsansvar alene hvile på lokalt ansatte finansrådgivere i provinserne.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at tabet kunne have været begrænset eller undgået, hvis ambassaden i tide hav-

de efterlevet tilsynsforpligtelsen med regnskabsaflæggelsen.

Ambassaden har, jf. statsrevisorernes beretning nr. 18/04 om revisionen af statsregnskabet for 2004, s. 32, pkt. 74, iværksat en handlingsplan til styrkelse af økonomiforvaltningen, som ambassaden agtede at ville efterleve fra 2005.

På den baggrund vil Rigsrevisionen følge sagen og besøge ambassaden i 2007 for at undersøge praksis for tilsyn med regnskabsaflæggelse af tilskud til programmer og projekter.

523. Undersøgelsen har vist, at ambassaden ved et uanmeldt kasseeftersyn i undervisningsdirektoratet i marts 2005 konstaterede en lang række uregelmæssigheder i forvaltningen af de danske programmidler. Ambassaden har indberettet de konstaterede forhold uden unødigt forsinkelse til Rigsrevisionen via Udenrigsministeriet. Rigsrevisionen er herefter løbende blevet orienteret om de initiativer, som ambassaden har iværksat for at få afdækket omfanget og størrelsen af misbrug og svindel med de danske midler. Dette er sket ved 3 uafhængige revisionsundersøgelser udført af et privat revisionsfirma, der har omfattet dels en gennemgang af regnskaberne for perioden august 2002 - marts 2005, efterfulgt af en udvidet revision og til sidst en kritisk revision. Denne sidste revisionsundersøgelse afslørede bl.a. en lang række tilfælde af misbrug og svindel med danske midler samt tilsidesættelse af procedurer og kontroller, der ikke er efterlevet. Ambassaden har præsenteret Mozambiques undervisningsministerium for et tilbagebetalingskrav på 9,6 mio. kr., som Mozambiques undervisningsminister har accepteret. Udviklingsministeren har også underrettet Finansudvalget og på baggrund af revisionsrapporten øjeblikkeligt stoppet bistanden til Zambezia-provinsen.

Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at bedragerisagen er behandlet tilfredsstillende af ambassaden, efter den blev opdaget i marts 2005.

h. Sammenfatning

Udenrigsministeriet har etableret et internt styringssystem til registrering af indberettede uregelmæssigheder. Udenrigsministeriet har for perioden 2003-2005 indberettet i alt 114 sager om uregelmæssigheder, hvoraf 63 sager er afsluttet. De konstaterede tab var ikke væsentlige set i forhold til størrelsen af udviklingsbistanden ydet i perioden.

Rigsrevisionen vurderer, at styringssystemet er velfungerende og giver et anvendeligt informationsgrundlag om status i sagerne.

Rigsrevisionen kan konstatere, at Udenrigsministeriet i langt de fleste tilfælde har efterlevet instruksen. Rigsrevisionen finder endvidere, at repræsentationernes og Udenrigsministeriets efterfølgende behandling og håndtering af sagerne har været aktiv og velunderbygget. Oplysninger om iværksatte initiativer og udviklingen i sagerne er løbende tilgået Rigsrevisionen.

For så vidt angår sagen i Mozambique er det Rigsrevisionens vurdering, at ambassaden, som har det overordnede ansvar for administrationen af tilskuddene, ikke har fulgt Danidas retningslinjer om at føre tilsyn med regnskabsaflægelse og revision af aktiviteterne i programmet. I næsten 3 år har der ikke været afholdt kasseeftersyn eller foretaget stedlig kontrol i provinserne, selv om ambassaden ikke havde modtaget regnskaber for programmet.

Dette finder Rigsrevisionen ikke helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen vurderer dog samlet set, at ambassaderne generelt har reageret hurtigt ved straks at indkalde dokumentation til afklaring og undersøgelse af uregelmæssighederne på det tidspunkt, hvor sagerne blev opdaget. Ambassaderne har endvidere fulgt tilfredsstillende op på udviklingen i de konstaterede sager om uregelmæssigheder.

VI. Statsregnskabet

A. Driftsregnskabet for udgifter og indtægter samt anlægsregnskabet

524. **Tabel 40** viser driftsregnskabet for udgifter og indtægter samt anlægsregnskabet specificeret på finanslovparagraffer.

Afvigelsen mellem bevillings- og regnskabstallene er også anført i tabellen.

525. Om opdelingen på udgifter og indtægter kan nævnes, at indtægter, der efter de internationale statistiske definitioner indregnes i skattetrykket, i statsregnskabet placeres på indtægtsregnskabet. Øvrige indtægter henføres til udgiftsregnskabet, der således omfatter de nettoudgifter, der skal finansieres.

Tabel 40. Driftsregnskab for udgifter og indtægter og anlægsregnskabet for 2005

	Regnskabstal			Afvigelse mellem bevilling og regnskab		
	Driftsregnskab		Anlægsregnskab	Driftsregnskab		Anlægsregnskab
	Udgifter	Indtægter		Udgifter	Indtægter	
	----- Mio. kr. -----					
§ 1. Dronningen.....	61,5			÷0,1		
§ 2. Medlemmer af det kongelige hus	20,1					
§ 3. Folketinget.....	801,2			÷1,6		
§ 5. Statsministeriet.....	67,7			53,6		
§ 6. Udenrigsministeriet.....	13.382,4	35,2	17,8	÷390,0	÷21,0	21,3
§ 7. Finansministeriet	7.874,9	2.561,8	128,8	254,5	÷638,3	÷8,3
§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet....	820,9	40,5	÷34,1	545,3	33,0	34,1
§ 9. Skatteministeriet.....	4.021,9	120,2		280,7	÷23,2	÷0,2
§ 11. Justitsministeriet.....	11.679,7	2.930,6	368,9	162,6	468,6	÷122,2
§ 12. Forsvarsministeriet	18.143,6	22,5	842,8	÷335,0	2,5	249,7
§ 15. Socialministeriet	104.817,4		3,9	1.007,0		47,1
§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet..	54.715,3	9,0	÷1,2	÷289,8	÷1,6	1,2
§ 17. Beskæftigelsesministeriet	75.950,2	33,0		2.270,5	21,6	
§ 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.....	2.355,0		÷5,9	325,5		16,5
§ 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.....	14.638,0	685,4	72,0	÷766,2	274,8	÷35,6
§ 20. Undervisningsministeriet.....	30.526,4	691,0	2,9	362,1	523,2	÷4,8
§ 21. Kulturministeriet.....	4.210,5	76,5	353,1	66,0		55,8
§ 22. Kirkeministeriet.....	511,0		15,6	6,3		12,4
§ 23. Miljøministeriet	1.476,7	65,3	17,9	÷14,8	25,3	53,6
§ 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.....	1.651,2	0,5	÷44,8	90,4	0,5	86,2
§ 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender	12.057,7		22,9	92,2		÷2,2
§ 28. Transport- og Energiministeriet.....	9.871,3	15.263,3	2.148,0	60,1	1.814,6	÷47,2
§ 34. Arbejdsmarkedsfond.....		81.826,1			÷165,5	
§ 35. Generelle reserver.....	5.707,3			÷107,3		
§ 36. Pensionsvæsenet.....	13.287,6			÷439,5		
§ 37. Renter	32.709,9	9.138,6		1.464,4	÷99,3	
§ 38. Skatter og afgifter	27.898,0	420.299,7		÷239,5	43.758,1	
I alt.....	449.257,6	533.799,2	3.908,6	4.457,2	45.973,3	357,4
DAU-saldoen	80.633,0				50.787,9	

526. Forskellen mellem de samlede udgifter og indtægter på §§ 1-38 betegnes DAU-saldoen.

Det fremgår af tabellen, at DAU-saldoen for 2005 udviser et overskud på 80,6 mia. kr. Overskuddet er dermed 50,8 mia. kr. større end budgetteret.

Driftsregnskabet for udgifter

527. Driftsregnskabet for udgifter udviser en mindreudgift på 4,5 mia. kr. Mindreudgiften svarer dermed til knap 1 % af de bevilgede udgifter.

Den største afvigelse forekommer i Beskæftigelsesministeriet, der har en mindreudgift på 2,3 mia. kr. (svarende til 3 % af bevillingen), som hovedsageligt kan henføres til lavere udgifter på bevillingerne til den aktive beskæftigelsesindsats end budgetteret.

Mindreudgiften til den aktive beskæftigelsesindsats skyldes et lavere aktivitetsniveau end forudsat (ca. 16 % lavere), hvilket skal ses i sammenhæng med den stærkt faldende ledighed i 2005. Endvidere har sammensætningen af redskaberne i aktiveringsindsatsen og lavere enhedsomkostninger for visse redskaber bidraget til mindreudgiften.

Driftsregnskabet for indtægter

528. På driftsregnskabet for indtægter er der merindtægter på 46 mia. kr., svarende til 9 % af de budgetterede indtægter.

Merindtægten kan især henføres til, at indtægterne fra ”Skatter og afgifter” blev 43,8 mia. kr. større end budgetteret.

529. De største merindtægter stammer fra pensionsafkastskat (25,5 mia. kr.), merværdiafgift (5,6 mia. kr.), indkomstskat af selskaber (4,3 mia. kr.) og registreringsafgift (3,4 mia. kr.).

Årsagen til merindtægterne fra pensionsafkastskat er omtalt i kap. III.E.

Merindtægten fra merværdiafgift skyldes, at væksten i momsgrundlaget var højere end den budgetterede vækstrate.

Merindtægten fra indkomstskat af selskaber kan primært henføres til, at selskabernes indtjening for 2005 var højere end forventet, og at selskabernes indbetaling af acontoskat set i forhold til deres endelig skat var undervurderet, fordi restskattetillægget er højere end godtgørelsen for overskydende skat.

Merindtægten fra registreringsafgift skyldes primært, at væksten i bilsalget var højere end skønnet, og at den gen-

nemsnitlige nettopris pr. bil blev undervurderet ved budgetteringen.

Anlægsregnskabet

530. Anlægsregnskabet udviser et mindreforbrug på 0,4 mia. kr. Beløbet udgør 8 % af de bevilgede udgifter på i alt 4,3 mia. kr. Afvigelsen er sammensat af en række mindre mer- og mindreforbrug.

B. Statens status

Disposition

- a. Statens status
- b. Aktiverne ultimo 2005
- c. Passiverne ultimo 2005
- d. Primokorrekationer til statens status
- e. Udviklingen i statens status i 2005

a. Statens status

531. **Tabel 41** viser statens balance primo og ultimo 2005. Ændringerne fra primo til ultimo 2005 er anført i tabellens sidste kolonne.

Tabel 41. Statens status 2005

	Primo 2005	Ultimo 2005	Nettotilgang
	----- Mio. kr. -----		
AKTIVER			
Anlægsaktiver:			
Ejendomme og anlæg	141.099,4	145.049,5	3.950,1
Udlån og tilgodehavender	132.548,9	137.066,8	4.517,9
Værdipapirer	9.140,8	7.509,6	÷1.631,2
Emissionskurstab mv., statslån mv.	÷681,8	÷1.167,7	÷486,0
Anlægsaktiver i alt.....	282.107,4	288.458,3	6.350,8
Omsætningsaktiver:			
Driftsaktiver	6,2	0,0	÷6,2
Lagerbeholdninger	16.055,5	15.572,9	- 482,6
Debitorer	80.865,6	73.750,0	÷7.115,6
Mellemværender med Danmarks Nationalbank..	56.767,9	50.335,5	÷6.432,5
Likvidbeholdninger	22.502,8	28.204,1	5.701,3
Omsætningsaktiver i alt.....	176.198,1	167.862,6	÷8.335,5
Andre aktiver:			
Aktiver for særlige fonde	146.187,3	147.845,4	1.658,1
Andre aktiver i alt	146.187,3	147.845,4	1.658,1
Aktiver i alt	604.492,9	604.166,3	÷326,5
PASSIVER			
Egenkapital:			
Balancekonto	÷380.907,2	÷303.560,9	77.346,3
Egenkapital i alt	÷380.907,2	÷303.560,9	77.346,3
Langfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	535.955,6	456.387,2	÷79.568,4
Udenlandsk statsgæld.....	83.911,9	90.681,0	6.769,1
Prioritetsgæld.....	28,6	26,5	÷2,1
Anden langfristet gæld	39.037,7	40.139,1	1.101,4
Donationer	1.943,6	2.087,7	144,1
Langfristet gæld i alt.....	660.877,5	589.321,6	÷71.555,9
Kortfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	68.602,0	60.092,0	÷8.510,0
Udenlandsk statsgæld.....	16,6	0,0	÷16,6
Periodiserede renter på statsgælden.....	5.866,1	3.381,3	÷2.484,7
Afgivne tilsagn	74.626,7	76.116,5	1.489,8
Mellemregning med særlige fonde	123,3	5,5	÷117,8
Anden kortfristet gæld (kreditorer)	24.848,1	23.934,6	÷913,6
Hensættelser til feriepengeforpligtelser mv.....	4.252,4	7.030,4	2.777,9
Kortfristet gæld i alt	178.335,3	170.560,2	÷7.775,0
Andre passiver:			
Kapitaler for særlige fonde	146.187,3	147.845,4	1.658,1
Andre passiver i alt	146.187,3	147.845,4	1.658,1
Passiver i alt	604.492,9	604.166,3	÷326,5

b. Aktiverne ultimo 2005

532. Det fremgår af tabel 41, at statens samlede aktiver ultimo 2005 er på 604 mia. kr. Aktiverne er sammensat af de 3 hovedposter "Anlægsaktiver", "Omsætningsaktiver" og "Andre aktiver".

Den største post er "Anlægsaktiver", der udgør 288 mia. kr., svarende til 48 % af de samlede aktiver.

533. *Anlægsaktiverne* består hovedsageligt af 2 poster. Den ene er "Ejendomme og anlæg" på 145 mia. kr., hvoraf infrastrukturen – dvs. veje, broer og baner – i Vejdirektoratet og Banedanmark udgør 53 mia. kr.

Den anden betydende post under anlægsaktiver er "Udlån og tilgodehavender" på 137 mia. kr. Finansministeriet administrerer på vegne af andre ministerier 73 % af dette beløb.

534. *Omsætningsaktiverne* er på 168 mia. kr. "Debitorer", der er den største post under omsætningsaktiverne, udgør 74 mia. kr.

Skatteministeriet og Socialministeriet forvalter henholdsvis 26 og 15 mia. kr. og administrerer dermed over halvdelen af statens bogførte debitortilgodehavender.

535. *Andre aktiver* på 148 mia. kr. er identisk med "Aktiver for særlige fonde". Beløbet svarer til fondenes nettoformue og modsvares af en post på passivsiden. Nettoformuen oplyses i statens samlede status som følge af fondenes særlige juridiske tilknytning til staten.

Den Sociale Pensionsfond tegner sig med en nettoformue på 143 mia. kr. for 97 % af de særlige fondes formue. Andre særlige fonde er bl.a. Højteknologifonden samt Finansieringsfonden til øgede udelinger fra Danmarks Grundforskningsfond, der begge er oprettet i 2005 med et indskud på tilsammen 4 mia. kr.

c. Passiverne ultimo 2005

536. Det fremgår af tabel 41, at statens passiver ultimo 2005 på 604 mia. kr. er sammensat af de 4 hovedposter "Egenkapital", "Langfristet gæld", "Kortfristet gæld" og "Andre passiver".

537. Statens egenkapital, der svarer til differencen mellem de samlede aktiver og den samlede gæld inkl. andre passiver, er på ÷304 mia. kr. Den negative egenkapital er udtryk for, at statens samlede aktiver er mindre end summen af den langfristede gæld, den kortfristede gæld og andre passiver.

538. De øvrige 3 hovedposter under passiverne er ”Langfristede gæld” på 589 mia. kr., ”Kortfristet gæld” på 171 mia. kr. og ”Andre passiver” på 148 mia. kr.

539. Den største post under ”Langfristet gæld” er ”Indenlandsk statsgæld” på 456 mia. kr., mens den største post under ”Kortfristet gæld” er ”Afgive tilsagn” på 76 mia. kr.

Baggrunden for, at posten ”Afgivne tilsagn” er optaget på status, er, at statens fremtidige forpligtelser på tilskudsområdet og for visse udlån skal modsvares af en hensættelse på status. Hovedparten af tilsagnene er knyttet til støttet byggeri.

540. ”Andre passiver” på 148 mia. kr., der er identisk med ”Kapitaler for særlige fonde”, er som nævnt modsvaret af posten ”Aktiver for særlige fonde” under hovedposten ”Andre aktiver”.

d. Primokorrektioner til statens status

541. Statens status ultimo 2004 er blevet korrigeret med netto 47 mia. kr. Korrektionerne er indeholdt i statens status primo 2005. Korrektionerne, der betegnes primokorrektioner, fremgår af statsregnskabet, men er ikke medtaget i tabel 41.

Primokorrektionerne medførte, at statens status ultimo 2004 på 558 mia. kr. steg til 605 mia. kr. primo 2005.

542. Primokorrektionerne er hovedsageligt en følge af ændringer i regnskabsprincipper eller omflytninger mellem forskellige langfristede statusposter. Primokorrektionerne registreres direkte på den enkelte statuskonto uden udgifts- eller indtægtsvirkning på statens drift.

543. Statens egenkapital blev samlet forbedret med 30 mia. kr. som følge af primokorrektioner. Heraf var de 27 mia. kr. en følge af omkostningsreformen.

544. Omkostningsreformen indebærer, at der indregnes og værdiansættes såvel flere aktiver som passiver i status. Når reformen medførte en forbedring af egenkapitalen, skyldes det, at forholdsvis flere aktiver end passiver indregnes og værdiansættes.

Forøgelsen på de 27 mia. kr. var nettoresultatet af en række reguleringer i aktiver og passiver, hvoraf de største reguleringer var en stigning i aktivposterne "Ejendomme og anlæg" (18 mia. kr.) og "Andre lagerbeholdninger" (16 mia. kr.) og i passivposten "Hensættelser" (4 mia. kr.). Stigningen i "Andre lagerbeholdninger" er stort set alene en følge af indregning af forswarets beholdninger.

Selve omkostningsreformen er der nærmere redegjort for i kap. VII.

545. En række primokorrekationer på netto 17 mia. kr. vedrørte regnskabstekniske omflytninger, der ikke påvirkede statens egenkapital.

Finansministeriets beslutning om, at en række pengeoverførsler, der er undervejs i banksystemerne ultimo året, skulle vises som en særlig post, gav anledning til den vigtigste regnskabstekniske korrektion.

Baggrunden for beslutningen var, at det i de senere år er blevet mere almindeligt, at gæld til staten forfalder ultimo måneden. Dette bevirkede, at der på statsregnskabet på dette tidspunkt fremgik en række debitorer mv., der reelt var betalt, men hvor pengebevægelserne først blev overført til Statens Koncern Betalingssystem bankdagen efter. For at indikere at debitorerne havde betalt inden årsafslutningen, foretog primært SKAT en række konteringer, der påvirkede både debitor- og kreditorposter, uden at dette dog tydeliggjorde forholdet.

Sagen blev løst ved, at der blev oprettet en ny post "Likvide overførsler undervejs i banksystemet pr. 31. december" (2004) på 23 mia. kr. Oprettelsen skete i form af en primokorrektion under aktivposten "Likvidbeholdninger" med netto 19 mia. kr., idet en række virksomheders negative konti blev modregnet.

Den nye regnskabspost overflødiggor de tidligere foretagne posteringer. Der blev som følge heraf foretaget yderligere primokorrekationer, idet posten "Almindelige debitorer" blev formindsket, og posten "Almindelige kreditorer" blev forøget.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at løsningen med oprettelse af en ny post medvirker til en mere konsistent definition af debitorer og kreditorer.

546. Rigsrevisionen finder, at de primokorrekktioner på netto 47 mia. kr., der er foretaget til statens status, er velbegrundede.

e. Udviklingen i statens status i 2005

547. Det fremgår af tabel 41, at statens samlede aktiver og samlede passiver faldt med 0,3 mia. kr. fra primo 2005 til ultimo 2005.

548. Det fremgår videre af tabel 41, at statens negative egenkapital i løbet af 2005 blev formindsket med 77 mia. kr., så den nu udgør 304 mia. kr. Forbedringen skyldes statens løbende overskud i 2005, der er anvendt til nedbringelse af statsgælden.

549. Tillægges de tidligere nævnte primokorrekktioner, som påvirkede egenkapitalen positivt med 30 mia. kr., er egenkapitalen fra ultimo 2004 til ultimo 2005 forbedret med 107 mia. kr.

VII. Omkostningsreformen

A. Reformens gennemførelse og ændrede regler i statens Budgetvejledning

Disposition

- a. Introduktion til omkostningsreformen
- b. Forsøg med omkostningsbaserede bevillinger
- c. Ændringer i Budgetvejledningen
- d. Rigsrevisionens vurdering

a. Introduktion til omkostningsreformen

550. Finansudvalget gav ved Akt 163 24/6 2004 sin tilslutning til en reform, hvor der indføres omkostningsbaserede budget- og regnskabsprincipper i staten.

Reformen gennemføres i 2 tempi, idet alle virksomheder fra og med 2005 skal aflægge et omkostningsbaseret regnskab, mens der fra og med 2007 indføres omkostningsbaserede driftsbevillinger på finansloven.

Med aktstykket blev der tillige iværksat en forsøgsordning med omkostningsbaserede bevillinger fra finansåret 2005.

På baggrund af erfaringerne med regelsættet fra forsøget er gennemført en samlet ajourføring af Budgetvejledningen.

551. Omkostningsreformen, der er et led i bestræbelserne på at modernisere statens budget- og regnskabssystem, indebærer, at statens regnskaber og budgetter ændres fra at være udgiftsbaserede til at være omkostningsbaserede.

552. Omkostningsreformens regelsæt svarer i en vis udstrækning til årsregnskabslovens regler, men afviger på nogle områder. Det skyldes ifølge aktstykket, at formålet med en omkostningsbaseret regnskabsaflæggelse i staten ikke er helt det samme som i den private sektor. For private virksomheder er formålet med regnskabsaflæggelsen primært at skabe et retvisende billede af virksomhedens økonomiske eksistensgrundlag i forhold til ejerne og andre in-

teressenter. Derfor er årsregnskabsloven fokuseret på opgørelsen af virksomhedens værdi og fremtidige indtjeningsmuligheder.

I staten er det primære formål med en omkostningsbaseret regnskabsaflæggelse at kunne understøtte den løbende økonomistyringsopgave ved at opgøre resurseforbruget til varetagelsen af de statslige opgaver. Samtidig må der tages hensyn til muligheden for fortsat at kunne opretholde en stram bevillingsstyring. Derfor vil de statslige regler give færre fortolkningsmæssige frihedsgrader end årsregnskabsloven.

553. Det er alene bevillingstyperne driftsbevilling og statsvirksomhed, der er omfattet af reformen. Reformen omfatter dermed de dele af finansloven, der ikke er underlagt særlige samfundsmæssige hensyn, og hvor virksomhederne selv kan tilpasse anvendelsen af arbejdskraft, bygninger, materiel mv.

De områder, der er undtaget fra omkostningsprincippet, er indtægter, tilskud, overførselsudgifter, investeringer i infrastruktur samt investeringer i nationalejendom (slotte o.l.). Størstedelen af finansloven er dermed ikke omfattet af omkostningsreformen og videreføres derfor uændret.

For Forsvarsministeriet gælder en række undtagelser fra det generelle regelsæt som følge af, at forsvaret allerede havde iværksat et internt omkostningsstyringssystem.

b. Forsøg med omkostningsbaserede bevillinger

554. Forsøget med omkostningsbaserede bevillinger på finanslovene omfattede i alt 23 virksomheder. Forsøget blev gennemført for finansårene 2005 og 2006. 7 virksomheder deltog begge år i forsøget.

Finansministeriet evaluerede undervejs såvel processen som regelsættet og de styringsmæssige perspektiver.

555. Finansministeriet vurderede på baggrund af evalueringerne, at det var muligt for virksomhederne at udarbejde et omkostningsbaseret budget for fastlæggelse af en omkostningsbaseret bevilling på forslag til finanslov for 2007 inden for de tidsfrister, som arbejdet med finanslovsforslaget satte.

c. Ændringer i Budgetvejledningen

556. Rigsrevisionen har løbende fulgt Finansministeriets arbejde med indførelsen af omkostningsbaserede bevillinger og har i den forbindelse bl.a. kommenteret udkast til en ny Budgetvejledning (Budgetvejledning 2006).

557. Budgetvejledning 2006 blev forelagt Finansudvalget den 31. januar 2006, og med udvalgets tiltrædelse af Akt 105 15/3 2006 er vejledningen gældende fra finansåret 2007. Ordningen med omkostningsbaserede bevillinger er dermed indført i staten fra finansåret 2007.

558. Bestemmelserne i Budgetvejledningen er særligt ændret på følgende punkter: periodisering, lånefinansiering og lånerammer samt disponeringsregler. Disse punkter kommenteres nedenfor.

Ændringerne vedrører, jf. tidligere bemærkninger om omkostningsreformens rækkevidde, alene driftsbevillinger og statsvirksomheder.

559. Den ændrede *periodisering* betyder, at det er årets resurseanvendelse og indgåede forpligtelser, der bliver registreret i regnskabet og dermed også er grundlag for bevilningen. Den ændrede periodisering har størst betydning for investeringer og anskaffelser til virksomhedernes løbende drift, da disse fremover skal lånefinansieres. Bevillingen skal dække de afledte omkostninger i form af renter og afskrivninger, men ikke anskaffelsessummen.

560. *Lånefinansiering og lånerammer* indebærer, at virksomhederne fremover skal lånefinansiere anskaffelser ved optagelse af interne statslige lån. Der kan ikke foretages privat lånefinansiering.

Låneadgang er begrænset af, at virksomhederne skal kunne afholde de afledte omkostninger ved anskaffelsen (renter og afskrivninger) inden for den givne bevilling. På finansloven er fastsat en låneramme, der udgør den øvre grænse for den gæld, som en virksomhed må have. Der er videre fastsat et soliditetskrav om, at gælden vedrørende anlægsaktiverne aldrig må overstige værdien af disse.

561. Ændringerne i *disponeringsreglerne* indebærer, at en eventuel uforbrugt bevilling skal opdeles i dels en reserveret bevilling bundet til konkrete opgaver, dels overført overskud, som tilføres virksomhedens egenkapital.

Virksomhederne har adgang til at overføre et negativt resultat. Det akkumulerede resultat må dog ikke være negativt 4 år i træk.

562. Ændringerne i *disponeringsreglerne* medfører tillige nye *forelæggelsesregler* for Finansudvalget. Bl.a. gælder nu følgende:

- Ændringer i lånerammerne skal altid forelægges for Finansudvalget.
- Iværksættelse af investeringer samt lejekontrakter skal alene forelægges, hvis investeringen eller kontraktsummen udgør 50 mio. kr. eller derover. Hvis investeringen har en levetid på 10 år eller derover, er forelæggelsesgrænsen dog 25 mio. kr.
- Ejendoms køb-/salg skal alene forelægges, hvis købs-/salgssummen er mindst 50 mio. kr.

563. Rigsrevisionen har gennemført bevillingskontrol af de 7 virksomheder, der deltog i forsøget i 2005.

Det drejer sig om Finansministeriets departement, Økonomistyrelsen, Fiskeridirektoratet, Kort- og Matrikelstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen, Statsbiblioteket og Statens Serum Institut.

Rigsrevisionen har som led i bevillingskontrollen af disse virksomheder særligt undersøgt, om krav om reservation af bevillinger er overholdt, om akkumuleret underskud overstiger virksomhedens startkapital, om startkapitalen er opgjort korrekt, og om lånerammen er overholdt.

Bevillingskontrollen gav ikke anledning til væsentlige bemærkninger på disse områder eller til omtale i denne beretning.

d. Rigsrevisionens vurdering

Rigsrevisionen er positivt indstillet over for omkostningsreformen og finder, at indførelsen af omkostningsprincippet er et godt grundlag for videreudviklingen af den statslige økonomistyring.

Det er videre Rigsrevisionens vurdering, at de regler i Budgetvejledningen, der vedrører omkostningsreformen, er hensigtsmæssige.

Rigsrevisionen har ved de løbende drøftelser med Finansministeriet lagt vægt på, at regnskabs- og budgetreglerne blev udformet, så de tilgodeså de særlige statslige behov. Rigsrevisionen har med henblik på sikring heraf over for Finansministeriet fremsat en række anbefalinger om udformningen af reglerne.

B. Åbningsbalancer

Disposition

- a. Rigsrevisionens gennemgang
- b. Generelt om bemærkningerne til åbningsbalancerne
- c. Rigsrevisionens vurdering

a. Rigsrevisionens gennemgang

564. Statens driftsregnskab er i 2005 aflagt efter de hidtidige udgiftsbaserede regnskabsprincipper, men virksomhederne har tillige udarbejdet et omkostningsbaseret regnskab, der indgår i virksomhedernes årsrapporter for 2005.

For at kunne udarbejde disse omkostningsbaserede regnskaber opstillede virksomhederne åbningsbalancer pr. 1. januar 2005 efter de nye regnskabsprincipper. De ændringer af værdien af aktiver og passiver, der fulgte af de nye principper, blev bogført som primokorrektioner til statens status.

565. Virksomhederne har som led i udarbejdelsen af balancerne dels kortlagt deres aktiver og gæld, herunder besluttet, hvilke der skal indregnes i status, dels klassificeret og værdiansat aktiver og gæld efter det nye regelsæt.

Rigsrevisionen gennemgik de opstillede åbningsbalancer i løbet af 2. halvår 2005.

566. Formålet med gennemgangen var at påse, om oplysningerne i åbningsbalancerne generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Rigsrevisionen vurderede herunder, med udgangspunkt i Finansministeriets regler og vejledninger m.m., om der var redegjort tilfredsstillende for sammenhængen med tidligere regnskab, opgørelse af aktiver og passiver og valg af værdiansættelsesprincipper, samt om fravigelser af bestemmelserne var begrundet tilfredsstillende.

567. I kap. III har Rigsrevisionen for hvert ministerområde redegjort for antallet af gennemgåede åbningsbalancer og resultatet af gennemgangen, ligesom enkelte åbningsbalancer med særlige eller principielle spørgsmål er omtalt.

b. Generelt om bemærkningerne til åbningsbalancerne

568. Gennemgangen omfattede 165 åbningsbalancer. Gennemgangen gav Rigsrevisionen anledning til en række bemærkninger.

Som følge heraf blev 26 åbningsbalancer korrigeret inden afslutningen af regnskabet for 2005. Særlige forhold har gjort sig gældende vedrørende 13 åbningsbalancer. Disse balancer er nærmere omtalt i kap. III under Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Kulturministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender samt Transport- og Energiministeriet.

569. Blandt de forhold, der gav Rigsrevisionen anledning til bemærkninger til åbningsbalancerne, kan nævnes:

- vanskeligheder med regnskabsmæssigt at udskille de dele af aktiviteterne, der var omfattet af reformen, fra virksomhedens samlede aktivitet, fx tilskudsområdet
- usikkerhed om ejerforhold til aktiver
- fejl i klassifikation, særligt af anlægsaktiver, feriepenge, åremålsansatte, flekstidsopgørelser
- fejl i beregningerne, særligt ved afskrivninger
- vanskeligheder med at dokumentere værdiansættelse af aktiverne
- dokumentationsmateriale, der ikke opfyldte kravene i Økonomistyrelsens vejledninger.

570. Endvidere konstaterede Rigsrevisionen tilfælde, hvor virksomheder var usikre på, om de skulle søge Økonomistyrelsen om dispensation i forhold til afskrivningsperiode, afskrivningsmetode, værdiansættelse mv.

c. Rigsrevisionens vurdering

Det er Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdernes åbningsbalancer, at oplysningerne i balancerne, som de forelå efter de gennemførte korrektioner, generelt var pålidelige og dokumenterede og ikke indeholdt væsentlige, åbenlyse fejl og mangler.

Rigsrevisionen konstaterede imidlertid væsentlige problemer på enkelte ministerområder, herunder især på Forsvarsministeriets samt Transport- og Energiministeriets områder.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at udarbejdelsen har været en stor og kompleks opgave, og at det må forventes, at der vil være behov for at foretage reguleringer af de indarbejdede poster, efterhånden som virksomhederne får mere erfaring med anvendelsen af de nye regler.

VIII. Baggrundsoplysninger om revisionen

A. Formål, principper og metode

Formål

571. Statsregnskabet for 2005 omfatter 19 ministerområder, der er opdelt i 172 virksomheder. Rigsrevisionen reviderer disse virksomheder samt 97 andre, primært selvejende institutioner, hvis regnskaber ikke indgår i statsregnskabet.

Revisionen udføres ved stikprøvevise undersøgelser. Ved revisionen efterprøves, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

572. Om Rigsrevisionens øvrige revision gælder følgende:

573. Rigsrevisionen reviderer *tilskud*, som staten yder til selvejende institutioner, personer mfl. Ved revisionen undersøges navnlig, at regnskaberne er underkastet betryggende revision, at vilkårene for tilskud mv. er opfyldt, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med givne bestemmelser, og at der i øvrigt er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne. Revisionen udføres ved stikprøvevise undersøgelser.

574. Staten yder refusion til *kommuner* af de udgifter, som kommunerne har afholdt til sociale ydelser i form af kontanthjælp, pensioner mv. Rigsrevisionen foretager revision i de ministerier, der yder refusionen. Derudover gennemgår Rigsrevisionen i et antal kommuner de dele af kommunens regnskaber, som vedrører refusionerne. Revisionen udføres ved stikprøvevise undersøgelser.

575. Ved *bevillingskontrollen* undersøger Rigsrevisionen fuldstændigheden af statsregnskabet og sammenholder bevillings- og regnskabstal. Som led heri sammenholder Rigsrevisionen hovedoversigten i det trykte statsregnskab med Statens Koncernsystem (SKS). Finansministeriet (Økonomistyrelsen) afstemmer statsregnskabet med særregnskaberne for så vidt angår udgifter, indtægter og beholdninger.

576. De nævnte revisioner er alle omfattet af rapporteringen i denne beretning om revisionen af statsregnskabet. Rigsrevisionen gennemgår også regnskaber fra statslige aktieselskaber og foretager revision af regnskaber fra selvstændige forvaltningssubjekter. Resultaterne præsenteres alene i denne beretning, hvis Rigsrevisionen skønner, at resultaterne har en særlig interesse for statsrevisorerne og Folketinget.

577. Rigsrevisionen gennemfører derudover større undersøgelser af dele af den statslige forvaltning. Undersøgelserne behandler emner af økonomisk eller principiel betydning og relaterer sig kun i mindre omfang specifikt til regnskabs rigtighed. Undersøgelsesresultater rapporteres i særskilte beretninger.

Principper

578. Rigsrevisionen planlagde og udførte revisionen af statsregnskabet for 2005 i overensstemmelse med God Offentlig Revisionsskik.

Vejledning om God Offentlig Revisionsskik fra november 1998, udgivet af Rigsrevisionen, præciserer forudsætninger og indhold af begrebet God Offentlig Revisionsskik. Vejledningen kan ses på www.rigsrevisionen.dk.

God Offentlig Revisionsskik indebærer, at revisor ikke alene efterprøver rigtigheden af statens regnskab, men ligeledes undersøger en række aspekter vedrørende den offentlige forvaltnings overholdelse af bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

579. Revisionen er opdelt i en række revisionsprodukter, fx revision i årets løb, lønrevision, it-revision, tilskudsrevision, udvidet gennemgang af årsrapporter, afsluttende revision, bevillingskontrol og revision af regnskaber med intern revision.

Det er Rigsrevisionen, der har ansvaret for revisionen, selv om der er indgået aftaler om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9. Rigsrevisionens revision af disse regnskaber baserer sig dels på Rigsrevisionens egen revision, dels på den interne revisions arbejde.

På nær bevillingskontrollen, som udføres på hovedkontoniveau, retter revisionsprodukterne sig mod de enkelte virksomheder.

580. Revisionen er planlagt ud fra væsentlighed og risiko, og planlægningen foretages i dialog med departementerne.

Valget af virksomheder, der skal revideres, og de revisionsprodukter, der skal indgå i revisionen pr. virksomhed, vælges efter en flerårig turnus under hensyntagen til væsentlighed og risiko. I vurdering af risiko indgår såvel virksomhedernes vilkår generelt som indtægternes og udgifter-nes karakter.

3 revisionsprodukter udføres dog hvert år for alle virksomheder. Det drejer sig om bevillingskontrol, afsluttende revision og revision af regnskaber med intern revision.

Metode

581. Ved revisionen af de enkelte virksomheder anvender Rigsrevisionen systemanalytisk revision som det overordnede revisionsprincip.

Systemanalytisk revision har 2 formål. For det første at konstatere, om der i virksomheden er etableret en række hensigtsmæssige forretningsgange og interne kontroller, der kan medvirke til at sikre regnskabets rigtighed og dispositionernes lovlighed.

For det andet at konstatere, om forretningsgangene og de interne kontroller har virket i den reviderede periode. Dette kontrolleres ved gennemgang af bilagenes beløb, kontering, attestation/godkendelse samt eventuelle underliggende kontrakter mv.

582. Rigsrevisionen anvender tillige substansrevision. Substansrevisionen har til formål at verificere indholdet af konkrete regnskabsposter og/eller enkeltbilag og at vurdere, om dispositionerne har været i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

583. Rigsrevisionen har for statsregnskabet 2005 som supplement til revisionen af de enkelte virksomheder udført statistisk stikprøverevision på 5 ministerområder. Resultaterne af stikprøverevisionerne for de enkelte ministerområder har sammen med resultatet af den øvrige revision dannet baggrund for Rigsrevisionens erklæring om ministerområdets regnskab. I kap. III er resultatet af stikprøverevisionerne nærmere beskrevet under ministerområderne.

B. Karakterskala

584. Rigsrevisionen anvender 4 karakterer ved de bedømmelser, der gives i tilknytningen til revisionerne og de tværgående undersøgelser.

Karaktererne er følgende: meget tilfredsstillende, tilfredsstillende, ikke helt tilfredsstillende og ikke tilfredsstillende.

585. Hvis bedømmelsen *meget tilfredsstillende* gives, har virksomheden opfyldt alle væsentlige standarder, og der er alene basis for mindre forbedringer af ordensmæssig karakter.

Ved bedømmelsen *tilfredsstillende* har virksomheden opfyldt hovedparten af de væsentlige standarder, men der er enkelte områder, hvor der er basis for forbedringer.

Bedømmelsen *ikke helt tilfredsstillende* gives, hvis virksomheden ikke har opfyldt flere af de væsentlige standarder. Der bør foretages forbedringer.

Hvis bedømmelsen *ikke tilfredsstillende* gives, har virksomheden ikke opfyldt hovedparten af de væsentligste standarder. Der skal snarest foretages forbedringer.

586. Karaktergivningen foregår almindeligvis på følgende måde:

Rigsrevisionen har for hvert af de områder, der indgår i ét revisionsprodukt, opstillet en række standarder, hvor standarderne indgår med forskellig vægt afhængigt af, hvor vigtige de er i forhold til den konkrete virksomhed.

Til illustration kan nævnes revisionsproduktet revision i årets løb. Produktet omfatter bl.a. områderne forvaltning af udgifter, forvaltning af indtægter og betalingsforretninger. Standarden for betalingsforretninger vil ved revisionen blive vægtet særligt højt i virksomheder med store likvide beholdninger og bevægelser, mens standarden for administration af indtægter vægtes lavt, hvis virksomheden kun har beskedne indbetalinger.

Ved revisionen vurderer Rigsrevisionen så, i hvilket omfang virksomheden lever op til standarderne. På baggrund af den vægt, som standarderne indgår med, giver Rigsrevisionen en karakter på 4-trinsskalaen.

587. Rigsrevisionen anvender typisk ved enkeltsager andre vurderende udtryk. Disse kan ikke henføres til en given karakterskala.

Bilag 1

Bedømmelse pr. produkt for hver virksomhed

Forkortelser: I = Ingen bemærkninger B = Bemærkninger MT = Meget tilfredsstillende T = Tilfredsstillende IHT = Ikke helt tilfredsstillende IT = Ikke tilfredsstillende	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
§ 5. Statsministeriet:													
Statsministeriets departement	I	T	T	MT		T		T				T	
Rigsombudsmanden i Grønland	I	T											
Rigsombudsmanden på Færøerne	I	T	MT										
§ 6. Udenrigsministeriet:													
Udenrigstjenesten	B	T	T			T		T		T			
Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder	I	T	IHT	T									
§ 7. Finansministeriet:													
Finansministeriets departement	B	T	T										T
Økonomistyrelsen	I	T	T		T		T	T	T				T
Personalestyrelsen	I	IHT	T	T									IHT
Slots- og Ejendomsstyrelsen	I	IHT	T										IHT
Statsgældsforvaltningen		MT											MT
Den Sociale Pensionsfond		MT											MT
Højteknologifonden		MT											MT
Finansieringsfonden til øgede uddelinger fra Danmarks Grundforskningsfond		MT											MT
§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet:													
Økonomi- og Erhvervsministeriets departement med KoncernØkonomi	B	T	IHT				T						
Konkurrencestyrelsen	I	T		IHT									
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	I	T	T										
Patent- og Varemærkestyrelsen	I	T	T										
Sikkerhedsstyrelsen	I	T											
Finanstilsynet	I	T	T	T									
Erhvervs- og Byggestyrelsen	I	T				T		T					
Statens Byggeforskningsinstitut	I	T											
Danmarks Statistik	I	T											
Søfartsstyrelsen	I	T						T					
13 maritime uddannelsesinstitutioner													T

Forkortelser:													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
§ 9. Skatteministeriet:													
Skatteministeriets departement	B	T	MT			T							
Landsskatteretten	I	T	T										
SKAT	I	T				T	T		T				T
§ 11. Justitsministeriet:													
Justitsministeriets departement	I	T	T				T						
Civilstyrelsen	I	T						T					
Retslægerådet	I	T						IHT					
Datatilsynet	I	T					T						
Politiet og Anklagemyndigheden mv.	B	T	T				T			T			T
Direktoratet for Kriminalforsorgen	I	T	T	T	T		T	T					
Domstolsstyrelsen	I	T	T	MT			T						
§ 12. Forsvarsministeriet:													
Forsvarsministeriets departement	I	IT	T										
Forsvarets Interne Revision	I	T	T					T					
Forsvarskommandoen	B			IHT			T						IT
Hjemmeværnet	I			IHT									IT
Forsvarets Efterretningstjeneste	I	T											
Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste	I	T						T					
Farvandsvæsenet	I												IT
Forsvarsministeriets særstatusområder	I	IT											
Redningsberedskabet	I	IT	T										
Militærnægteradministrationen	I	T	T										
§ 15. Socialministeriet:													
Socialministeriets departement	I	T	T			T	T				T	T	
Socialforskningsinstitut	I	T		MT									
Den Sociale Sikringsstyrelse	I	T	T										
Styrelsen for Social Service	I	T						T					
Ankestyrelsen	I	T											
John F. Kennedy Institut – Statens Øjenklinik	I	T											
Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde	I	T						T					
Psykolognævnet	I	T											
Kofoeds Skole	I												T

Forkortelser:													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for фонде mv.	Revision af regnskaber med intern revision
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet:													
Indenrigs- og Sundhedsministeriets departement	I	T	T	T		MT							
Sundhedsstyrelsen	I	T	T										
Lægemiddelstyrelsen	I	T	T					T					
Sundhedsvæsenets Patientklagenævn	I	T											
Patientskadeankenævnet	I	T											
Det Ethiske Råd	I	T											
Statsamterne	I	IHT											
Statens Institut for Folkesundhed	I	T		T									
Videns- og Forskningscenter for Alternativ Behandling	I	T						T					
Statens Serum Institut	I	T	T				T			T			
§ 17. Beskæftigelsesministeriet:													
Beskæftigelsesministeriets departement	I	T	T	T			T				T	T	
Arbejdstilsynet	I	T				T		IHT					
Arbejdsmiljøinstituttet	I	T											
Arbejdsmiljørådets Service Center	I	T											
Arbejdsskadestyrelsen	I	T	T	T									
Arbejdsdirektoratet	I	T	T			T							
Arbejdsmarkedsstyrelsen	I	T	T				T						T
Branchearbejdsmiljørådet for Bygge og Anlæg		T											
Branchearbejdsmiljørådet for Handel		T											
Branchearbejdsmiljørådet for Jord til Bord		IHT											
Branchearbejdsmiljørådet for Privat Kontor		T											
Branchearbejdsmiljørådet for Service og Tjenesteydelser		T											
Branchearbejdsmiljørådet for Transport og Engros		T											
Branchearbejdsmiljørådet Finans/Offentlig Kontor & Adm.		T											
Branchearbejdsmiljørådet Grafisk BAR		IHT											
Branchearbejdsmiljørådet Social & Sundhed		T											
Branchearbejdsmiljørådet Undervisning & Forskning		T											
Industriens Branchearbejdsmiljøråd		T											

Forkortelser:													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
§ 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration:													
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations departement	I	T	T								T		
Udlændingestyrelsen	I	T											
Flygtningenævnet	I	T						T					
Dansk Røde Kors' Asylafdeling													T
§ 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling:													
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings departement	I	T	T			IHT	T						
Forskningsstyrelsen	I	T	T					IHT					
IT- og Telestyrelsen	I	T					T						
Statens Forsknings- og Uddannelses-bygninger	I	T	T						T				
Studenterrådgivningen	I	T		T				T					
Københavns Universitet		T	T	T				T					T
Aarhus Universitet		T	T					T					T
Syddansk Universitet		T	T					T					T
Roskilde Universitetscenter		T	T					T					T
Aalborg Universitet		T	T					T					T
Handelshøjskolen i København		T	T					T					T
Handelshøjskolen i Århus (inkl. IT-Vest)		T	T					T					T
Danmarks Farmaceutiske Universitet		T	T					T					T
Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole		T	T					T					T
IT-Universitetet		T	T					T					T
Danmarks Tekniske Universitet		T	T					T					T
Danmarks Pædagogiske Universitet		T	T					T					T
Rektorkollegiets Sekretariat	I	IT						IHT					
Forskningscenter Risø	I	T		T									
Dansk Dekommissionering	I	MT											
Danmarks Rumcenter	I	IHT											
Dansk Polarcenter	I	T											
Det Administrative Bibliotek	I	IHT											

Forkortelser:													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
§ 20. Undervisningsministeriet:													
Undervisningsministeriets departement	I	T	IHT	T		T						T	
SUstyrelsen	I	T	T			T							
Statens Pædagogiske Forsøgscenter	I	IHT	IHT	T									
Sorø Akademis Skole	I	T		IHT				T					
Danmarks Journalisthøjskole	I	T											
Danmarks Evalueringsinstitut	I	IHT											
UNI-C Danmarks IT-center for Uddannelse og Forskning	I	T											
CIRIUS	I	T						T					
Dansk Center for Undervisningsmiljø	I	T		T									
Folkeuniversitetet		T	IHT										
Nævnet for Fremme af Debat og Oplysning om Europa		IHT				IHT							
Tipsungdomsnævnet		T											
52 Centre for Videregående Uddannelser mv.													T
§ 21. Kulturministeriet:													
Kulturministeriets departement	I	T	T				T			T			
Kulturministeriets Administrationscenter	I	T	T										
Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster	I	T											
Charlottenborg Udstillingsbygning	I	T						T					
Statens Værksteder for Kunst og Håndværk	I	T						T					
Kunststyrelsen	I	T				T	IHT						
Informationscenter for dansk kunsthåndværk	I	T	T			T		T					
Det Kongelige Teater og Kapel	I	T											
Det Danske Filminstitut	I	T											
Medierådet for Børn og Unge	I	T						T					
Biblioteksstyrelsen	I	T	T										
Det Kongelige Bibliotek	I	T											
Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek	I	T											
Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus	I	T											

Forkortelser:													
	I	=	Ingen bemærkninger										
	B	=	Bemærkninger										
	MT	=	Meget tilfredsstillende										
	T	=	Tilfredsstillende										
	IHT	=	Ikke helt tilfredsstillende										
	IT	=	Ikke tilfredsstillende										
						</							

Forkortelser:													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
§ 23. Miljøministeriet:													
Miljøministeriets departement	I	T	T										
Center for Koncernforvaltning	I	T						T					
Institut for Miljøvurdering	I	T											
Klagenævn	I	T											
Miljøstyrelsen	I	T											
Danmarks Miljøundersøgelser	I	IHT	IHT						IHT				
Skov- og Naturstyrelsen	I	T	T			T		T	MT	T			
Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse	I	T		T			IHT						
Kort- og Matrikelstyrelsen	I	T					T	T					
§ 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri:													
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris departement	I	T	MT	T									
Direktoratet for FødevareErhverv	I					T	T						T
Plantedirektoratet	I	T						T					
Danmarks JordbrugsForskning	I	T											
Fiskeridirektoratet	I			T				T					T
Danmarks Fiskeriundersøgelser	I	T	T			T							
§ 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender:													
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders departement	I	T	IHT				T				IHT		
Børnerådet	I	T											
Familiestyrelsen	I	T											
Forbrugerstyrelsen	I	T	T			T							
Fødevarestyrelsen	I	T	T				T						
Danmarks Fødevareforskning	I	IHT						T					
§ 28. Transport- og Energiministeriet:													
Transport- og Energiministeriets departement	I	T	T				T						
Danmarks TransportForskning	I	T		T									
Havarikommissionen for Civil Luftfart og Jernbane	I	T											
Kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne	I	T											
Auditøren under Trafikministeriet	I	T											

Forkortelser: I = Ingen bemærkninger B = Bemærkninger MT = Meget tilfredsstillende T = Tilfredsstillende IHT = Ikke helt tilfredsstillende IT = Ikke tilfredsstillende													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Pensionsrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Revision af brugersystemer	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision
	Kommissarius ved Statens Ekspropriationer i Jylland	I	T										
	Vejdirektoratet	I	T	T						T			
	Færdselsstyrelsen	I	T		T			T					
	Statens Bilinspektion	I	T										
	Statens Luftfartsvæsen	I	T	T									
	Danmarks Meteorologiske Institut	I	T	T				T	T				
Naviair (Flyvesikringstjenesten)	I	T		T					IHT				
Kystdirektoratet	I	T								T			
BornholmsTrafikken	I	T	T										
Trafikstyrelsen for jernbane og færger	I	T				T							
Banedanmark	B			IHT				T				IHT	
Energistyrelsen	I	T	IHT					T					
Energiklagenævnet	I	T											
Elsparefonden	I	T											